

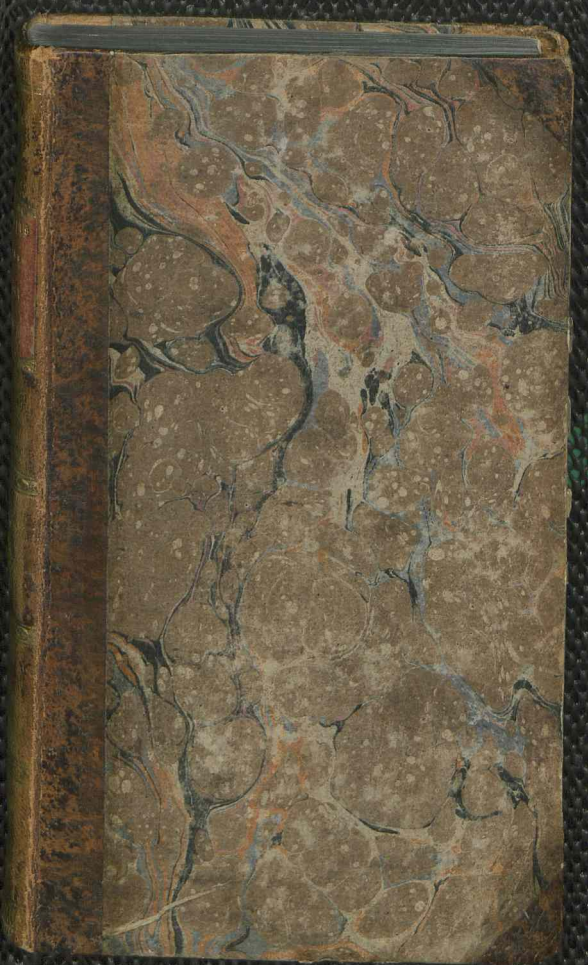
Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

3-53

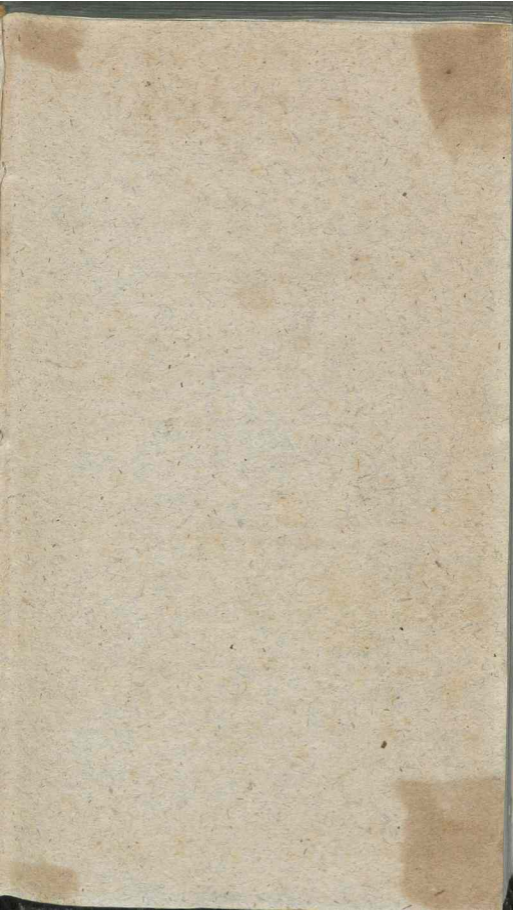
ex. 1

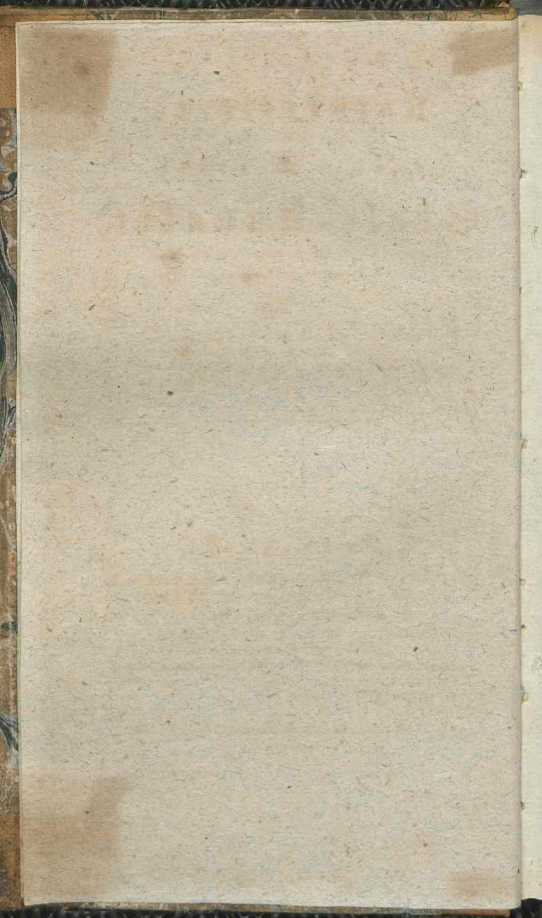
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021865381

Universitets
og
Skole = Annaler.

1810.

Undet Bind.

Udgivne

af

L. Engelstoft,

Justitsraad, Professor i Historie og Geographie ved Kiøbenhavns
Universitet, Secretær og Bureauchef i Directionen
for Universitetet og de lærde Skoler.

Kjøbenhavn.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin,
store Kannikestræde No. 46.

University

18

College

1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

Indhold.

Tredie Kvartal.

A. Afhandlinger.

I. Betragtninger over Musaios og hans Digt: Hero og Leander	I
II. Nogle hidtil utrykte Breve af Christian den Fjerde	32

B. Universitetet.

I. Befordringer og Afgang	38
II. Examina ved Universitetet	39
III. Efterretning om den i Mæret 1796 begyndte Inddragelse af de academiske corpora, og dermed forbundne Forandring i de academiske Væreses Kenningsmaade	48
IV. Smaa skrifter	65
V. Necrolog	85
VI. Blandede Efterretninger	87

C. De lærde Skoler.

I. Lovgivning	91
II. Legater	101
III. Høitideligheder	112
IV. Gymnastik ved de lærde Skoler	119
V. Lærligheds skrifter	127
VI. Necrolog	131
VII, Blandede Efterretninger	133

D. Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

Blandede Efterretninger fra det østerrigiske Monarchie, Storhertugdømmet Baden, Kongeriget Sachsen, Hertugdømmet Sachsen, Preussen, Schweiz, Frankrig, Sverrig, Rusland	138-172
Bilag til forrige Hæfte	173
Efterretning	174

Indhold.

Fjerde Kvartal.

A. Actstykker.

til Universitetets og Skolernes Historie 176

B. Universitetet.

I. Academiske Gramina	215
II. Forelæsninger ved Kiøbenhavns Universitet	236
III. Promotion	242
IV. Academiske Høitideligheder	243
V. Fortegnelse paa dem, som i Aaret 1810. have erholdt Communitets- og Regentsstipendiet	243
VI. Privatinscriberede	246
VII. Blandede Efterretninger	246

C. De lærde Skoler.

I. Afgang og Befordringer	250
II. Legater og Gaver	251
III. Beneficiers Fordeling	263
IV. Skolekister	265
V. Blandede Efterretninger	274

D. Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

Blandede Efterretninger fra Østerrig, Frankrig, Bayern, Baden, Sachsen, Westphalen, Preussen, Sverrig	288
---	-----

I. Betragtninger over Musaios og
hans Digt: Hero og Leander a);

af

Mag. S. Meisling,

Abjunct ved den lærde Skole i Helsingør.

Mørke omhyller desværre den tidligere Forsatning af den Egn, hvorfra Oldtids og Nutids videnskabelige Cultur gik ud; en chaotisk Nat omgiver dens tidligste Beskaffenhed, hvori kun enkelte Stierner lyse, uden dog at lede den Søgende paa sikkrere Spær. Gaae vi endog nok saa høit op i den græske Oldpoesie, finde vi dog kun enkelte mærkværdige Navne; men uden noie Bestemmelse, hvor megen Deel hver har i den Tids Digtetekunst. En Usikkerhed, der saa saare meget forsøges, ved

a) Denne originale Afhandling indrykkes her efter Fors. Anmodning. Udg. tvivler ikke paa, at den jo vil af Mange læses med Fornøielse.

senere Eidsalberes ucritiske Idee, at tilskrive en enkelt mere berømt Mand fleres — ja siindom hele Menneſſealderes — poetiske Productioner. b) Vel finde vi derfor en Deel berømte Navn fra den Tid — Orpheus, Musaios, Eumolpos, Linos, Dlen ic. — men hvo vover at bestemme, hvad der tilhører enhver, eller hvor meget hver bidrog til Grækenlands Cultur? Dunkle Sagn om deres

b) Man veed, med hvor stor Joie man kan paastaae, at flere for- og efter-homeriske Digte læses endnu under Homers Navn. Foruden andre har især Heinrichs (i Prolegom. ad Scut. Herc. p. XLIV. sqq.) med Rette paastaaet, at det samme gjælder om de hesiodiske Digte, især Theogonien. At dette ei er Tilfældet med Pseuds-Orpheus's Argonautica; at Planen i dette Digt er saa heel, de interpolerede Stykker saa saare saa (undtagen, synes mig, de første 46 Vers, som med sin mystiske Tendenz og Tone staae i en synderlig Contrast med det følgende mere fattelige og jævne Mand), alt dette synes mere end alt, især de forunderlige svage Grunde, Ruhken (Epistol. Critic. II. 228) har anført for det modsatte, at pege paa en yngre — maaskee alexandrinsk — Digter, der i Ro udførte det Hele, og lod det siden vandre ud under den gamle Bardes Navn. I det mindste er dette langt mere rimeligt, end naar J. M. Gesner gjør det hele Digt til et Bærf af den gamle Orpheus, og blot lader Onomacritos rette den doriske til den joniske Dialect; da det dog nok er unægteligt, at denne sidste er den rette Forfatter af det omtvistede Digt.

Virken er det eneste Minde om de fleste af disses Existence, om at de ved religiøse og didactiske Digte bidroge saare meget til at give Religionen og den borgerlige Forfatning, for saavidt som denne grunder sig paa Love, en mere bestemt Form. Naar altsaa den ægte gamle Musaios levede, formaae vi ei nu at bestemme, da alting i den Periode af den helleniske Poesies Historie er mørkt og usikkert. En senere græsk Tid slog desuden den største Deel af Hellas's Oldpoesie og Philosophie sammen under de navnkundige Mænds: Orpheus's og Musaios's Navne; ligesom hele Tidsalderes, ja maaskee hele Seclers Digte under Homers; og allerede Aristoteles c) taler om den førstnævntes saa kaldte Digte. Uden derfor at ville indlade os i det dunkle, maaskee uopløselige, Spørgsmaal, om der have været flere, og i dette Tilfælde hvilke, af Navnet Musaios, ville vi henholde os til Digtet selv, som under hans Navn er blevet os efterladt fra Oldtiden; da vi vel kunne slutte mere fra Digtet til Forfatteren, end omvendt d).

A 2

c) Aristot. Histor. Animal. Libr. VI. c. 6.

d) Det gjøres saa meget mindre fornødent, at anføre de mange afvigende Meninger herom, som de allerede meget nøiagtigen findes antegnede i Fabricii Bibl. gr. i Harles's Tillæg, Vol. I, 119:134, isat 123:26.

Betræde vi endog denne *Bei*, finde vi os alligevel omgivne af *Dunkelhed* og *Tvivil*, saasom *Fortolkerne* ere uenige, ei blot om *Digteren* selv, men endog om *Digtet* og dets *Umne*. I den saa ofte, og især i dette *Tilsælde*, saa urigtige *Forudsætning*, at ethvert *Sagn* fra *Fortiden* forudsætter et historisk *Factum*, har man, til *Trods* for den almindelige *Mangel* paa *Efterretninger*, villet ulede *Eventyret* om *Hero* og *Leander* af historiske *Kilder*. e). Denne *Grundsætning* er, især i mange *Tilsælde* i *Mythologien*, baade rigtig og — naar den ei drives til *Extrem*, som af *Banier* og *slige* — af megen *Bigtighed*; men hvad der gælder om en stor *Deel* af *Mytherne*, bør dog ikke *paastaaes* i ethvert *Oldtids Sagn*, som *Traditionen* ene har *esterladt* os. Have vi da saa *lidet Tiltro* til *Hellenernes* herlige *Phantasse*, som dog saa *straalende* har *viist* sig i alt, hvad de

e) Jeg har ikke fundet nogen *Forsatter*, som jo uleber det af historiske *Begivenheder*; men fremfor alle anstrænger sig de *La Motte* derfor i *Remarques sur l'histoire d'Hero & de Leander*, i *Memoir. de l'Acad. des Inscr. &c.* (ed. d'Amsterd.) Vol. X. 378. sqq. *Mahudel* skulde da være den eneste, som i *Histoire de l'Acad. des Inscr.* Vol. VII. 74 yttre *Tvivil* om det historiske, men han feiler, i det han med den *forunderlige Harboun* vil gjøre det til en *opsundet Idee*, og kunstig *Udførelse* af en *Munk* i et af *Middelalderens Kloostere*.

giorde, at vi ei tør tilskrive den et enkelt traditorisk Sagn, uden at formode, dets Grund maa være historisk? Saa mangen Oldtids Digters Navn er glemt, tilintetgjort i Livens Strøm, og kun et adspredt Minde om hans Værk blev tilbage; frundom end ikke det. Kun Traditionen om hans, ei sjelden herlige, Idee blev tilbage, men isoleret; afrevet ligesom fra den Stamme, hvor den førstegang spirede frem paa, tumledes den hen giennem Narenes Rækker, og kun dens egen indre Værd kunde værne om dens Tilværelse. Hos en, maa-kee temmelig, gammel Digter, formoder jeg, den Idee først er opstaaet, i en kraftfuld Mythus at fremstille Kierligheds Magt, under Billedet af en Elsker, som giennem Bølger og Storm svømmer hen til sin Pige, men som, da i Foretagendet selv er nedlagt Spiren til dets Undergang, endes med begges jordiske Ende. Da denne Idee er saa reent poetisk, kan det ei falde os ind, med geographisk Maalestok at bestemme Sundets Bredde, for at afgjøre, hvorvidt sligt kan være muligt. Af en saadan Digters Sang er det meget sandsynligt, at blot Sagnet og Ideen er blevet tilbage, medens hans Navn og Digt vare længst gangne forlorne; og spildt er da deres Noie, som paa vor Tid ville oplyse det med Historiens Fakkell. Af denne Beskaffenhed — reent hentet fra Phantasieens Verden — synes mig Eventyret om Hero og Leander,

som, endog fra Dvfindelsens Side, er reen poetisk. At bestemme Perioden, da denne Digtning blev frembragt, bliver derfor umuligt; men Ideen selv, og den Omstændighed, at den først paa Augustus Tidsalder bliver saa hyppig omtalt, synes ikke at vise den overmaade høit op i den græske Oldtid; ja den turde maaskee endog høre hjemme i den helleniske Poesies skionneste — i det mindste paa Digtere rigeste — Periode. I sig selv indeholder det intet urimeligt, at sliq en Digter kunde paa en saadan Tid gaae saa aldeles under, at man ikke engang tog Notiz af hans Værk; thi deels mangle vi ikke saa, langt vidtløstigere, og, efter Tradition, Vidnesbyrd og Fragmenter at dømmе, vigtigere Værker; deels kunde hans Idee været hældigere end dens Behandling, saa at denne blev glemt, medens hiin blev bevaret; desuden habent & sua fata libelli. Hvor mangen vakker Idee finder man ei, for Ex. i mangent fransk Digt eller Lystspil, som bifaltes, ja beundres i første, og glemmes i næste Dieblik, fordi det Heles Behandling er, som oftest, uden poetisk Kunst, og derfor aldrig bliver anseet værdig noget nøiagtigere Studium. Saa meget er sikkert, at Augustus Tidsalder er den første, som omtaler Eventyret; skiont vi ikke derfor følge den saa giængse ucritiske Idee, at Ikke-Dmtale altid forudsætter Ikke-Dilværelse, da Mythen, om man saa vil kalde den, kunde været

baade omtalt og behandlet i Værker og Digte, som nu ere gangne forlorne; hvilket endog synes at bestrykes derved, at Virgil, som er den første, hos hvem det omtales, kun i Forbigaaende nævner det, og forudsætter det som bekendt, naar han siger:

Hvad kan en Yngling ei, i hvis Barm omfarer
 en Ild, som
 Lændtes af Kærligheds Gud? Duntumlet af
 rasende Storme
 Svømmer han silbe i ukjendte Strøm; medens
 oventil ruller
 Lorden fra Himmelens Port, og Bølgerne styrte
 mod Klippen,
 Larmende høit; Joraldrene selv kan ei standse
 hans Vandring,
 Ikke den elskede Møe, hvis grusomme Død er
 forhaanden. f)

For at bestryke den fremsatte Mening, at Eventyret er oprunden af Phantasien, ei af Historien, vil det altsaa blive nødvendigt at vise det Svage i de Grunde, som fremsføres for det Modsatte. De tages deels af Skribenterne, deels af Mynter, deels af Analogien.

Allerede dette støder strax, at man næsten ikke kan anføre nogen Skribent som Autoritet, uden

f) est. Virgil's Georgic. Libr. III. 358 sqq.

Digtere, hvem fligt et Sagn, formedelst sit poetiske Væsen og Bequemhed til derved at kunne udtrykke Aierligheds Magt, maatte være alt for kiært til at de ikke ofte skulde betiene sig deraf. Kommer nu hertil, at disse Digtere ere just de, som allermeest spille med Signesser og glimrende Antitheser, som Ovid; samt at endelig de fleste af disse Skribentere ere af en langt yngre Alder end Augusts, saa falde alle de Beviser, som især de la Nauze g) troer med saa stor Sikkerhed deraf at kunne hente, af sig selv. Af græske Skribenter omtaler ingen det, uden Anthologiens mangfoldige Forfattere; men hvor misligt vilde det ikke være, at bygge nogen sikker chronologisk Autoritet paa disse, om hvem vi vide saa faare lidet, ikkun det, at de efter den Anthologies Beskaffenhed, som er bleven os efterladt, maa være yngre. At Strabo imidlertid, som samlede sin Geographie paa Augusts Tid, taler om Heros Taarn (τὸν τῆς Ἡρᾶς πύργον), viser kun det samme som Virgils og Ovids Dmtale, at Sagnet var temmelig bekiendt paa den Tid. Paa samme Maade, troer jeg, man kunde bevise, at Rousseaus Nouvelle Héloïse virkelig har levet med sin Familie i Schweiz. Karamsin fortæller nemlig i en — jeg mindes ei hvilken — Deel af sine Briefe eines reisenden Russen, at Landmændene omkring

g) Memoir. de l'Acad. des Infer. Vol. X. 384.

Clarens og Bevaj endnu tale med Morelle om de Stæder, hvor Rousseau satte Julie d'Etanges og St. Preur's Opholdsstæder, ja vise endog de Rejsende nogle Huse, som deres virkelige Boliger. Og dog siger Jean Jacques selv (Préface p. 35): J'ai été à Vevaj plusieurs fois, & je vous déclare, que je n'y ai point ouï parler du Baron d'Etange, ni de sa fille. J'ai été à Clarens; je n'y ai rien vu de semblable à la maison, décrite dans ces lettres. Indvaanerne i Cestus, mener jeg, gjorde det samme som Landmændene ved Clarens, søgte ved opdigtede Tilnavne og Betegnelser at forevige Mindet om Ting, som satte deres Opholdsstæd i en større tilsyneladende Glæde. Af alle paa den omtalte Tidsalder, nævnes det af ingen tiere end af Dvid, der ei allene anfører det ofte h), men siger endog, at have skrevet to Heroider fra Hero til Leander, og omvendt, skjønt de dog neppe ere af ham. Men hvilken Idee kunde vel være mere afpasset for Dvid end denne, hvilken gav ham oftere Leilighed til Signelser, hvilken kunde han paa mange Maader mere vende op og ned paa, end just denne? Og endelig hvor er det muligt at kunne troe, at Dvid skulde bekymre sig, om Sagnet var historisk sandt eller ei? Som Digter hørte det jo ikke engang ham til at bestemme noget om det

h) Libr. Trist. III. El. 10. v. 41. Ars amandi II. 249.
Libr. Amor. II. El. 16. v. 31.

Sandhed; ham tilkom det, at behandle det som Digter, ikke at bedømme det som Historiker.

Foruden Skribenternes, eller rettere sagt, Digternes, Autoritet, benyttede man sig ogsaa af Mynter. Man finder nemlig en Deel abydenske Mynter, som for størstedelen forestille Hero at udstrække en Fakkell fra sit Taarn, for at ledsage Beander, som sees nedenfor at svømme mod Land. i) Men hvor lidet deraf er at ulede, kan man tænke, naar det er beviist, at disse Mynter ere fra Severi, Caracallas og Alexander Severi Tid. k) Abydenserne synes altsaa, efter at Eventyret begyndte at blive saa hyppig omtalt, at have søgt endnu mere at forherlige Mindet om en Begivenhed, der spredte saa mærkelig en Glands om deres Bye. Og sætter man endog, de vare ældre og ægte, seer jeg dog ikke, hvor langt man med Sikkerhed kunde komme dermed. Man maatte jo med samme Ret kunne være tvivlsom, hvor Homer er fra, da baade Amastris ved Pontus Eurinus slog Mynter med hans Billede paa forenet med Meles Floden, som og Smyrna, der havde *ἑμυρναία* 3: Mynter

i) vid. Gronov. Thes. Antiq. Græc. Vol. II. n. VIII. & IX. Et Aftryk af den første findes foran Kromayers Udgave af Musaios.

k) vid. Heinrichs Udgave af Musaios, p. XLII.

med Digterens Billede l); og dog har den sidste Bye nok ligesaa liden Krav paa hans Fødsel, som den første, da Chios snarere synes at være den rigtige. m)

Ved en Art Analogie, som det dog ei er let at fatte, angives endelig, især af de la Mauze, et tredie Argument: at Musaios nemlig ei havde besunget denne Gienstand, hvis han ei havde været overbevist om dens Sandhed, og at, ligesom Homer besang virkelige Begivenheder, maa Musaios sikkerligen have gjort det samme. Dette Argument er saa comist vaflende, at det næsten ei fortiente at giendrives, især da den samme Forfatter dog antager den Tidsalder, hvori de Nyere sædvanligen sætte Musaios. Som om Musaios og Homer hørte til een Tid, og der aldeles ingen Forskiel gaves mellem den heroiske Tidsalders Digtere og dem, som levede i 4de og 5te Aarhundrede efter Christus! Det er unøgteligt, at næsten alt poetisk

l) Gisberti Cuperi de Apotheosi Homeri, p. 89.

m) Wood (Essay on the original Genius of Homer) søger vel at bevise, at Smyrna bør have Uren; men det classiske Sted i Perlen blandt alle Grækenlands Hymner, den homeridiske til Apollo Delius v. 172 sq., som ved sin ægte homeriske Aand synes at pege hoit op mod Homers Tidsalder, synes mig, mere end alt at afgive en noie Bestemmelse af den gamle Bardes Fødested.

i den ældste græske Tidsalder var fremboret paa historisk Grund; en Sandhed, der bliver endnu mere indlysende, naar vi vende den om, at alt historisk paa den Tid var i og for sig selv saa poetisk, at det maatte og kunde give Digterne Stof. Det var enten Begivenheder, som Digteren selv havde seet, eller som ved Tradition og Rygte vare komne til hans Kundskab; eller endelig Myther om Guder og Heroer, der efter den Tids Mening eksisterede som virkelige Begivenheder. Ikke saaledes paa den Tid, da Musaios rimeligviis har levet. Mytherne havde da tabt deres store ældste Betydning, Lucian og hans Samtid havde da begyndt paa Forstandens Vægtstaa at afvoie den gamle Phantasies mange Productioner, som der ved naturligviis maatte tabe; og den alt da vidt udbredte christelige Religion maatte fuldende deres liden Betydning. Fra den Tid af maatte Mythologien — den græske Poesies Grundvæsen — opføre at være væsentligt Stof for Digtkunsten, da ethvert Digt, som tog sit Grundlag derfra, fra nu af maatte blive aldeles uden Hensigt; ikkun en tom Efterligning af en Verden, som med Mytherne havde tabt sin egentlige Betydning. Hvor lidet kan man altsaa vente eller formode, at Musaios skulde valgt et Emne, der slog for en stor Deel ind i Mythologien, blot af den Grund, at han formodede dets historiske Sandhed. Han valgte

det neppes, fordi han var overbevist om, at det var et Factum, men snarere fordi Stoffet selv var saa saare ffikket til at behandles som Digt.

Jeg troer altsaa, at det foregaaende er tilstrækkeligt til at vise, hvor ubistorisk det Hele er, at det kun er en gammel Digtermythos for at udtrykke Kiærligheds Magt; men hvis Forfatter, Oprindelse og Tidspunkt, vi ikke kunne nøiere bestemme formedelst den totale Mangel paa Efterretninger. Dog turde det maaskee ikke være af saa uanseelig Værd; thi den Omstændighed, at den først omtales paa August's Tidssalder, kan egentlig intet bevise imod dets høiere Værd, da Ikke-Omtale ei altid forudsætter Ikke-Tilværelse. Dette vilde endog bestyrkes meget, dersom man kunde sikkert lide paa, hvad den gamle Grammatiker Domitius anmærker i Commentaren til Statius n), at Apelles har forfærdiget et Malerie, som har denne Historie til Gienstand. Saa meget er imidlertid vist, at før Musaios finde vi ingen, som har behandlet dette Emne; vi gaae derfor næst efter Undersøgelsen af Digtets Emne over til Digteren selv, og spørge: hvo var Musaios? naar levede han?

af alle græske Digterværker er der intet, om hvis Forfatter og hans Levealder man er saa be-

n) Ad Statii Sylvas I. 2. 87.

synderlig uenig, som om dette nærværende. Nogle hæve ham høit over Homers Aarhundrede, andre trykke ham ned endog til det 14de Seculum; og dog kan man, hvad dog mindst kunde ventes, anføre udmærkede Mænds Autoritet for begge Meninger. J. C. Scaliger, som overhovedet ikke var nogen særdeles stor Belynder af Homer, meente i Musaios at have fundet en Digter, som ikke allene i det, han har præsteret, langt overgaaer Homer, men som endog, dersom han havde behandlet de homeriske Gienstande, vilde have fremstilt et langt mere fuldendt Kunstværk, end de nærværende homeriske Digte. Han paastaar altsaa, at Musaios er virkelig den gamle Barde af dette Navn, som har levet længe før Homer. En Paastand, der er saa mærkelig, da den afgiver et paafaldende Exempel paa, hvorledes en forudfattet Mening kan gjøre selv et udmærket Hoved, forsynet med den meest udbredte Erudition, blind for alt hvad der ligger tydeligt for Dagen. Af de senere Fortolkere har ingen taget sig denne Hypothese saa meget til Hierte, som Schrader p), der især har

o) Poetices libr. V. c. 2. p. 539.

p) I Fortalen til hans bekendte Udgave Leuward. 1745, i hvilken Indledningen unægteligen er det bedste, da Iærde Animadversiones kunde næsten ligesaa godt hænges til enhver anden Forfatter, da de tale om alt andet end om Musaios og hans Digt.

føgt at bevise det ugrundede i denne Paastand. Foruden andre finder især Charles q) disse Mods Grunde saare vægtige, og dog forekomme de mig saa svage, at, hvis ikke Scaligers Mening synker af sig selv, eller andre Grunde bringe den dertil, disse neppe ville forslaae til at fuldkaste den. Man høre: 1) hos Musaios findes B. 316 talt om Euros, hvor det hedder:

— ζεφύρω δ'ἀνέπνεεν Ἔβρος,

Kai Nétos ἐς βορέην μεγάλην ἀφύκεν ἀπυλάς.

Man finder denne Vind ei omtalt hos Hesiodos, altsaa — maa Musaios være yngre end han, og derfor ogsaa end Homer! Ikke at tale om den allerede før paaankede Maade, med Sikkerhed at ville slutte sig fra tilfældig Udeladelse til Ikketilværelse, saa synes det mig Modbeviis nok, at Euros omtales i Ilias β, 145, samt et Sted i 13de Sang. Hvad der var bekiendt paa den homeriske, kunde ei være ubekiendt paa den hesiodiske Tidssalder. 2) Musaios alluderer til Theogoniens 907de B., naar han (B. 37) siger:

οἱ δὲ παλαιοί

τρεις χάριτας πεφύκεναι. κ. τ. λ.

Unægteligt indeholder dette Vers et Beviis mod Digtets høie Alder; men ikke fra den Side, Schrader mener. En saa tom Vittighedsjagt, især da

q) Fabricii Bibl. gr. (ed. Harlesii) Vol. I. p. 124.

Spotten angaaer guddommelige Væsner, vil man neppe finde hos nogen af de ældste Digtere, hvis Chariter er en barnlig Hengivenhed i Ideen om det guddommelige; først de senere og yngre blev det forbeholdt at være glimrende, men ogsaa langt mindre gehaltfulde der, hvor de Gamle vare grundige. For saavidt mener jeg, Stedet indeholder et Beviis mod det's Uld; men hvorfor skal han alludere navnlig til Hesiodos? Denne Digter er neppe den, som bestemte deres Antal, saa meget mere, som Theogonien, skönt under udvortes Form af et Slags Heelt, ikkun bestaaer af flere Digteres, ja maaskee endog senere Rhapsoders sammenfillede Ideer og Phantasier om Guderne og deres Liv r). Hvor misligt er det da, at ville bestemme,

- r) Hvor interpoleret overhovedet Theogonien er kommet til os, kan man strax mærke af de første 115 V., som virkelig aander friere og ædlere end mange andre Dele af Digtet. Hvor er det, for Ex. muligt, at en og samme Digter kan have saa vakre Ideer om Digtekunst, og dens Nedstammelse fra og Forbindelse med det Høie (V. 98 sqq.), og dog digte saa kummerligt om Sovnen og Drømmen (V. 213), at han opregner blandt alle de Ulykker, som fødtes under Kronos, ogsaa disse hulde Phantasiebilleder, som spille os over i en Tilværelse, i hvis forunderlige Trykkeland vi aldrig selv vilde kunne sætte os over. En Discrepanz endnu har jeg fundet i 215, hvor Parcerne gøres til Døtre af Ratten, og 903 til Døtre af Themis.

hvilken navnlig Digter Musaios har tænkt sig ved *παλαιος*, der paa dette Sted snarest, uden Hensyn til noget Individ, betyder de Gamle i Almindelighed. 3) I de to Heroider om dette Eventyr, som tilskrives Doid, finder Gronovius og efter ham Schrader et nyt Beviis, at Helena og Odysseus omtales i disse, og at Hero altsaa maa være yngre end Troianerkrigen. Man bliver forunderlig til Mode, ved at høre slikt for Alvor at udgives for Grunde. Naar bekymrede Dvidius sig om en poetisk Idees historiske Sandhed? Naar bleve hans Digte en Kilde, som man med Sikkerhed kan bruge i alle historiske Undersøgelser? Naar blev det desuden afgjort, hvo der egentlig er Forfatter til disse to Heroider; maaskee de har en yngre og langt mere i disse Ting upaalidelig Forfatter. Desuden, troer jeg, man af det foregaaende vil kunne see, hvorvidt det gaaer an at tale om Hero som en historisk Person, eller bestemme noget om hendes Levealder; dette bestemte vel ikke engang Digteren, der først lod hende springe frem af sin Phantasi.

Skiondt man ingen Beie kommer med Robinsons Dphsning, her man dog heller ei med Clericus ganske faste Stedet ud af Texten, da dette er en saare fartig Fremgangsmaade ved et Digt, der er saa heel igiennem, og fra saa gamle Tider, interposeret.

Andre s) sætte hans Arbejder under Tvivl, af den Grund, at enkelte Vers synes ham laante af de ovidiske Heroider. Vi have isorveien talt om disse rimeligviis pseudo-ovidiske Arbejder, og behøve derfor kun at anmærke: hvor usikkert det er, angaaende tvende Digterværker, hvis Tid og Forfatter ere lige usikre, at bestemme, hvo der laante af den anden. Da denne Materie er, efter sin Natur, saa aaben for Gissninger, have adskillige fremsat Hypotheser, som blot behøve at nævnes, for at deres Ugrund strax maa indsees. Herhid den særindede Hardouins t) Paastand, at Digtet er fra det — 13de Aarhundrede. Af Patriotisme, formodentlig, lader han en fransk Munk læse Indskriften: ΗΡΩ ΑΗΑΝΑΡΟC paa en abydenisk Nummus urigtig for 'Η ΡΩΜΗ ΑΝΑΡΟC! Som om dette, i det Hele saare vakkre, Digt kunde være en Frembringelse af en Munk i det udannede 13de Seculum. Desuden har allerede de la Nauze viist det urigtige heri fra den numismatiske Side. Til disse saa svage Hypotheser kan fremdeles regnes Caspar Barths og Francii forenede Mening, at Digtet er et Værk af Nonnus Panopolitanus. Men det gaaer vel neppe an, at tildomme ham et heelt Digt, uden anden sikker og gammel Auto-

s) Pareus i Commentaren til Hero og Leander.

t) De Nummis populorum & gentium, Amstelod. 1709.

ritet, blot fordi nogle Vers i det musæiske Digt stemme overens med Nonni Aand og Ord. u)

Jeg troer, man kan forestille sig Tingen heel simpelt saaledes, at omtrent paa Nonni, Achilles Latii og Jævnauldendes Tid levede en i øvrigt ubekjendt Digter Musaios, som har behandlet dette Emne, om hvilket i øvrigt intet videre er os bekjendt. Den øvrige Forvirring maa allene skrives paa de yngre Forfatteres Regning, der til Trods for al historisk Sandsynlighed, og Mangel paa Beviissteder, har villet gjøre ham til en langt ældre og anden Person, vel endog den gamle

B 2

- u) Hvor lidet denne Grund er fyldestgjørende, skjønt den dog tidt antages for gyldig, derpaa har man et Exempel i Theocrit. Endnu — selv i en af de nyeste Udgaver, Dahls 1804 — foresfinder man Moschos's *ῥαπισυς Δαφνιδος καὶ κορυς* iblandt Theocrits Arbejder. Skjønt den finere, overgivne muntre Aand i Digtet harmonerer heel ilde med Theocrits stränge, stundom stive, Anstand, troe dog nogle at finde Ligheden i det Enkelte og i Sproget, hvortil kommer, at et enkelt Vers (B. 4) findes i en af de theocritiske Idyller (III. 20). Med Rette tilskrive de bedre Fortolkere og Critiker, som Barton zc. Moschos den, eller, som Eichstädt (Quæst. philolog. specim. p. 45.) en langt yngre, men heldig Efterligner af Theocrit. Skjønt han dog formedelsst egen Individualitet udtrykte en ganske forskjællig Aand og Tendenz i sit Digt.

Cumolpos's Søn, med hvilken han dog har intet tilfælleds uden Navnet. Da Mand, Væsen og Sprog gjør ham saa lig med Achilles Tatios og Jævnaldrende, at Musaios, efter nogle Interpreter, har laant mange Steber, næsten ordret, af Achilles Tatios, eller ogsaa denne — efter andre — laant af Musaios; da fremdeles det samme Forhold finder Sted mellem nærværende Digter og Nonnus, at man godt kan see begges forunderlige Overensstemmelse; da nu endelig Achilles Tatios levede i det 3die eller 4de Aarhundrede, Nonnus i Begyndelsen af det 5te, saa synes man omtrent at kunne bestemme hans Levealder — hvis det ellers er tilladt at tale om Bestemmelse i dette Tilfælde — til det 4de Seculum.

Digtet selv regnes sædvanligviis mellem de episke Digte; men jeg seer ikke paa hvad Grund, da den blotte Invocation til Musen, Kierligheds Gudinden, eller hvo det ellers er, som forstaaes ved *Tea*, vel neyde kan høve det til denne Plads. Det er kun en Efterligning af den ældre episke Digteform, ikke noget selvstændigt episkt Digt. Det mangler næsten alt, hvad man i nyere Tider fordrer ved dette Slags Digt; der er ingen Plan uden den, som Begivenhedernes Gang naturlig maatte føre med sig; ingen poetisk Interesse, som

opstaaer ved Digterens eiendommelige Behandling; ingen bestemt Charactertegning, uden saa ubestemt, som Historien gav ham det i Hænder. Ikke noget episkt Digt efter den nyere Tids mere abstraherede Ideer maa man søge i Hero og Beander, kun en tro Efterligning af den ældre Form, især den homeriske, som havde saa betydelig tabt sig, især i den alexandrinske Skoles kolde, som oftest aandeløse Productioner.

Grundcharacteren ved det ældste græske Epos er den historiske; dens Grundlag er Historie. Dens Gienstand vare Bedrifter af den Tids herlige Hæroer, eller Phantasiens Productioner om Gudernes Liv og Arbejder, hvilke ogsaa i Folkets Dine eksisterede paa den Tid, som virkelige Begivenheder. Disse, saavel Guder som Helte, grebe for meget ind i deres Liv til, at ikke den simple Fortælling, uden videre kunstig Pynt, maatte interessere dem; hvoraf igien flyder den forunderlige Simplicitet — selv i Sammenstødet af saa store Begivenheder — som characteriserer denne Periodes Epos. x) Selv de ministeria og interventus

x) Det forekommer mig derfor at være en hoist feilagtig Anskuelse af den Tids Theophanier, naar Koppen igiennem alle sine, eller saa vakkre, Anmærkninger til Iliaden, lader Forstanden falde Dom over alle, som forekomme hos Homer. Paa den Tid vare disse Myther vel anseete for historisk Sandhed; men

Deorum, som senere Lieder abstraherede derfra og indførte som et Slags Særkende i det episke Digt, og som i vor Tid blive, om Digteren selv ikke eier den objective Digterkraft, ligesom at opløste Dækket, det Tiden lod nedrulle for den svundne Verden, en blot Efterligning af Formen, uden indre Betydning, selv disse, siger jeg, eksisterede da som historisk Sandhed. Fra den Side, mener jeg, bør vi betragte det nærværende, som en Mythe om Siærligheds Magt, fortalt som en historisk Begivenhed, uden videre poetisk Pynt.

Digtets fremstillende Form er altsaa en Efterligning af den gammel-græske; men saa antik denne er, saa modern er dets indre Væsen og

vare de det ogsaa? Var ikke de ældre Digteres Phantasi deres egentlige Udspring? Hvad bliver desuden af Productet som Digt, naar man ei lader Phantasiers Frembringelser beholde sit Væsen, naar man vil angivere dem med Forstandens Dine. Maae Athene ei selv stige ned — i Iliadens 4de Rhapsodie — og saae Pandaros til at skyde paa Menelaos, uden at vi skal udraabe: det kan dog ikke være saaledes; det maa have været en troiansk Mand, som har raadt ham det? Kan den gamle Varde ei — med sin fulde Troe paa Guderne — lade Zeus med 2 Staaer afveie Menneffenes Skiabne, uden at vi skal ansee det som en Metaphor, taget af det daglige Livs Udtryk: at afveie Menneffets Skiabne? Saa meget af samme Art findes giennem hele Kjøppens Værk.

egentlige Tendenz, og de bedste og meest fyldestgørende Beviser imod dets høie Værd vilde deraf kunne udledes. Jeg skulde neppe troe, man kunde bevise, at Grækenlands ældste Digttere have behandlet et saa isoleret menneskeligt Elfskovs Eventyr, som aldeles ei greb ind i Gudernes Historie. Kierligheds Historierne med Guder og Heroer høre naturligtvis ikke herhid, da deels alle deres poetiske Productioner dreiede sig om dem, deels laae der i disse Elfskovshandler, som oftest, en langt dybere Betydning, der udtrykte enten forskellige Kræfters forenede Virken, eller Harmonie i Umindelighed. — Kierligheden selv, saaledes som den fremstilles hos Musaios, er aldeles ei antik; det er mere Tagen efter Nydelse end Kierlighed; hertil kommer de moderne Træk, som vise sig deri, f. Ex. de mange Chariter i Heros Dine; hans Trost, i det han svømmer over Havet, at Vandet ikke kan gjøre ham noget, da han har saa stærk en Lue i sit Bryst; fremdeles: at han selv er Skib, Matros, ja en heel Flaade o. s. v. Mod disse og lignende Indfald kan, for saavidt de ere Indfald, intet være at indvende; kun det mener jeg, at de ei ere i den antike Aand. Man behøver derfor neppe flere Argumenter, end dem som Digtets egen Beskaffenhed frembyder, for at overbevises om, at det ikke er af den ægte Oldtids Productioner.

I hvor meget han end har søgt at efterligne den ægte episke Form, er der dog umærkeligt indblandet en Deel Træk, som characterisere Digteren. Hertil hører den Letfindigheds Mand, der svæver over det hele Digt, der er saa saare afvigende fra den betydningsfulde Alvorlighed, hvormed den homeriske Tid behandler de erotiske Dele af deres Digte. Ligesaa lidet finder man den Fromhed og barnlige, ærbødighedsfulde Henskuen til Guderne, som er hine saa egen. Homer og Hesiodos træde frem som ærværdige Fædre, med Hiertet fuldt af dyb Følelse for ægte Heltelig, Naturens Skønhed, og de, efter deres Ideer, mangfoldige Kræfter, som styre det Heles Virkninger. Musaios staaer mere som den Letfindige, med Tanken henvendt til Livets Nydelse, hvortil han henfører alt. Han mindes kun Guderne, fordi de foranledige Feste, hvor vakre Piger og Ynglinge samles. Hos ham er Præstinden ikke længere et helligt Mellemvæsen mellem Guder og Mennesker; i hans Dine er det kun en indtagende jordist Skabning; og hans eget Suk over Tidernes Ugudelighed (B. 53, 54.) staaer som en bitter Satire over hans egen Tendenz. Med alt dette vil man let kunne vente, at Maneren i det gamle Epos er efterlignet. Herhen hører det Dramatiske, han har søgt at indslætte; men man føler snart, det er ham fremmed; at det kun er en

laant Idee, som ikke er udført med den sande Digters eiendommelige Frihed. Hertil kan ogsaa føies den affecterte Simplicitet, som vi træffe. Men den store Kraft, som altid staaer ved Siden af de Samles Simpelhed, mangler her, og fremavler en Tørhed, der udbreder et mat Colorit over det Hele.

Charactererne synes i det hele at være skævt tegnede. Hero skulde efter hans Idee sikkerlig være en god, ikke usandselig Dige, men er i Udsværelsen blevet heel forseilet, saa hun mere er Belystigheden selv end Pigen med det varme Hierte, der lader sig henrive til at følge Naturens Følelser, selv der hvor disse overvælde alt, hvad der efter Menneskenes Bud maatte være hende vigtigt. Musaios's Hero tildrager os derfor ikke med den Interesse, hun efter Sagens Natur burde, og efter andre Digteres Exempel y) kunde. Ligesaa liden Hæbd har Digteren havt i Anlægget af Leanders Character. Han er mere den blot sandselige Belystling end den virksomme Yngling, hvem et voldsomt Dieblif faaer til at oversee hver en Hindring, som baade Guder og Mennesker lægge ham i Veien.

Vi ville slutte disse Betragtninger med nogle Ord om det Mechaniske i Digtet. Selv de Com-

y) For Ex. Schiller i hans Digte, 11ter Th. S. 6te sq.

mentatorer 2), som fandt de første Mangler i Digtet selv, hævde ham dog høit formedelst sin Bærbygning. Heinrichs siger endog: ab hac saltem parte nulli poetarum græcarum secundus habendus videtur. At denne Roes kan tilkomme ham, naar man seer paa det Enkelte, kan for en Deel være rigtigt; men betragter man det som et Heelt, finder jeg Dommen høist urigtig. Læser man det hele Digt paa eengang igiennem, finder man noget ubehageligt i hans Mechanisme; meget ofte en mat Henslæben, uden kunstfuldt hævede Dørgange, uden den Sammenslyden, som gjør et hexametriskt Digt, ogsaa fra den mechaniske Side, til et Heelt, uden hvilken dens eneste Roes er at bestaae af gode enkelte Vers. Jeg er derfor sikker paa, at enhver Læser, med Dre for fuldkomne Hexametre, vil finde det Heles Organisation forfeilet og at være uden levende Aand. De home-

2) Af disse synes mig Heinrichs (i hans Udgave 1793) at være vel uretfærdig mod Musaios, ligesaa Vers 1, hvor han "desiderat iudicii subtilitatem" fordi at Musaios efter de gamle Epikers Manceer anraaber Musens Hielp, lige til B. 314 2: omtrent de sidste, hvor han næsten forstegang roser ham (Pag. 162 sqq.), men atter fratager ham denne Roes, ved at anmærke, det maa være et Plagiat, uden at det er mueligt videre at bestemme, om det ei — mere rimeligt — er Musaios's Eiendom.

riffe Hexametre rulle høitideligt hen uden anden Standsning, end Tankens Ende. Disse gamle Barders, og efter dem Virgils kunstfulde Vers viste, i hvad ydre Form det i sig selv store Epos helst træder frem i. Hexametret var nu blevet Grækenlands nationale Verseart. De efterfølgende Digtere, den græske Idyl, Elegie og Epigrammet brugte det ogsaa, skjønt tildeels i Forening med Pentametret. Hos disse Digtere faaer Hexametret en anden Character. Det afpasser sig nu mere til den Ro og mere jævne Character, som udgjør disse Digteformers Væsen, det bliver simpelt og mere jævnt i sin Gang; men ogsaa hos enkelte slæbende og mat. Af denne sidste Art er Musaios; de ere correcte, uden Misgreb i det Enkelte; man føler, Digteren er gaaet for betænksom til Værks, til at han heri skulde begaae Feil; men derfor aander ogsaa det Heles Organisation en Kulde, der ligger dræbende over det Hele. Peccat, quia nil peccat. Det er ubehageligt, i Digtets indre Construction at see Digteren, især naar man nødes til at føle den Møie, han anvendte; ikke mindre er det at see hans, med ængstelig Flid ordnende, Haand i det Ydre. Da taber sig Indtrykket af det Hele. I det sande Kunstværk hør Form og Materie, Mechanisme og Aand være lige saa nøie forbundne, som i den sandfælige Verden Legeme og Siæl. Vi føle dybt, naar et skjønt Legeme sættes

i Activitet ved en skion Siæl. Digtets Form bør derfor i det ægte Kunstværk være i Forhold ligesaa kunstfuldt, som dets indre Væsen; hiins Mangel ned sætter det Heles Værdie. Resultatet af vore Betragtninger over Musaios's metriske Mechanismus bliver derfor dette: De enkelte Vers, for sig selv betragtede, ere correcte; men betragte vi dem, som vi bør, som et organiskt Heelt, ere de uden metriske Kunst, uden stærke Overgange, mat hen slæbende, og uden episk Værdighed.

Efter at ovenstaaende var endt, erholdt jeg den nyeste Udgave (Musæos. Urschrift, Uebersetzung, Einleitung und kritische Anmerkungen, von Franz Passow, Professor am Gymnasium zu Weimar, 1810), i hvilken Indledningen er saa vidtløftig, at den indtager meer end den halve Deel af Bogen. Den er i et græst — temmeligt slæbende og profaisst — Digt dediceret til Bop jun. Første Afdeling af Indledning afhandler hvad bekendt man endnu finder om Musæus Atheniensis. Alt Udmærket paa den gamle Tid sættes i Forbindelse med Guderne; vi maa derfor ei undres at finde Musaios udgivet for en Søn af Selene v. Mene, eller efter andre af en Nymphe. Mindre kiendes til hans Fader, skjønt nogle dog angioe Drpheus, andre Linos; imidlertid synes den liden historiske

Sikkerhed, vi have fra den Tid, at bestemme en
 vis Antiphemos som Musæos's Fader. At vi finde
 Thracien angivet som hans Fødeland, er paa den
 Tid saa faare naturligt, hvor alt Poetisk og My-
 stericust blev forlagt til dette Land, hvorfra den
 græske Poesie tog sit Hovedudspring; fradrage vi
 imidlertid det mythiske Slør, synes den historiske
 Sandhed at fastsætte Eleusis i Attica til hans
 Fødeland, skjønt Pausanias gjerne vil antage en
 anden Egn i Attica. Det betydeligste, men desværre
 ogsaa det dunkleste, ved Musæos's Liv er hans
 Forhold til Mysterierne. Saa meget sees af de
 gamle Sagn, at han har staaet i nær Forbindelse
 med Orpheus, om hvem omtrent det samme for-
 tælles som om Musæos i denne Henseende, skjønt
 vi nu ei mægte at afgjøre, hvad eller hvor meget
 de virkede paa den Tid. At de imidlertid have
 havt stor Andeel i dem, kan man indsee deraf, at
 disse tvende næsten udelukkende tilskrives den største
 Deel af den allerældste Polytheismus. Dog antage
 ikke alle ham jævnaldrende med Orpheus, men
 adskillige gjøre ham lidt yngre, som sees af den
 skionne Mythe om Orpheus's Lyra, der tillige bevi-
 ser den høie Agtelse, hvori Musæus har staaet hos
 sine Landsmænd. Da Mænaderne nemlig havde
 styrtet Orpheus ned fra Pangæosbierget, og Bol-
 gerne havde baaret hans tonende Lyra til Land, da
 fandt Muserne det forladte Instrument, og gave

den til Musæos. Det øvrige af hans Liv, hans Reise til Egypten, hans Kierlighed til Antiope, ic. er alt for meget indhyllet i Mørke, til at man skulde kunne udbrage noget sikkert af de sig selv modsigende Beretninger. Det er imidlertid vist, at Cumolpos, Stifteren af de mindre Mysterier, er hans Søn og Udgiveren af hans Sange.

Anden Afdeling af Indledningen indeholder: om Musæi Atheniensis Værker (Pag. 31-60). Tredie Afdeling: om Musæi samtlige Fragmenter (S. 61-88). Fjerde Afdeling: om andre af det Navn Musæos (S. 89-93) gaae vi forbi, da de deels afhandle Ting, som ere aldeles usikre, deels aldeles ikke vedkomme nærværende Afhandling, ja endog nærværende Digt, da vi bør antage en ganske anden og yngre Musæos til Forfatter af Digtet. Femte Afdeling derimod (S. 94-114) handler om: Musæos den Grammatiker, om Digtet Hero og Leandros, samt detses Tidsalder og Bærd. I denne er det mig saare behageligt at see, at han ikke lidet stemmer overeens med hvad der i foregaaende Afhandling er yttret. Musæos's Levealder bestemmer han efter et Middeltal til Enden af det 5te Aarhundrede. Digtets Tendenz angiver han med Rette for aldeles moderat, og forsvaret det mod Heinrichs, i det foregaaende omtalte, Uretfærdighed mod Digteren. Overhovedet er den Characteristisk, han S. 99-103 giver

over Digtet, det bedste og meest eiendommelige i nærværende Udgave, da man ellers kun finder det allerede bekendte fremfat, men i en god Orden, og paa en takkelig Maade, hvilket dog er saa meget mere at anprise, som man neppe vil kunne opvise nogen Udgave af nærværende Digter, hvor dette er skeet paa en tilfredsstillende Maade. Herved følger Digtet selv oversat, Side om Side med Originalen. Saavidt man ved et gennemløbende Overblik kan dømmes, synes den at være meget at rose; saa meget mere, som Musæos virkelig ei er let at oversætte, just for sin Mathed og underlige Henflæben paa saa mange Stæder, i hvilken Oversætterens, imod sin Villie, maa følge Originalen; og man maa fuldelig være de sande Grundsaetninger for Oversættelseskunsten tro, hvis man ei her skal finde sig fristet til — paa den bekendte behagelige Maade — at forskionne sin Original. Nærværende Afhandlings Forf. kan tale derom af Erfaring, da han allerede længe har havt en dansk Oversættelse af dette Digt færdig, som han paa et andet Sted vil fremlægge. Efter Oversættelsen og Texten følger (S. 166-170) forskiellige Læsemaader af et Gothaer Haandskrift; derpaa kritiske Bemærkninger til Digtet, og endelig (S. 192-212) Fortegnelse paa en Deel græske Ord, som ere forbigangne, eller hvis Betydning ei er nøie nok angiven i Schneiders Lexicon.

II, Nogle hidtil utrykte Breve af Christian den Fierde.

1. Christian 4de Intercessionskrivelse
til Dronning Christine i Sverrig for
Universitetet i Wittenberg *)

Christian den Fierde ic. tilbiude den Stør-
megtige Høybaarne Førstinde og Frøchen, Frøchen
Christina, Schwerriges, Gotthis og Wendis
udkaarne Dronning och Arfførstinde, Stoerførstinde
til Fjndland, Hertuginde ubi Estland och Carelen,
Frøchen over Ingermanneland, Boris Elffelige
fiere Frenche, Raboe och synderlige gode Ben,
Boris Raboe-venlig Hilsen, sampt huad mere kiert
och got Bi formaae med Gud Allermegtigste til-
forn; Stoermegtige Høybaarne Førstinde, Elffe-

*) Saa ster var den Mening, man ogsaa udenlands havde
om Christian den Fierdes hoimodige Omsorg for Wi-
denskabernes Fremme og deres Dyrkeres Tryghed, og
om Virkningen af hans personlige Agtelse, at tydske
Universiteter vidste intet bedre Middel til egen Red-
ning under Trediveaarskrigens Raabster, end at an-
raabe hans Intercession hos fremmede Potentater.
Narværende Skrivelse falder i et Kar, da de Svenste
under Dorstenfon førte Krigen med ny Estertryk, især
i Sachsen. Saa Maaneder efter denne venflabelige
Intercessionskrivelse var Christine selv usformodentlig
fremtraadt som Christians Fiende.

lige fiere Frenche, Naboe och synderlige goede Ven. Vi kunde Eders Kierlighed naboeventligen icke forholde, at Professores Academiae Wittenbergensis paa deris saavell som meninge Studiosorum sammestede deris Beigne, underdanigst Boris intercessions schriffuelse til E. Kierlighed hassuer verit begierendis, at Eders Krlhd. vilde lade sig befalde at giøre den Anordning, at den samme Bye, som saadan fornessnte Academie udi hollis, maatte det meste mulig er for all fiendlig Forsøg vere forskonet; saa endog Vi icke tuiffle, at E. Krlhd, som altid Guds Wris Fjorsfremmelse och Boris christelig Troes Tiltagelse udi goed Aecht haast hassuer, uden Boris intercession och Begiering jo det nochsom saaledis lempet och forordner, at fornte. Academie til Wittenberg, huor den rene Lutersche Lerdomb fremfor andre Steder meest er udi Flor, ey af E. Krlhd. Officerer eller Soldatesca bliffuer ruinerit eller nogen Genvalt tilsoyet; saa hassue Vi dog saadan hemte. Professorum Anmodning och Begiering ey villet dennem benecte eller affslaae; Besdendis derfore, E. Krlhd. ville baade for Guds Wris saa och for Bor schyld sig lade befalde, sine hoye Officerer at befale, at de ingen Genvalt eller Indpaa giøre Professorerne, eller den studerende Bngdomb til Wittenberg fordriffue och ødelegge, mens samme Bye, det meste muelig er, forskoner

Univerfit. og Skole-Annaler 1810. 2 B. C

og præteverer; Udi huiſ maader Vi igien Ebers
 Krlhd. kunde gratificere, eller nogen behagelig Vil-
 lighed beuife, dertil ville Vi Os altid lade velvil-
 lige befinde. Befalendis. Ed. Kierl. hermed och
 altid Guds milde Befchermelse, til ald Siels och
 Liffs begierlig Belgaaende naboevenligen. Giffuet
 paa Bort Slot Kiøbenhaffn den 16 Decbr. 1642.

(Efter et Concept, som findes i det Danske Cancellies
 Archiv.)

2. Nogle Haandbilletter af Christian
 den Fierde, en Justitsſag vedkommen-
 de. *)

I.

Eythherdi den Morder, som naar vdrudt, er
 bekommen igen, da ſkal Byfogden ſtrax lade ſpørre
 hannem ad ued ſkarpretteren y Dannemendz paa-
 hør:

*) Diſſe Fragmenter ere et mærkeligt Beviis paa Chri-
 ſtian den Fierdes, ellers ogsaa noſſom bekiendte,
 Iver for Ret og Retſærdighed. De ere desuden ſaa
 characteriſtiſke, at, derſom Originalerne ikke havde i
 det Kongel. danſke Cancellies Archiv, vilde deres
 Authentie derfor ikke mindre være afgjort.

- 1) Huem der hassuer giiffuen hannem anliedning til at bruge flere intercessores hielt, dertil hand uyste, wy ingentunde uulle giiffue hannem dilation.
- 2) Huem dii hassuer uerrit, som hassuer hussit och hieltid hannem, der han kom loss, item y huis hus hand bleff aff med Tjernene och huem der skildte hannem derued.
- 3) Huem der hassuer giiffuen hannem anliedning tiil att komme pa den maneer loss, som sted er.
- 4) Om ingen flere end hans fader er interessert y dy penning, som der sandtes huos hannem.
- 5) Huor Slutteren och hans Broder kom hen, den tiid hand kom udaff Byen.

Rosenborg den 12 Au: Anno 1645.

Christian.

in dorso: Byfogden y københaffuen tiil hande.

Byfogden skall strax lade heste den Smid, som er fortentt for att hassue hjulpen den Morder aff Tjernene.

Rosenborg den 12 Au: Anno 1645.

Christian.

in dorso: Byfogden tiil hande.

3.

Til Niels Hansøn er fornemlig myt Spørsmål, huor det staar y Stadsretten, att en Raadman allene dii andre vafundendis maa forhøre eller lade forhøre nogen wydnysbür, som lygger Ehre och welsærdt macht pa, vansiet, at den, som ded angab, huercken blißfuer steffnit eller kaldiit.

Rosenborg den 19 Augu: Anno 1645.

Christian.

4.

Jeg uyll uyde, huorfor Slutteren intet tyktalis, fordi hand bade inted foruarede den Morder, som hand burde, mens ochsaa rømmede med hannem; at samme Slutter skulle gaa frii, fordi hand haffuer tyendt lenge, item hand er giift, och haffuer mange Børn, da er derpaa denne myn Resolution, at ingen kan rømme sig aff syu lange tyenniste, om den tager en vnd Ende, som Slutterens haffuer tagen, den tyd hand lod Morderen ded ene Ben och begge hender frii, och giick hen och tappede Bl for ham och hans karnutter. Hans kuynde och mange Børn angaaendis, da haffuer ieg huercken y geystlig eller werflig Ret kundet synde, at den, som er giift och haffuer mange Børn, maa gøre huad hannem lyst; kan kan dy høylerde y køben: erindre mig om nogit

y Bybelen, som y dy maader kan uerre hannem
behiielppelig, da skal hand nyde ded gaat ad.

Dy, som formener sig at uylle haffue hiielp
aff hoffmeisterens *) Ankomst, dy skal uysfelige
erfabre, at han icke tør lade syn mund op, at
tale for dem.

Rosenborg den 20 Au: Anno 1645.

Christian.

in dorso: Byfogden y Køben: tiil hande.

*) Corfis ufseld. Man seer, hvad og andenstedsfra er
bekiendt, i hvilken Respect den gamle Christian vidste
at holde sine Ewigesønner og sin Abel.

B.

Universitetet.

I. Befordringer og Afgang.

1. I Directionens Bureau.

Under 15 August er Fuldmægtig i Directionens Bureau, Cancellie-Secretær Frederich Christoffer Gundelach, efter Ansøgning i Raade entlediget fra denne sin Tjeneste.

2. Ved Kiøbenhavns Universitet.

Den 15 August er Dr. Heinrich Christian Schumacher allernaadigst bestiftet til at være overordentlig Professor i Astronomien i den paa anden Maade ansatte Professor Warbergs Sted.

Samme Dag Jens Mathke til at være overordentlig Professor i Zoologien og Inspector over den zoologiske Deel af den Universitetet tilhørende Naturaliesamling.

S. D. Bibliothek-Secretær Mag. Erik Christian Werlauff til at være Adjunct ved Universitetet, for især at foredrage og dyrke den nordiske Historie og Odsager.

II. Examina ved Universitetet.

I. Theologisk Embeds-Examen
i Julii 1810.

Den 16de Julii.

1. **P**aul Johannes Berner. En Søn af afd. Resident Berner, fød i Patna i Ostindien 1778, blev Student 1794. — Laudabilis & quidem egregie.
2. Heine Gottlob Melchior Hammer. En Søn af afd. Pastor Hammer i Helsingø, fød 1786, blev Student 1803. — Haud illaudabilis.
3. Severin Ahlman Mossin. En Søn af afd. Pastor Mossin paa Wroø, fød 1783, blev Student 1803. — Haud illaudabilis.

Den 17. Julii.

4. Jens Peter Schoubye. En Søn af Riibmand og Landmand Schoubye i Aarhus, fød 1787, blev Student 1805. — Laudabilis.
5. Henrich Hansen Nigtrup. En Søn af Landmand Nigtrup, fød ved Randers 1771, blev Student 1791. — Laudabilis.

6. Mathias Bramsen. En Søn af Landmand Bramsen, fød i Hørlyk i det Haderslevske 1779, blev Student 1803. — Haud illaudabilis.

Den 18 Julii.

7. Johannes Myhre Muntke. En Søn af Pastor Muntke til Ullensager i Dvre-Nommerige, fød i Kjøbenhavn 1786, blev Student 1804. — Laudabilis.
8. Julius Frederich Paludan. En Søn af Pastor Paludan i Phanefjord paa Møen, fød i Frederichsborg 1787, blev Student 1805. — Non contemnendus.
9. Nicolai Bay Welling. En Søn af Kjøbmand Welling i Randers, fød 1783, blev Student 1802. — Haud illaudabilis.

Den 19 Julii.

10. Johannes Dorph. En Søn af Herredsfoged Dorph, fød i Stege paa Møen 1788, blev Student 1806. — Laudabilis.
11. Niels Frederik Basse. En Søn af afd. Forvalter Basse paa Frysenborg, fød 1785, blev Student 1804. — Haud illaud.
12. Willads Kasbjerg Ussens. En Søn af Pastor Ussens til Marslev ved Karhuus, fød 1785, blev Student 1805. — Laudabilis.

Den 20 Julii.

13. Andreas Frederich Winding. En Søn af
afd. Pastor Winding, fød 1785, blev Stu-
dent 1804. — Haud illaudabilis.
14. Rasmus Holst Bang. En Søn af Land-
mand Bang, fød i Serritslev i Aalborg
Stift 1786, blev Student 1804. — Haud
illaudabilis.

2. Juridisk Embeds Examen
i Junii 1810.

A. Theoretisk Prøve.

a) Latinsk.

Den 15 Junii.

1. Johannes Schack, Baron af Knuht. En
Søn af Baron af Knuht, fød 1787, blev
Student 1805. — Haud illaudab.
2. Jens Døvald Hallander. En Søn af
Oberst og Stadshauptmand Hallander, fød
i Kiøbenhavn 1786, blev Student 1803.
— Laudabilis.
3. Poul Daniel Stebuß. En Søn af afd.
Chirurg Stebuß, fød i Kiøbenhavn 1789,
blev Student 1806. — Laudabilis.

Den 16 Junii.

4. Eyder Bentsen. En Søn af Justitsraad Bentsen, fød i Kiøbenhavn 1789, blev Student 1806. — Haud illaudab.
5. Frants Due Bradt. En Søn af afd. Procurator Bradt, fød i Kiøbenhavn 1787, blev Student 1806. — Haud illaud.
6. Jens Sammel Grønland. En Søn af afd. Underfoged Grønland, fød i Kiøbenhavn 1788, blev Student 1805. — Laudab.

Den 22 Junii.

7. Einar Carl Ditlev, Greve af Reventlow. En Søn af Geheimeraad og Statsminister Greve af Reventlow, fød i Kiøbenhavn 1788, blev Student 1803. — Laudab.
8. Henrich Steenbuch. En Søn af Provst Steenbuch i Medelhus i Tronhiems Stift, fød sammesteds 1774, blev Student 1793. — Laudabilis.
9. Frederich Henrich August Clauswih. En Søn af afd. Statsraad Clauswih, fød i Kiøbenhavn 1790, blev Student 1807. — Laudabilis.

Den 23 Junii.

10. Frederich Christian Tryde. En Søn af afd. Pastor Tryde til Fensmark i Sicellands Stift, fød sammesteds 1786, blev Student 1804. — Non comtemendus.

11. Wolf Ludvig Wilhelm Ellberg. En Søn af afd. Regimentsquartiermester Ellberg i Tøen, fød i Fredericia 1788, blev Student 1805. — Haud illaudabilis.

12. Johan Wilhelm Meyn. En Søn af afd. Professor Meyn, fød i Kjøbenhavn 1787, blev Student 1805. — Laudabilis.

Den 25 Junii.

13. Abraham Hansen. En Søn af Kjøbmand Hansen, fød i Kjøbenhavn 1780, blev Student 1799. — Haud illaudabilis.

14. Peter Dybdahl. En Søn af Provst Dybdahl i Djers, blev Student 1805. — Laudabilis.

15. Diderich Simonsen Jørgensen. En Søn af afd. Kjøbmand Jørgensen, fød i Scheer 1787, blev Student 1805. — Laudabil.

b) Dansk.

Den 28 Junii.

1. Jens Kolbye. En Søn af Consumtionsbetjent Kolbye i Bordingborg, fød i Ringkjøbing 1787. — Beqvem.

2. Anders Eskild Dehlholm. En Søn af Transportforvalter Dehlholm i Strib ved Middelfart, fød paa Nygaard paa Lange-land 1788. — Ei beqvem.

3. Peder Schmidt Beck. En Søn af afd. Møller Beck, fød paa Vedersøe Mølle i Ringkøbing Amt 1791. — Beqvem.
4. Mathias Christian Sigfrid Eller. En Søn af Archivarius Eller, fød i Kiøbenhavn 1792. — Beqvem.

Den 29 Junii.

5. Jens Stephensen Brir. En Søn af Stephen Brir, fød i Strøm i Nørre Jylland 1781. — Beqvem.
6. Jesper Madsen. En Søn af Tømmermand og Boelsmand Mads Jespersen, fød i Sønderbye Sogn under Svendborg Amt 1790. — Beqvem.
7. Jeppe Ibsen. En Søn af afd. Rasmus Ibsen, fød i Odense 1790. — Beqvem.
8. Laurits Christian Schou. En Søn af Administrator Schou ved den danske Manufacturhandel, fød i Kiøbenhavn 1792. — Beqvem.

Den 30 Junii.

9. Johan Stephensen. En Søn af Huusmand og Bondesmed Stephen Johansen, fød i Beile Amt 1781. — Ei ubeqvem.

10. Morten Leth Hastrup. En Søn af Skov-
 rider Hastrup, fød paa Lybrindgaard
 under Grevskabet Bedelsborg i Fyen 1788.
 — Ei ubeqvem.
11. Christian Schaldemose. En Søn af afd.
 Skovrider Schaldemose, fød paa Grevska-
 bet Bedelsborg i Fyen 1789. — Ei
 ubeqvem.

B. Practiff Prøve.

a) Candidati juris.

1. Cancelliesecretær Frederich Christopher Gun-
 delach (Exam. theor. 12te October 1804,
 Laudabilis). — Laudabilis.
2. Hans Grüner (Exam. theor. 14de October
 1809, Laudabilis). — Laudabilis.
3. Hans Georg Benzen (Exam. theor. 16de
 Oct. 1809, Laud.) — Laudabilis.
4. Jens Dsvald Hallander — Laudab.
5. Frants Due Bradt — Haud illaudab.
6. Einar Carl Ditlev, Greve af Reventlow.
 — Non contemnendus.
7. Henrich Steenbuch — Laudabilis.
8. Frederich Henrich August Clauswik. —
 Laudabilis.
9. Peter Dybdahl — Haud illaudabilis.
10. Diderich Simonsen Tørgensen — Lau-
 dabilis.

- b) Examinati juris.
1. Jeppe Kolbye — Temmelig vel.
 2. Veder Schmidt Beck — Vel.
 3. Jens Stephensen Brix — Temmelig vel.
 4. Jesper Madsen — Vel.
 5. Jeppe Ibsen — Vel.
 6. Laurits Christian Schou — Vel.
 7. Christian Schaldemose — Temmelig vel.

3. Medicinsk Embeds Examen.

(Fortsat fra disse Ann. 1809, 2 B. S. 247.)

Den 16 Januar.

1. Nicolai Hoftved, forhen Landsdommer paa St. Croix. En Søn af afd. Brygger Hoftved her i Staden, fød 1762, blev Student 1779. — Haud illaudab.

Den 5 May.

2. Dve Guldberg Sommer. En Søn af afd. Præst Sommer til Halling i Jylland, fød 1781, blev Student 1799. — Laudab.

Den 21 May.

3. Johan Severin Nyholm. En Søn af Præsten Nyholm i Nyborg, fød i Munkes Bierrebøye i Siælland 1784, blev Student 1803. — Haud illaudabilis.

4. Pharmaceutisk Examen i København 1810.
(Fortsat fra disse Aar. 1809, 2 B. S. 247 ff.)
Den 18 Januar.
1. Carl Frederich Hassel. En Søn af asd.
Klokker og Organist Hassel, fød i Åffens
1785. — Laudabilis.
Den 8 Marts.
2. Frederich Theodor Krüger. En Søn af
Apotheker Krüger, fød i Lauenborg 1778.
— Laudabilis.
Den 12 Marts.
3. Ole Lønnesen Luren. En Søn af asd.
Søcapitain Luren, fød i Ringløbing 1788.
— Laudabilis.
Den 29 May.
4. Daniel Hoyer. En Søn af asd. Stads-
kasserer Hoyer, fød i Gesle. — Laudab.
Den 17 Julii.
5. Lars Conrad Møller. En Søn af Procu-
rator Møller, fød i Nykøbing i Ddsherred
1789. — Laudabilis.
Den 25 August.
6. Andreas Hallager. En Søn af asd. Sko-
lelærer Hallager, fød i Bergen 1781. —
Non contemnendus.
Den 17 Sept.
8. Arndt Muhr. En Søn af Tøden Muhr,
fød i Berlin 1786. — Laudabilis.
-

III. Efterretning om den i Aaret 1796 begyndte Inddragelse af de academiske corpora, og dermed forbundne Forandring i de academiske Læreres Lønningsmaade a).

Rilberne til Universitetslærernes faste Lønninger, for saavidt disse udredebød af Universitetets egne Fonds, vare fra ældre Tider af: b)

1) Tordegodsset, hvilket deels fra Begyndelsen af har været Universitetet tillagt, deels siden hen, især af Christian 3die og hans nærmeste Efterkommere, betydelig er blevet forøget. Det meeste deraf ligger i Sieland og noget i Jylland, hvilket sidste Universitetet erholdt i Godtgjørelse for

a) Angaaende de ældre, i dette Stykke omtalte, academiske Indretninger skulde Udg. mindre have været istand til at give Læseren et tydeligt Begreb, dersom ikke Hr. Professor N. S. Kall, som er noie bekendt med alt, hvad der hører til Historien af Universitetets Deconomie, havde havt den Godhed at meddele ham alle i denne Henseende fornødne Oplysninger.

b) Under de nedenfor anførte Universitetets Fonds og Indtægter ere ikke indbefattede Communitetets Bøndergods (circa 1080 Tdr. Hartkorn) og Kongetiender (i alt 92.)

det i Skaane beliggende, som tabtes ved Fredens til Roeskilde og Kiøbenhavn. Det Universitetet tilhørende Jordegods i Sieland udgjør noget over 3000 Tdr. Hartkorn; det i Jylland, som kaldes Præbende Eweed, udgjorde i alt 111 Tdr. 6 Skpr. = 1 Alb. Hartkorn Ager og Eng, og Skov- og Møllekyld 3 Tdr. 5 Skpr. 3 Fd. 1 Alb.; men deraf er nu en Deel solgt. Det siellandske Jordegods var saaledes fordeelt paa 13 Professorater, at ethvert af disse var tillagt sin Anpart, hvoraf vedkommende Professor ordinarius oppebar Landgilde, Indfæstning og andre jorddrotlige Rettigheder. En saadan Andeel i Jordegodsset udgjorde et Corpus, med hvilket altid tillige var forbunden Deeltagelse i Distributionen og Rettighed til at optere Kirke- og Kongetiender, samt Residentser. Den Professorerne i de tre saakaldte øverste Faculteter tillagte Anpart af Jordegodsset var betydelig større end de øvriges c). Efter Ancienniteten ascenderede man i ethvert Facultet

- c) 3 ældre Læber vare de academiske Lærere, i Henseende til Indtægter, deelte i tre Classer, hvis Stipendia forholdt sig til hinanden som 1, 2, 3. Denne Classification blev ogsaa antaget til Regel ved den, siden som Norm anseete, academiske Constitution af 20 Martii 1662.

fra det flettere Corpus til det bedre d), dog med den Forskiel, at i det theologiske, juridiske og medicinske Facultet maatte den, som ascenderede i Facultetet, nødvendigten tiltræde det den nye Plads tillagte Corpus, hvorimod i det philosophiske Facultet den Ascenderende kunde vælge, om han vilde beholde sit forrige, eller ombytte det med det ledigblevne. Vel skulde de ordentlige Professorers Antal efter Christian den Siettes Fundats af 31te Martii 1732 e) være 15, hvilket Antal

d) I ældre Tider forlod man ved at afgive et Corpus, eller de til visse Professioner henlagte Stipendia, tillige disse Professioner selv, og tiltraadde ved at optere et andet Corpus og andre Stipendia derved tillige Professionen i den Videnskab, til hvis Cathedra de nu opterede Indtægter vare henlagte. Allerede Christian den 4de befalede, at "uanset de mutere Stipendia, skal de dog profiterere det, de tilforn profiteret have, og ikke det forandre, med mindre ingen er at bekomme, saadan Profession bedre kan betiene, og de bedre i den ere forfarne end i den, de først vare tilfaldne" (Nyerups Riogh. Univ. Annal. S. 62). At saadant alligevel vedblev at finde Sted, viser blandt andet det nye Forbud derimod i Christian 6tes Universitetets Fundats §. 6.

e) For den Tid vare i det philosophiske Facultet 10 ordentlige Professorater; men deraf reduceredes nu de tre, og deres Corpora (Procuratorier og Præbender) fordeelttes under Navn af Præbendæ sex paa de ser

ogsaa ved den seeneſte Fundats af 7 Mai 1788 blev beholdt, nemlig fire Theologer (Siellands Biſkop ſom Theologus tertius iberegnet), to Juriſter, to Medici, og 7 Philoſopher (Secretarius Conſiſtorii iberegnet); men i Fordegods=Indtægterne havde dog kun 13 Deel, eſterſom den første (egentlig den anden) Profeſſor juris, hvis Catheder først i Maret 1732 blev oprettet, iſtedet derfor var tillagt tre Kongetiender i Norge (Leuthen, Stange og Rommedal), og den yngſte af de 7 ordentlige Profeſſorer i det philoſophiſke Facultet, tillige Secretær i Conſiſtorio, lønnedes paa anden Maade, nemlig ved tvende til Secretariatet henlagte Kongetiender (Skibye og Krummerup), ved et lidet Fordegods, ſom til Secretariatet eenes var henlagt, nogle Afgifter af trende Præſtekald i Sielland, nogen faſt Løn i Penge og accidentelle Secretariats=Indkomſter. Corpora vare alſaa 13, hvilke i det theologiske, juridiſke og medicinſke Facultet benævnedes eſter Profeſſionen og Ancienniteten, ſ. Ex.

øverſte Profeſſioner i ſamme Facultet (da Secretarius paa anden Maade blev holdt ſtadesløs), foruden det Præbende, enhver af dem i Forveien havde. Et Reſiduum deraf forblev under Avæſturen, og ſammes Beløb, deelt i ſex Parter, tillagt de ſamme ſex øverſte Lærere i det philoſophiſke Facultet.

Theologi, Jurisconsulti, Medici Imi, Ildi &c. ff).
 Dgsaa var noget Tordegods henlagt til Universitets-
 Bibliothekaren og Universitets- Bogtrykkeren (cor-

f) Efter en gammel Indretning var ethvert Corpus, eller
 det til ethvert Professorat henlagte Tordegods, deelt i
 tvende Parter: Præbende, og Andeel i det med
 Navnet Procuratorium benævnedes falles Gods;
 Præbendet administreredes umiddelbar af Beneficiarius,
 men det falles Gods stod under cura Rectoris, som
 havde Indtagterne deraf, og siden igien fordeelte dem
 paa vedkommende Possessores corporum. Denne
 Indretning blev siden (ved eensstemmig bifaldet Con-
 stitution af 20 Martii 1662) formedelst mangehaande
 Uleiligheder saaledes forandret, at enhver Possessor
 corporis nu tillige fik umiddelbar Forvaltning over
 den ham tillagte Andeel i det falles Gods, og saale-
 des tilligemed Præbendet bestemt Procuratoriigods blev
 enhver Professor tillagt. Saaledes fik nu hvert Cor-
 pus sit Præbende og sit Procuratorium, indtil i Aaret
 1732 enhver af det philosophiske Facultets Medlemmer,
 paa Secretarius nær (efter hvad ovenfor er anført),
 erholdt et nyt Præbende foruden det forrige. Procu-
 ratorierne, hvis Antal var som Corporum 13, be-
 nævnedes sædvanlig efter den Bye, som forekom først
 i Tordebogen, og kaldtes: Procuratorium Frankerup
 Trønninge, Episcopi (forhen Archiepiscopi, tillagt
 Bisoppen i Sieland, som tredie Professor i Theolo-
 gien), Østerup, Gieshøj, Ferslov, Skullelov, Tor-
 kildstrup, Barup, Agerup, Weitebye, Dibe, Sie-
 gerløw.

pus typographi); samt til Universitets-Kobberstik-
Feren (corpus chalcographi); men det sidste blev
efter den Kiøbenhavnske Fred inddraget til dermed
at forbedre Professorernes Lønninger.

2) Konge- og Kirketiender, nemlig
35 Kongetiender g) og 13 Kirketiender h).

Disse Tiender vare enten

1) O p t i o n s t i e n d e r , det er saadanne, som,
naar de ved den hidtilværende Besidders Død eller

g) J a n s e n s Beskrivelse over Universitetets Midler S.
40, angiver kun 25 Kongetiender. Han taler da
blot om O p t i o n s k o n g e t i e n d e r n e , hvis Antal var 25,
og som ere: Nagerup, Bidstrup (ogsaa kaldet St.
Ibs og St. Jørgens), Carlslunde, Flyng, Frue
Sogn i Roeskilde, Glim, Greve, Sundsemagle,
Haundrup, Herlev, Himmeløv, Hvedstrup, Jerfte,
Tyllinge, Kagstrup, Rildebrynde, Kirkerup, Kornerup,
Keersløv, Skjendsved, Snollesløv, Sollerød, Svog-
gersløv, Thune, Bindinge. De øvrige Kongetiender,
som havde de i Terten under No. 2 angivne Bestem-
melser, ere: Bringstrup, Krummerup, Lande Sogns
paa Thaastrup, Lydersløv, Lynge, Skibye, Wiig,
og de tre i Norge: Leuthen, Rommedal og Stange.

h) Nemlig Bringstrup, Eggiteløvmagle, Farøe, Gandsløv,
Gladsaxe, Grevinge, Herlev, Lidøe, Selsøe, Smø-
rum, Søbye, Taarnbye (paa Amager), Værløse.
J a n s e n l. c. angiver 15, men det er en Feilta-
gelse, formodentlig foranlediget derved, at han har
iberegnet Brønshøj, som er Siellands Bispestool, og
Hvidovre, som (tildeels) er Frue Kirke tillagt.

Fratrædelse vare blevne vacante, efter gammel Bedtægt og Constitutiones laudabiles, og i Medhold af kongelige Anordninger (de seeneſte, Chriſt. 6tes Universitets-Fundats af 31 Martii 1732, §. 6, og den af 7de Mai 1788, §. 8.) opteredes efter Anciennitet, ſaaledes at de ældre Professores valgte de ledigblevne bedre Tiender iſtedet for de mindre indbringende, de forhen havde, hvilke igien kunde opteres af dem, ſom næſtefter paa Grund af Anciennitet vare optionsberettigede; eller ogsaa de vare

2) Tiender, viſſe beſtemte Læreſtole, eller et enkelt Facultet tillagte, eller hvis Indtægt diſtribueredes til ſamtlige Professores.

Af Options-Tiendernes Indtægter ſvaredes igien af vedkommende Beſiddere og Beneficiarii en vis aarlig Afgift, omtrent $\frac{1}{3}$ Deel af det Hele, hvilken Afgift under Navn af Canon erlagdes, naar det var Kongetiender, til den almindelige Caſſe, hvis aarlige Indtægt ſiden efter Udgiſters Fradrag gif til lige Deling imellem Professoerne (ſ. nedenfor); men, naar det var Kirketiender, til Bygningscaſſen, af hvilken Kirkerneſ Bedligeholdſe beſtrides.

3) Jordſkyld af Kiøbenhavnſke Grunde i), henlagt til de forſkiellige Procuratorier. Indtæg-

i) Omtales ikke af Janſen i Beſkrivelsen over Univerſitetets Midler og Indkomſter.

ten deraf udgior mellem 200 og 300 Rdlr., og Beløbet for ethvert Procuratorium var 10 à 30 Rdlr.

4) Den aarlige Distributs eller almindelige Indtægters lige Uddeling til samtlige 14 Consistoriales, efterat visse Udgifter vare fradragne, hvilken Uddeling skete tvende Gange om Aaret, nemlig sidst i Juni og sidst i December. De til denne Distributs hørende aarlige Indtægter, som af Dvæsturen samlede, og af den efter forløbs fradragne Udgifter udbeeltes, vare:

a) Renter af de Capitaler, som Testatores have henlagt til Professorerne, som en Kiendelse for deres Umage med Legaternes Forvaltning (procura legatorum). Det aarlige Beløb deraf til Deling udgior omtrent 700 Rdlr.

b) Indtægten af Strøegodsset i Sylland, eller det saakaldte Præbende Lweed (i Aarhus Stift).

c) Indtægten af Wiig og af Lande Sognes perpetuerede Kongetiender.

d) Den ovenomtalte Canon eller Afgift af Options-Kongetienderne.

e) Studieskatten af Danmark og Norge, omtrent 5500 Rdlr. aarlig efter Fradrag af Indcassations-Dmføstningerne.

f) Den Universitetet fienkede Indtægt af Dresunds Bold k), 200 Rdlr. Species, som udbetales aarlig af Zahlcassen med 239 Rdlr. 6 s.

Men fra Beløbet afdroges og saaledes i Distributionen affortedes adskillige Udgifter, s. Ex. Lønninger til Rector, Secretarius og andre; 300 Rdlr. til Bibliotheket; Skatter af Forbegods og Tiender; Extra-Skatten for de Fattige; Huusleie til Professor-Enker m. v.

Paa forbemeldte Maade var altsaa enhver af de 14 Professores ordinarii tillagt sin Andeel i ovenansførte Indtægter, og disse alle fordeelte paa det eengang fastsatte Antal af Lærestole. Efter denne Indretning, og saa længe den varede, kunde da ei heller flere end de eengang fastsatte 15 Professorer (hvoraf den femtende eller Secretarius Consistorii dog, som ovenmeldt, ei havde sin Indtægt paa samme Maade, som de øvrige 14) lønnes af Universitetets Fond l). Derfor, saa længe

k) Er forbigaaet i Jansens Beskrivelse over Universitetets Midler. Den er ved Fundatsen af 10 Junii 1539 henlagt til Universitetet af Kong Christian den Trede. Bemeldte Fundats nævner 200 rhinske Guldgylben. En rhinsk Guldgylben svarede dengang omtrent til en Courantducat. S. Prof. Ramus's Afhandling om danske Guldmynter i Skandin. Lit. Selsk. Skr. 1807, 1ste B. S. 138.

l) Jansens Beskrivelse over Universitetets Midler, S. 45.

hiin Indretning blev uforandret, eller de saakaldte Corpora vedbleve, maatte enhver over det bestemte Tal ansat academisk Lærer lønnes umiddelbar af den kongelige Cassé.

Paa en Forandring i den ovenforklarede Lønningssmaaade ved Universitetet begyndte man først for omtrent 40 Aar siden alvorlig at tænke. Den nærmeste Anledning til, at dette og flere Universiteter vedkommende Spørgsmaale bleve satte under Ventilation, var Cabinetsordren af 4de Jan. 1771 (Myerups Kjøbh. Universit. Annal. S. 375). Flere indsigtsfulde og for Videnskabernes Dyrk ivrige Mænd anbefalede nu især den Idee, at inddrage alle Universitetets Indtægter i en fælles Cassé, og deraf at udrede samtlige academiske Læreres Lønninger m). Disse og seener dermed overeensstemmende Forslag gif især ud fra følgende Synspunkter: Nødvendigheden af et større Antal Universitetslærere; Mueligheden af deres Lønning af Universitetets egne Fonds; større Ligelighed i Indtægter; Mueligheden af hensigtsvarende Dyremuntringer; de academiske Læreres Befrielse fra at bebyrdes med upassende, tidsspildende Synsler; Bestyrelsens Simplification og Overopsynets Lettelse.

m) Myerup Kjøbh. Universit. Annal. S. 380-396.

Imidlertid udkom den nye Universitets-Fundats af 7 Mai 1788, uden at noget derved bestemtes i Henseende til Forandring med Corpora, uagtet dog ved samme Fundats Universitetslærernes Antal betydelig blev forøget. Dog udgik kort efter, da Hs. Durchlaughtighed Hertugen af Augustenborg imidlertid var bleven udnævnt til Universitetets Patron, et kongeligt Rescript af 12 Sept. 1788, ved hvilket det anordnedes, at de Lærere, som dengang ansattes eller derefter maatte blive ansatte ved Universitetet, alene skulde have at vente Formerelse i deres Løn og øvrige Indkomster af Hs. Majestæt hver Gang fastsættende Bestemmelse, dog at de daværende Ordinarii og Designati skulde uforkrænket beholde deres Rettighed til at stige efter Anciennitet til større Indkomster.

Men da en (ny) Commission for Universitetet og de lærde Skoler i Marts 1790 var nedsat, anbefalede denne Gienstand af Universitetets Patron, Hs. Durchlaughtighed Hertugen af Augustenborg, til dens alvorlige Undersøgelse, hvoraf Resultatet blev, at Commissionen herom i Nov. 1796 indgav en allerunderdanigst Førestilling, hvis væsentlige Indhold og den derpaa fulgte allerhøieste Resolution under 29de Dec. 1796 communiceredes Consistorium i følgende Skrivelse fra Universitetets Patron, hvilken allerede er trykt i Prof. Bades Univers-

sitets-Journal V. (1796) S. 43; men for Sammenhængens Skyld her igjen indrykkes:

"Den angaaende Universitetet og de lærde Skoler nedsatte Commission har indgivet en allerunderdanigst Forestilling om en anden Bestemmelse af Professorernes saa kaldede Corpora, Deyder, Pengeløn o. s. v.

Dens Forslage have fornemmelig været følgende:

1) At eftersom de nuværende Professores ordinarii, tilligemed det medicinske Facultets designerede Professores (for hvilke den gamle Indretning i eet og alt skulde vedblive) ved Døden eller paa anden Maade afgik fra Universitetet, den Afgangnes hele Corpus, Pengeløn o. s. v. skulde lægges under Dvæsturens Administration, imod en Godtgjørelse af 2 Procent n) af den Sum, den af den Afgangne nyde Embedsindkomst kunde udbringes til.

2) At der, før at bestemme den Løn, hver ny Professor ordinarius skulde begynde med, for Fremtiden maatte fastsættes et Minimum, og dette

n) Disse 2 Procent deles nu, efterat et særskilt Casserer- og Bogholder-Contoir ved Universitetet er oprettet, ifølge Kongelig Resol. af 26 Sept. 1806 lige imellem Cassereren og Bogholderen, saa længe indtil de udgiøre en Sum af 200 Rdlr. for hver, da om Dvæstuddet nærmere Bestemmelse vil blive at giøre.

ansattes i Korn, hvortil man foreslog 150 Tdr. Rug og 150 Tdr. Byg, som skulde beregnes efter Middeltallet af de 10 sidste Aars Capitelstart o).

3) At der af Hjerdeparten af Universitetets Indkomst med Tiden skulde oprettes et Tillægsfond, af hvilket de ældre eller mere fortiente Lærere kunde faae Tillæg efter Hs. Majestæts Godtbefindende.

Til Slutning anførte Commissionen, at de i Medhold af sidste Fundats ansatte Professores extraordinarii ingen Rettighed have, som kunde gjøre Hinder i Udførelsen af dette Forslag. Til Beviis anføres Fundatsens 1ste Cap. §. 17.

Herpaa har Hs. Majestæt under 25de Nov. afgivet følgende Resolution, som det Kongelige Danstke Cancellie har meddeelt Commissionen i Skrivelse af 3die Decbr. sidstleden:

Stolecommissionen tilkiendegives, at Vi aldeles bifalde dens Forslag, hvorefter de vacante Corpora, til hvilke ingen Ascension haves, naar Naadsensaaret er udrundet, henlægges under Dvæsjurens Administration,

o) Dette Commissionens Forslag var saaledes motiveret: "da Penges Værdie er usikker, men en Bestemmelse, som den ovenomtalte, skal gielde for en lang Rakke af Aar." 150 Tdr. Rug og 150 Tdr. Byg antoges da af Commissionen at svare til en Lønningsværdie i Penge af 300 Rdr.

imod at samme beregner sig aarlig 2 Procent af det Beløb, saadant et Corpus maatte kunne udbringes til. I Henseende til den Gage i Penge, en ny Professor ordinarius maatte kunne ansættes til, forbeholde Vi Os i hvert enkelt Tilfælde efter Omstændighederne at bestemme det fornødne."

Ifølge heraf ere nu alle de Corpora, Tiender og øvrige til ethvert Professorat efter den gamle Indretning henlagte faste Indtægter, der siden 25 Nov. 1796 ved ordentlige Professorers Afgang og Bedkommendes derpaa fulgte Ascension og Option ere blevne ledige, inddragne under det academiske Fond, af hvilket, saavidt det dertil kan tilstrække, Lønningerne udredes for alle de ordentlige eller overordentlige Lærere, som ere ansatte ved Universitetet siden bemeldte Datum. Disse inddragne Corpora, Tiender ic. administreres for det academiske Fond af Ræsturen, hvilken ogsaa af de almindelige Indtægter eller Distributsen beregner Fondet tilgode saa meget, som falder paa de inddragne Corporum Lod.

Siden 1796 indtil Dato ere efter den ovenforklarede nye Indretning til det academiske Fond hjemfaldne:

1) Secretarii Gods og Tiender, efter Rescr. af 20 April 1796, da Professor Gamborg blev Secretarius Consistorii efter Prof. Wøldike.

2) Jurisconfulti corpus 1797, da afg. Generalauditeur Norregaard overdrog sit Gods til Døesturens Administration, imod at erholde en fast aarlig Løn.

3) Procuratorium Siegerslev med tilhørende Præbender ic. 1804, ved Professor Badsens Død.

4) Medici Imi corpus 1806, ved Professor Lodes Død.

5) Jurisconfulti Imi (egentlig Iidi, efter som først oprettet 1732) corpus 1806, ved Conferentsraad Dbelig's Død. Da inddroges altsaa de tre, til denne Profession perpetuerede, Kongetiender i Norge under det academiske Fond.

6) Theologi IVti corpus 1808 ved Professor Dr. Münters Udnevneelse til Biskop over Siellands Stift.

7) Procuratorium Barup med tilhørende Præbender ic. 1809, efter Statsraad Niisbrighs Død p).

p) Det maa bemærkes, at, endskiont Afgangen af Possessores corporum bestemmer Epochen for de sidstes Inddragelse, paafølger dog denne virkelige først da ganske, naar Naadsensaaret er forbi, i hvilket Deccessors Enke eller Arvinger oppebære næsten et heelt Aars Indtagter efter de for Naadsensaaret ved Universitetet fastsatte Regler.

i alt eet theologisk, to juridiske, eet medicinsk og tre filosofiske Corpora med de i samme Anledning vacantblevne Stænder og Distributionspartier. Uinddragne ere tilbage tre theologiske, eet medicinsk og fire filosofiske Corpora med i alt 26 Konge- og Kirkestænder, foruden Bibliothecarii og Typographi Fordegods.

Ved Universitetet bestaaer altsaa for nærværende Tid den gamle og nye Lønningsmaade ved Siden af hinanden. De, som før 25 Nov. 1796 vare i Besiddelse af Corpus og dermed forbundne Ascensions- og Optionsret, og endnu ere ved Universitetet, have deres faste Indtægter af Fordegods, Stænder og Distributs, kunne fremdeles efter Anciennitet ascendere til bedre Corpora, og have Optionsret til bedre Stænder, som maatte vorde ledige q). De academiske Lærere, som ere beskil-

- q) Dog efterat den nye Plan til Universitetets Fordegodsers bedre Indretning er begyndt at fattes i Bort, er den Forandring skeet i Hensende til nærværende Possessorum corporum Indtægter af Fordegodsset: 1) at naar en Universitetsbonde tager Arvesætte, opbevarer vedkommende Possessor corporis ikke længere in natura de forskjellige Landgilde-Species, som hidtil efter Fordebogen ydes, men de godtgøres ham i Penge efter den i Aaret 1806 paa Consistorii Forslag fastsatte Bort, nemlig et Lam med 8 Mk., en Gaas med 4 Mk., en Høne med 2 Mk. og et Bostsvin

febe siden 25 Nov. 1796, have fast aarlig Gage i Penge, som udredes af det academiske Fond, hvis Indtægter nu ere lige med Totalindtægten af de alt indbragne Corpora, Tiender og Distribut-Anparter. Naar den sidste Besidder af et Corpus dør eller afgaaer, vil den i Aaret 1796 begyndte Forandring være fuldført, og Universitetets Formue efter Planen foreenet i eet eneste akademisk Fond.

Hvad Residentserne angaaer, hvis Antal før Bombardementet var 10, da sandt indtil Aaret 1788 i Henseende til dem samme Optionsret Sted, som i Henseende til Corpora og Tiender; men ved

med 3 Rdlr. 2) at naar en Fæstebonde, som har taget Arvefæstestiede, dør, og saa ofte Forandring med Arvefæste indtraffer, (i hvilket Tilfælde Possessor corporis vilde, naar Arvefæstestiede ei havde været givet, havt Ret til Indfæstning) betales til Possessor corporis som Godtgjørelse for Indfæstning 30 Rdlr. af hver Td. Hartkorn. 3) at efterhaanden som Arvefæstestiede udstædes, hvorved den hidtilværende Forpligtelse paa Gaardmændene, at præstere Herstabsreise, bortfalder, tilstaaes Professorerne til Godtgjørelse for dette Savn 1 Mk. af hver Td. Hartkorn, som Gaardene ere ansatte for. 4) at for Indfæstningen af en Huusmandsplads med Jordlod til betales til Possessor corporis 10 Rdlr., da hver Huusmand er tillagt $1\frac{1}{2}$ Td. Land bedst Jord, hvoraf regnes 5 Tdr. Land til en Tonde Hartkorn.

den foromtalte Kongel. Resolution af 12te Sept. s. A. ophævedes denne Ret for alle nye academiske Lærere, hvis Udnevneelse til at nyde fri Bolig (eller Huusleieportion r), naar nogen er vacant, alene beroer paa Hs. Majestæts hver Gang fastsættende Bestemmelse.

IV. Smaaskrifter.

Thomæ Bartholini Dissertatio de cygni anatome ejusque cantu, a Johanne Jacobo Bewerlino s) in Academia Hafniensi olim subjecta, nunc notulis quibusdam auctior edita ex schedis paternis a *Casparo Bartholino*, Thomæ filio. 1668. 96 pp. 8 t).

Udrede Titelen viser, at til denne lille interessante, til Erkebiskop Svane dedicerede, Afhandling

r) S. disse Annal. 1810, 1ste B. S. 201 ff.

s) Denne Bewerlin, som blev Præst i Staane, anføres af Worm som Forfatter af en Mindetale over Biskop Winstrup.

t) Udg. har allerede forhen (Annal. 1808, 1ste B. S. 41) yttret, at han, naar Plads dertil maatte have, vil Universit. og Skole-Annaler 1810. 2 B. E

egentlig kun er en ny Udgave af den ældre (Thomas) Bartholins (i Aaret 1650) udgivne Arbeide u, og at ifkun nogle Tillæg ere Udgiverens, den yngre (Caspar) Bartholins v).

Tid efter anden i disse Annaler levere Udtog af ældre, næsten i Forglemmelse gangne, eller til Sielbenheder blevne academiske Veiligheds- og Smaa Skrifter. Et saadant er det, som her anmeldes, hvilket upaatvivleligen kan henregnes til et af de interessantere, ligesom det ei heller er blevet ubekendt udenlands. See Buffon Hist. naturelle ed. Sonnini, T. 61, under Artiklen: cygne. I øvrigt findes denne senere Udgave ikke omtalt i Worms Lexicon ved Dypregnefsen af Faderens eller Sønnens Skrifter.

- u) der 1647 blev Professor i Mathematiken og 1648 i Anatomien ved Kiøbenhavns Universitet, hvilket han dog igien forlod 1661, og opholdt sig efter den Tid paa sin Gaard, Hagested (i Nærheden af Høibek), hvorfra ogsaa nærværende Skrift er dateret.
- v) Denne Caspar Bartholin var dengang ei endnu 13 Aar gammel; thi han var fød 1655, og Fortalen er undertegnet den 1ste Nov. 1667. Man kan da let slutte, at han i den Alder ei kan have laant meget mere end Navnet til et literært Arbeide, og at det har været Faderens Agt, derved at see sin Son tidligen anbefalet til de Formaaendes Opmarksomhed. Dertil sigte ogsaa de Ord i Dedicationen til Erkebiskop Svane: donec ad majorem ætas mea maturaverit. boni ominis augurio consecrat &c. Birkeligen blev han ogsaa 1674 Professor ved Universitetet, inden han

Smidlertid minder den paa engang om begge disse lærde Mænd, der med saa megen Iver traadde i en D. Worms og en Th. Finckes Fodspor x); men med hvilke og deres Samtidige, en Rasmus Bartholin, Simon Paulli, Ole Borch o. a. man kan sige, at Naturhistoriens Studium for en lang Tid saa godt som uddøde ved Universitetet.

Svanen har formedelst sin Legemsbygning, Hvidhed og Styrke, formedelst sin Blidhed og Ynde, sin Majestæt og sit Mod altid været anseet som Dronning paa Vandet y), og Folkesagn have foreenet sig med Naturen, for at anvise den Plads blandt de mærkværdigste Fugle. Intet Under

endnu havde fyldt sit 20de Aar, men reiste derpaa udenlands i tre Aar, saa han først i Aaret 1677 begyndte at holde Forelæsninger over Anatomie og Physik. Han blev siden Assessor i Høiesteret, derefter Generalprocureur og Ridder af Dannebrog, og døde 1738 som Senior ved Universitetet.

x) Om deres Fortienester af Naturvidenskabene handles i Hr. Overberghauptmand Brännichs Historie af disse Videnskabers Fremgang under de danske Konger siden Universitetets Stiftelse (foran hans Dyrehistorie 1782).

y) S. Buffons indtagende Skildring i hans Histoire naturelle a. St.

derfor, at dens Historie af de forømtalte Bærde blev fundet vigtig nok til særskilt at bearbejdes.

Jorf. handler først S. 1216 om Svanens *N a v n* i det græske, latinske, hebraiske Sprog, ved hvilken Leilighed han bemærker, at det er ei afgjort, hvad Navn den har i det hebraiske, og søger at vise, at det hebraiske Ord: *N a c h a m* ikke betyder en Svane, saaledes som det af Nogle er blevet oversat, da *N a c h a m* anføres blandt de urene Fugle, hvortil Svanen umuelig kunde regnes 2). Han erklærer ogsaa dens Kiød for langt mindre usundt end Gaasens, der efter hans Mening er blandt alle tamme Fugle den usundeste at spise, hvorfor den i Pestens Tid ei heller havde maattet komme paa Bordet.

S. 17 ff. beskrives Svanens Udseende. Dens Hvidhed er hos Digterne og i det daglige Sprog Monstret for alt Hvidt, ligesom Navnen for det Sorte. I Anledning af en Citation fra Lucian, der angaaer Fabelen om Leda og om Helenas Udflækkelse af et Æg, fortæller Jorf., at en vis Aung Dmundsbatter 1638 i Norge fødte et Æg under de samme Bæer, med hvilke hun havde født andre

2) Efter de nyeste Fortolkere (s. Rosenmüller, Scholia in Ver. Test., ad Levit. XI. 18.) betyder det omtalte Ord den saakaldte Kadselgrif (vultur percnopterus).

Børn a), og at dette Eg endnu til hans Tid var at see i Ole Worms Museum, og at ligeledes

a) Ole Worm fortæller selv den hele Begivenhed udførlig i et Brev til Hans Mogfeld (Worm. Epist. Tom. II. p. 872. sq.), dog saa, at her berettes, at bemeldte Kone fødte tvende Eg, det første den 17de og det andet den 18de April 1639, begge til Udseende aldeles som Hønsæg; at det første, som man slog itu, indeholdt noget, som ganske lignede Hvidden og Blommen i et sædvanligt Eg, og at det andet, som man paa Konens Bøn lod blive heelt, og som var kommet i hans Museum, i Størrelse, Figur og hele Udseende lignede et Hønsæg, undtagen at Hvidheden nu var aftaget og gaaet over til en mørkere Farve, ligesom naar det noget gaaer i Ferraadnelse. Dette Eg var det, som endnu til Bartholins Tid glemtes i Worms Museum. Det er desuden af Worm selv beskrevet og aftegnet i hans Museum Wormianum c. XXI. (ed. Amstel. 1655. Fol.) p. 311. Synderligt, at Worm ansaae det for en Virkning af diævelske Konster, hvorfor han og kalder det ovum magicum. I øvrigt vil Caseren have sættes istand til at bedømme de ovenfortalte Tilfælde ved følgende oplysende Bemærkninger, som Hr. Dr. hollandsk Professor Berholdt har havt den Godhed at meddele Udgiveren. "Eggene ere, hvad i Konstsproget kaldes Molta, (fr. Môle, faux germe, Masse de chair tydske: Mondkalb, Mondkind, falske Frucht, falske Geburt; danske: Maanedskalv, Bindæg, falsk Kødsej, falsk Svangerskab). Omunda synes at have været svanger af sit Bindæg fra Martii 1638 til April 1639; det kunde da med Rette kaldes en Marskalv,

1663 en Borgerkone i Kiøbenhavn efter 12 Ugers Svangerskab fødte et tomt Eg, som strax gik itu, da man lidt uforsigtig rørte derved.

hvis ikke Kalv vakte en urigtig Idee! At hun ved deres Afgang leed Smertes, er naturligt, da en Maanedskalvs Fødsel udkræver Beer, d. e. kraftfulde og smertelige Sammentrækninger af Frugtmoderen (uterus), hvori saavel Kalven som BARNET glemmes under Svangerskabet. At den lignede et Hønsæg er tilfældigt; man har Bemærkninger om større og mindre, og de maae alrid blive ovale, da Frugtmoderen, hvori de ligge, har denne Figur. I Henseende til det første Eggs Indhold synes de Tilstædeværende at have be- draget sig; en Vædske har der rimeligen været i det, og denne kan ved forskiellig Farve have lignet Egge- hvidden og Eggeblommen af et Hønsæg; men havde man analyseret den kemist, saa vilde man neppe have fundet Eg-Dlie, som Blommens fornemste Bestand- deel. De Tilstædeværende vare desuden ikke sag- tyndige, og det sidst afgangne Eg, som Worm glemte, blev ikke aabnet eller analyseret. Skal (resta ovi), haard Skal, hvis Haardhed er afhængig af Kalkjord, har der sikkerligen heller ikke været omkring Omundas Eg, men en blot Hinde, ligesom ved Maanedskalve i Almindelighed; ellers vilde det sidste ikke saasnart have kunnet fordarves, eller tabe sin "candor." I vore Systemer beskrives to Slags molæ: sc. a) solide (giennem hele Massen), og andre, b) qvæ liquidum continent. Af disse, til hvilke Omundas henhøre, har man igjen vesiculares, hydaticosæ, m. fl. Der

Nu følger S. 26 ff. Beskrivelsen af de enkelte Legemsdele, og først af Hovedet, Tungen og Nebbet. I Henseende til Hovedet fortæller Forf. den Synderlighed, at i hans Tid saaes i Gravene ved Frederiksborg nogle i øvrigt sneehvide Svaner med en rød Plet, i Størrelse af en Speciesdalet, midt paa Hovedet, og i de oprykkede Fier bemærkede man denne røde Farve indtil midt paa samme l). De øvrige Legemsdele forklares S. 31-47, og oplyses med et Træsnit, som findes foran i Bogen og indeholder 3 Figurer, nemlig Svanens

er Tvist mellem de Farve, om Mola altid forudsætter Samlete, eller om tilfældige Omstændigheder (Nymphomanie etc.) kunne tillige foranledige dem. Som oftest have de nok deres Grund i et virkeligt begyndende Svangerskab, eller deri, at Fosteret i et saadant virkeligt befrugtet Æg døer tidligt bort, d. e. førend det har naaet nogen tiendelig Grad af Udvikling. Man finder da enten Spor af et vedvarende Foster i dem eller ikke. Jeg vover i denne Henseende intet at bestemme om Omundas Æg, da de Tilskadevarende have seet mere paa Farven end Formen."

b) Buffon anfører ikke dette Phænomen, men taler p. 89 om plumes de la tête & du cou marquées à la pointe d'une teinte jaune ou orangée, som stundom bemærkes paa Svanerne, og som kunne tiene til Forklaring, hvorfor Horats undertiden giver dem Epitetet: purpurei.

Skelet, arteriæ asperæ duplex ramus med pulmones, og os hyoides c). Den første Figur er stukken efter et Skelet, som Universitetets Theatrum anatomicum da eiede, skænket dertil af den berømte Simon Paulli, og som den lærde Mich. Kirstenius havde givet følgende Indskrift:

Hoc cygni est Sceleton; recte Phoebæus ales
Haud Phoebi sacra debet abesse domo.

S. 47 ff. handles om Svanens Levemaade, Næring, Character, Forplantelse &c., hvilket alt Fors., i Henhold til Aristotelis Dom, indbefatter under denne Roes: cygnum bene nasci, probe vivere, multam gignere sobolem, svariter tandem leniterque senescere. Som et Beviis paa dens For sigtighed ansæres, at naar den flyder ud i Havet, dykker den aldrig af sig selv, men sømmer rolig paa Overfladen. Sin fornemmeste Styrke har den ivingerne, hvilkke den ogsaa udbreder for Binden ligesom Seil, og det sidste har givet Nogle Anledning til den Mening (som Fors. ligefrem forkaster), at den Lyd, som den undertiden lader

- c) Det geraader den i Afhandlingen indeholdte anatomiske Beskrivelse til Wre, at den endnu i de nyeste Skrifter citeres som classis (Buffon l. c. p. 94), og at Forfatterens Observationer ere blevne bekræftede ved analoge af de berømteste Anatomer i de nyere Tider, s. Gr. Spallanzani, S. Sonnini's Anmærkning ad l. c. p. 94. sq.

høre, ikke kommer fra Munden, men fra de opblæste Ringer. Fors. citerer det Vers:

Non canit assueta cygnus vocalis in unda,

Ni Zephyri spiret mollior aura sibi.

og Gregor. Nazianz. Orat. 34 og Epist. I. (τῆ ζεφύρου τὰς πτέρυγας ἐκπνέοντος, ἡδὲ καὶ ἐναρμόνιου ἀδῆν). d)

Den er af Naturen meget fredsommelig, og fornærmer hverken andre Dyr eller Mennesker, hvorfor Ovidius med Rette kalder den innocuus:

Illic innocui late pascuntur olores;

men udæfkes den, værger den sig med ligesaa megen Kraft som Mod, og Druen selv maa i Kamp med den give tabt.

Pacis amans cygnus, mitis cupidusque quietis,

Læsus at irarum fervidus esse solet e).

30 Hvad Aristoteles og Plinius fortælle om, at de opæde hverandre, afviser Fors. ligesom (S. 59) som en Fabel f). Derimod synes han at lade

d) Af disse Citater synes dog Meningen ikke at være, at den omtalte Lyd skulde komme fra Vinden, som opblæste Ringerne, men blot at Svanen kun eller især da lader samme høre, naar Vinden blæser i dens udspændte Ringer.

e) Jeonf. Buffon l. c. p. 57. 74.

f) Buffon troer, at disse falske Meninger ei saa meget havde deres Grund i naturhistoriske Jagttagelser, som i mythologiske Traditioner. Alle Fabelens cygni vare meget ondskabsfulde Personer,

gielbe, hvad Alb. Magnus beretter om dens Blufærdighed g), ja paa et andet Sted (S. 50) anfører han selv et nyt Beviis for dens Kyndighed h).

S. 59 ff. taler Forf. om den Nytte, Svansen har for Mennesket. Dunden er god som Fyld i Sengelæder. Svaneunger, fogte i Dlie, ere overordentlig nervestyrkende; Fjdtet meget tienligt som blødgjørende Middel. Riødet have nogle foretrukket for Gaasekiød. I gamle Dage hørte det med til store Anretninger, og hos Atheneus feiler det sielden ved Deipnosophisternes Maaltid. Naar det bliver ældre, er det alligevel noget haardt og ufordøieligt.

For de Seilende ansaaes den forudm som et lykkeligt Varsel, fordi den ei kan synke; og de gamle Grækere og Romere anbragte ofte dens Figur paa Gallionen.

- g) Næmlig at den, efter at have parret sig, intet Rutde ville æde inden den har vasket sig. Buffon l. c. p. 72 forklarer, hvad der har givet Anledning til dette Sagn.
- h) Quod maxime insigne est, libidinibus se non polluit, sed ad earum comprimendas segandasque flammis vesci urticis solet. Buffon spotter i denne Anledning (l. c. p. 72) over le Docteur Bartholin, og bemærker, at det var en Recept, qui seroit aussi bonne pour un docteur, que pour un cygne.

Cygnus in auspiciis semper lætissimus ales;

Hunc optant nautæ, quia non submergitur undis.

Dgſaa anſaaes Svanen ſom det Dyr, hvis Bygning Menneffene iſær havde eſterlignet, da de forſt fandt paa at bygge Skibe.

Endeligen gaaer Forf. S. 65 over til den Egenſkab hos den, der betragtes ſom den mærkeligſte og meeſt ſorundringsværdige, nemlig dens Sang, en Egenſkab, ſom hos de græſke og latiniſke Digtere har forſkaffet den en Mængde dertil ſigtende Tilnavne (*adixos, canorus ales, sonorus, argutus, excellens, ſublime cantans &c.*) Men om denne Egenſkab, ſiger Forf., ere Meningerne ſaa aldeles forſkiellige, at der ere Mangfoldige, ſom ligefrem paaſtaa, at Svanen aldeles ikke ſynger i). Som Hiemmel for den bejaende Mening anføres blandt flere Hieron. Cardanus, Sperling, Schott, Kirchmeyer, Schedius Francus, Adamus Sileſius, Aldrovandus, Henrich Ranzov o. a., hvortil Forf. ſelv ſoier følgende: "Svanens Sang ere der vel mange, ſom tvivle om; men at det virkelig forholder ſig ſaaledes, kan jeg bevidne ſom Die- og Drevidne, da jeg baade med mine Dren har hørt den ſynge, og ſtrar derpaa ſeet den døe (men dette tilfældigviis). Thi i hvad

i) Elian. Hiſt. var. I. 14. Lucian. dialog de electo f. cygnis.

der end maatte fortælles om Soanens Sang, har jeg dog noie lagt Mærke til, at den overhovedet aldrig synger uden om Foraaret, da jeg ofte har hørt 300 paa een gang i Stranden ved Hagested og Holbek at synges eller snarere at skrige, og jeg formoder, at Hunnerne da lokkes af Hannerne, eller at hine lægge Æg, saaledes som vi vide, at Hanen kagler, naar den træder Hønen, og Hønen naar den er ved at lægge Æg; ellers har jeg lagt Mærke til, at de til alle andre Tider om Aaret ere aldeles stumme."

Da disse Autoriteter tiltræder Fors. ogsaa den bejænde Meening, hvilken han siger endnu at kunne bestyrkes med utallige og uimodsigelige Exempler saavel fra Norge som fra Island k). Et

k) Forfatteren af Anmærkningerne til Horrebows Efterretninger om Island i Mercure Danois, Mars-Mai 1754, udtrykker sig herom saaledes: En hiver pendant la nuit, quand il gèle bien fort, & que ces oiseaux se trouvent assemblés en grand nombre, j'ai souvent entendu leur musique, qui est très agréable & très mélodieuse. Elle approche du son des flutes & des instruments de bouche. Si vous avez envie de vous en convaincre, vous pouvez le faire facilement à Copenhague même, pourvu que l'hiver soit un peu rude. Ici comme en Islande les cygnes se trouvent alors en troupes dans la mer, & quoique leur chant ne soit pas à beaucoup près

saadant tilføier han endnu. En af hans Venner
nemlig, en norsk Student ved Navn Jørgen Vil-

si fort, que je l'ai entendu en Islande, il est cepen-
dant le même; toujours vous prouveront-ils, que
les cygnes chantent. Med Hensyn til dette Sted
hædder det i Dlassens og Povellsens Reise igiennem
Island I. S. 63: "om Svaneerne ville vi alene
erindre dette, i Anledning af Mercure Danois for
Maret 1754, at deres Sang om de lange mørke Nat-
ter (dog ikke just ved Midnatstider); naar de flyve
igiennem Luften i Hobetal, er den allerbehageligste,
og ligner meget Violin-Stemme, dog er den endnu
høiere. En pleier kun at synge ad Gangen, som i
et maabeligt Kandebrat; der er kort imellem enhver
Lyb, ligesom de svare hinanden. Svanesang om
Natten betyder gjerne Løveir, som pleier at komme
efter een eller længst to Dage; hvorfor denne lidet
Natte-Uroe er desto behageligere for Islanderne i
Frost- og Sneveir." — Om denne Sang taler ogsaa
M o h r i hans islandske Naturhistorie S. 19: "Ved
Siasfarborg i Skagefjorden, siger han, seer man
Svaneerne om Esterhøsten at ligge i store Flokke paa
de farske Søer, hvor de om Nstener synge meget
behagelig." Hermed kan sammenlignes følgende Op-
lysning i Grænsis Anmærkninger til det bekiendte
Sted i Callimachi Hymne til Apollo:

— ὁ δὲ κύκνος ἐν ἡέρι καλὸν ἀείδει,

non alienum sit dicere, mihi & hominem Asianum
confirmasse, cantantes se in Asia audivisse cygnos, &
de Islandia retulit mihi Paullus (Bernhardi) Vidali-

lumsen, mærkede engang, da han gik og spadse-
rede ved Bredden af en Elv, nogle Swaner komme
flyvende. Af Flokken skød han een, som strax
faldt død ned; men de øvrige begyndte da, imens
de fløi rundt om og saae ned, at istemme en
behagelig Sang, ligesom en Sørgefæng, og det i
saa rørende Toner, at hans Ugtsomhed derved i
en høi Grad blev oppaakt.

nus *), qui id etiam apud nos palam in oratione
panegyrica in Regem Daniae narravit his verbis p. 28:
*Denique etiam cygni sive olores, quos eruditorum
gratia hic memorare libet, cum aliquem mihi
dilectissimum quondam præceptorem audierim mi-
rari, quod veteres de cantu cygni tam multa
prodiderunt, quos tamen recentiori loco nec in
Italia nec in ulla alia regione cantare quisquam
audivisset — — mirabar ego hunc sermonem, qui
ipse in mea quidem patria sonoram illam & a-
moenam cygnorum vocem saepe non sine voluptate
audiveram: quare valde gaudebam, quod ego ipse
testis oculatus atque auritus hanc antiquissimam
traditionem contra recentiorum dubia confirmare
possem; ea autem fabula est, quod morti vicinus
cantat &c.*

*) Om ham see Halldan. Einari Sciagraphia historiae
literariae islandicae, p. 92, hvor ogsaa hans her
omtalte, i Leipzig 1757 holdte, Tale i Anledning af
Kong Frederik den Femtes Fødselsdag ommeldes.

Nu følger S. 71 ff. Steder af de Gamle, som bevise, at disse alle have været eenige i at tillægge Svansen den Egenffab, at syngte eller at lade høre en moduleret, klar og giennemtrængende Lyd, f. Ex. Homer (og hans sildigere Commentator Eusthatus), Callimachus, Euripides, Ovidian, Virgil i de bekiendte Vers:

Argutos inter strepere anser olores

og

— longa canoros

Dant per colla modos —

Men, erindrer Forf. videre, hvad som ei er mindre mærkvoerdigt, er det Erværdige og Betydningsfulde, de Gamle elskede at forbinde med Svansens Sang. Store Mænd, som udmærkede sig ved høie og vise Taler, især og ved poetiske Talenter, finder man, at Oldtiden pleiede at sammenligne med Svaneer, ligesom hos dem Guds ofte vare Symbol paa selvkløge, forsængelige og pralesyge Menneffer, der af Værdom og Biisdom ei havde uden Skinnit og den taabelige Mine, de gave sig. Saa kaldes Pindar af Horats Dicaeus cygnus, og naar Virgil spaaer Varus et stort Navn i Digternes Værker, vælger han de Udtryk:

Vare, tuum nomen — — —

Cantantes sublimis ferent ad sidera cygni.

Efter Fabelen blev Sangeren Orpheus forvandet til en Svane, og Horats udtrykker sit Haab om Digter-Udødelighed under samme Figur (Carm. II. 22). Til Efterlignelse deraf have ogsaa Myere (Scaliger, Pontanus,) tillagt Virgil dette som et Hædersnavn. Ausonius troer ved samme at ære sin Paulinus, og overhovedet ere Exempler af dette Slags utallige.

Men, vedbliver Forf. S. 80 ff., saa afgjort det er, at Svanen synger, saa ugrundet er det, at det især er paa sit Yderste, at den lader høre sin behagelige Sang. Denne Mening, som har givet Anledning til, at Svanesang i det daglige Liv har faaet Betydning af en talentfuld eller mærkelig Mand's sidste Ansirængelser eller Arbejder, har alligevel fra gammel Tid af været meget udbredt. Hos Doid forekomme flere Steder, som sigte dertil, f. Ex. Lib. Trist. V. 5:

Utque jacens ripa deslere Caystrius ales
Dicitur ore suam deficiente necem.

og Metamorph. XIV. 430.

Carmina jam moriens canit exequialia cygnus,
og ligesaa hos Cicero, Seneca, Plinius, Lucretius, Martial, Statius, samt hos de Græske: Plato, Aristoteles, Pausanias, Plutarch, Philostratus ic. l.). Hos Egypterne har samme Mening været her-

1) Jevnsfor Buffon, a. St. p. 104.

ffende, siden de forestillede en aldbrende Musicus ved en Svane. Den Grund til det omtalte Phæ-
nomen, som af Nogle anføres, er ikke mindre
eenfaldig, nemlig at Svanen da helst synger af
Glæde, naar den seer for Die, hvor stor en Lyk-
salighed Døden er, og hvor møiesuldt et Liv den
nu skal forlade. Svanen, hedder det i Platos
Phædo, har, fordi den er Phoebus helliget, Evne
til at see i Fremtiden; den spaaer et andet Livs
Lyksalighed, og derfor synger den gladere i Dødens
Dieblis end ellers m). Andre søge dog at forklare
det paa en naturlig Maade, at den mærkelige
Sang ved Livets Slutning egentligen ikke skal
være uden Dødskampen selv, der ogsaa yttrede sig
i særegne Toner giennem den lange Hals n).

m) Dermed overeensstemmende Cicer. Tuscul. I. c. 30.
quod ab eo (Apolline) divinationem habere videan-
tur, qua providentes, quid in morte bonum sit,
cum cantu & voluptate moriantur.

n) Resultatet af de nyere Naturforskeres Tanker angaaende
Svanens Sang er følgende:

Svanen har Stemme-Organer, conforme med de
Vandsugles, som ere allermeest snalsomme og have en
Fingrende, hæs (raucus) Lyd.

Den tamme Svanes Røst er i Almindelighed mere
dæmpet end fingrende; det er denne Lyd, som de
Gamle udtrykte med Ordet: drenfare. Det er ikke

Fort. afviser S. 88 den sidste Mening ligesaa
saabesom den første. Han finder det aldeles unat-

denne vore tamme og næsten tausde Svaneers dampede
Lyd, som gav de Gamle Aaledning til at prise Svane-
nens harmoniske Toner.

Det er paa den vilde Svane, man maa agte,
naar man vil domme om denne Fugls naturlige
Stemme. Denne er en Art af giennemtrængende
Strig eller Stingren, saaledes som Virgil betegner
den i følgende Vers:

Dant sonicum rauci per stagna loquacia cygni.

Denne Strigen kan ingentunde kaldes behagelig; ei
heller har Svanen noget musikalsk Anlag, da den
ikke saaledes som andre Sangfugle agter paa eller
bevarer Menneskets Sang eller Instrumentalmusik,
ligesom disse Fugles egne Duetter og Concerter ere
hoist flurrende og umusikalske. Dog kan man i
Svanens Rost mærke en Art af regelmæssig, modu-
leret Sang, saa man kunde kalde dens Lyd et har-
monisk Strig, men hvis flingrende og eensformige
Toner ikke desto mindre ere laagt fra de egentlige
Sangfugles behagelige Afverlinger og melodiske Ac-
center. De lade deres Stemme høre, saa ofte de
ansagtes af noget stærkere eller overordentlig Ind-
tryk. Den forekommer meget mere melodius om
Foråret, som deres Parretid, eller i den Tid, de
tabe Fjær, da de, som andre Fugle, ei besinde sig
ganske vel; den er mere flurrende og giennemtræn-
gende, naar de ere oppirrede, eller naar de besyngne
en Seier, endnu i heftig Bevægelse over den bekam-
pede Fars. Ogsaa lader det sig tænke, at Vane,

turligt, at Svanen i Alderboms og Afmægtigheds Tilstand, da dens Stemme er svag, da den hverken kan reise sin Hals eller udbrede sinevinger, skulde kunne lade en mere velklingende Sang høre end ellers. Han anfører ogsaa ældre Skribenters Benægtelser af eller Tvivlsmaal om den samme Ting, for Ex. Helians I. 14. Plinii X. 23, og yttre endelig S. 93 sin Mening om Sagnet's Oprindelse saaledes, at, fordi denne Fugls Sang har noget vist Dæmpet og Sørgmodigt i sine Toner, har den fabelagtige Oldtid fremstillet samme som en Art af Sørgqvad, den, særdig til at sige det

Abbeassociation og Jordom kunne for Mange gjøre en Lyd behagelig, om hvilken de under andre Omstændigheder selv vilde domme ganske anderledes; man see Morins Afhandling i Memoires de l'Academie des Inscript. T. V: pourquoi les cygnes, qui chantoient autrefois si bien, chantent aujourd'hui si mal. I hørdet et meget agtsomt Dre kan med en vis Forsielse bemærke i Svanens ellers flurende og flingrende Stemme en Art af Melodie, saa ere dog dens haarde og afbrudte Toner langt fra den harmoniske Sang, som de Gamle tillagde Svanen. Man er derfor berettiget til at betragte samme som en af Oldtidens behagelige Fictioner. Naturen viser sig her, ligesom i mange andre Tilfælde, i Modsigelse med Mythologien. (Man læse de interessante Tagtelser, som ere anførte i Noterne til Buffon a. St.)

Jordiske Farvel, og under Dødens Ahnelse iftemte ved sit Livs Slutning.

Med et Par Ord afsiger Forf. S. 94, som rimelig Fabel, det Sagn, at der i Ewanens Dødsstund skulde vore en Fær op i Hovedet, lidt efter lidt groe ned i Hiernen og der fæste sig, forinden den opgav Anden, til hvilket Sagn Dvids

— Veluti canentia dura

Trajectus penna tempore cantat olor
har Hensyn.

Den sidste S. (LX. S. 95) handler om Ewanens Levetid. Den troes, siger Forf., i Almindelighed at kunne leve 300 Aar. Dette finder han ikke at være meget paalideligt, men nægter dog ei, at den jo kan blive meget gammel o).

Bogen selv er affattet i et temmelig tvunget latinsk Sprog, og Behandlingen indrettet efter den da herskende Smag, at sammendynge saa mange

- o) Det er endnu ei afgjort, hvor gammel den kan blive. At den skulde kunne blive 300 Aar gammel, er uden Tvivl overdrevet, men det er vist, at man har seet, at den flere Generationer igiennem har opholdt sig ved enkelte Herregaarde. Ogsaa veed man med Visshed, at Gaarden kan blive over 100 Aar gammel, og heraf synes med Sikkerhed at kunne sluttes, at Ewanen, som er af større Legemsbygning, bruger længere Tid til at utbruge sine Æg, og behøver omtrent 2 Aar til at blive fuldvoeren, maa kunne blive endnu ældre,

Prøver paa Lærdom som muligt, om de endog ikke hørte umiddelbar til Sagen. Nogle Dele af Sværens Historie, s. Er. Forforskjellen imellem den vilde og tamme Svane, hiins Winter- og Sommer-Dyholdsbæder, Drækninger ic. ere ikke berørte. Det vigtigste i Afhandlingens Fortieneste synes at være det, som angaaer Svanens Anatomie, hvilket ogsaa, som Titelen viser, efter Fors. Hiemed har skullet være Hovedsagen.

V. Necrolog.

Den 29de Sept. døde Justitsraad Søren Kierulf, Professor i Historie og Statistisk ved Kiøbenhavns Universitet, samt Theaterdirecteur. Han var fød den 31 Aug. 1757 i Hasle i Karhus Stift, hvor hans Fader var Præst, og blev 1775 dimitteret fra Viborg Skole. 1779 tog han den saakaldte store philologiske Examen. 1785 modtog han en Hovmesterplads i Baron Boltens Huus. 1790 disputerede han for Magistergraden og begyndte Forelæsninger over de græske Tragedier. 1791 blev han, efter Professor Sneedorfs Død, ansat ved Universitetet som overordentlig Professor i Historien, og 1797 tillige som Professor i Statistiken. 1794 blev han Theaterdirec-

teur og sit Sæde i Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler. Da den sidste i Maret 1805 ophævedes, blev ham allernaadigst tillagt Justitsraads Character.

I de Kiøbenhavnste lærde Efterretninger for d. A. No. 34 har den Afdødes gamle Ven, Hr. Professor, Ridder Rahbek, meddeelt udførligere Efterretninger om hans Levnet og hans literære Virksomhed, hvortil Læseren henvises. Udgiv., som nære kendte sin bortgangne Collega, har søgt i følgende faa Linier at sammenfatte, hvad efter hans Skionnende og Overbeviisning udgjorde Hovedtrækkene i den Afdødes Character og Wandel:

Som Menneske ædel, redelig, blid, religiøs, elskværdig.

Som Lærd kundskabsriig, sandhedskierlig, tænksom, beskeden, smagfuld, human.

Som Borger retsindig, Ven og Befordrer af det Almeennyttige, godgiørende, fædrelandsk.

Som Embedsmand retskaffen, tro, værende paa sit Kald, gavnende i Stilhed, velartede Ynglingers Ven, Opmuntret, Understøtter, Veileder.

Som Ven og Embedsbroder oprigtig, deeltagende, hengiven, velvillig, tjenstfast, behagelig.

Som Mand og Fader Æm, omhyggelig, elskende
Sine, elsket, tilbøder af dem.

Habe sancta anima!

VI. Blandede Efterretninger.

Til de philologisk-philosophiske Forelæsninger havde i Wintersemestret 1809—1810 meldt sig 149; til de theologiske 133; til de juridiske 143; til de medicinske 70.

Under 23 Julii d. N. har det behaget Hans Majestæt, paa det Kgl. Rentekammers ved Skrivelse fra Directionen for Universitetet og de lærde Skoler foranledigede p) allerunderdanigste Forestilling, allernaadigst at resolvere saaledes:

”Vi ville allernaadigst have de Studerende, som med Understøttelse af academiske Sti-

p) Den temporaire Understøttelse, som de Studerende nyde, der reise udenlands paa academiske Stipendier, for at gjøre sig duelige til Statens Tjeneste, synes at være væsentligen forskjellig fra de staaende aarlige Indkomster, som den Kgl. Resol. af 21 Marts d. N. angaaende Personer, som opholde sig udenlands, eene nævner.

pendier reise udenlands, fritagne for, af faadanne Stipendier at svare Indkomsskat q).” Denne allerhøieste Resolution blev under 4de næstefter Universitets-Directionen communiceret.

Under 29 Juli bifaldt Directionen, at for Observatoriet maatte anskaffes et nyt her i Staden forfærdiget Uhr, som ved Prover paa Observatoriet var befundet godt og brugbart, og som kunde holdes for en billig Priis af 120 Rdlr.

Den 15 Aug. har Consistorium stadfæstet den af Kammerherre v. Foss Studenterne C. B. Borch, H. H. Thiele og F. B. Thiele meddeelte Denominations til det Fossiske Stipendium.

Under 11 Aug. tilmeldte det Kgl. Finantscollegium Directionen, at Hr. Prof. Schumacher allerunderdanigst havde tilbudt, at de i nedenstaaende Fortegnelse anførte Præparater og Samlinger maatte benyttes ved de Forelæsninger, som holdes paa Universitetet og det Chirurgiske Academie, og at det havde behaget Hans Majestæt

q) Efter Fd. af 8 Febr. 1810.

allernaadigst at modtage dette Tilbud, hvorom Rector og Professorens derefter af Directionen bleve underrettede til videre Bekjendtgjørelse for Bedkommende.

For-te-g-n-e-l-l-e
 over de Professor Schumacher tilhørende Præparater og Samlinger, som maae afbenyttes ved de Forelæsninger, der holdes paa Universitetet og det chirurgiske Academie.

1) En Samling af omtrent 500 Glas med deels anatomiske, deels og fornemmelig andre Præparater af Sygdoms Tilfælde paa det menneskelige Legeme, opbevarede i Spiritus.

2) En Samling af omtrent 150 Stk. tørre Been med deres forskjellige Sygdomme, hvoriblandt 6 Skeletter.

3) En Samling af nogle Hundrede Præparater af sunde Been, hvoriblandt 15 Skeletter af forskjellig Størrelse og Alder, saa og en Negers og Indianers Skelet. Nogle og fireindstyve Hoveder af forskjellige Nationer, og mange enkelte Been.

4) 12 fieldne Dyr-Skeletter, saa og mange præparerede Hoveder af fieldne firefødde Dyr og Fugle.

5) En Samling af Præparater, hvor Karerne ere indsprøitede med Bors.

6) En Samling af Mineralier, som bestaaer af 5020 Nummere af uden- og indenrigske, men fornemmelig en temmelig fuldstændig Suitesamling af nordiske Mineralier.

7) En Bogsamling, bestaaende af omtrent 4000 Volumina af de brugeligste medicinske, chirurgiske, anatomiske, naturhistoriske, mineralogiske, Botaniske, kemiske og physiske Bøger, alle vel conditionerede.

8) En Samling af 9 til 10,000 Planter, opklinede paa Papiir, og bragte i Orden efter Linnæi System.

9) En Samling af indenlandske Planter, hvortil høre 3 Bind af de af Prof. Schumacher forfærdigede Haandtegninger, hvilke ere omtrent 1000 i Tallet, og som ere Svampe eller Planter, der henregnes til Svampene.

10) En Samling af omtrent 3000 Insecter i 6 Egeskabe, ordnede efter Fabricii System.

11) En Samling af 1000 og nogle Conchylier med dertil hørende Coraller ic., ordnede efter Linnæi System.

12) En Samling af materia pharmaceutica eller raae Medicinalvare, som have været og endnu ere brugelige, og

13) En Samling af chirurgiske Instrumenter.

C.

De lærde Skoler.

I. Lovgivning.

Ny almindelig Forordning angaaende
de lærde Skoler i Danmark
og Norge.
(Sluttet. See forrige Aart. S. 290.)

Niende Capitel.

Om Skolernes Eiendomme, Fonds, Indtægter og Udgifter og Regnskabsføringer over samme.

§. 109.

Ligesom alle de private Legater, om hvilke i denne Forordnings §. 71 er bestemt, saaledes skulle ogsaa alle andre de lærde Skolers og deriblandt Odense Communitets nuværende eller tilkommende faste og løse Eiendomme, Kapitaler, Legater, Indtægter og Indtægtskilber være og blive dem uroffeliger

forfikkrede, og alle Fundatser, Gavebreve, Anordninger og Udkomster, som hiemle dem samme, stedse staae i fuldeste Kraft.

§. 110.

Enhver Skole skal beholde sine Eiendomme, Kapitaler, Legater og øvrige Indtægtskilder udeelte, og dens Indtægter af samme anvendes først og fornemmelig til dens egne Fornødenheder, efter de Reglementer, som Vor Direction affatter; men hvad som derefter ved Skolerne hver for sig og ved Odense Communitet bliver aarligen tilovers, skal, for saavidt det ikke ved Fundatser eller andre Anordninger er bestemt til Dylag eller voxende Kapital, inddrages under det oprettede almindelige Skolefond, om hvilket Vor Direction under 22de Mai 1807 er tillagt speciel Befaling.

§. 111.

Af det almindelige Skolefond, hvilket aldrig maa anvendes til andet Brug, end til det lærde Skolevæsenes Fornødenheder og Forbedring, udredes først Udgioterne til saadanne Fornødenheder, som maatte være fælles for samtlige Skoler, og ikke kunne reglementeres for nogen eller nogle især, dernæst de Tilskudde, som maatte udfordres for de mindre formuende Skoler, der ikke selv have Indtægter i Forhold til deres Udgioter, og endeligen grundlægges derved saadanne Fonds, som til Skolevæsenets Tarsv i enkelte Grene kunne være

fornødne eller gavnlige. Beshyrelsen over Fondet fører Vor Direction efter de Regler, som Vi derfor have foreskrevet.

§. 112.

Overtilsynet med Skolernes Pengevæsen staaer under Skole-Ephoratet paa ethvert Sted, som til alle Tider maa være underrettet om den eller de det vedkommende Skolers oeconomiske Forfatning, og uden hvis Samtykke ingen Kapital maa opstiges eller udsættes.

§. 113.

Det specielle Tilsyn og den specielle Forvaltning vedbliver under de ved foregaaende Anordninger udnævnte Skoleforstandere, hvilke paa ethvert Sted ere: Stedets Magistrat, dets første Sognepræst, og Skolens første Lærer.

§. 114.

Ingen af de faste Lærere ved nogen Skole skal det være paalagt som Embedspligt, at føre Skolens Regnskab, men samtlige Forstandere vælge af deres Middel, eller ogsaa udenfor samme, en paalidelig og vederhæftig Mand, som oppebærer Skolens Indtægter, udtæller dens Udgifter, og fører behørigt Regnskab over samme, imod derfor at nyde aarligen 2 Procent af de løbende Indtægter, han oppebærer, indtil 5000 Rdlr., og 1 Procent af det, som disse aarlige Indtægter beløbe sig høiere end denne Sum. Blandt løbende

Indtægter kunne ikke regnes; saadanne Kapitaler, som indbetales for at omsættes.

§. 115.

I Almindelighed have Forstanderne under Ephorerens Tilsyn at vaage over Skolernes Kapitaler og Eiendomme, deres Indtægter og Udgifter, saaledes at Kapitalerne altid ere og blive sikkert udsatte paa Rente, de øvrige Eiendomme i god Orden vedligeholdes, Indtægterne efter Mulighed forøges, og Udgifterne ikke overgaae det Bestemte eller Nødvendige. I Særdeleshed paa-ligger det dem at være nøie underrettede om Skolernes Indtægter og Indtægtskilder; at holde i den hertil ved hver Skole indrettede Bog alle Skolens Foundationer, Gavebreve, og Legater nøiagtigen indførte; at administrere, ved Hjælp af Regnskabsføreren, Skolernes Forbegods og Tjen-der; at instruere Regnskabsføreren om de Pligter, han har at iagttage; at paasee, at han nøiagtigen opfylder dem; at lade sig af ham stille saadan Caution, som de til deres Betryggelse og i Forhold til de Dypebørseler, han paa eengang kan have i Kasse, ansee tilstrækkelig; at meddele ham de til hans Regnskabs Tilæggelse fornødne Indtægts- og Udgifts-Ordres; at paasee, at hans Regnskabs- Extracter, Regnskab og Antegnelser Besvarelse i rette Tid indsendes. Dersom nogen Skole ved dens Forstanderes Forsømmelse nogensinde lider

Tab, staae de derfor een for alle og alle for een til Ansvar.

§. 116.

Regnskabsføreren skal med Flid og Trofasthed indkræve Skolens Indtægter til de Lieder, naar de forfalde; rigtigen og betimeligen udbetale de Udgiøter, til hvilke Forstanderne give Ordres og Anviisninger; over Indtægter og Udgiøter føre et ordentligt og nøiagtigt Regnskab, og til rette Tid indsende sine Regnskabs-Extracter, Regnskaberne selv og Antegnelseernes Bejvarelse. For Oppebørsel og Regnskabsføring staaer han til Ansvar paa samme Maade, som andre offentlige Oppebørsels- og Regnskabsbetiente.

§. 117.

Paa det at Regnskabsføreren kan være underrettet om, hvad han har at oppebære, skal ham af Skolens Forstandere være meddeelt en nøiagtig Fortegnelse over alle de Indtægter, som Skolen aarligen tilkomme, med Underretning om, til hvilken Tid enhver Indtægt forfalder. Til Udgiøterne meddele de ham enten staaende Ordres, efter de af Bor Direction tilskillede Reglementer, eller og særskilt for andre tilfældige Udgiøter. Uden Udgiøts-Ordres, som vedlægges Regnskabet, maa han Intet udbetale.

§. 118.

Enhvert Skoleregnskab skal have trende Afdelinger: den ene for Skolen i Almindelighed, den

anden for Bibliotheket og de videnskabelige Apparater, den tredie for Stipendierne, og disses Fonds og Dplagssummer.

Til enhver af disse Afdelinger henføres de Indtægter og Udgifter, som dertil høre. For saavidt Dplagssummerne ikke ved Skolerne selv udtælles, men forbeholdes Disciple, indtil de studere ved Universitetet, skulde de fra Skolerne efterhaanden indsendes til det almindelige Skolefond, fra hvilket de i sin Tid anvises til Bedkommende.

§. 119.

Bed hver Maanedes, Qvartals og Aars Udgang skal Regnskabsføreren til Forstanderne afgive Extract af Regnskabet over og i Maanedens, Qvartalets og Arets Løb foresaldne Indtægter og Udgifter. Maanedes-Extracterne beholde Forstanderne for sig til Underretning. Af Qvartals-Extracterne og General-Extracten, hvilke afgives i trede Afskrifter, beholde Forstanderne een, og sende den anden til Directionen, den tredie til Skole-Ephorerne.

§. 120.

Bed ingen Maanedes og intet Qvartals eller Aars Afslutning maa Regnskabsføreren beholde større Sum end 2 a 300 Rdlr. i Kasse. Alt hvad som Extracterne vise at være derover, skulde Forstanderne da uden Henstand af Regnskabsføreren modtage, og siden deraf igjen til ham udtælle,

hvad han efterhaanden til løbende Udgivter
behøver.

§. 121.

Til at giemme de Skolens Penge, som saaledes og ellers komme i Skoleforstandernes Bærg, skal, som hidtil har været anordnet, paa ethvert Steds Raadstue være hensat en jernbunden Kasse med trende dirkefrie Laase, til hvilke trende af Forstanderne, nemlig en af Magistraten, Sognepræsten og den første Lærer skal have hver sin Nøgle. Saa ofte Kassen aabnes, skulle de alle tre være tilstede. Er nogen hindret ved Sygdom eller andet lovligt Forsald fra at møde, kan han afgive sin Nøgle til de øvrige Forstandere, af hvilke i det mindste tvende skulle være tilstede ved Kassens Aabning.

§. 122.

End videre skal Kassen bevare de Obligationer og andre Documenter af Vigtighed, som vedkomme Skolens Pengevæsen, ligesom og en af Ephorerne authoriseret, giennemdraget og forseglet Protocol, i hvilken Forstanderne under deres Hænder indtegne, hver Gang de møde, og hvilke Summer, Skolen tilhørende, der nedlægges eller indtages.

§. 123.

Naar de bestemte aarlige Stipendier uddeles, skal det skee i en Forsamling af Forstanderne til Disciplenes Forældre eller Børgere, eller hvem disse dertil give Fuldmagt, som derfor qvittere paa en Fortegnelse, der til den Ende maa være affattet. Dette Document afgives til Regnskabsføreren, for at tiene til Bilag ved Regnskabet.

§. 124.

Til Underretning for Revisionen om Skolens frugtbringende Kapitaler og om Sikkerheden, som for samme have, skulle Forstanderne aarlig afgive til Regnskabsføreren en Fortegnelse over disse hver især, samt over de Pantar eller andre Sikkerheder, hvori de ere udestaaende, hvilken Fortegnelse vedlægges Regnskabet. For saavidt Kapitalerne i Huuspantar ere udsatte, skal i det mindste hvert tiende Aar en lovlig Synsforretning af Sagkyndige over Pantarnerne holdes, hvilken Synsforretning vedlægges Regnskabet.

§. 125.

Med Skolernes Bygninger og Børelser, hvilke paa alle, ligesom allerede paa de fleste Steder er fleet, skulle gives passende Udvidelser og Forbedringer, have Forstanderne Tilsyn, at de tilbørligen vedligeholdes paa Kirkerne's Bekostning, hvor Bedligeholdelsen, ifølge Lovens 2—22—71, for Kirkerne er Pligt; for Skolekassens Regning, hvor

Kirkerne ved speciel Anordning ere fritagne. I sidste Tilfælde skulle Forstanderne være bemyndigede til, uden Forespørgsel at foranstalte Reparationer indtil 50 Rdlrs. Beløb. For dem fra 50 Rdlr. til 100 Rdlr. indhentes Ephorerne's Samtykke; for dem af 100 Rdlr. og derover gjøres Forestilling af Ephorerne til Directionen.

§. 126.

Med Skolernes Bogsamlinger, for hvis hensigtsvarende Forøgelse fremdeles af Directionen skal drages Omsorg, har enhver Skoles første Lærer Tilsyn, og staaer derfor til Ansvar. Alle de Bøger, som allerede have eller herefter kjøbes eller gives, skulle findes indførte i en dertil indrettet Protocol. Over dem, som kjøbes, og Prisen, til hvilken de kjøbes, lægges aarligen en af Skolens første Lærer attesteret Fortegnelse ved Skoleregnskabet. Naar den første Lærer ved Døden afgaaer eller fratræder, skal af Skolens Forstandere noie eftersees, om alle Bøger, saaledes som de i Cataloget findes indførte, virkelig ere tilstede. Mangler nogen, skal den afgangne Lærers Boe eller den Fratrædende tilsvare samme. Derefter skeer formelig Overleverelse til enhver første Lærer.

§. 127.

Naar Skolernes øvrige Inventarier, ligesom og deres Bogsamlinger eengang fuldstændigen ere

optagne, og Fortegnelser derover indsendte, da forfatte Skolernes første Lærere, hver for sin Skole, aarlig Fortegnelse over Ufgang og Tilgang, hvilken afgives til Regnskabsføreren, for at følge hans Regnskab.

§. 128.

Enhvert Aars Regnskab skal være forfattet og til Skoleforstanderne afgivet i det seneste 3 Uger efter Aarets Forløb. Hvad som i Aarets Løb er forfaldet til Indtægt, men ikke indkommet, føres til Restance. Forstanderne tegne paa Regnskabet, om de derved have noget at bemærke eller ikke, og indsende det derpaa usfortøvet til Bor Direction, under hvilken det revideres og decideres. Af de reviderede og deciderede Regnskaber tilstilles Ephorterne Afskrivter fra Directionen.

§. 129.

For Regnskaber, Extracter, og hvad videre dertil henhører, bestemmer Bor Direction de Schemata, hvorefter de indrettes og føres.

§. 130.

I Cathedral-skolerne i Kiøbenhavn, Christiania og Odense, samt ved Communitetet i Odense forbliver det ved de Indretninger i Henseende til Regnskabsvæsenet, som der ere indførte, saa længe Vi ikke finde for godt, deri at giøre Forandring.

§. 131.

Hvert Aar haver Vor Direction til Ds aller-
underdanigst at indgive Generalberetning og der-
hos summarisk Regnskab over det hele lærde Sko-
levæsen og sammes oeconomiske Tilstand.

Hvorefter alle Bedkommende sig allerunder-
danigst have at rette. Givet i Vor Kongelige
Residentsstad Kiøbenhavn, den 7de Nov. 1809.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Møsting.

Gold. Knudsen. Bülow. Monrad.

II. Legater.

1) Til otte Skoler i Sylland og til
Noesskilde Skole:

Det Rosenørn *) = Teilmanske Legat.

Med den 21de Artikel i Reglementet af 2 Febr.
1790 for det af Etatsraad Andreas Carl

*) Den første Eier af det oprettede Stamhuus var Stif-
terens Hustru, Frue Christine Marie Rosenørn
Teilman, s. Wormshjold.

Teilmann, med kongelig Tilladelse, oprettede Stambuus Nørholm, hvilket Reglement er læst og protocolleret i Nørre-Sjylands Landsting den 15 Decbr. 1790, har bemeldte Etatsraad Teilmann skienket hver af de latinske Skoler i Ribe, Gølding, Fridericia, Horsens, Aarhus, Randers, Viborg og Aalborg een Gang for alle 200 Rdlr. til Bøgers Indkiøb, og desuden forsikket enhver af dem Renten af 200 Rd. aarlig, og Koeskilde Skole 20 Rdlr. aarlig til samme Diemeed.

Forberørte 21 Artikel i bemeldte Reglement lyder saaledes:

"Til en Bogsamling ved hver af de latinske Skoler i Ribe, Gølding, Fridericia, Horsens, Aarhus, Randers, Viborg og Aalborg, skal til næste Viborg Snapstings Termin efter min Død, til hver af dem, af min næste Efterfølger betales een Gang for alle 200 Rdlr., siger To Hundrede Rigsdaler. Og siden af Stambuus-Gierne, een efter anden til evindelig Tid, til Samlingens Formærelse, ved hvert Aars Snapstings Termin, til hver af fornævnte 8 Skoler; og desuden til Koeskilde latinske Skole aarligen 20 Rdlr., siger Tyve Rigsdaler. Til at bestemme de 1600 Rdlr., som een gang for alle skulle i foreffrevne Maader betales til de 8 forbemeldte latinske Skoler, overlades min næste Efterfølger alle de Bøger, som jeg ef-

terlader mig, med hdermere Tillæg, at samme min Efterfølger har frit Valg, disse 1600 Rdlr. at betale, enten i rebe Penge, eller in natura med Bogerne, efter de Priser, som jeg har derfor selv betalt, og i Bog-Registeret anført er, eller og som foran i Bogen antegnet er. Dog med Rabat af 20 pr. C."

2) Til Karhuus Skole.

David Davidsens Legat.

(Udskrift af Testamentet *), saavidt Skolen angaaer)

I Guds allerhelligste Navn haver jeg David Davidsen i Barret Præstegaard, i Anledning af min tiltagende Skrøbelighed, og medens Gud endnu forunder mig Kræfter til at eftertænke mine Sager, besluttet at opsætte her paa Pappir, hvorledes jeg ønsker, at der skal forholdes med min Efterladenskab, naar jeg ved Døden maatte være afgaet.

7.

Administrationen over dette mit Guds, saavel som Directionen og Inspectionen over de øvrige

*) Hvilket under 19 Jan. 1787 er af os. Majestæt confirmeret.

Gaver, som efter dette mit Testamentes Indhold ere til publice og gubeligt Brug bestemte i Overeensstemmelse med den eller de Fundatser, som derover blive at oprette, haaber jeg og underdanigst beder, at Stiftets høie Dyrighed, Stiftamtmanden og Biskopen, gunstigen paatage dem.

9.

Af den til publice Brug bestemte en tredie Deel, hvis Anvendelse og aarlige Uddelelse ved de Herrer Directeurer bestemmes og fastfattes

a) — b) — —

c) Til tvende fattige og skikkelige Discipler i Aarhus latinske Skole, hver aarlig 10 Rdlr., og ligeledes aarlig til tvende fattige og skikkelige Disciple i Horsens latinske Skole, hver 10 Rdlr., i alt 40 Rdlr.

II.

De fornødne og behørigte Fundatser over alle de aarlige Gaver, som udredes af den bortskændede en tredie Deel, ønsker og underdanigst beder jeg, at Stiftets høie Dyrighed selv ville lade forfatte, saasnart Skiftet er sluttet, og den egentlige Summa med Visshed kan vides.

3) Til Randers Skole.

Fundats for Justitsraad Peder Lassons *) Legat.

Vi Friderich den Fierde af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Benders og Gothers; Hertug udi Sleswig, Holsten, Stormarn og Dytmarsken, Greve udi Oldenborg, Delmenhorst, Giøre alle vitterligt: at efter som hos Os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiært Voris allernaadigste Confirmation paa efterskreven Fundat, lydende Ord efter andet, som følger:

Saa som Justice-Raad Peder Lasson og hans Hustru, sal. Magdalene Pederis datter, til Guds Vre og det gemeene Beste og særdeles til den studerende Ungdoms Forfremmelse,

*) Fød i Randers 1606, død i Kiøbenhavn 1681 som Justitiarius i Høiesteret. Hans Donationer udgiøre i alt henved 26,000 Rdlr. S. Hofman, I. S. 204. Den her indrykkede Fundats findes vel trykt i det Skrift om P. Lassons Levnet og Stiftelser, som Encho Hofman har udgivet i Kiøbenhavn 1753 i 4to; men da denne Bog er mindre almindelig, finder Udg. det hensigtspassende, igien at lade Fundatsen aftrykke i disse Annaler, til hvis Diemed det ogsaa horer, efterhaanden, saavidt Universitetet og Skolerne angaar, at supplere H. Hofmans Samling.

iblandt andre christelige Stiftelser gudeligen ha-
 ver besluttet at fundere til en flittig Person fra
 Randers Skole til Underholdnings Hielp, naar
 han fra bemeldte Skole til Kiøbenhavns Univer-
 sitet fremskides, den Capital Tre Hundrede Tyve
 og Fem Rigsdr. in Specie, som efter Hans Kongl.
 Majestæts allernaadigste Resolution af 3die Junii
 1707, og denne Fundages 5 Articul, bedrager sig
 til Capital Fiire Hundrede Tredive Rigsdr. Cro-
 ner, hvilket velbemeldte Sal. Menniskers Christe-
 lige Forsæt ikke i deres levende Live er bragt til
 Execution, og derfor tilkommer Os, velbemeldte
 sal. Veder Lassons Arvinger, at stille i Værk, saa
 vilke Vi udi den allerhelligste Trefoldigheds Navn
 til hans udydelige Navns Ære, det gemeene Beste
 og velbemeldte Sal. Mennisker til en christelig
 Amindelse af deres efterladte Midler have funderet
 og stiftet, saasom Vi og hermed funderer og
 stifter den Capital 430 Rdlr. Croner til en skickelig
 Persons Underholdning fra Randers Skole, og
 det med efterfølgende Vilkaar:

- 1) Skal Renten af forskrevne Capital 430 Rdlr.
 Croner, som aarlig til hver 11te Junii ind-
 kommer, og efter seeneffte derom udgangne Kongl.
 Forordning, og Hans Kongl. Mayestæts der-
 paa grundede allernaadigste Resolution af 3die
 Junii 1707 beregnet 5 pro Cento, bedrager sig
 21 Rdlr. 3 Mk. Croner, de 9 Mk. undtagen,

som Ober-Directori efter den 5te Articuls Indhold for sin Nøye tilkommer, aarlig gives til en fattig Person, een eller anden, som fra Randers Skole til Kiøbenhavns Universitet fremstikkes med rigtig Testimonio baade om sin Skickelighed og Nødtørst til Underholdnings Hielp, indtil hand faaer frie Kost.

2) Dersom nogen af dem, som ere af Justice-Raad Lassons Paarørende, og findes slittige og flidlige, behøver dette Stipendium, og det begierer, skal det samme Person frem for andre bevilges og forundes.

3) Fremstikkes ingen saadan hvert Aar fra Randers Skole til Kiøbenhavns Universitet, som forhen i denne Fundakes 1ste og 2den Articul ere ommeldt da skal Renten oplegges til samme Brug, naar Behov gøres; dog skal Ober-Director til Successores ej være forbunden at svare nogen Rente af hvis i saa Maade oplagt vorder, førend hand eller de samme vel paa Rente kand faae udsat.

4) Ober-Director over dette Stipendium skal efter Sal. Justice-Raad Lassons Anordning være den af hands Brødre-Børn eller Syster-Børn og Afkom, som haver høyeste Grad fra Doctoris til Baccalaurei Grad, fører ogsaa et ustraffeligt Bernet, og om flere af demnem haver lige høy Grad, da den som er først promoveret og saa

fremdeles hos deres Børn og Uffom, som ere
 boende i Danmark og fornemmelig i Kiøben-
 havn, hvilken Ober-Director af samtlig den
 Sal. Mandts Arvinger denomineris, saa fremt
 som hannem ellers Ober-Directionen skal betros,
 men i deres Mangel bliver Ober-Directionen
 hos Biskoppen over Sællands Stift og den
 øverste Borgemeester udi Kiøbenhavn.

5) Ober-Directoris Pligt skal være at nefne den
 Person, som efter denne Fundages 1ste og 2den
 Articul kand nyde dette Stipendium, hvilken
 Person, naar hand af Professorerne er examineret
 og ved Deposits dygtig kiendt, bekommer af
 Ober-Directore et Aars Rente af Fundagens
 Capital, og skal Ober-Director holde Bog over
 alt det, som ved dette Stipendium passerer, og
 see derhen, at dermed i alle Maader efter Fun-
 dagen og den Sal. Testatoris Intention om-
 gaes, for hvilken Møye Ober-Director aarlig
 til hver 11 Junii bekommer efter Hans Maje-
 stæts allernaadigste Resolution af 3 Junii 1707
 den 4 Articul Renten og Dvgiælds Pengene,
 som aarlig bedrager sig i Rdlr. 3 Mk.

6) Inspectores Stipendii skulle efter Sal. Testatoris
 Intention have været Rector og Professorerne
 ved det Kongl. Universitet i Kiøbenhavn, men
 som de ved deres Besvaring af 20 April 1707,
 da samme Inspection af Sal. Hr. Geheime-

Raad Niels Bengon, som den nærmeste Ober-
 Director Stipendii, om Gud havde sparet ham
 Livet, var dem tilbuden, ey ville antage dette
 Stipendium, uden paa visse af dem foreslaagne
 Conditioner, saa haver den Sal. Mand's Ar-
 vinger, hvilke tilkommer efter hans Sal. Frues
 Død, at giøre derom den Anstalt, efter Tidens
 Tilstand, som de best eragter og forsvarligt er,
 formaaet Høyædle og Høyærværdige Hr. Chri-
 stien Worm, Biskop over Stællands Stift,
 Consistorial Raad, SStæ Theologiæ Professorem
 og Facultatis theologicæ Decanum, samt Belædle
 og Belbyrdige Anders Jacobsen, Kongl. Mave-
 stæts Justice-Raad og Borgemeester i Kiøben-
 havn, tillige med deres Efterkommere og Suc-
 cessores in officio at' paatage sig det Stipendii
 Inspection med saadan Bilkaar, at de tillige-
 med Ober-Directore haver nøye Opsyn, at denne
 Fundah kand holdes i alle sine Ord, samt vel
 see til, at Ober-Director forvalter Capitalen
 forsvarligen, opsigter Hovedstolen frem og frem,
 saa ofte hand det got befinder, og igien mod
 nøyagtig Forsikring Pant eller Forlovere paa
 Rente udsætter, saasom dog Ober-Director og
 hans Arvinger til Capitalen blive ansvarlige i
 alle Maader, og Inspectores eller deres Arvin-
 ger for al Ansvar til den aldeeles ere fri og
 forskaaned. Ober-Director derforuden imod:

tager og udgiver Renten aarlig den 11 Junii i rette Tider og derover en sær Bog holder udi hvilken denne Fundats og Gielbs = Brevene paa Capitalen skal indskrives, saa og deres Navne, som niuder dette Stipendium, og tilkommer Inspecteurerne i lige Maade at have til deres Efterretning en Bog til bemeldte Stipendii Administration, hvilken nu og herefter befores af Ober-Directore, som pligtig er at lade Inspecteurerne see samme Bog, naar og saa tidt det af dem begiæres.

7) Obligationen paa denne Fundats Capital, som udi en Obligation af 15 Decbr. 1710 er bestaaende hos Hands Mayestæt, hvilken saa ofte den opsiges og igien udsættes skal Inspecteurerne tilkiendegives, være og forblive udi Ober-Directoris Giemme, som derimod giver Hr. Biskoppen og den øverste Borgemester en Revers, naar det af dem forlanges.

Til Stadfastelse have vi denne Fundat, som efter Tidens Tilstand er grundet paa Sal. Justice-Raad Peder Lassons egenhændige Concept eller Udkastning, med vores Hænder undertegnet og med vore Signetter forseiglet.

Kiøbenhavn den 16 Junii Anno 1713.

Ch. Worm.

N. Jacobsen.

(L. S.)

(L. S.)

Efter Fuldmagt til Bitterlighed efter Begiering
 mig og mine upræjudicertlig paa min Syster-
 Søns Monfr. Ole von Læssens Begne

W. Worm,
 som Director og Arving underskrives af
 Matthias Poulsen. W. Benzon.

Efter Fuldmagt af endeel af Arvingerne
 Ch. Scavenius.

Underskriver som en Arving efter min Moders
 Morbroder Sal. Justice-Raad Peder Læsson, paa
 egen, Godskendes og nogle mine umyndige Mo-
 ster-Børns Begne. Og som den fulde Capital
 til Legatumet er kommen ud af den salig Mand's
 Stervboe, saa er jeg, mine Arvinger, og de som
 underskrives for, en i nogen Maade pligtige til
 videre Legatums Svarelse.

H. Benzon.

Da ville Vi bemeldte Fundatj udi alle dens Ord,
 Clausuler og Puncter, saasom den heroven indført
 findes, allernaadigst have confirmeret og stadfæstet.
 Forbydende alle og enhver herimod, efter som fore-
 skrevet staaer, at hindre eller udi nogen Maade
 Forsang at gjøre, under Vor Hyldest og Naade.
 Givet paa Vort Slot Kiøbenhavn den 19 Martii
 No. 1714.

Under Vor Kongel. Haand og Signete.

Friderich R.

D. Wibe.

III. Høitideligheder.

1) I Nyborg Skole.

Den 2 Julii bleve Adjuncterne Andreas Has-
selagger og Andreas Faaborg Møllerh,
i Overeensstemmelse med Skoleforordningens §. 17,
ved en offentlig Tale indsatte i deres Lærere-
Embede af Skolens Rector, Hr. E. Muntze. Ef-
terat denne havde fremstillet de Grunde, Skolen
havde til at lykønske sig med sine nye Lærere,
fremtraadde Hr. Adjunct Møllerh, og udviklede,
hvorledes Videnskaberne's Flor er en
uundværlig Betingelse for en Stats
Vel og dens Borgere's Lykke. Før,
mellem og efter Talerne bleve affungne nogle
Sange, forfattede af Hr. Kirkesanger Jørgensen
og Hr. Adjunct Møllerh, og ledsagede med Forte-
piano. Et Par Dage iforveien vare Stadens og
Omegnens Honoratiore's bleve indbudne ved nogle
af Skolens Disciple. Høitiden holdtes paa Sko-
lens Hørefal.

2) I Roeskilde Skole.

Den 6 Julii blev Hr. Mag. Carl Frederik
Schulz af Hs. Høiærværdighed Hr. Biskop
Ridder Dr. Münter indsat som Rector, Hr.
Hans Henrich Behrman som Overlærer
og Hr. Peter Grib Fibiger som Adjunct ved

Roeskilde lærde Skole. Kl. 10 Formiddag forsamledes Skolens Lærer- og Discipelpersonale sig i Skolebygningen, hvor ogsaa Skolens forrige Rector, Hr. Dr. og Prof. Tauber, adskillige Embedsmænd og andre Honoratiorens indfandt sig. Efterat en Symphonie var opført og det første Chor af nedensaaende Cantate, forfattet af Hr. Adjunct Smith, var assjunget, fremtraadte Biskoppen og fremstillede de humanistiske Studiers Indflydelse paa Religionslærernes Dannelse i en kort latinsk Tale, som sluttedes med Rectorens høitidelige Indsættelse. Derpaa besteg Rectoren Cathedret, og ligeledes i en latinsk Tale udviklede, hvorledes Ungdomslæreren kan bidrage til at vække, vedligeholde og fremme den Tænke- og Handlemaade, der er ligesaa gavnlig for Staten som for Skolen, hvorefter han skreed til Indsættelsen af sine tvende ovennævnte Medlærere. Siden istemtes tvende Beretninger, og endelig sluttedes Acten ved det sidste Choral i Cantaten, hvortil Musikken var af Hr. Cantor Hartmann.

C a n t a t e

Chor.

Hør! i Glidens stille Diem
 juble Smaae og Store Glæde.
 D! vor Længsels Dag brød frem

knyttet blev vor brudte Kiede!
 Dag! Du frydsuldt Haab os bringer.
 Lyd da, Glædens høie Sang!
 ret som Foraarslærken svinger
 sig mod Sol fra froсне Bang.
 Løste Foraarssolens Ild
 os ei Vintrens kolde Lænke?
 Sødt oplivet Haven vil
 sine Frugter Fliden skienke.
 Hvad der nys var koldt og dødt,
 suger Liv af Vaarens Grøde;
 Blomsterne skal duste sødt
 i den friske Morgenrøde,
 Havens Bede stande smukt
 under kyndig Gartners Hænder,
 saa af Havens gyldne Frugt
 begges Dyder man erkiender.

Verelsang af 4 Disciple.

Til Rector, Dr. og Prof. Tauber,

Olding! Vintersolen blinker
 paa dit Goveds Sollof ned;
 og dens mave Straale vinker
 venlig Dig til Hvilens Fred.
 Lærdom, Sundhed, al din Alder
 ofred' Du os adelt hen;
 derfor Barn og Lærer kalder
 Dig sin faderlige Ven.

Tauber! om din sølograae Tinde
 Fædrelandet Egeløv vandt:
 Horsens, Odens, Roeskild binde
 tusinde Kiærminder blandt.
 D! de skal din Vandse Kiste
 milbt i stille Aftenstund,
 at dit Hierte sødt kan føle
 Mindets Lyst til Dødens Blund.

Til Rector Mag. Schulz.

Elfste Schulz! vor Smerte svinder
 for dit milde Ansyn hen.

Afskeedstaaren, som nedbrinder,
 sjiuler langsomt sig igien.

Læt i Kredsen her omringe
 glade Smaae og Store Dig!

I den Velkomstsang, vi bringe,
 tolke vore Hierte sig.

Uvorblandet Mildhed smilte
 stedse i dit muntre Blik.

Som paa Roser frem Du ilte,
 hvor Du dog paa Torne gif.

Dine Dyder vi paaflionne
 af et reent erkjendtligt Bryst;

D! vi ville Dig belønne
 ved vor Flid og Lære-Lyst.

Slutnings Choral.
 Gud! vort Forsæt fluer Du,
 det, som siger i vort Indre:
 dette høitidsfulde Nu
 stedse skal vor Siel erindre!
 Sign den Sæd, som udstrøes her,
 at den gylden Frugt maae bære!
 Sign, o Gud! enhver især,
 at vi vandre Dig til Ære!

3) Ribe Skole.

Løverbagen den 29 Sept. endtes den offentlige Examen her med en dansk Tale af Hr. Adjunct Bohnsen, hvori vistes, hvor vigtig den physiske Dannelse er for Unglingen, der tragter efter at blive en nyttig Statens Borger, og ved hvis Slutning de Disciples Navne oplæstes, der havde afslagt de meest fyldestgjørende Prøver paa Flib og Fremgang. For og efter Talen bleve nedenstaaende Sange, forfattede af Hr. Adjunct P. T. Hansen, affiungne:

For Talem.

Blisdom! — du som sikkert leder
 Stovets Sans uvisse Fied,
 Siennem Livets Dunkelheder,
 Hift til sand Lyksalighed:

Himmelske! — hvis Guddoms Bue
 Fylder Sielens Grund med Lyst,
 Stig fra Stjerners hvalte Bue
 Ned til hver din Dyrkers Bryst!

Du foræbler vore Hierter,
 Gjør din Elsker Pligten troe;
 Skienker Trost i Livets Smerter,
 Og i Modgangs Storme Roe;
 Skion ved dig vort Liv bortrinder,
 End til Alderdommens Sneer,
 Og naar Lid og Lord forsvinder,
 Froe vi Gravens Engel see.

Muntre Ungdom! — dig at gavne
 Blisdoms Forgaard aabnes her.
 Vil du glad dens Alter favne,
 Da hav Dyd og Arbeid fier.
 Lærdom er en Bert, som skyder
 Fra en stram og bitter Rod;
 Men dens Blomst dig Bellugt yder,
 Og dens Frugt er sød og god.

Efter Taten.

I Musernes haabfulde Søner,
 O skuer med Glæde vort Held!
 Bort Fødeland moderlig skønner,
 Og fremmer vor Lykke og Vel.

Dig Daniens Frederik leber
 D Ungdom paa Veien til Hæder:
 Erkiend det med Tak, at din Skiebne er bliid,
 Brug vel den saa ædle, den kostbare Tid!

See Biißdommen kierlig indbyder
 Hver, som til dens Gode har Lyft;
 En Skam om ei villig du lyder
 Dens venlig indbydende Røst.
 D følg dog dens lokkende Stemme!
 Dit Vel den saa mægtig kan fremme.
 Sant Skatte, som sikke og varige staae,
 Naar hine, som Lykken dig skienkte, forgaae.

4) I Golding Skole.

Den offentlige Examen her sluttedes med følgende Høitidelighed. Translationsacten indledes ved en Diverture af de Disciple, der nyde Underviisning i Instrumentalmusiken, hvorefter Hr. Rector Thorslacius betraadde Cathedret, og i en kort latinisk Tale fremstillede den methodiske Underviisningsmaade som et af den nærværende Skoleindretnings væsentlige Fortrin. Eftrø Taleren bleve næstenstaaende Linier affiungne, forfattede af den residerende Capellan, Sognepræst Garnæs, og ledsagede med Instrumenter af Disciplene under Hr. Organist Rasmussens Anførsel:

Gaaer med Lyft, Athenes Sønner,
 Til Gudindens Tempel hen!
 Naar den Krands, hvormed hun lønner!
 Aldrig, aldrig visner den.

Lærdom banner Mand og Sæder,
 Mildner selv Tyranners Tid;
 Kundskab adler Livets Glæder,
 Styrker i dets haarde Strid.

O, Athenes unge Sønner!
 Her frem paa Lærdoms Bei!
 Intet, intet bedre lønner;
 Den Gudinde sviger ei.

IV. Gymnastik ved de lærde Skoler.

1) Ved Frederiksborg Skole.

Under Læreren i Gymnastik *rc.* Hr. Goos's
 Veiledning fortsattes *) i denne Sommer Svøm-
 meøvelserne, hvori 39 Disciple toge Deel; af disse
 bragte 18 det i Længdesvømming til 600 = 3000
 Alen, i Dykken til 8 = 20 Alen, 8 til 200 = 400
 Alen i Længden og 6 = 8 Alen i Dybden, 13 gjorde
 noget mindre Fremgang i begge Arter af Fær-
 dighed.

(Efter Indberetning fra Hr. Goos.)

*) *S.* disse *Annal.* 1809, 2 B. S. 107.

2) Ved Nafflov Skole.

De her ve Skolen indførte Svømmeøvelser ere fremdeles *) i Sommer blevne anstillede af Hr. Overlærer Stephansen selv, da det, siden den Søemand, som forhen ledede disse Øvelser, blev bortkaldet, ikke har været mueligt, der paa Stedet at finde nogen, som denne Underviisning med Sikkerhed kunde betros. Af 32 Disciple, som have taget Deel i samme, vare de 16 Begyndere. Den Præmie, som af en Patriot var bleven udsat for den af Disciplene, som bragte det videst, blev denne Gang ei uddeelt, fordi tvende af dem, som havde gjort meest Fremgang, bleve syge, da Dagen til Beddeprøven var berammet, og det var for sildigt at anfille samme, da hine igien vare blevne farske.

(Uddeelt af Hr. Overlærer Stephansen.)

3) Ved Nykøbing Skole.

Disciplene i denne Skole, hvis Beliggenhed tilbyder en saa beqvem Veilighed, have i Sommer øvet sig i at svømme under Veiledning af Hr. Adjunct Nyholm, hvis Omhu i denne Henseende har givet ham Adkomst til mange Forældres Taknemmelighed. I Anledning af adskillige Foræl-

*) Sammenseds S. 107. 108.

bres og Bærgeris i denne Henseende til Skolens Rector, Hr. Mag. Bloch, yttrede Duffer, har denne i sit sidste Skoleprogram indrykket følgende Erklæring:

"Man har ofte gjort mig det Spørgsmaal: om Gymnastik ikke dreves i Nykøbing Kathedralskule? og jeg anseer det for et Beviis paa Forældrenes Tillid til Skolens Bestyrelse, at de ikke endnu oftere spørge om, hvad der i den Henseende foranstaltes eller befordres, undlades eller forbydes? Sagens Vigtighed udfærdiger, at jeg her cengang for alle forklarer mig desangaaende.

Saa erkjendt gavnlige som slige kunstmæssig anstillede Legemsøvelser end ere for Ungdommen, saa er deres Iverksættelse dog ikke sjælden forbunden med een eller anden Fare. Selv ved det omhyggeligste Opsyn, selv ved den dueligste Anviisning kan et Uheld være mueligt. Der, hvor det rammer, kan Forældres naturlige Kummer derover lettelig frembringe til Skolen, som foranstaltede slige Øvelser, den Breibedelse, at man kunde have ladet det fare, der ikke egentlig vedkom den lærde Skoleunderviisnings Bestemmelse. Og om dette nu end ikke kunde ned sætte en Indretnings Værd, der paa den anden Side havde opveiede Fordelse, saa tilstaaer jeg dog, hvad mig angaaer, gierne den Svaghed,

at eet eneste uheldigt Tilfælde kunde affrække
 mig i den Grad, at jeg tabte Modet for enhver
 Fortsættelse af slige Dvælseser for Fremtiden.
 Endelig forsøges og saavel Farerne som Vanske-
 lighederne ved Sagens Iverksættelse end mere
 derved, at et fuldkommen betryggende Opsyn
 og en fuldkommen hensigtsret Anviisning maa-
 skee aldrig vil være at erholde. Disse Betæn-
 keligheder er det, som hidtil have gjort og maa-
 skee altid ville gjøre mig frygtagtig og seendreg-
 tig til enten at foreslaae eller foranstalte, hvad
 Tidens Aand maa skee kan bebreide mig, men
 Forældrenes og min egen Rolighed derimod
 belønner mig for, ei at have foreslaaet eller
 foranstaltet.

Imidlertid er det mig dog paa den anden
 Side ikke mindre vigtigt, at vore Lærin-
 gers Aand ikke skal kunne siges at
 være uddannet paa deres Legems Be-
 kostning. Ikke blot er der til den Ende i
 Lærernes Forsamlinger truffet saadan Aftale i
 Henseende til det Arbejde, der fordres af Disci-
 plen, at det ikke skal overstige hans Kræfter;
 men der levnes ham endog desuden paa Sko-
 len baade før Underviisningen og imellem hver
 anden Underviisningstime, i Dvereenstømmelse
 med Skoleforordningens 55de §., en passende
 Tid til Forfriskning og Legemsbevægelser i den

frie Luft. Denne Tid tilbringes da sædvanlig
 med Boldspil og andre muntre Lege, stundom
 med at gaae paa Stykker, springe eller løbe om
 Kap, slaae Hiul o. a. m., Alt under een eller
 flere Læreres Opsyn. Selv Frivilligheden, hvor-
 med, og den egne Drift, hvorefter disse Legems-
 bevægelser foretages, gjør dem — synes mig —
 just til det, de skulle være, en vederqvægende
 og sund Fornøielse. "Men — indvender man
 mig — ogsaa her kan jo et Uheld indtræffe!"
 D ja! selv paa det blotte Stuegulv, for sine
 Forældres egne Dine, kan det muntre Barn falde
 og brække Arm eller Been; men hvilken fornuftig
 Fader eller Moder vilde vel derfor bebreide
 sig, at deres Barn havde havt Lov til at gaae
 paa Gulvet eller, naar det var glad, til at hoppe
 og springe. Dog herom kan hos Fornuftigtæn-
 kende ikke være to Meninger. Vi gaae derfor
 nu til den Punkt, der allermeest har givet mig
 Anledning til nærværende Uttringer, og det er
 Søebad og Svømning. Denne Green af
 Gymnastiken er til Sundhedens Bedligelsholdelse
 og Legemets Styrkning af saa heldig en Ind-
 flydelse, Færdigheden derudi i paakommende
 Farer saa ubetalelig til at redde enten sit eget
 eller Andres Liv, og Dvølsen selv endelig saa
 vederqvægende og behagelig, at det næsten vilde
 være en Haardhed at nægte unge Mennesker

Frihed dertil, forudsat, at al Fare derved med Sandsynlighed kan forebygges. Men et Par sørgelige Exempler, som i denne Sommer have tildraget sig her i Stiftet, ere desværre Beviis paa, hvorledes selv en velordnet Indretning og den omhyggeligste Forsigtighed ikke altid er mægtig til at forekomme enhver Ulykke, som et eller andet ungt Menneske ved Ubetænkksomhed og Foruovenhed kan tildrage sig *). Hvad er

*) Saadan Fare vilde det være meget let at forebygge paa de Steder, som ligge nær ved Strand, Fiord eller aaben Strøm, naar man blot (en Foranstaltning, hvorved ethvert saadant Steds Magistrat kunde erhverve sig Fortieneste) vilde indhegne et Stykke af Søen eller Strømmen, fra Landsiden med et Paleværk, bærende et simpelt Gallerie (hvis nemlig ei en allerede tilstadeværende Brygge, som kunde benyttes, gjorde saadant overslodigt), mod Dybet med en Flydebroe, saaledes at lægge Sider tilligemed Cæderne udgjorde et Bassin i Form af et Parallelogram. Naar nu dette Bassin, jo længere jo bedre, derhos ei var bredere, end at man beqvemt fra enhver af Siderne kunde række til dets Midte med en Stang, saa vilde Opsynet endog med flere Lærlinge paa eengang blive meget let og sikkert, og det vilde, til at forekomme enhver Ulykke, være nok, om endog kun een af de Opsynsførende skulde selv være svømmekundig. Hvor en saadan offentlig Foranstaltning sandt Sted, er det Udg. Mening, at det ei alene vilde være

altsaa nu her at giøre? Et Forbud mod Badning og Svømmesøvelser, om end Skolen var berettiget til at giøre sine Alunner dette, vilde i mine Tanker være det Hensigtsfridigste og Alseruynligste, man i den Henseende kunde foretage sig, deels fordi Tingen i sig selv er alt for naturlig, nyttig, velgiørende og i visse Tilfælde endog nødvendig til, at den burde formenes den Unge; og deels fordi et saadant urimeligt Forbud, istedet for at standse Sagen, snarere vilde forvolde, at den Unge listede sig til at nyde denne ham behagelige Forfriskning i Smu, og altsaa derved udfatte sig for langt større

uforsvarligt af Forældre at formene deres Sønnen Erhvervelsen af en saa vigtig Færdighed, men at hine dertil ligesaalet det skulde være beføiede, som til at forholde dem Underviisning i at læse og skrive og andre almeennødvendige Færdigheder. Ved de franske Lyceer og andre Skoler spørger man ikke i denne Henseende Elevernes Forældre. Denne Underviisning horer eengang til de reglementerede for alle dem, hvis Vegemsconstitution ei gjør dem dertil uskiftede. Men denne Green af Ungdommens physiske, for den studerende Klasse af samme ikke mindre nødvendige, Dannelse vil ogsaa hos os nyde tiltagende Indest i samme Grad, som Antallet tiltager af de Fædre, der af egen Erfaring vide at paaafkionne det Sunde, Gavnlige, Velgiørende, Nødvendige i den her omhandlede Dvælse og Færdighed.

Fare, end naar han aabenhyst, i Selffab med
 flere, og under kyndige og forstandige Folks
 Dpshyn kunde faae sit Dnske tilfredsstillet. Og
 dette er Aarsagen, hvorfor man her ved Skolen
 allerede for henved 2 Aar siden gjorde den Af-
 tale, at Een af Lærerne vilde, saa ofte Veir-
 liget dertil var tienligt, paatage sig den ikke
 lidet byrdefulde Forretning, at følge ud med,
 især de yngre, Disciple, som havde Lyft til at
 bade sig eller svømme, og da ved et omhygge-
 ligt Dpshyn sørge for at forhindre Alt, hvad der
 i Henseende til enten Sædelighedens Dvertræ-
 delse eller mulig Fare kunde være at befrygte.
 Denne Foranstaltning er de to sidste Sommere
 igiennem bestandig vedligeholdt, og har især
 Hr. Adjunct Nyholm, der selv svømmer med
 Færdighed, ved sin i denne Henseende uboisste
 Omhu giort sig fortient til mange Forældres
 Taknemlighed. Mine Læsere see, at denne For-
 anstaltning egentlig ligger udenfor det, Embeds-
 pligt kan fordre af Skolens Bestyrer og øvrige
 Lærere; og at ingen anden Bevæggrund, end
 Omhu for at værne om Sædeligheden og fore-
 bygge multige Ulykker, har formaaet os til at
 træffe Samme. Men ikke desto mindre: Men-
 neskets Kræfter ere for svage til at kunne med
 Bished i saadan Henseende love sig eller Andre
 en fuldkommen Betryggelse; og hvilken Læret

tør vel, uagtet al sin Omhu, indestaae for det, som selv de omhyggeligste Forældre ei kunne indestaae for? Der leenes mig altsaa kun den Udvei, som jeg her griber: at anmode samtlige Disciplenes Forældre eller Børgere om: "at de for Fremtiden ville ved hver Sommers Begyndelse ikke allene paa det bestemteste tilkiendegive deres Sønner, om disse maa bade sig og svømme i Stranden under en Lærers Opsigt, eller ikke? men endog ved et Par Ord skriftlig underrette mig om denne deres udtrykkelige Villie", da det stedse skal være mig og mine Medlærere ligesaa stor en Glæde at holde, saavidt vor Virkekreds gaaer, Børn til Lydighed mod ethvert deres Forældres Vasse, som i og udenfor Skolen at bidrage hvad os muligt er til at fremme de unge Menneskers Uddannelse og Belsærd."

V. Veiligheds skrifter.

Quibus modis efficere potest præceptor, ut bonus vigeat inter discipulos vitæ mos & consuetudo. Et Indbydelsesskrift til den offentlige Examen ved den lærde Skole i Røe-

skilde i Sept. 1810; af Mag. C. F. Schults,
Skolens Rector. Kjøbenhavn 1810. 8. Latin og
Dansk, 39 S.

Nærværende Leilighedskrift havde i sin oprinde-
lige Form været brugt som latinſk Tale ved For-
fatterens Indſættelse til Rector ved den lærde
Skole i Roeskilde, hvorefter den med nogle Mo-
dificationer udgaves som en prolusio til den offent-
lige Examen, med en tilføiet dansk Oversættelse
ved Adjunct Sibiger.

Efter nogle forelobige Bemærkninger om den
umiskjendelige og høistvigtige Indflydelse, som den
i en offentlig Skole herstende sædelige Tone har
og maa have paa Unglingenes Characterdannelse
og derved paa deres Grundsætninger, Dyrkelse og
Afsærd, naar de engang ere traadte ud i en videre
Areds, strider Fors. til Undersøgelsen af det Spørgs-
maal: "ved hvilke Midler vil altsaa Ungdoms-
læreren kunne fremvirke, vedligeholde og befordre
blandt Lærlingene en saadan Tænke- og Handle-
maade, der kan worde ligesaa frugtbringende for
Staten som for Skolen?"

Det første Middel bestaaer i Sielenes
rigtige Udvikling, i Tænke- og Dømmekraftens
behørig Ledelse. "Forestillinger, Begreber, Tanker,
Slutninger bør styres saaledes, at de nøiagtigen
svare til de med Naturen overensstemmende, af de

vifeste Mænd foreffrevne Tænkningslove. Dette er
 faa at fige den indvortes anvendte Lægedom, hvis
 Virkning er desto stærkere og varigere, jo mere
 flult og langfomt den i Begyndelsen yttres og
 udbreder sig." Dermed bør forbindes Underviis-
 ningens Behandling paa faadan Maade, at den
 tillige faaer en umiddelbar Indflydelse paa Grund-
 sætninger og Character. Mangel paa en faadan
 Forbindelse synes det især at burde tilskrives, at
 Siel-Evnernes Udvikling og Characterens Foræd-
 ling ei altid holde Skridt med hinanden, at den,
 som har Forstand og Indsigt nok til at skielne
 mellem det Gode og det Onde, mellem Sandhed
 og Lant, dog ofte befindes i moralsk Henseende
 at være lidet agtværdig. Forf. raader derfor at
 benytte Underviisningen selv til at indgyde ædle
 Følelser i Unglingenes Hierte, og anbefaler i denne
 Henseende Grækernes Exempel. Dertil finder han
 og flere af de Gienstande, hvormed den lærde Skole-
 underviisning daglig syffelsætter sig, at være for-
 trinligen skikkede. Jo nærmere Afdgangen her aab-
 nes til Bekjendtskab med Oldtidens Mesterværker,
 og jo hyppigere dette Dannelsesmiddel benyttes,
 desto vigtigere maa Indflydelsen deraf blive under
 duelige Læreres hensigtsførende Veiledning. Saa-
 ledes læres der ikke for Skolen alene, men ogsaa
 for Livet og Samfundet.

En vigtig Omstændighed i Henseende til Skole-
 ungdommens moralske Dømmelse er Sædelighedens
 og Tonens Beskaffenhed i den Bye, hvor Skolen
 ligger. Forf. giver i denne Henseende Byen Roes-
 kilde et fordeeltigt Vidnesbyrd. I syrrigt kan
 Læreren ikke være agtpaagivende nok paa Disciple-
 nes Forhold uden for Skolen, og bør regne dette
 Ophyn til en af sine helligste Pligter. Forf. ytrer
 bestemtere sin Mening om, paa hvad Maade en
 samvittighedsfuld Lærer kan lette sig selv Udøvelsen
 af denne Pligt, hvori ogsaa andre Medborgere
 kunne, naar de ville, med Held understøtte ham.
 Intet Middel forekommer ham virksommere end
 Unglingenes Indførelse og Optagelse i dannede
 Familier og Selskaber. "Ingen være saa taabelig
 eller hovmodig, at han anseer det for et Skaar i
 sin Værdighed, at omgaaes en Skoles Lærlinger!
 hvo der foragter Unglingen for hans Ungdoms
 Skyld, handler som den, der vilde nedtræde Busten,
 fordi den ei er et Træe." Ogsaa anbefaler han
 passende fælles Legemsøvelser, som Midler til
 en behagelig og derhos for Legemet gavnlig Be-
 nyttelse af Fritimerne, hvorved Skoleungdommen
 med det samme afholdes fra at anvende disse til
 saadanne Fornøielser og Udspreddelser, som kunne
 være dem uværdige eller skadelige, og som det er
 bedst, at den slet ikke faaer nogen Smag paa.

Skulde Lærerne, hvad oftest er Tilfældet, savne den Medvirkning af andre, som han ønskede, bør de dog arbejde paa, ved egen Kraft at udrette, hvad de kunne; deres eget Exempel vise Lærlingen Veien. Det er naturligt, at dette maa have en stor Indflydelse paa Disciplenes Character, Tone og Udførd. I Lærernes eget Hierte maa den Sæd, de udsprede, have baaret saadanne Frugter, "at de velbødige Videnskaber, fra hvilke den ungdommelige Siel henter sin Næring, her træde frem i deres fulde Værd og Yppelighed, og klarligen bevise, hvor stort Fortrin det Menneske, hvis Barm deres forædlende Kraft har aadnet for Dyden og dens Udøvelse, besidder fremfor den raa, uvidende Mængde."

VI. Necrolog.

(Meddeelt af Hr. Secretar Peter Vogt.)

Paa Christiania Sygehuus døde den 17 Jun. d. N. Adjunct ved Middelskolen i Kongsberg, Jens Vogt. Han var fød den 8 Febr. 1788 i Drammen af Faderen Sorensskriver Niels Nielsen Vogt, Moderen Abigael Monrad. Han var den yngste af fire Sønner, som Faderen alle bestemte til den videnskabelige Bane. Hans gode Anlæg og store

Lærelse opvakte tidlig et fortrinligt Haab om ham. 1803 blev han af daværende Rector ved Kongsberg Skole, Hr. Mag. Boye, dimitteret til Universitetet, hvor han saavel ved Examen artium, som ved den philosophiske og philologiske Examen erholdt Udmærkelse og offentlig Berømmelse.

Han havde bestemt sig til det theologiske Studium; men Mangel paa anden Understøttelse end den, Universitetets Stipendier forskaffede ham, nødsagede ham til, i de 3 Aar, han endnu opholdt sig ved Universitetet, at anvende den meste Tid paa andres Underviisning, især da en Beensvaghed, som et uheldigt Fald i hans Barndom havde paadraget ham, og af hvilken han jevnlig havde Mindelser, ikke tillod ham med Lyst og Kraft sledse at arbeide. I Haab om, at et sundere Klima skulde bidrage til at forbedre hans Helbred, som ved hiint Tilfælde var blevet meget svækket, og at et fast Levebrød skulde give ham et efter hans Stilling bequemere og bedre Udkomme, troede han at burde til gunstigere Tider afbryde sine Studeringer, og modtage en kongelig Lærerskabs ved den kongsbergiske Middelskole, som i Aaret 1807 blev ham tilbudet. Men en sørgelig Skiebue gif han her imøde! usorudseete Omstændigheder stødte til, som forværrede hans Helbred, saa at han flere Gange maatte lægge sig under Lægens Pleie, og udstod med sielden Standhaftighed mange smer-

tefulde Kurer; hans Been blev vel aldeles helbredet, men imidlertid havde den flereaarige Svagelighed undergraved hans Legeme og knækket hans af Naturen muntre Gudsstemning. Tungesindigheden søkkede end mere hans Sielkræfter og ødelagde hans Legeme, hvoraf ifkun en Skygge var tilbage, da hans Livs Lys udsukkedes paa Christiania Sygehuus den 17 Junii 1810. Moder, Søstrende og Venner begravde den Elsktes Læb, men foldere Estertanke beroligede dem ved den Betragtning, at hans Liv kun var en Bolig for Lidelser, og Døden hans eeneste Befrier.

Godmodighed, Fromhed, streng Retfærdighed og Ridfærdighed i Migtens Dyrskelse udgjorde Hovedtræk i den Af dødes agtværdige Character.

VII. Blandede Efterretninger.

Under 7 August har Hs. Majestæt Kongen aller-naadigst stadfæstet en med dem Øverste af Dure Sogns Kongeforntiende og Odense Communitet, som bemeldte Tiende er tillagt, for Amtmanden over Svendborg Amt vedtagen og til allerhøieste Approbation indstillet Forening om denne Tiendes Overdragelse for bestandig til fornævnte Sogns Beboere, paa Vilkaar, at de deraf til bemeldte Stiftelse svare en aarlig Afgift af 2 Skpr. Rug,

1te Skp. Byg og 2 Skp. Havre pr. Tønde Hartkorn, at betales med Penge efter hvert Mars Capitelstart, og derhos tillige selv udrede alle ordentlige eller overordentlige Skatter og Afgifter, som enten ere eller herefter paabudne vorde, hvad enten samme ere eller blive Tienden, dens Hartkorn eller Eier paalagte, uden Byrde eller Udgift i nogen Maade for Stiftelsen.

Sognets tiendeydende Hartkorn er 232 Tdr. 7 Skp. 1 Alb.

Den hidtil brugelige Indsamling af de Frue Skole i Kiøbenhavn tilkommende Degnepensioner var saavel med Hensyn til Incassator, som til dem, der yde denne Afgift, forbunden med adskillige Vanskeligheder og Uleiligheder. Degnepensionerne modtoges nemlig særskilt fra enhver vedkommende Degn eller Kirkesanger, altsaa i smaa Summer, ved forskellige Leiligheder og til forskellige Tider, saa at det aarlige Beløb sielden indkom, uden at nogen Restance blev tilbage. Dette anledigebe Skoleraadet til at foreslaae en bedre Indretning i denne Henseende, og, efterat Directionen herom havde corresponderet med det Kongel. Danske Cancellie, er nu af dette Collegium bifaldt og foranstaltet, at de Frue Skole tillagte Degnepensioner maae af vedkommende Degne betales til Præsterne,

der med de øvrige saakaldte Erpenfer tilstille vedkommende Amtsprovst samme, for af denne ved Landemødet at overleveres Stiftsprovsten, af hvem Skolens Casserer da igien modtager dem.

De Degnekalbe, af hvilke der svares Degnepensioner til bemeldte Skole, og disses Summer, ere følgende:

I. af Søkkelunds Herred:

1) Gladsfaxe og Herløv	=	12	Rdlt.
2) Brøndshoi og Rødovre	=	8	—
(betales af Præsten i Brøndshoi, der oppebærer Degueindkomsterne.)			

3) Hvidovre	=	8	—
4) Gjentofte	=	8	—
5) Lyngbye	=	10	—
6) Søllerød	=	6	—
			52 Rdlt.

II. Holmens Provstie:

1) Taarnbye	=	12	Rdlt.
2) Maglebye	=	12	—
			24 Rdlt.

III. Østykke Herred:

1) Steenløse og Berøe	=	8	Rdlt.
2) Slagslunde og Sandløse	=	6	—
3) Østykke	=	4	—
4) Suedstrup	=	2	—
			20 Rd. 4 Mk.

Lateris 96 Rd. 4 Mk.

Transport 96 Rd. 4 Mk.

IV. Smørum Herred:

1) Brøndbye Øster og Vester	10 Rd.
2) Høie Taastrup =	10 —
3) Ballerup og Maaløv	10 —
4) Glostrup =	8 — 4 Mk.
5) Hersted Øster og Vester	10 —
6) Lidøe og Smørum	10 —
7) Wallensbæk =	4 —
8) Thorslunde og Tishøi	10 —
9) Sengeløse =	8 —
10) Kirkeværlose =	6 —
	<hr/>
	86 Rd. 4 Mk.

V. Ramsløse Herred:

1) Borup og Kummerløf	6 Rd.
2) Ebyhø =	4 —
3) Rorup og Glim =	8 —
4) Dalbye =	3 —
5) Høielse (Bellinge)	8 —
6) Ørsted og Daastrup	8 — 4 Mk.
7) Gadstrup og Syv	10 —
8) Ølfemagle =	3 —
	<hr/>
	50 Rd. 4 Mk.

Tilsammen 234 Rd. 4 Mk.

Sognepræsten til Phanefjord paa Møen, Hr.
J. Paludan, har til Minde om sin haabefulde

Søn, der i forrige Aar døde som Discipel i Ny-
 Kiøbing Skole, skænket til denne Skoles Biblio-
 thek sex Bærker, hvoriblandt Wiedewelts Samling
 af ægyptiske og romerske Oldsager, Khavn 1786.
 Fol.

Til samme Skoles Bogsamling har Hr. E.
 Paludan, Sognepræst til Søndre-Kirkeby paa
 Falster, foræret tolv naturhistoriske og philolo-
 giske, og Hr. Prof. Wolf tvende mathematiske
 Skrifter.

D.

Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

1. Det østerrigske Monarchie.

Ungarn.

Forordning angaaende Udvandring af
protestantiske Candidati Theolo-
giæ til tydske Universiteter.

I Novbr. 1809 blev det forbudet, uden Keiserens særdeles Tilladelse at udsærdige Pas for nogen til Udlandene; undtagne vare alene Sujets mixtes og Kjøbmandsfolk ved Grændsen. Med Hensyn til protestantiske Candidater i Theologien er nu denne Forordning paa følgende Maade bleven forklaret: 1) Det Keiserlige Statholderie i Ofen (og det K. Gubernium i Clausenberg) maa ikke længere udsærdige for nogen Candidat Pas til at besøge udenlandske Universiteter, uden i ethvert Tilfælde derom at indberette til Hoffstjellen. 2) I denne Beret-

ning maa indeholdes, hvor Candidaten er fød; 3) hvilke Studier han har afsluget, og med hvilken Fremgang; 4) om han agter at opofre sig til Theologien; 5) hvilken Moralitet han har lagt for Dagen, og 7) hvilken Tænkemaade man hos ham har bemærket. — Denne Forordning, som forsinkter Candidaternes Rejse, gjør samme vanskelig og viser Mistroe mod Superintendenternes Examen og Vidnesbyrd, udfom netop i April 1810, og forarsagede mange Candidater, som stode i Begreb med at rejse udenlands og allerede havde Pas fra Statholderskabet, Ophold og Omkostninger, da man vilde tillægge Forordningen en tilbagevirkende Kraft. — Forresten er det blevet Protestanterne i Ungarn paalagt at oprette vel ikke længere et philosophisk og theologisk Facultet, fordi hertil udfordredes for store Omkostninger, men vel Cathedras Theologiae. Disse have ogsaa allerede en lang Tid bestaaet, og danne ogsaa mange Landsbyeskollemestere og Landsbyeprester; men Pastoraerne i Byen og Professorpladsene ved Collegierne og Gymnasierne udkræve absolut Subjecter, som ere blevne dannede ogsaa ved Rejser og ved at besøge tydske Universiteter, og hertil ere Protestanterne lovligen berettigede; ogsaa vilde de ellers i Udlandene tabe deres Stipendier.

(Af Hall. Allg. Litt. Zeit. Julii 1810, No. 195.)

Det reformerte Collegium i Caros-Patak *) som er stiftet ved Aaret 1531, besinder sig for nærværende Tid i en mere blomstrende Tilstand end nogenstunde.

Samtlige Medlemmer af Collegiet inddeles i to store Classer, nemlig større og mindre Studenter. De større inddeles igjen i Togater og Ikke-Togater. Det første Navn bære de, som vilde danne sig til Kirke- og Skole-Embeder, og pleie derfor at nyde adskillige Stipendier. De maae skille sig fra de andre ved en foreskreven Klædebragt. Til Ikke-Togaternes Classe regnes de, som bestemme sig til den politiske Stand. Det fornemste Beneficium, som Togaterne nyde, er dette, at de i Jule-, Paaske- og Pindsefesten kan besøge de omliggende reformerte Meenigheder, holde Præken der og faae en Gave af 10—60 Gylden.

De 12 første blandt Togaterne kaldes Primarii eller Jurati. Deres Pligt er, at give nøie Agt paa, om Studenterne holde sig Lovene efterrettelige, og paa behørigte Steder at anmelde bemærkede Uordener. Naar en Togat har med Ære fuldendt sine Studier og fortrinlig udmærket sig ved sin Dybsførel, optages han i dette hæderlige Selskab. Men forud maa han underkaste sig en meget streng

*) i Zempliner-Comitat.

Prøve i de Videnskaber, han har lært, og derpaa aflægge Sed, at han vil stræbe, paa det nøiagtigste at opfylde sine Pligter.

Den første Primarius hedder Senior. Hans Pligt er, at have Opsyn med Collegiets Deconomie og at gjøre Regnskabet for alle Indtægter og Udgifter. Hans Gage er 1000 Gylden.

Efter Senior følger Contrascriba. Han er Logaternes og Ikke-Logaternes Dommer. Bemærkede Uordener og Excesser anmeldes umiddelbar for ham af Primarier; derefter forelægger han det Forefaldne for Skoleretten, af hvilken ogsaa Primarierne ere Medlemmer. Han har for sit muisommelige Arbejde ikke uden et Honorarium af 50 Gylden, men han har Expectants paa Senioratet. Senior og Contrascriba vælges aarlig af Primariernes Corps.

Nogle af Primarierne pleie og under Professorernes Opsyn at være Lærere for Logater og Ikke-Logater. Saadanne Lærere kaldes Præsidens.

Antallet af Logaterne har i de sidste Aaringer aftaget. I Aaret 1808 vare de kun 303, men 8 Aar tilbage næsten 600. Ikke-Logater vare i samme Aar 85. Logaterne studere i 9 Aar, Ikke-Logaterne i 4.

De mindre Studenteres Antal udgjorde 1808 i alt 853. Lægges hertil 388 Logater og

Stke-Dogater, saa var hele Summen af Disciple og Studentere ved Pataker-Collegium 1241.

Collegiet har i alt 10 Professorer; de 6 for de større Studentere nyde hver i Løn 510 Gylden, og desuden in natura 20 Kùbel Rug, 5 Kùbel Hvede, 5 Fade Wiin, 2 Læs Høe og fri Bopæl. De 4 Professorer for de mindre Studentere, hvilke kaldes Professores Humaniorum, have hver i Løn 350 Gylden, 10 Kùbel Rug, 2 Kùbel Hvede og 2 Fade Wiin. Lærerne for de 4 nederste Classer ere altid Dogater. Enhver af dem har derfor henved 400 Gylden.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Junii 1809. Intell. Bl. No. 23.)

2. Storhertugdømmet Baden.

Da Storhertugdømmet Baden mod Slutningen af det forløbne Aar erholdt en ny Organisation, var i det desangaaende udstædte Organisationsedict (af 26 Novbr.) ogsaa bekendtgjort, at med det første skulde udkomme en egen Forordning angaaende Maaden at udøve Embedsjurisdiction over de Studerende ved begge Landsuniversiteterne, Heidelberg og Freyburg. Denne er nu virkelig udkommen den 7 Mai, og aftrykt i No. XIX af det Badenske Regjeringsblad. Dens Indhold

er følgende: Den for nogen Tid siden oprettede academiske Ret i Heidelberg er igien ophævet, og i Freyburg taber det academiske Consistorium, med Undtagelse af de Tilfælde, som siden efter skulle omtales, sin Jurisdiction. Ved ethvert af disse Academier bliver ansat en Universitets Amtmand, som tillige kan være academisk Lærer. Samme er forpligtet til at bivaane Immatriculationen af de ankommende Academikere, og udøver i samtlige borgerlige Retsager Jurisdictionen i første Instantz, under Forbehold af Appæl til Hofretten i de Sager, som dertil qualificere sig. Han instruerer fremdeles efter Organisationsedictets Bestemmelser Criminalsagerne, og sender dem til vedkommende Hofret til Paakiendelse. I Disciplinarsager, hvortil høre alle Duellsager, saa længe Duellen ikke drager Døden, farligt Saar eller den Saaredes betydelige Beskadigelse for Livstid efter sig, og alle Verbal- og Reel-Injurier, besørger han alle Undersøgelser og Instruioner, og kan dictere en Straf af indtil 10 Dages Carcer eller 15 Gyl- den i Penge. Langvarigere Carcerstraf, Confilium abeundi, Relegation og Fæstningsstraf kan kun tilfiendes af det academiske Senat i Heidelberg og af det academiske Consistorium i Freyburg, hvori den academiske Amtmand i saa Fald har Sæde med afgjørende Stemme. Actuariatet ved Univer-

fitetet fører Universitets-Actuaren, eller ogsaa efter Omstændighederne en Retsspracticant.

(Af Aug. Hall. Lit. Zeit. 1810, No. 174.)

I Sommersemestret 1809 taltes blandt de Studerende ved Universitetet i Freyburg 228 Indfødte og kun 60 Udlændinge (i Heidelberg derimod 285 Udlændinge og kun 106 Indfødte), og iblandt disse 83 Philosopher og Humanister, 79 Jurister, 70 Theologer og 56 Medicinere (i Heidelberg 207 Jurister, 65 Cameralister, 63 Theologer, 36 Medicinere og 20 Humanister. I det foregaaende Vintersemester vare her 314 (i Heidelberg 419) Studerende.

(Af Aug. Hall. Litt. Zeit. Oct. 1809, No. 290.)

I Vinter-Semestret 1809—10 beløb Antallet af de Studerende ved Universitetet i Heidelberg sig til 437, hvoriblandt 107 Indfødte og 330 Udlændinge; deraf vare 61 Theologer, 248 Jurister, 38 Medicinere, 66 Cameralister, 24 Humanister.

Ved Universitetet i Freyburg udgjorde de Studerendes Antal i Vinteren 1809—10 i alt 325, nemlig 252 Indfødte og 73 Udlændinge; deriblandt vare 92 Theologer, 65 Jurister, 83 Medicinere, 85 Philosophere og Humanister.

(Af Hall. Aug. Lit. Zeit. 1810, No. 50.)

3. Kongeriget Sachsen.

Leipzig.

Det af Prof. Beck 1784 som et Privat-institut stiftede Seminarium philologicum er ved Kgl. Rescript af 12 May 1809 ophøiet til et Kongeligt philologisk Seminarium, og Directionender af overdraget til Prof. Beck mod en aarlig Gage af 100 Rdlr. Med dette Kongel. Rescript fulgte Seminariets Constitutionsact, i Folge hvilken:

- 1) Sammes Diemed er Befordring af den classiske Lærdom og Literatur i dens videste Omfang, og Elevernes Dannelse til brugbare Lærere i de lærde Skoler.
 - 2) Sammes Direction er ikke bundet til nogen ordentlig Profession, men Institutet hører til det philosophiske Facultets philologisk-historiske Section, og bliver desuden efter Regelen dirigeret af en ordentlig Professor i benævnte Section; dog staaer det Over-Directionen frit for, ogsaa at overdrage Directionen til en overordentlig Professor.
 - 3) Forstanderen fører stedse Titel af Director Seminarii philologici.
 - 4) Seminariets Medlemmer inddeles i ordentlige og overordentlige; af hine maae ikke være flere
- Universit. og Skole-Annaler 1810. 2 B. R

- end 12, for at Niemedet af deres Dannelse ikke skal forfeiles; de sidste Antal bliver ubestemt.
- 5) Directorens Indsigt er det overladt, ved hvilke Midler og Dvelfer det fastsatte Niemed lykkeligst og vissest kan opnaaes, og hvorledes Dvelferne blive at fordele.
- 6) De to ældste ordentlige Medlemmer erholde et aarligt Stipendium af 50 Rdlr.; de øvrige ordentlige Medlemmer kongelige Stipendier af 30 Rdlr., og, naar de allerede dermed ere forsynede, saa blive samme forlængede for dem for den Tid, de deeltage i Seminariet; ogsaa ere de ikke videre underkastede de sædvanlige Fierdingaars-Prøvelser for kongelige Stipendier.
- 7) Af Seminaristernes bestemte Bidrag oprettes en liden Fond, af hvilke de, som ville forelægge Publicum smaa Skrifter som Prøver paa deres Flid og deres Kundskaber, erholde Bidrag til de Omkostninger, som dertil medgaae.
- 8) Det overlades Directoren og de øvrige Medlemmer, i hvilken literarisk Forbindelse de ville staae til de afgangne Medlemmer.

Gavnligheden af en saadan Indretning har Prof. Beck søgt at vise i en særskilt Afhandling: *de consiliis Seminarii philologici.*

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit, Jan. 1810. Int. Bl. 4 St.)

Ved et kgl. allernaadigst Rescript af 9 Febr.
 d. A. til Dverbergamtet i Freyberg er samme
 blevet tilkiendegivet, at af det ved Bergacademiet
 og sammes Salg i Depot værende Forraad af
 indenlandske Fossilier skulde de, som sammesteds
 fra kunne undværes til Completering, og forresten
 tienlige Doubletter uden Betaling afgives til det
 herværende nyligen oprettede Museum, og at Alt
 det, som endnu forresten udfordres, skal saavel
 ved Edelsteeninspector Hofmanns særdeles Med-
 virkning, som af de concurrerende Bergamter sna-
 rest muligt anskaffes med al fornøden Flid. Ved det
 allernaadigste Rescript af 12 Marts, hvorved dette
 er blevet Universitetet bekiendtgjort, er ikke alene
 allerhøieste Velbehag med de af Hr. Prof. Arndt
 og Stud. Hr. Rothe tildeelte Gaver tilkiendegivet,
 men endog Bestemmelsen af et aarligt Qvantum
 til Museets Underholdning forbeholdt nærmere als-
 lernaadigst Beslutning; ogsaa er Hr. Rothe, som
 Amanuensis hos Professoren i Naturhistorien, an-
 betroet Underopfigten over Museet.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. April 1810. Int. Bl. No. 15.)

Ved et kongeligt Rescript af 5 Febr. er ved
 Universitetet her stiftet en ny ordentlig Professur
 for Giordemoderkunsten.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Febr. 1810. Int. Bl. No. 6.)

Kraakau.

De sidste politiske og krigeriske Tildragelser have ogsaa havt Indflydelse navnlig paa Universitetet her. Benedictinerne fra Biblingen; som Keiser Frants havde tiltænkt Stiftet Lyncicz (en Mill fra Kraakau paa den høire Weichselbred) og Collegium minus i Kraakau (en Bygning med en Have), men som han imidlertid, indtil Gudsernes Forpagtning var omme og de første Indretninger giorte, havde foræret 30,000 Fl., for at de kunde besætte de theologiske Lærestole, efterhaanden ogsaa Professurerne i Philosophien, og endelig Lærerpladserne ved det academiske Gymnasium, ville nu sandsynligvis vandre videre frem. En Mængde Professorer, for det meste tyske, have ligeledes forladt Kraakau. Sammel- og Ny-Sandedez vare de Steder, som den nærmeste østerrigiske Nærighed i Myslenice bestemte til midlertidigt Opholdssted for Professorerne, indtil deres videre Forsørgelse kunde blive dem tilkiendegivet. Man formoder, at Lyceet i Lemberg atter vil blive ophøiet til et Universitet, hvortil høist sandsynlig alle Professorerne turde blive kaldte. Professor i Philosophie og Pædagogik og provisorisk Bibliothekar M. W. Boigt er allerede provisorisk afsaaet til Lemberg som Professor i Philosophien, istedet for den afdøde Professor Brecha, og har begyndt sine Forelæsninger den 3 Jan. 1810.

Følgende Universitetsprofessorer have forladt Universitetet i Krakau. Af det theologiske Facultet 5. Af det juridiske 3. Af det medicinske 10 og 1 Adjunct. Af det filosofiske 12 og 1 Adjunct. Ogsaa Kunstsnedkeren for Museerne forlod Universitetet, ligesom ogsaa Universitetets Syndicus, Dr. Niemeg med sit Personale og Bibliothekspersonalet.

Samtlige Lærere ved Gymnasiet og ved Hovedmønsterskolen, tvende undtagne, forlade ligelædes Byen Krakau.

(Af Poul. Aug. Lit. Zeit. Mai 1810. No. 147.)

Universitetsfønaten i Krakau har ladet bekiendtgjøre, at følgende Professurer ere vacante:

I. Ved det juridiske Facultet, a) Professuren i den politiske Deconomie og Statistiken, med en Gage af 4800 Flor. Polsk. b) Professuren i den canoniske Ret med 4800 Fl. P. II. I det medicinske Facultet: a) Prosector-Embedet med 2000 Fl. P. III. I det filosofiske Facultet: a) Professuren i Astronomie og Optik, tilligemed Opsynet over Observatoriet, 8000 Fl. P. b) Professuren i Mechanik, Hydraulik og den hydrauliske Architectur 4000 Fl. P. c) Professuren i den borgerlige Architectur 4000 Fl. P. d) Den vicarierende Professur i Phisiken 6000 Fl. P. e) Professuren i den polske, latinske og franske Literatur 6000

Fl. P. f) En Adjunctplads ved Observatoriet 3000 Fl. P. g) Plads for en Mechaniker ved de physiske Instrumenter 2400 Fl. P.

Den nyengagerede Professor oppebærer, naar han ikke har gjort sig bekendt ved Skrifter og ved andre Universiteter aflagt Prøver paa sin Duelighed, kun $\frac{2}{3}$ af Gagen, og fører Titel af vicarierende, indtil han efter 4 Aars Forløb har givet Beviser paa, at hans Tilhørere have hørt ham med Nytte, i hvilket Tilfælde han indtræder i Professorernes Rang og fulde Gage. Enhver, som vil ansøge en af de vacante Professurer, opfordres til at melde sig, hvis han er i Hertugdømmet Warschau, inden den 1ste Julii. Anmeldelsen skeer til det academiske Senat i Krakau, franco. Af de Competenter, som melde sig, forlanger man autentiske Beviser for deres Qualification, tilligemed Angivelse af 1) deres Fødested, 2) Alder, 3) Sundhedstilstand, 4) Sprogkundskaber, 5) Læretalent, 6) tilbagelagte Curser og 7) for deres Fremgang, i Særdeleshed i de requirede Fag, om de have Graden, og hvor de have studeret, 8) om de have været offentlige Docenter; endeligen ønsker man 9) Indsendelsen af et Program, som dog ikke skal bestaae af blotte Spørgsmaal. Førend den 1 Sept. i det løbende Aar vil Senatet give de Competenter, som melde sig, Besked, indbyde dem til at aflægge Prøver og

forestille dem til Sydragelsescommissionens Approbation.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. Jult. 1810. No. 178.)

24. Hertugdømmet Sachsen.

Antallet af de i Jena Studerende har i dette Aar betydeligen formeret sig; og omendstjunt vi ikke kunne istemme den parisiske Monitors Bemærkning, hvori det for kort Tid siden hedde: "Université de Jéna se trouve dans un état très-florissant; le nombre des étudiants, qui en 1807 étoit diminué à presque cent, a maintenant plus de quadruple — for saavidt nemlig Antallet af de Studerende næsten skulde være sunket ned til 100; thi dette var ikke engang Tilfældet i den rædselsfulde Winter 1806—1807 — saa er dog den sidste Angivelse om den nærværende Tilværelse mere end grundet. Forresten viser sig bestandig ved vort Universitet en virksom Stræben for Videnskab og høiere Landseultur.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Decbr. 1809. Int. Bl. No. 86.)

Frequentzen ved de tydske Universiteter var i 1809 følgende: I Erfurt i Sommeren 1809, 40; i Erfangen 200 (de fleste vare Jurister); i Frankfurt an der Oder 400 til 450 (de

stefte vare Jurister og Kameralister); i Gießen 241; i Göttingen 453 (hvoriblandt 259 Udlændinge; siden Vaasje skal Frequentzen her være steget til over 600); i Grifswalde 64; i Halle 210 (nu over 300); i Heidelberg mellem 5—600 ($\frac{2}{3}$ Dele Udlændinge); i Jena 300—330; i Leipzig mellem 700 og 900 (med Bemærkning: at en nøiagtig Bestemmelse af Antallet her ikke vel er mulig); i Marburg 130; i Rinteln nogle og 40; i Rostock nogle og 60; i Tübingen 290; i Wittenberg imellem 200 og 300; i Würzburg 250. Frequentzen i Altdorf og Duisburg er ikke angivet.

(Af Bildbergs Universitetsalmanak for Aaret 1810, efter Gall. allg. Lit. Zeit. Julii 1810. No. 196.)

5. Preussen.

Det vil uden tvivl interessere alle vore Læsere at modtage en nøiagtig Efterretning om de Indretninger, som ere trufne af Sectionen for den offentlige Underviisning i det preussiske Monarkie. Den bestaaer siden Decbr. 1808, men blev først i April 1809 forenet med dets Chef, Hr. Geheimestatsraad v. Humboldt. Den har en mere udvidet og fri Virkekreds end det opløste Dyer-Skole-Departement,

og den overste Ofsigt over og Ledelse af saantlige faavel hoiere som lavere videnskabelige Dannelse-anstalter, uden Forskiel af Provindsler og Religionspartier, og fører dette umiddelbart over Aca-demierne, over Universiteterne og Berliner = Gym-nasierne; men over det hele øvrige Underviisnings- og Opdragelsesvæsen og de for samme bestemte Instituter middelbart ved Provincialregieringens geistlige og Skole-Deputationerne.

Sectionen for den offentlige Underviisning har i dette eene Aar virket overordentlig meget; en betydelig Deel af de hensigtsmæssigste Indretninger og Forbedringer ere allerede i Gang og love de skønneste Følger. Ministeriet for det Indre, hvortil Sectionen hører, og hvis Chef Greven af Dohna er, understøtter med den reneste og ædleste Sands for alt Godt ethvert Sectionens Forslag; Ministeriet for Finantserne, hvis vigtige Chef Hr. von Altenburg er, aabner med den meest humane Iver for videnskabelig Kultur, saa meget som Statens nærværende Tilstand og andre trængende Fornødenheder tillade det, Fonds til Gien-oprettelsen af de ved Krigen ødelagte Anstalter, ligesom og til Oprettelsen af nye. Befordring af den intellectuelle Kultur og Sædelighed er ogsaa en fortrinlig Gienstand for den resindige Konges Opmærksomhed, som alene er betænkt paa, efter Statens indvortes Svækkelse at grundfæste dens indvortes Vel.

Hvad Sectionens middelbare Virkekreds angaaer, da har den besat Provincialregieringens geistlige og Skoledeputationer med Mænd, som skulle sætte sig ind i dens Planer og udføre dem, og til samme Tid sysselsætte sig med Organisation af de Opdragelses- og Underviisnings-Beskyrelser, som skulle underordnes hine Deputationer, og som ere en saa meget vigtigere Gienstand, jo nærmere de staae Folket, og jo mere umiddelbar de komme i Berørelse med de Anstalter, der ere dens Dannelsse anbetroede.

Den omtalte Organisation af de Opdragelses- og Underviisnings-Beskyrelser, som skulle underordnes, gaaer, efter hvad man kan dømme af det, som man hører derom, og hvad ogsaa hft og her allerede er indledet, ud fra den Tanke, saa meget som muligt at give Nationen selv Andeel i Opdragelses- og Forvaltningen af Skole- og Opdragelsesvæsenet, saa at det skal udgjøre en væsentlig Deel af dens Liv, og vedligeholdes ved dens inderlige Deeltagelse. I Byerne er der allerede lagt Grund til Udførelsen af denne Tanke ved den nye Stædte-Ordning; paa Landet ville vel endnu andre Grene af Statsforvaltningen komme den til Hielp.

Forbedringen af de høiere Byeskoler og Gymnasier, som meget trænge til denne Reform, er flønt endnu intet almindeligt Reglement derfor

er udkommet, dog allerede begyndt. Planer dertil ere foranledigede ved alle Regjeringer, og derhos ere meddeelte Sectionens Hovedgrundsatninger for den tilkommende Skoleforfatning, som gaae ud paa nøiere Bestemmelse af de forskiellige Arter af Skoler og deres hensigtsmæssigere Forbindelse, paa at fastsætte Underviisningens Hovedgjenstande (som saadanne ere for de lærde Skoler bestemte det philologiske, historiske og mathematiske Fag), paa at indskrænke den hist og her allerede udbredte Overhaandtagelse af de saakaldte Realier, og paa aldeles at ophæve den intetsigende Forskiel mellem dem og Sprogstudierne, som Principer for Skoleunderviisningen. Paa samme Tid arbeides paa et almindeligt Normativ for de lærde Skoler. Imidlertid ere Hovedforbedringer allerede virkelig foretagne i enkelte Provindser og Byer. For Bithauen, en Provinds, som for dens Kultur overhovedet nyder den skrivtigste Medvirkning af dens Regjeringspræsidents Hr. von Schöns Aand og Energie, ere flere saakaldte lærde Skoler i Provindsen blevne reducerede, og omdannede til Borger-skoler, saa at de lærde Skoler kun blive i Gumbinnen, Elsit og Lyck, fordi man, i Stedet for mange middelmaadige eller slette Skoler af denne Art, vil beholde kun faa, men desto bedre.

En lige Reduction af flere lærde Skoler har fundet Sted i Ostpreussen. I Königsberg existerede, efter Waisenhusets Reform, dog endnu fem lærde Skoler.

For det samtlige, men i Særdeleshed for det lærde Skolevæsen er Stiftelsen af den videnskabelige Deputation vigtig, som skal være Sectionen for den offentlige Underviisning behjælpelig til mange Slags samme vedkommende Forretninger, hvortil det mangler den selv paa Tid, og som ogsaa til lignende Diemed skal være Provincialregjeringens geistlige og Skoledeputationer behjælpelig. Den bestaaer af 3 Afdelinger, hvoraf ethvert Over-Præsidual-Departement har en. Enhver skal i sit Over-Præsidual-Departements Arrondissement have syv ordentlige, og nogle overordentlige Medlemmer, som besinde sig ved Afdelingens Sæde, og flere corresponderende Medlemmer, saa at Sectionen i denne Deputation foreener Monarkiets meest ivrige og udmærkede Pædagoger til eet Diemed. De forskiellige Afdelinger staae saavel i Forbindelse med hinanden indbyrdes, som med Sectionen og Regjeringerne. Directoren for Hovedafdelingen i Berlin er beständig Medlem af Sectionen for den offentlige Underviisning; de ordentlige Medlemmer udnævnes hver Gang kun for eet Aar.

12 Af de Universiteter, som den preussiske Stat har beholdt tilbage, er i eet Aar steet overordentlig meget fr Kønigsberg. NoGLE vigtige Forbedringer ere allerede giorte, andre ville endnu følge.

Det kongelige Slotsbibliothek har faaet en anseelig Formerelse i dets Indkomster, og et nyt, værdigt Locale, i hvilket Kønigsbergs øvrige offentlige Bibliotheker blive foreenede med det. Det længe tilfidesatte Universitet har nu Udfigt til at blive et Brændpunct for de nordlige tydske Nabolandes videnskabelige Cultur. Dgsaa seer det en Reform af dets Forsatning imøde.

Hovedforbedringerne af Universitetet Frankfurt an der Oder vare blevne opsatte forme- delst Uvissheden af dets Skæbne, som knyttede sig til Afgjørelsen af Spørgsmaalet om et Univer- sitets Opprettelse i Berlin. Endeligen er Spørgsmaalet blevet afgjort. Kongen, som alle- rede for 2 Aar siden foreløbigen havde besluttet at stifte et Universitet i Berlin, har nu befalet Ud- førelsen af denne Beslutning, og bestemt, at samtlige høiere videnskabelige Instituter i Berlin, Academierne, Universitetet og Hielpinstituterne, skulle udgjøre et organisk Heelt, skøndt med lige Selvstændighed for hvert Institut. Alle disse høiere videnskabelige Anstalter tilsammen have faaet til Foræring det kongelige Prinds Henrichske Palais

og den hele store Hiirfant, i hvis ene Flod Videnskaberne og Kunsternes Academie endnu har sine Forsamlings- og Læreværelser. De med de forskjellige Academier hidtil forbundne Samlinger og Anlæg, saasom Bibliothekerne, Kunst- og Naturaliecabinetterne, det anatomiske Musæum, Oberbergdepartementets store Mineraliecabinet, den botaniske Have, skulle for Fremtiden stilles fra dem, sættes i umiddelbart Forhold til Sectionen for den offentlige Underviisning, og tiene til Universitetets og Academiernes fælles Afbenyttelse. Alle disse Anstalter skal gives en indvortes og udvortes Forfatning, som er istand til at borge for deres Bedvarethed. Midlerne til deres Fuldkommengjørelse ville vore med Statens tiltagende Flor. Paa Balget af de Lærde, som dertil skulle kaldes, bliver anvendt en ganske fortrinlig Omhu.

Med denne Indstiftelse af Universitetet i Berlin er forresten ikke Ophævelsen af det i Frankfurt an der Oder forbunden. Dette vil endnu bestandig vedblive at bestaae, da det meget vel formaaer at danne sig en egen Sphære. Nye Indkomster ere det anviste til dets Forbedring, deels til Gienoprettelsen af dets ved Krigen ødelagte Fonds, deels til Forbedring af de meest fortiente Læreres Gager, deels ogsaa til nye Ansættelser og Indretninger.

Som en Forholdsregel, der har sin Oprindelse fra Liberaliteten i de nu herskende Grundsætninger, fortjener den fort efter paafølgte Ophævelse af den siden Aaret 1750 bestaaende Skole- og Universitets-Tvang at omtales. Denne har borttaget et betydeligt Skillerum mellem den preussiske Stat og det øvrige Tyskland, og vil vist ikke blive uden stor Indflydelse paa Statens Dannelsesanstalter.

Af denne Skizze er det klart, at en ny Land har indtrængt sig i den Virkekreds af Statsforfatningen, som er anbetroet Sectionen for den offentlige Underviisning. Dens vedvarende Indflydelse maa nødvendigviis gjøre Nationens Sands, der allerede med større Deeltagelse er rettet paa Underviisningsvæsenet, gunstigere for samme, maa indgyde de ved kraftigere Understøttelse opmuntrede Arbeidere en stærkere Tiltro og Selvsølelse, og ved inderlig Samvirkning udvikle et muntert Liv i dette Fag, hvoraf en ny frisk Nationaldannelses Blomst vil udspringe.

(Af allg. Hall. Lit. Zeit. Junii 1810. No. 164.)

Med en Cabinetsordre af 13 April d. A. har Kongen af Preussen ubetinget ophævet det hidtil eksisterende Forbud mod at besøge fremmede Skoler og Universiteter, og sat alle derom seener ud-

gangne Forordninger ud af Kraft. Sectionen for den offentlige Underviisning i Ministeriet for det Indre har bekendtgjort dette.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. April 1810, No. 17.)

5. Schweiz.

Den tredie "aarlige Beretning om det Bernske Academies Tilstand og Fremgang" giver glædelige Efterretninger om denne Anstalts Flor og Fremvæxt. De Studerendes Antal er steget til 147, saa at det i Aarets Løb, uagtet mange ere afgangne og befordrede, er forhøiet med 17. Af hiint Antal studere 31 Theologien, 39 Jurisprudentsen, 41 Medicinen, 14 Dyrlægekunsten, og 23 Philosophien. Med Hensyn til de Studerendes Herkomst, tæller Academiet blandt sine Borgere 65 fra Byen, 41 fra Canton Bern, 35 Cedsforbundne og 6 Fremmede; ifølge Facultets-Indberetningerne er ikke et eneste Collegium blevet ufrequenteret, hvorfor de ogsaa alle ere holdte. Nye Indretninger have i dette Aar ikke fundet Sted, men desto mere nyttige Understøttelser og Subsidiaranstalter. Academiets aarlige Dotation blev af Regieringen forøget med 2000 Livres, Klønt dets egne Indkomster ikke ubetydeligen toge til. Ved en i Aarets Løb udkommen grundig Forordning om Classificationen og Patenteringen

af Medicinalpersonerne i Canton Bern bliver, fra Sanitetsraadets Side, som det nylig oprettede examinerende Sundhedscollegium er underordnet, dem, der lægge sig efter Lægekunsten, tilsiikret den vigtige Fordeel, at det medicinske Facultets Attestater om vel overstandne Prøver i Læge- og Saarlægekunsten erkiendes som suldkommen gyldige til, uden videre, naar forresten den udforderlige Alder er opnaaet, at forskaffe Udgang til Examen, da derimod denne gøres langt vanskeligere for dem, der andensteds dyrke deres Studier. Foruden den fortsatte Understøttelse af det medicinske Bibliothek og Studenterbibliotheket, som dagligen vinde ved en mere udbredt Nytte, foruden de med betydelige Bekostninger forsøgede physiske og mathematiske Instrumenter, har fornemmeligen den anatomiske Bygning til Opstillingen af derhen hørende Samlinger erhholdet en betydelig Udvidelse. Præparat-Cabinettet tager dagligen til i Stykkernes Antal. For Veterinæranstalten blev et Dyrhospital med alt udforderligt Tilbehør oprettet paa et beqvemt Sted, og der blive virkeligen derved ansatte duelige Veterinærskolarer med fri Boepæl og en aarlig Gratification af 100 Livr. Antiksalen, til Dannelsen af en høiere Tegneskole, med en særskilt Indretning for Bygningskunst og Landskabsmaterie, bliver

Univ. og Skole-Annater 1810, 2 B. 1811. P. 100-101

indrettet med meget betydelige Omkostninger, og prydet med Gipsaffobninger efter antikke Statuer, som allerede ere forskrevne fra Paris o. s. v.
 (Af allg. Lit. Zeit. Nov. 1808. No. 329.)

Det 1ste Stykke af literarishes Archiv der Academie zu Bern, 2den Aargang, begynder med den anden aarlige Beretning om Academiets Tilstand og Fremgang, som anmelder en temmelig Forøgelse af Lærere, Tilhørere og Subsidie-Anstalter. I Organisationen er den Omstændighed værd at bemærkes, at de Studerende nyde ingen Tvangsprivilegier og ingen udelukkende Ret til at erholde Civil-Embeder, og at Academiet ogsaa meddeler Juristerne og Medicinerne blot Vidnesbyrd om vel benyttet Underviisning, men ingen Doctorgrad o. s. v., hvorimod da disse Vidnesbyrd heller ikke dispensere fra de practiske Prøvelser af Lands-Collegierne.
 (Af Göttingische gelehrte Anzeigen, Marts 1810, No. 40.)

6. Franckerig.

Paris.

Den 16 August bleve i de 4 Lyceer i Paris de sædvanlige Præmier uddeelte. Høitideligheden

hvilken hele Institutets og Universitetets Personale ligesom ogsaa Medlemmerne af de fornemste Statscorpora bivaaned, gik for sig i Institutets store Forsamlingsaal under Præsidium af Universitetets Stormester. Hr. Gueroult, d. N. Prof. i Rhetoriken ved Lycee Napoleon, holdt en latinsk Tale. Herpaa blev af General-Secretairen oplæst det keiserlige Decret, ifølge hvilket en latinsk Tale i Anledning af Keiserens Formæling skulde holdes i alle Rigets Lyceer den første Torsdag i Juni Maaned af Professorene i Rhetoriken, hoorpaa denne Tale skulde indsendes til Universitetets Stormester, og den bedste tildeles som Præmie en Guldbmedaille af 100 Napoleonsd'orer, tilligemed den over Concursen aflagte Beretning. Prisen blev tilkiendt Hr. Euce de Lancival, Professor i Rhetoriken ved Lycée impérial i Paris. Efter at denne var bleven proclameret af Storcantsleren, holdt Stormesteren en til Høitideligheden passende Tale, og uddeelte Præmierne til Lyceets Elever.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Sept. 1810. Int. Bl. No. 72.)

7. Sverrig.

I Aaret 1806 vare Lunds Universitets Midler følgende:

- 1) Universitetets særskilte Capitaler 56,668 Rdl. B.
 deraf udgiøre 4 Prænumerations-
 Attester paa Troshåtta Slusværk
 7583 Rdl. B. 16 β ., som give
 9 pr. C.
 2) Stipendii-Fond = 9,268 —
 bestaaer deels i Banco-Attester,
 deels i Rigsgjelds Contors Ob-
 ligationer, som give alene 4, 4 $\frac{1}{2}$
 og 5 pr. C., deels i private Ob-
 ligationer.
 3) Nosocomii Capitaler udlaante
 alene til Private = 640 —
 4) Bibliothek-Cassens, meestendeels
 udlaante til smaa Borgere i Lund 5,887 —

Hele Summen af Universitetets

Midler var = 72,464 Rdl. B.

= 652,176 Daler S. M. R. G.

Doctor og Domprovst Sjögren i Weris har
 i Stipendier og Donationer til Stiftets stude-
 rende Ungdom og dens Lærere skienket over 6000
 Rdlr. Banco. Nyligen har han destineret 400
 Rdlr. Banco til Indretningen af saadanne Bø-

relser i Gymnasiehuset, som Skoleforordningen af 17 Dec. 1807 foreskriver.

(Af Weris Stifts Matrikel, udfgivet af M. G. Fosshandér, Weris 1810. efter en Anmeldelse i Journal for Literaturen och Theatern No. 172.)

8. R u s l a n d.

Dorpat.

Hr. Hofraad og Prof. Morgensterns Indledning til Lectionscataloget af 1 Febr. 1808, indeholder nogle Betragtninger over den sorgelige Mangel paa Bøger i Middeltalderen, og strax efter Bidskabernes Gienfødsel, som mange dengang dybt sølede. Servatus Lupus, Abbed af Ferrieres, kunde i hele Frankrig ikke opdrive noget Haandskrift af Cicero Lib. de Oratore og Quinctil. Inst. Orat., og søgte at erholde dem i Rom. Albert, Abbed af Gemblours, troede at besidde et prægtigt Bibliothek, da han med megen Umage havde samlet 100 theologiske og 50 profane Skribentere. Man satte store Summer i Pant for laante Bøger, man lænkede Haandskrifterne fast i Bibliothekerne. Kort før Petrarcas Tid var der kun 3 latinske Classikere at finde i Pariser Bibliotheket, og Petrarca selv anvendte megen Flid og mange Penge paa Samlingen af Ciceros Skrifter. Saadanne Efterretninger lære først ret at sætte Priis paa

Bogtrykkerkunsten og den scenere og nuværende
Literaturtilstands Værd, omendstiont Boghandelen
nu trykkes mere end nogen anden Handelsgreen.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Sept. 1808. No 118).

Bucharest.

Efterat nu Moldau og Walachiet er blevet
foreenet med det russiske Rige, skal Universite-
tet i Bucharest sættes paa en meget bedre Fod.
Hidtil holdtes Foredragene der kun i den gammel-
og ny-græske Mundart; nu skulle 2 Professorer i
Mathematiken ansættes, som holde Forelæsninger
i det tydske og russiske Sprog. Der skal anlæg-
ges en botanisk Have, hvori en af de nærværende
Professorer i Medicinen offentlig skal undervise.
(Af Den. allg. Lit. Zeit. Sept. 1810. Int. Bl. No. 67.)

Indien.

Foruden det store Antal Skoler, der ere be-
stemte til Underviisning i de første Elementer af
Videnskaberne, er der i Indien fire Universiteter,
hvoriblandt tre Brachmanske for den sanscritske
Literatur, og det fjerde for den asiatiske Litera-
tur. De første have været til i flere Aarhundre-
der, saa at deres Stiftelsestid ikke noiaigtigen kan
angives; de ere blevene rigeligen doterede af Kaa-

dets Gudsfrygtige; det sidste flistebedes først i Aaret 1800 af Marquis Wellesley, dengang Generalgouvernør i Ostindien.

De tre Brachmanste Universiteter ere oprettede i Muddeah, i Tricinus paa Malabarysten og i Benares i Provindsen Allahabad; dette sidste er det berømteste; man kalder det ogsaa Kari's Universitet, Navnet paa Benares's Forstad, i hvis Haver de fleste Cursus holdes. Undervisningens Methode og Omfang er eens i dem alle tre. Den Studerende tilendebringer ikke sine Studier i et kortere Tidsrum end 12 Aar, og de, som ville blive virkelige Pundits, det vil sige Professorer, maae studere i 20 Aar. Ved ethvert af disse Universiteter holde de Lærde private Cursus i Klosterne eller Templerne over Theologien alene, og i Lundene og Haverne, som høre til Templerne, offentlige Cursus over de andre Videnskaber, saasom: Grammatiken, Poesien, Historien, Jurisprudentsen, Medicinen, Astronomien, Mythologien, den populære Theologie og Philosophien. Det er kun de fødte Brachmaner, og dem, som ere blevne anden Gang indvieede, tilkadt at bivaane de private Cursus, fordi man der forklarer Bedams Mysterier; men de offentlige Forelæsninger staae aabne for Laiker, saasom for Børnene af Soldaternes Kaste.

De forskjellige Underviisningsgrene meddeles ved Elementarbøger, som alle, lige indtil Drdbrøgerne i Sanscrit Dictionnaires, ere skrevne paa Vers. Punditerne lade de Studerende lære dem udenad; desuden underholde tvende af dem sig med hinanden i enhver Forelæsning om den Videnskab, som er sammes Gienstand.

I de første fem Aar er den Studerende forbunden til en ubetinget Taushed; efter denne Tid er det ham tilladt at fremsætte sine Tvivl for Professoren, som er forbunden til at opløse dem, hvis han ikke vil anses for en Ignorant.

Enhver Pundit har i 10, 12 eller flere Aar, sex, ti og indtil femtem Studerende hos sig, og nyder i Forhold til deres Antal en anseelig Pension, som udredes af Templernes Fiscus. Men da disse Pædagoger ikke vælge denne Stand uden for Fordeels Skyld og for at kunne overgive sig til den ørkesløse Rolighed, som er alle Hindus medfødt, ere de i Almindelighed selv Ignoranter. Ingen Kappen opmuntrer til Arbejde, da Indianeren ikke kan bekvemme sig til at overvinde sin naturlige Apathie. Intet Haab om Belønning opmuntrer Fortienesten til at fordoble sin Flid, eftersom Fødselen er det eeneste, der giver Afgang til nogen Udmærkelse. Den ugiorte Brachman er forud bestemt til at nyde godt af Templernes og Pagodernes umaadelige Rigdommes

det er med samme Udkomst, at den uvidende Pundit lever i Ladhed og Dverflob. Man har endnu ikke forsøgt paa Midler til at afhjælpe de skadelige Følger af den stærke Heede, af den alt for hyppige Brug af en Slags tør Bælgfrugt, som kaldes Kichery, og af andre Aarsager til Indianernes Ladhed. Man finder intet Exempel paa noget stort Genie, som opmuntret til Efterlignelse, i et Land, hvor man anseer den som et Vidunder af Bærdom, der kan læse Bedam og opremse de Forklaringer, som man har lært ham at give derpaa.

Marquis Wellesleys Institut danner en skøn Contrast mod det, hvorefter vi nu have talt. Det blev stiftet paa Fortet William i Bengalen af bemeldte Generalgouverneur i Ostindien i August Maaned 1800, og efter samme Form som Universiteterne i Oxford og Cambridge; dets Niemed er at undervise de Personer, som ere bestemte til at beklæde en eller anden Charge i den engelske Administration af dette Land. Man kalder det ligefrem a College at Calcutta, eller a College at Fort William in Bengale; det fortiener imidlertid ligesaagodt Navn af Universitet, som de i Oxford og Cambridge.

Det er forunderligt, at den brittiske Regiering ikke tidligere har sølt Nødvendigheden af en lignende Indretning. Dens Embedsmænd ere

kaldede til Bestyrelsen af en Stat, hvis Befolkning beløber sig til 30 Millioner Indbyggere; af en Stat, der er sammensat af flere Folkelag, som ere indbyrdes forskiellige i Henseende til Herkomst, Sprog, Sæder, Skikke og Gudsdyrkelse, og som alle, efter den engelske Regjerings udtrykkelige Ordres, skulle regieres efter deres egne Love og Sædvaner. Men langt fra at holde sig disse Ordres efterrettelige, forsømte det ostindiske Compagnies Embedsmænd at studere de Folkelags Love og Sædvaner, som de skulde regiere, lige indtil ikke engang at lære deres forskiellige Sprog, hvilket nødsagede dem til at forlade sig paa indianiske Dolke, og forvoldte Uordener.

Alle disse Uleiligheder uagtet, har man ikke været betænkt paa Midler til at hæve dem ved at stifte et Underviisningsinstitut for Administratorernes og Embedsmændenes Klasse førend under Hastings Generalat (omtrent 1781). Eichhorn i hans nyere Sprogs Historie, S. 222. T. 5 af hans Litterærhistorie. Göttingen 1807. 8vo giennemgaaer meget nsiagtigen de Forholdsregler, som dengang bleve tagne i denne Henseende; men han berører kun løseligen det Etablissement, hvorom her er Spørgsmaal.

Aspiranterne til de forskiellige Charger saavel civile som militære skulde frequentere Collegi-

ets Cursus i en Tid af 3 Aar. Studieplanen bestod af 5 Hoveddele:

- 1) De asiatiske Sprog: Studium, saasom: Sanserit, Arabisk, Persisk, Indostans, Bengalens, Maratternes, Tamuls og andre Dialecter; det Græske og Latinske; de nye europæiske Sprog og de engelske Klassiker.
- 2) Den græske, romerske og Universalhistorie; men fornemmeligen Indostans og Decans Historie og Antiquiteter.
- 3) Mathematisk, Geographisk, Naturhistorie, Botanik, Chemie og Astronomie.
- 4) Muhomedanernes, Hindu's og de andre indianske Nationers Love, ligesom og de engelske Love og Generalgouvernernes Reglementer.
- 5) Statsøconomien og alt hvad som har Hensyn til Landhandelen.

En Indretning, dannet efter en saa udstrakt Plan, maatte nødvendigvis udkræve en Forøgelse i Professorernes Antal. Fundationsacten bestemte ikke deres Antal, og overlod til Patronens og Inspectorens Godtbesindende at betro flere Underviisningsgrene til en eeneste eller flere Professorer, og endog at indføre nye, hvis de ansaae det tjenligt.

Et hvert Cursus var bestemt til 2 Maanedes, hvorpaa skulde følge en Feriemaaned, lige-

som det er Brug ved de engelske Universiteter. Hver siette Maaned skulde der foretages offentlige Svølsker og Præmieuddelinger.

Professorene og Eleverne skulde, ligesom ved Universitetet i Oxford, boe i een Bygning. Den umiddelbare Inspection var anbeforet til en Geistlig af den episcopale Kirke, under Titel af Provst, og til en Vice-Provst. Deres Embedspligt var at optage Eleverne, at vaage over deres Sæder, at undervise i den engelske Religions Principer, Deconomien &c.

Efter syv Mars uafbrudt Tjeneste skulde Provsten, Vice-Provsten og enhver af Professorerne, i Tilfælde at de vilde entlediges fra deres Embeder, nyde deres hele aarlige Honorarium som Pension, og have desuden Tilladelse at begi-ve sig, hvorhen de vilde, endog til Europa. Denne Pension kunde forøges efter Patronens eller Inspecteurens Forslag.

For at gjøre dette Collegium mindre bekosteligt og for at fuldkommengjøre Underviisningen, besluttede det ostindiske Compagnie at forlægge det til Hertford i Nærheden af London. Man veed i dette Dieblik ikke, om denne Resolution er sat i Udøvelse eller ikke, og om Collegiet i Calcutta er ganske ophævet.

(Af Magazin encyclopédique, 1809. T. IV. p. 385 ff.)

Tillæg til forrige Hæfte.

I disse Annalers forrige Hæfte S. 169—187 findes Kong Frederik den Andens Fundats for Duebrødre Kloster i Roskilde aftrykt efter et Manuscript i Udgiv. Cie. Han har siden havt Leilighed at conferere samme med et andet Haandskrift, som findes i en Samling, der har været afbenyttet af den i Aaret 1733 nedsatte Skole-commission. Ved Sammenligningen har han fundet nogle Varianter, som her anføres:

I forrige Hæfte:	I det andet Manuscript:
S. 171. L. 8. $\frac{1}{2}$ Pd. Rug $\frac{1}{2}$ Pd. Byg. 1 Pd. Rug 1 Pd. Byg	
— 25. 2 Pd. Rug	= 1 Pd. Rug
173— 2. 1 Pd. Smør	= 1 Fierding Sør
— 14. Remingson	= Hemmingsen
— 25. Kierrigsen	= Hendrichsen
174— 13. 2 Tønd. Havre	= 1 Tønd. Havre.
— 22. 8 f.	= 9 f.
175— 6. Meerløseherredt	Werløse H. (Meerløse er det rigtige)
— 13. 17 Gaarde	= 22 Gaarde
176— 9. Silze Uters	= Silze Uters
— 15. $\frac{1}{2}$ Løde Mark	= 1 Løde Mark
— 24. 11 Pd.	= 9 Pd.
— 25. 13 Lbr.	= 14 Lbr.
178— 5. 6 Kar	= 17 Kar (det sidste synes ikke rimeligt.

Efterretning.

Af de ved Salget af Udg. Tale om den academi-
 skke Borgerrets Betydning ic. indkomne Penge
 vare, efter 600 Rdlrs Afgivelse til Universitets-
 Dvæsturen, tilbage 27 Rdlr., og af de 150 Rdlr.,
 som Hr. Communitetscasserer Koefoed havde til-
 filllet Udg. til hensigtsmæssig Anvendelse, endnu i
 Behold 20 Rdlr. (s. forr. Hæfte, S. 268), i alt
 47 Rdlr., hvortil endnu komne 4 Mk., der seener
 ere nedsendte fra Norge, tilsammen 47 Rdlr. 4 Mk.
 Af denne Sum ere 30 Rdlr. givne til Understøt-
 telse for en trængende og værdig Skolebiscipel
 ved hans Dimission, og de øvrige 17 Rdlr. 4 Mk.
 anvendes til en maanedlig Understøttelse, saa længe
 noget er tilbage. Ved saaledes at slutte dette
 Regnskab, tilføier Udg. endnu, at en hæderværdig
 Geistlig i Sylland, som det ei er ham tilladt i
 denne Anledning at nævne, har ladet ham anvise
 en vis Sum til lignende Anvendelse efter bedste
 Skionnende, for hvilken til Giveren selv Regn-
 skab aflægges.

A.

I. Bidrag til Universitetets og
Skolernes Historie.

1. Academisk Constitution af 20 Marts
1662, angaaende Fordelingen af Pro-
curatorii Gods, tilligemed samme
Constitutions Stadfæstelse og Udvi-
delse i Henseende til Skovvæsenet
under 30 Jan. 1667.

Nærværende Actstykke, som er omtalt i disse Anna-
lers forrige Hæfte S. 49 Anm. c, udgør en af de saa-
kaldte Constitutiones laudabiles, hvilke en Tidlang
betragtedes som et slags academisk Hemmelighed, og hvorefter
af den originale Samling opbrændte under Bombardementet
i September 1807 (s. disse Annal. 1809 1 B. S. 266). Denne
Constitution, som her aftrykkes efter et gammelt Haandskrift,
er særdeles interessant ei blot til Kundskab om de
Grundsætninger, efter hvilke Universitetslærens
Lønninger forhen have været bestemte og imod hinanden
proportionerte, men ogsaa i økonomisk, statistisk Henseende.
Udg. finder den herved af Professor Ryerup (Københ.
Universit. Annaler) eller andensteds omtalt. I øvrigt
ligger den endnu til Grund

Universit. og Skole-Annaler 1810. 2 B. M

for den nuværende Inddeling af Procuratorierne, forsaavidt de academiske Corpora ei endnu ere indtagne (hvorefter om s. forr. Hæfte S. 48 ff.) Mærkeligt er det i øvrigt, at en Constitution af saadan Vigtighed og Omfang har kunnet affattes, vedtages og sættes i Kraft, uden paa høiere Steder at være bifaldt eller stadfæstet.

Udi den Hellig Trefoldigheds Raad have vi underkrevne Rector og Professore efter lang og omhyggelig Deliberation stifteligen og alvorligen betragtet og overvejet, hvor stor Besværing det hidindtil haver været Rectori Academiae og Glæde for samtlige Professoribus, at Procuratoria a) Professorum haver allene været under Rectoris Direction, og ingen haver havt derover, som over sit eget Præbenda a), at disponere, og nu fornemmeligen befundet, ved disse Tidens Banffeligheder langt større Fornødenhed at være, at Rector, som ellers andre vigtigere Academiae Negotia havde at forestaae, og umuligen kunde undsætte alle Bønderne, blev fra saadan Wiitløstighed med den Inspection og Direction over Bønderne, i Henseende af hvad Bæhre de leverede, og derforø Regnskab at gjøre

a) Hvad ved Procuratorium og Præbenda forstaaes, er allerede forklaret i forrige Hæfte S. 52. Procuratorium var nemlig det fælles Gods, som (indtil 1662) stod under cura Rectoris; Præbende det til ethvert Professorat særskilt henlagte Fordegods.

entlediget og Professore selv administrerede deres Procuratoria, dermed haade at hielpe Bønderne og sig selv, dem som nu mere end nogen Tid behøver Hielp med Korn og andet at assistere, og selv i Frem-Tiden at faae deres Løn og Stipendia af dem. Saa vi nuværende Rector og Professore have uumgængeligen, ja langt mere været forarsaget at tage denne Resolution, end nogen Tid Antecessores have været, som Anno 1621 den 13 October sluttede, at enhver skulle have Indseende med sit Procuratorii Bønder, og ellers tilforn forandret baade hvad i Fundagen om Qvæstore findes, saavelsom og flere Gange efter Tidernes Bestaffenhed. Hvorudover vi for ovenmeldte Motiver og andre vigtige Aarsager efter lang Betænkning ingen timeligere og bedre Expedient haver kunnet finde, end at alle de vittløstige og tilforn brugelige Regnskaber imellem Rectorem og Professore herefter skulle ganske og aldeles affkaffes, og enhver Professori blev efter en vis Lart og dend Proportion, som Statuta, Constitutiones og Praxis Academiæ i Stipendiorum Betalning og de sædvanlige Distribuger tilholde, assignerede visse Bønder, som dend med visse og uvisse Herlighed og alt andet, ligesom i Præbendis, skulle tilhøre, og at samme Assignation skulle stee saa efterfølgende Maade.

I.

Er til denne Deeling taget icke alleneffe alle Bønderne, som efter forrige Assignation vare i Procuratoriis Professorum, mens endogfaa de Bønder og andet mere, som i Ligningen herefter findes af Procuratorio Rectoris, sampt en Deel af Huus-Mændene, som hidindtil have ydt til Universitætet's Foged, item det Vicarie, som Kobber-Stickeren tilforn havde b), hvilket altsammen er lagt i three Classer, og hver Classis deelt i 4 lige Lodder; sc. i dend 1ste ere 3 Theologi og 3 Pædagogi, som ere novus Philosophus og de 2de Professore, som ere nest efter ham, og kaldes 1mus og 2dus Pædagogus. I dend 2den Classe Archiepiscopus, Jurisconsultus og Duo Medici. I dend 3die VI Philosophi Ordinarii. Hvoruden ovenskrevne Godtz er tillagt hver Classi med alt viffe og u-viffe, een Mølle og een Tiende, sc. in prima classe tribus Theologis Holme Mølle og Lyderslev Tiende; secundæ classis Claræ Mølle i Roeskilde og Lynge Tiende, og 3tiæ Classi Skee Mølle og Bringstrup Tiende. Hvoraf de Interesserede i hver Classe nyder deres Part af Fæstet og andre Herligheder, som af een i hver Classe kand oppebæres, og de an-

b) Hvilket efter den svenske Krig blev anvendt til at bøde paa det Tab, Professorernes Indtægter havde lidt ved Slaanes Afskrævelse, Nyerup Univ. Annal. S. 159.

dre pro quota tilskilles, som de sig indbyrdes sets
 fand om foreenes. Hvad Skove og Søer i Procuratorii
 angaaer, bliver de som tilforn under Rec-
 toris Direction, som dermed haver efter de følgende
 Artikler at søge det gemeene Beste.

II.

Efter som VII Doctores ordinarii, sc. IV Theo-
 logi, Juris Consultus og II Medici have nesten
 haft eandem Proportionem i deres Procuratoriis,
 og fast liige meget havt in Canone at beregne,
 er tilregnet først enhver af dem liige Stipendium,
 sc. 300 Eldr. Hver af VI Philosophis Ordinariis
 200 Eldr., og enhver af Pædagogis 100 Eldr.
 Bliver saa in una Classi sc. 3 Theologorum og 3
 Pædagogorum 4 liige Lodder, hver Theologus faaer
 300 Eldr. og de 3 Pædagogi sammen 300 Eldr.,
 hvilket gjør i dend tilsammen 1200 Eldr. I 2den
 Classe Archiepiscopus, Juris Consultus og II Medici
 ogsaa 4 Lodder, er tilsammen 1200 Eldr. I 3tia
 Classi VI Philosophi Ordinarii, 6 liige Lodder eller
 1200 Eldr. Af 1200 Eldr. eller 800 Rdlr., som
 enhver Classi tilkommer, regnes 700 Eldr. i Wahre
 med Hertighed, og 100 Rdlr. i Penge af Jordebo-
 gen og Jordskyld, saa at efter dend vedtagne Ana-
 logiam 3, 2, 1 i Discruber af Studii = Penge
 og Dffer = Pengene til Juul, Paaske og Pinse.

dag faaer enhver af VII Doctöribus i sin Canone af Bahre med Herlighed 175 Tønder Korn, og de 25 Rdlr. i Penge af Jorde- Bogen og Jordskylb. Hver af de 6 Philosophis Ordinariis i tiige Maade ungefæhr 116 Tdr. Korn og 4 Skpr., og i Penge 16 Rdlr. 4 Mk. Hver af de 3 Pædagogis 58 Tdr. og 2 Skpr. Korn, og i Penge 8 Rdlr. 2 Mk. Bahrene ere her efter den gemeene Lands- Bruug og Jordebøger at beregne, anslagte i Tønder Hartkorn, sc. 1 Tønde Kaug, 1 Tønde Byg, 2 Tønder Havre, 3 Faar, 6 Lam, 12 Gæds, 12 Par Høns imod en Tønde Hartkorn. 1 Boelsvvin 3 Tønder Hartkorn. 1 Tønde Smør 12 Tønder Hartkorn. Enhver Tønde Hartkorn er her regnet for 1 Rdlr.

III

Men eftersom enhver af de 2 Theologis have foruden de ovenmeldte 200 Rdlr. endnu 100 Rdlr. aarligen, og hver af de 6 Philosophis Ordinariis foruden de ommeldte 200 Eldr. have 25 Eldr., item hver af de 3 Pædagogis foruden de 100 Eldr. have 50 Eldr. aarligen, hvilke Supplementa Stipendiorum de tilforn enten have betalt sig af Dienderne eller faaet Betaling af Rectore i Penge eller Korn efter Capituls- Tarten, da er til samme 500 Rdlr. Betaling assigneret, saa viit tilrekte kunde, de øvrige Bønder og Huusmænd, Pensiones Pa-

storum, og Penge af Jordskyld, bog saalebes, at, efterdi disse Supplementa ere extra Canonem, ingen haver nogen Herlighed eller uviste af disse Bønder, mens allene de bare Penge og Waare, og det andet saavel som Skattens Opbørsel bliver under Rectoris Direction som tilforn. Og derved at de aarligen giører Regnskab for Kornet og Havren efter Capituls Kjøb, og give for hoert Læn 4 Mk. danske, og for hver Gaas 1 Mk. danske.

IV.

Hver Facultas eller Claffis beholder, saameget som stee kunde, det Gods, som dem efter forrige gamle Assignation in Procuratoriis vare tillagde, og in Subdivisione enhver Professor, for saa viit hand fand nu eller inden den 1ste Martii 1663 med andre sine Collegis foreenes, og samptlige Professores for billig erklender, sit Gods tilsammen i eet eller de nærmeste Herreder eller Byer, hvorved baade de øde Jorder kunde ved hands egne høsliggende Bønder dyrkes, og Gaardene bebygges, saavel som, om nogle Onera Godset skulde worde paa- lagt, da des bedre imellem Bønderne at ligned.

V.

Eftersom ingen fra denne Dag, hand antager denne Deeling, skal have recursum til Rectorem for hvad hand kunde miste i sin Canone eller Sup-

plemento (uden Huuslejen, som Art. 3 seqv. er
 exciperet, og hvis de hos Rectorem efter deres Ab-
 signation haver i sin Lod at søge), men nu antager
 det sig fuld og goed Betaling, for enhver efter Ley-
 lighed og Billighed, som allermeeft mueligt var, ob-
 serveret, af alle Slags Gods, godt, ondt og øde, og
 siden giøre sin Flid at bringe det paa Fode igien,
 som hand selv agter i fremtiden at have Gavn deraf.

Paa hvilke Vilkaar og Fundamenter vi endeli-
 gen efter lang Betænkning og Efterregning have
 eendragtelligen og af velberaad Hue sluttet og givet
 denne efterfølgende Deeling, som vi alle og enhver
 i alle Maader christelig, billig, for os og vores Ef-
 terkommere tienlig og uden ald Skade og Præju-
 dice eragter, og have derhos indgaaet efterfølgende
 Articler, som vi for os og vores Efterkommere ubrø-
 deligen og uden Argeliff ville holde og holdet have,
 til hvilken Ende alle, som herefter indtræde Profes-
 siones Academicas, skulle, naar de so lenne Jura-
 mentum Professorum aflegge, denne Foreening til-
 ligemed de andre Constitutionibus Academicis un-
 derskrive og i alle sine Puncter holde.

I.

Denne Deeling angaaer førstkommende Vaasse,
 da enhver antager Vønderne, og af dem oppebærer

alle visse og uvisse Indkomster, som i sit Præbenda. Dog hvad uvisse med Sage-Fald, Fæste og andet allerede er forfalden, eller inden Vaaske fand forfalde, skal alt komme Universitetet til Beste, og af Rectore annammes, hvilket saaledes er at forstaae, om Sage-Fald for hvad inden Vaaske bliver vitterligt og paatalt, 2) Fæste af de Gaarder eller Huuse, som Rector inden dend Tiid virkeligen bortfæster, 3) at Gaardene med de vordnede Sønner besettes, som hører til dend Professore eller hands Gods efter denne Deeling, og ei fra 8 Februarij flyttes fra et Gods til andet, dog at de, som allerede for denne Dag ere advarede og tiltalte ved Reiten om visse Gaarde at antage, dermed at forblive; imidlertid skal Bønderne med forderligste om denne Deeling adviseres, at de fand viide, hvem deres Huusbønde er, og hos hvem de fand have nogen Undsætning paa Foraaret at søge.

II.

Efter som denne Deeling er, saavidt vi selv havde nogen Kundskab eller kunde have af Fogden, Bønder eller andre om Godsets Bestaaffenhed, og dend Intention fornemmelig været, at ingen hermed kom til for Kort, men enhver siick efter billig Proportion hvad ham med Rette tilkom, saa ere vi indbyrdes saaledes foreenede, at hvis inden 1 Mars 1663 noget skulle befindes at være i denne Deeling

ubeløst publico til Skade, eller nogen at være for godt assigneret det Gods, som enten i mange Aar haver været øde, eller var besværges med svar Dynge, og var derom moveret nogen controversia eller og ved denne Matricul's Indrettelse a) nogen Forandring paa Markke-Skel eller Landgilde kunde skee, saa enten Publicum eller Privatum i saa Maader var eller mærkelig blev forfordelt, og kom til at lide stor Skade, da skal derom, saa tiilig saadant gives tilkiende, slitteligen inquireres, eftersees og efter samptlige Professorum, per plurima vota, Betænkning remederes, paa det dette velbetænkte Bærck ei skulle for en ringe Aarsag omskjedes, og alle til Skade kuldkastes.

III.

Bor Rector herefter nomine publico forsvare enhver ved sin Ret og Assignation, om noget Trætte anlangende Bøndergaarde, Jordskyld, Huusleje, og Huusmændenes Afgift kunde foresalde, saavel som og at erstatte enhver Professori i dønd Huusleje, in Supplementis Stipendii extra canonem, som hand efter sin Assignation icke kunde bekomme,

a) Forfattet i Overeensstemmelse med Kong Frederik 3 Beslutning til Rector og Professores af 29 Nov. 1660 angaaende en Fordebog at indlevere over alle Universitetets tilliggende Gods. Denne Fordebog eller saa kaldet Matricul have i ms.

og ellers lade samme Huuse holde ved Liige af Uni-
versitetets Midler, som ingen Afkortning derfor i
Huusleien skeer.

IV.

Lover vi ogsaa for os og vores Efterkommere
at ville i alle muelige og billige Maader være hver-
andre behjælpelige, dend ene søge dend andens Bes-
se, og oprigtigen tilkiendegive, hvis Underseeb med
Sage-Fald, Skov-Hug, Frie-Kiøb eller andet kunde
af nogen fornemmes at skee, enten Publico eller
Privato til Nachdeel, hvorved baade Universitetet
fand saae billig Bederlag for dend tilsojede Skade,
og enhver Huusbonde sin Sage-Fald. Tilgemaade
skal ingen være tilladt at antage eller bestemme no-
gen andens Bønder, som er født paa Stavnem,
eller uden loblig løskyndig forlader Gødsset. Hvad
sig vorrede Sønner angaaer, da er formedelt disse
vanskelige Tider og deraf tauseede mange Gaar-
des Ruin for billigt og fornødent anseet, at ingen
Frie-Kiøb til fremmede uden Universitetet maae
foruden Rectoris og samtlige Professorum Videns-
skab og Samtycke skee; mens hvis nogen Borneede
paa nogens Gøds findes, som hand icke selv fornø-
dentlig behøver, dend da til en anden sin Collegam
for en billig Kiøbelse overlades h). Hvilket Rector

h) De stakkels Borneede! Endog her omtales de alene
som Besætning.

og samptlige Professores kand determinere, dog ikke at gaae over 20 Rdlr., som siden udlegges enten af Bonden selv, om hand formaaer det, eller af Huusbonden, som ham begierer og behøver, dog hvis ingen af Collegis saadan Bonde-Søn behøver, da kand samme Professor med Frie-Kiøbet handle, som hand selv bedst og forsvarligst befinder.

V.

Er og for billigt eragted, at saafom vi indbyrdes ere Collegæ og gode Venner, dend ene giørdend anden ald muelig Assistance til at hielpe hans Bønder paa Foede, og ingen vegrer sine Collegis Hgt, Arbeide eller Tieneste af sine Bønder og Huusmænd i sit Procuratorio, naar de ere nær hos, og de kand uden deres egen mærkelige Skade og Forsømmelse, hvorom Rector og Professores have at kiende, om derom blev tvisted, hielpe hand's Bønder, som kunde være øde og forarmede, til at lække Gierderne, bygge Gaardene, og dyrcke Jorden, hvorimod hand liige Tieneste i samme Tilfælde kand forvente.

VI.

Skæde ogsaa, hvilket Gud forbyde, at nogen heel Landsbbye, som alene eller meest deraf kunde een tilhøre, og gjorde en stor Deel af hand's Procuratio, blev, dog uden nogen af Huusbonden given

Uarsag eller Anledning, enten af Ulykke ved Brand eller ved Fiendes Gewalt ruineret, og en Professori derudover en mærkelig stor Skade i sit Stipendio tilføiet, bør icke alene de, som Bønder deromkring have, med ald Gliid og Magt forhielpe dend Bye paa Foede igien, saa viit som samme Bønder uden deres Ruin fand formaae; mens endogsaa Rector ex filco Universitatis efter denne ovennævnte Tact betale ham i Penge, saa viit hand der- ved i sit Procuratorio kom til at miste, indtil hand af Byen kunde faae sin Landgilde.

VII.

Er og utryffeligg imellem os aftalt, at ingen maae bruge sine Bønder, hverken disse Procuratorii eller Præbendæ Bønder, til Upligt, enten at laane dem til nogen Fremmed, eller ofte og paa alt for lange og besværlige Reyser, eller med egen Ufling legge dem usædvanlige Lynger paa, og nogle Lade- Gaarde oprette, langt mindre noget over Jordebo- gen eller og for Egt og Arbeyde, som af Professori- bus eragtes at være utilbørligt og Bønderne til Ruin, extorquere, hvorved de Successoribus til Præ- iudice kunde ødelegges, men enhver bør dem, som lovligt og forsvarligt er, efter Friderich 2dens Fun- dag c) bruge og haandtheve, saafremt hand eller

e) Her menes Fried. 2dens Brev om, hvorledes Cannike- dømmene og Vicariatene skulle deles mellem Professo-

hands Arvinger efter hands Død icke ville stande til rette, og erstatte Success. dend af ham foraarsaget og beviisliggiorde Skade.

VIII.

Kommer og nogen Tvistighed imellem Professorum Bønder, være sig om Marke-Skel, Gaarde, Skove og andet, eller og nogen Bonde havde sig over sin Huusbonde at beklage, da, om saadan Irring mueligt kunde foraarsage nogen Misforstand imellem deres Huusbonder, i Tide at bielegge, kand saadanne Sager Rectori tilkiendegives, som det kand med D. D. Professoribus afhandle, som billigt og ret kand være, hvilket og andet mere at forekomme er raadeligt befundet, at Rector Academiae een gang om Aaret, naar hand for Kirckernes tilstand at vide og Skovene at besigte, udrenser, villigen forhører Bøndernes og andres Angivende hvor hand fremkommer, og dem strax til Ræt forhielper, naar hand hjemkommer, og haver informeret sig hos Profess., saa fremt det for Rigtigheds Skyld icke behøver videre Deliberation og ei til Consistorium maa remitteres.

IX.

Alle Universtitæets Bønder skulle herefter som tilforn være forpligtede at age og herbergere Rectorerne, dat. Frederichsborg den 11 Sept. 1571, hvilket Brev omtales i Pentoppid. Annal. eccles. Dan. III. 432.

rem saavelssom og dend Professorems som vice Rectoris bliver deputeret, eller Fogden, som i Universitætetets Grunder alene og ingen andens Udreyser, og derpaa haver Rectoris sin Paa, hvilket Rector haver af Fogden strax at affordre, naar hand hjemkommer. Saa skulle og Farsø Kirckes-Tienere, som endeel af Professoribus in Canone ere tillagte, her- efter være Farsø Kirckes Curatori lydige, naar hand dem til Kirckens Tieneste og Reparation tilfiger, og derimod kand Huusbonden ingen Egt-Penge af samme Bønder tage, til at befrie dem fra Kirckens Reyser, heller skulle de Bønder, som ved Skovene og Universitætetets Fiske-Bande boe, parere Rectoris Befaling med Olden-Svinene at brænde og føre herud, og hielpe til at drage i Søerne, og Fiskene bidføre, som Rector dem befaler, og ellers have de icke Rectori viidere end Præbendæ-Bønder at svarz.

X.

Hvis Gods, Huuse eller andet, som een Deel af Professoribus ere extra Canonem til Supplementa Stipendiorum tillagte og i Deelingen hos hver Profess. Stipend. findes, skal herefter som hidindtil under Rectoris Direction forblive, dog at Rector samme Gaarde og Huuse ej bortfæster uden Professoris Samtykke; særdeles Pensiones Pastorum, hvilke saavelssom andre Gaarde og Huuse, som tingne Landgilde Penge og intet andet give, kunde

vel ved given Beylighed forhøyes og Publico til Beste sættes alle paa Korn-Landgilde, dog hvis de øde Gaarde, sc. dend Gaard udi Bastrup ved Cal-lundborg, i Beylebye udi Horns Herredt, lille Hed-dinge udi Stevens Herredt, og andre enten øde Gaarde eller Huuse, som icke ere i denne Deeling, kunde bringes i sin fuldkomne Elle, og tillegges dem, som nu fattes, og ellers asfigneres Profess. i Stæden for Pensionibus Pastorum, særdeles Gans-løse Penl., som 3tia Classis haver i sin Canone, uden nogen Herlighed deraf at nyde, bør bemeldte Pensiones at komme tilbage til Rectorem, derved haade at beneficere Publico, og at have noget deraf til at give Professorum Viduis deres aarlige Ge-nant efter Statuta; iligemaade bliver nu som til-forn under Rectore alle Koe- og Silde-Penge, som indtil viidere Anordning kand dem ved hver Bon-des Professorem, om hand sig det vil paatage, eller og ved Universitætet's Foged lade indfordre, og Magt have Bønderne at pante, om de dem ubet deres yderste Skade kand udgive, og icke ville det giøre, dog at det ey til Vandt tages, som de til des-res Afsling nødvendig behøver, dennem til Ruin.

XI.

Efterfom ved denne Deeling Rector haver mis-siet nesten sit Procuratorium og moren ingen Fæste eller Sage-Fald oppebærer, hvorudover han lidet

eller intet Pinse = Offer kand distribuere, og de af-
 døde Professorum Arvinger derved in anno gratiæ
 skulle lide skade, da er billigen foraffseedit, at,
 naar nogen nuværende eller efterkommendes Pro-
 fessor ved Døden afgaaer, skal hand's Arvinger et
 heelt *Nar a die obitus* nyde alle incerta og Herlig-
 hed af deres Procuratorii Gods, som hand selv le-
 vede. Hvorfore med certis og incertis, samt Te-
 stamentariorum Direction over begge Deele, skal
 forholdes efter gamle Constitutiones.

XII.

I liige Maade ligesom ved denne Forandring
 Procuratorium Rectoris er saa viit annulleret, skal
 strax Successoribus til Underretning et andet rigtigt og
 fuldkomment conciperes, og af alle tilligemed denne
 Constitution underskrives. Hvorudi icke alleneſte skal
 expresse indføres alle de Bønder-Huuse og andet, som
 heelt, eller hvad Herlighed sig allene belanger, blive
 enten under Rectoris Direction, mens endogſaa hvad
 Rectoris Indtægter og Udgifter samt hand's ganske
 Forretning om Ugen eller Maaneden herefter, item
 af hvilke hand skal betale Professoribus det, dem
 mangler i deres Supplementis extra canonem, og
 for deres Huuse, Notario, Viduis, Mini-
 stris Academiae og andre, og hvor Rector selv
 Univerſit. og Skole-Annaler 1810, 2 B.

skal tage sin aarlige Løn, som nu efter alld Billig-
hed eragtes at skal være 60 Rdlr., som nu Rector
førstkommende og hands Successores have at oppe-
bære, eftersom hand af Penge, Korn, og andet
smaae Kæbel, som hand i sit Procuratorio tilforn
havde, og nu andre efter Assignation undes, nu
intet videre bekommer.

XIII.

Skal ingen Professori herefter været formeent,
naar hand i sit Facultæt tilkommer efter en andens
Død at ascendere, at beholde sit Procuratorii Gods,
eller og efter Senium optere det, som er ledigt; dog
saasom vi denne Doeling det ligeste og rigtigste,
fkee kunde, gjort have og ingen Difference i Eod-
berne befindende, formode vi icke nogen, som selv kun-
de gibe Marsag til samme Bønders Fordærvelse, at
ville optere sin Successori til Skade; thi da vilde,
om saadant af Rectore og samtlige Professoribus
erfares, og om Optio i saadan casu burde fkee,
paakiendes.

XIV.

Saasom Procuratorii Skove med dets Benger
og Lyder herefter som af Arilds Tid bliver under
Rectoris Direction og Udviisning, saa bør hand
og at oppebære Befaling derfor, og sig efter gam-
mel Lart til Regnskab føre, dog ingen Bonde noget

forunde, førend hand haver en Seddel fta handa
 Huusbonde, og aldrig nogen fremmed at give Sed-
 del, ved hvad Prætext dend end kunde være, men
 skal enhver Rector med Skovene lade Tilsyn havea,
 og med største Sparfommelighed omgaaes, faa Pro-
 curatorii Bønder. bekomme til Fornødenhed til øde
 Gaarders Opfættelse, Bygnings- Tømmer og lidet
 Brende-Bed, hvor de icke have Leilighed til at grave
 Tørve; de fattige og forarmede Bønder kand dog
 efter Huusbondens Begiering og samtlige Profello-
 rum Samtycke udviises af Skoven for intet, og af
 de, som nogenleedes kand betale for hvert Læs, ef-
 tersom de pleyer, at betale Penge 12 Sk., eller i
 Bahre 1 Gaas, 1 Par Høns, og 3 Læs for 1 Lam,
 it., hvilcke Rectoris Sedler Skov-Fogderne skal
 være forpligtede aarlig inden Paaske i det længste
 at levere tilligemed deres Regnskaber til Rectorem,
 hvorefter hand sig siden kand rette i sit Regnskab.

XV.

Skovfogderne skal være de vederheftigste og
 vittigste Bønder paa hvert Stæd, uden Forfkiel,
 hvis Tienerer de end ere. Og skulle de intot have
 for deres Umage uden 3 Læs Bed af Skoven, hvor
 det er Skoven mindst skadelig, naar Rector efter
 Sædvane kommer selv ud. Hvis en Bonde sig
 vægrer altid at staae derfor, kand det gaae om-

kring blandt de bedste Bønder, hvert 2det eller 3die
 Aar; med Bønde-Fogder kand det ogsaa gaae om-
 kring, efterdi de icke som tilforn kan være frie for
 Egt og Arbeyde, mens saaer nu at svare herefter
 deres Huusbønde paa samme Maneer som i Præ-
 bendis.

XVI.

Er og imellem os eendragtigen samtykt og
 sluttet og for godt anseet, i denne Constitution at
 skulle indføres anlangendes Kircke-Regnskaberne paa
 Landet, at enhver Procurator Templi skal være
 forpligtet, uden nogen Undskyldning eller Paaskud
 at indlevere paa Consistorio sit Regnskab hvert Aar
 inden den 1ste October i det allerseeneeste, og for
 Beholdningen enten rede Penge eller sin rigtige
 Haandskrift med 5 pr. Ct. strax efter gammel Sæd-
 vane fra sig at levere, og i Kirckens Leddicker at
 indlegge, saa fremt dend overgaaer 20 Rdlr., med
 mindre Kirckens Brøstfældighed flere rede Penge
 efter Rectoris og Professorum Kiendelse udkræver,
 paa det Kirckerne, som christeligt og billigt er, kand
 være uden Fare og Skade, og vi som deres Patroni
 uden ald Mistandte og Estertale. Hvo herudi no-
 gen Tid skulde findes forsømmelig, skal icke alene
 miste sit Jus og Optionem til Kirckerne, men endog
 for hver Dag, hand udebliver med sit Regnskab,
 give 1 Rdlr. in silcum, hvilke Rector skal af dend,

som forsømmelig er, første tilkommende Penge indeholde og staae derfor, med mindre hand selv vil lade sig det i sin Eøn korte, naar hand gjør sit Regnskab, og derforuden miste sin Adr., naar Regnskabet ikke i hands Aar bliver forhørt.

XIX

XVII.

Dg efter som Procuratores Templorum ere bedst informerede om Kircke-Tienernes Tilstand, deres Aalting, Huusenes Bestaaffenhed, er tienligere befunden, at de og icke Rector sætter samme Kircke-Huuse bort, naar de blive leedige, dog ikke indføre sætter i Kirckens Regnskaber, men hver Aar med deres Kircke-Regnskab levere det, saavelsom aarlig sætte af Kircke-Tienderne, hvorom Specification skal findes i Rectoris Procuratorio, til Rectorem, som det altsammen haver sig til Indtægt i sit Regnskab til Universitetets Beste at indføre.

XVIII.

Dg paa det samme Kircker paa Landet tilbørligen kunde i Agt have, er endelig slutted, at deri ingen annus gratiæ for Procuratoris defuncti hæredibus skal være, mens de at lade sig nøje med det Aars Indkomst, som de døe i, Aaret at begynde og endes til Philippi Jacobi; men døer eller bortkommer nogen Procurator først i Aaret, sc. i dend første Quartal, da nyder vel Defuncti hære-

des Halvdelen af det ringe lucro, som derhos være fand, mens Dypebørselen, Bygningen og Regnskabs-Forvaltning skal skee ved Successorem, som per Optionem strax skal eligeres.

XIX.

Med Tienderne, som Consistorialibus ere for deres Umage og Besværing in Consistorio tillagte, er ogsaa saa viit forandret, at enhver proportionaliter efter gl. afgift giver til Universitætet alt, hvad hand i disse vanskelige Tider af Tienderne fand indbefomme, og i samme Proportion selv beholder til lucrum saameget, som imod Afgiften proportionaliter fand afregnes, dog at hand ald Afgiften, som Unlversitætet efter dend Proportion tilkommer, useilbarligen efter Capitels Kiøb inden Vinke-Aften med rede Penge betaler, saafremt hand ellers vil beholde sit Jus og Optionem decimarum, hvilket vi samtlige have indgaaet uryggeligen at skulle holdes, anseendes disse vanskelige Tider udfordre rede Penge til andre Universitætetets nødvendige Udgifter.

XX.

Skulle det skee, det Gud forbyde, og vi ikke ville forhaabe, at Landet skulle geraade i saa ond Tilstand, at Universitætet enten intet eller lidet skulle nyde af Banderne eller Universitætetets Ind-

komme, da skulle ingen af Professoribus hend eene for hend anden have nogen Recursum til Rectorem enten in Canone, eller hviis Supplementi loco her i denne Liigning er bleven assigneret, mens da handles og slutes derom, som tienligt og forsvarligt eragtes.

XXI.

Eftersom adskillige vde Gaarde nu paa Universitetets Gods findes, og til deres Beboelse og Besættelse behoves ikke ringe Omkostning, da, paa det Godset med allerforderligste os og vores Efterkommere til Gavn kan vorde indrettet, og vi for saadanne Bekostninger af vores Efterkommere nogenledes skadesløs holdes, er for billigt eragtet, at hvad nogen Professor i saa maader Publico til beste anvender, og strax derefter ved Døden afgaaer, eller kaldes fra Academiets, førend hand eller hands Arvinger nyder derfor noget billigt Bederlag af Godset, det ham eller hands Arvinger igien af hands Efterkommere efter Rectoris og Professorum Siendelse at erstattes.

XXII.

Dg have vi afftaaet ald hend Præention, som vi kunde have paa hend Resistance of vores Eon af Procuratorio, som os hos Uuiversitetet for denne Liid kand tilkomme, saa at vi intet derfor have

herefter at fordrer, men dend herved gandske og alle beles afftaae og Univerfitætet for dette af os og Efterkommere at være fravesløs holden.

(Nu følger i Manuscriptet Fordebog over de enkelte Procuratorier (med tilhørende Præbender) efter den i det foregaaende fastsatte Deling. Disse Procuratorier vare 16, beregnede til Indtægt, som følger:

1	Proc. Sæbne beregnet til	201 Rd.	2	Mk.	8	ß.
2	— Franckerup l. Theo-					
	logi imi.	301	—	—	—	—
3	— Trønninge l. Theo-					
	logi IIdi.	301	—	—	—	—
4	— Østerup Theol. IVti.	301	—	—	—	—
5	— Siæshøj l. Juris					
	Consulti.	207	—	3	—	—
6	— Færslø l. Medici					
	Imi.	201	—	—	7	—
7	— Schullelø l. Med.					
	IIdi.	200	—	3	—	16
8	— Barup	150	—	2	—	16
9	— Torchildstrup	150	—	—	—	—
10	— Aufverup	150	—	2	—	16
11	— Olbye	150	—	2	—	16
12	— Sigerlø l.	150	—	2	—	16
15	— Weitebye	150	—	2	—	16

- 14 Proc. Siuf (novi Philo-
sophi) . . . 100 Rd. 1 Mk. 8 p.
15 — Kingsberg (Pæda-
gogi Imi.) . . . 100 — 1 — 8 —
16 — Daastrup (Pædag.
Idi.) . . . 99 — 5 — 8 —

Derefter fortsættes Constitutionen selv saaledes:)

Paa ovenskrevne Maade og Artikler er denne Deeling til Ende bragt og fuldbragt, og disse Constitutiones af os eendragtelligen saa viit approberede og ratificerede, at vi og vores Efterkommere os dog forbeholden have, samme Constitutiones efter Tidernes høy-nødvendige Bessaffenhed at augere, limitere og amplificere, dog at dette Bærd icke totaliter skulle omstødis, og, alle de interesserende til Skade, til intet gøres, fornemmelig om nogle Gaarde, Huuse eller andet kunde findes, eller Universitætet tillægges, hvoraf vi og vores Efterkommere kunde oprette den Skade, som vi os for medelst disse Tidens elendige Tilstand ved denne Deeling haver tilføyet, i det vi icke allene tage det øde Gøds for fulde, renuncerer paa dend recursum, vi have havt til Rectorem for vores Stipendiis, forhøyer os til Skade Universitætet's Lart, og tager nu 1 Rd. Rug og Byg, i Steden for 3 Ort, for 4 Ort; hver Kierding Smør for 3 Rd. i Steden for 2 Rd.; iligemaade et Boelsviim for 3 Rd. som tilforn var icke 1 Rd. 3 Mk., tilregner os

alle minuta, hvorføre efter Fundahen os intet skulle
 kertes i vores Løn, og derudover icke naaer dend
 Løn, som Fundahen og Praxis Academiae os for-
 undt haver, saa vi alt dette uanset have denne
 Gang maattet være fornøyet, indtil Gud giver be-
 dre Tider, og vi enten ved Hans Kongl. Mayestæts
 naadigste og milde Gave noget til Augmentum
 kunde bekomme, eller og af Universitetets Tiender
 eller andre Indkomme blive, for hvad vi her have
 mistet, betalte, og efter dend forrige sædvanlige
 Proportion in singulis classibus nyde det haarde
 Korn, Smør og Boelsviin pro Taxa Universitatis,
 som Kongl. Fundah. og Praxi Academiae er gemest,
 ved hvilken Occasion icke er formeent, nogen For-
 andring os til Beste herudi at giøre, og alle Ting
 efter Tidernes Beskaffenhed at lempe, saavel som og
 om nogen af ovenbemeldte Poster kunde findes i
 Længden mindre practiceerlige, og i Steden derfor
 andre tienligere og bedre optændes, eller ogsaa i
 fremtiden om alle eendrægteligen, nemine dissen-
 sient, skulle for godt og nødigt finde, nogen total
 Forandring med dette Verck at giøre, da værende
 Rector og Professores billigt, sig selv tjenligt og
 for Efterkommere forsvarligt eragte. Og som i
 dend ovenskrevne uden Artifel er sluttet et Aars
 Tid til at inquirere om Godslets Beskaffenhed, da
 haver enhver siden dend Tid sit Procuratorii Gods
 ladet, det bedste muligt var, besigte og efter disse

befværlige Liders Tilstand icke fundet nogen ligere Ligning at skee kunde, end dend allerede skeet er, og udi Consistorio samtykt, sluttet og underkrevet er af de da værende Professoribus No. 1662 d. 20 Martij, og dermed enhver derfor nu lade sig nøye. Mens som udi Skovens Besigtning er funden, adskillige Upligter dennem at være tilføyed, Universitætet icke til ringe Skade, og endnu dagligen dem icke af Bønderne at forstaaes, saa det skulle være at befrygte, at Universitæters Dienere med Tiden skulle lide Mangel paa Hjul-Tømmer, Bygnings-Tømmer og Brænde-Bed, da have vi, sliq Skovens Fordervelse at forekomme, efterfølgende Artikke forfatted, som af os og vore Efterkommere skal tillige med foregaaende Procuratorii Deeling underskrives og i alle sine Puncter uryggeligen og rigtig efterkommes a).

I.

Skal Rector Universitatis med Ex-Rectore aarligen 1 eller 2 Gange, dog eengang i det mindste, selv reyse ud til Skovene, Tilstanden at erfare, og lade det stemple, hvis siden at udvises fandt giø-

- a) Christian 3. Univ. Fundats af 10 Jun. 1539 har om Skovvasenet følgende: "Hvad Træer og Skove angaaer, da maa Universitætet paa det nøieste anordne og besørge, at der ikke bliver hugget for meget Træ, og at det ikke ved Fremmede lider nogen Skade derpaa.

res fornødent, og er det saa endeligt fornødent, at, saafremt Rector ikke fandt for Svaghed eller anden lovlig Forsald udrydde, da skal een eller tvende af Ex-Rectoribus, som i Skovenes Tilstand er tilforn bekiendt, paa Consistorio dertil deputeres, paa det at det ingenlunde forsømmes.

II.

Saa snart hand haver antaget Rectoratum, skal hand lade tage Siun paa Skovene, og det saaledes, at ubi Affigterne specificeres, hvormange roedhugne Stumper af hver Slags, Bøg, Eg, Aß, stemplede eller ustemplede, der findes af forgangne Aar ubi hver Skov, og paa enhver Skovs-Lod, item hvormange af stevnede Greene; hvilket des vißere at forrette, faaer Kiide-Fogden og Bonden, som Skovs-Lodden tilhører, selv at gaae med Mændene, som slikt siuner, og foruden dend algemeene Opsigt, som Skovfogden paa ethver Sted bør at have med at give Agt paa, og under højeste Straf strax at angive, naar noget ulouligt paa nogen Skovlod og Dverdrift hugges, befales enhver Bونده at have Opsium til sin Skovs-Lod, som hand vil forsvare efter Loven og Reccessen, og Dverdrifter at svares til af ethvert Stæds Skov-Foged.

III.

Til at udstemple Træerne er forfærdiget en Skov-Hammer med Universitæts Mærke paa, og

Nars Tæl, hvilken aarligen kand fornyes. Med denne Hammer skal stemples paa Roden af saamange Træer, som uden Skovens Skade kand udvises.

IV.

Og saasnart de ere stemplede, skal de strax af Pedello, som med Rectore udrenser, tegnes, og siden føres til Bogs; og det paa hvormange Læs, paa hvad Stæd, og med hvad Omstændighed, om det er Brende-Bed af forraadnede, visne Stumper, toppeløse eller til Gavn-Tømmer, paa de at Rector, naar hand hjemkommer, kand vide hvad for et Træe hand giver Seddel paa at udvi, og hvormange hvert Aar stemples, hvormange af det Aar udstemplede ere udviiste, afhugne og siden skal være i Beholdning, hvilket siden af Rectore hands Esterkommere til Underretning skal indføres i hands Rectorats Regensskaber.

V.

Skovfogberne maae intet udvise uden af stemplede efter Seddel af Rectore, og bør udi Sedlerne specificeres og anføres, paa hvad Stæd, paa hvormange Læs hver Træe er, som udvises, i hvad Skov og Skovs-Lod.

VI.
 Ingen Seedel bør langer gielde end 6 Maaneder, inden hvilken Tid Bønderne bør have det udviiſte Træ bortført eller og at have det forbrudt.

VII.

Og dersom nogle udstemples et Aar af Rectore, og deraf bliver noget i Beholdning i efterfølgende Aar, da bør ikke flere udstemples, end af Rectore eragtes fornødent at være, paa det at de gamle først afhentes, førend de faae nye.

VIII.

Træerne, som stemples, bør at være uden Skovens Skade, som ere ufrugtbare, visne, forraadnede, gamle, eller uden Top, til Brende=Bed, og dersom nogen til Gavn=Lommer skal udstemples, enten af de grønne eller forraadnede i Toppen, da det at skee sparsommeligen og paa de Stæder, hvor de staae altfor tykke paa hinanden, eller hvor de unge Træer betages Soel og Plads at vore og udbrede deres Greene, og paa det de samme unge Træer bedre kand vore, er icke uraadeligt, hvor mange i en Hob staae, deriblandt nogle afhugges, de andre til større Gavn.

IX.

Bønderne skal være tilholdne at plante og indhegne 5 unge Træer, for hvert Træ dem forundes,

og det uden Svig at efterkomme, da haver Rector cum Ex-Rectore det at eftersee, naar Skoven besigtiges.

X.

Træerne bør lovligen i Rectoris og Ex-Rectoris Nærværelse vurderes, saa at Bonden icke raader selv dem at sette, saa ringe som de vil, dog at deres Umage med at fælde og skove billigen consideres.

XI.

Rector skal ingen Seddel udgive uden til Universitæts Bønder, hvilke skal først have Seddel fra deres egne Huusbønder, men dog efter 14 Novel. Constitut. betale Rectori, det førend dem Seddel forundes, med mindre Rector vil selv svare dertil, og føre sig Universitætet efter gammel Tænt 12 Sk. for hver Læs til Regnskab, uden til øde Gaarders Bygning eller til forarmede Bønders Hielp noget uden Betaling maae bevilges. Dog forundes Skovfogderne paa hvert Stæd hver eet Træ for deres Umage, stoor eller lidet, alt som Skovene ere viitløstige at have Dpsiun til, dog at de 5 unge Træer i det Stæd plante og omgierde.

XII.

Dersom nogen af Universitæts Bønder forundes noget til Bygningstømmer, da skal hos Bon-

den, naar Syn tages paa Gaarden, vel i Agt tages, om det sættes paa Boeligen, paa det de sliq Lømmen og Sedler icke afhende til andre, Universitæts Gaarde til Ruin.

XIII.

Ingen Bonde maa noget Gavn-Lømmen forundes under anden Prætext, hvem hand kunde sælge det til, men de skal selv bruge det, og icke afhende det til andre, ja icke til nogen af Professorerne selv.

Hvilket altsammen, som det ovenskreven og omhandlet er, baade med Procuratorii Deeling, som ogsaa Skovenes Tilsiun, vi hermed approbere, ratificere, og med egne Hænder underskrive, ønskende, at Gud os med Liden vil velsigne, paa det alle Ting ham til Ære, og Publico til goede maa forrettes.

Conclusum in Consistorio d. 30 Jan. Ao. 1667.

Endeligen, efterat dette altsammen var bleven sluttet og samtykt, blev endnu gjort Erindring om det øde Guds vi samtlige have udi vores Stipendiis, at, som enhver af os have udi ovenskrevne Procuratoriorum Deeling bekommet noget øde Guds, som i Krigen er bleven ruineret, og ey endnu for disse vanskelige Tidens Skyld haver kundet være bragt paa Tøede igien, da have vi derom givet denne

Constitution, at for hvad Ruin samme enten i Procuratoriis eller Præbendis fand være i disse onde Tider geraadet udi, vi da, som billigt og tilbørligt er, hos Posteriteten at være undskyldt og angerløse.

Conclusum Anno et Die ut supra.

Hans Svane. Johan Bandali D. Christianus Noldius S. S. Theol. P. P. Matthias Fossius S. S. Theol. Prof. Reg. Petrus Resenius. Janus Bircherodius. Claus Borrichius. Wilhelmus Borm, Olai Fil. Mauritius Rønning. Georgius Wislebius D. Erasmus Bartholinus, Acad. Rector. P. Scavenius. Th. Bartholini. Christianus Osiensfeldt. Johannes Zoega. Bartholus Bartholinus. Erasmus Windingius. Georgius Hilarius.

2. Dytegeser til Aaret 1662 a).

Af Promotionibus betales Ic.

af en Doctore 24 Rd.

af en Magistro, som ei er Baccalaureus, 12 Rd.

af en Magistro, som er Baccalaureus, 8 Rd.

af en Baccalaureo Philosophiæ 4 Rd.

a) Af samme Haandskrift.

Univerfit, og Skole-Annaler 1810, 2 B.

og tilkommer af disse Penge, naar de falder, Universitetet ikkun den halve Deel; den anden halve Deel hører det Facultet til, i hvilket Candidati promoveres.

Samme Aar var:

Reactoris Løn i Penge	60 Rb.
Notarii Løn og for et Aars Papir	24 —
Musici s. Reactoris Scholæ stipendium	30 —
Tvende Pedellers Løn à	27 —
Ringerens Løn	22 —
Vet. Bibliothecarii Løn	15 —
Universit. Fogeds Løn i Aarhuus	13 —
Professorum Dfferpenge til de tre store Høitider	432 —

hvilke sidste deelttes saaledes, at

de 7 Doctores fik hver	12 Rb.
— 6 Philof. ordinar. hver	8 —
— 3 Pædagogi hver	4 —

3. Søren Michelson Pølls Bestallings-
Brev paa Ridefogeds Bestilling over
Universitetets Gods i Aarhuus Capitel a).

Rektor og Professorer i det Kongelige Universitet i Kiøbenhavn giøre vitterlig, at vi hafve be-

a) Det var det saakaldte Præbenda Tvende, som endnu tilhører Universitetet, forsaavidt det ei er solgt; s. disse

vilged oc antaged, oc nu med dette vort aabne Brev bevilge oc antage erlig oc velacht Mand, Søren Michelsøn, til at være Universitetets Videregøbet vffver det Camacgods i Sjælland, som vi efter afgangen sal. Doct. Jacob Matthison, fordum Bisceop i Aarhus Stift, have bekommed, oc det med disse esterscreffne Bilkaar.

1) Skal hand troligen oc slittigen sit embede forrette, Rectori oc Professoribus findis lydig oc villig at tiene, hvor hand kan, de sig anbetroede Bønder at forsuare, saavit han efter Loven oc Necessen efter deres befaling oc samtøche giøre kand, saa intet skal mangle, heller for hans Skyld forsøm-

D. 2

Annaler 1809 2 B. S. 92. Ved Karet 1662 indbragte det aarlig

Rug	• • •	32	•	6	•	Stpr.
Byg	• • •	80	—	5	—	
Havre	• • •	42	—	4	—	
Smør	• • •	15½				Fierding
Eviin	• • •	18				Stykker
Hornød	• • •	2	—			
Landgildepeng	• • •	5	Dal.	1	Mt.	6 St. 2 Mt.
Engpeng	• • •	1	—			
Giesleriepeng	• • •	—	2	—		
Badehuse	• • •	4	—	3	—	

Foruden hvad uvis Indtægt kunde falde, saasom af Stedemaal, Sagesald, &c.

(Af et gl. Haandskrift).

mes, som Høsbondens rettighed, bøndernes for-
 suar oc godset vedlige at holde, saavel som det øde
 oc forarmede med ald vindskibelighed paa fode igien
 at hielpse, vedkommer, oc i alle maader sig saa for-
 holde, som en slittig troe foged bør oc vel anstaaer,
 oc hand for Gud oc alle vedkommer acter at for-
 suare.

2) Landgilden oc ald anden visse indkomst skal
 hand til rette tid indkressue oc indsamle, oc staa for
 ald den Landgilde restans oc andet, som for hans
 forsømmelses skyld bliffuer borte eller uvisse.

3) Skal hand ingen gaarde eller jorde bortfeste
 eller bortlene; ey heller noget af Skoffuene selge,
 eller felde lade, bønderne ingen affslag formedest
 misvert eller andre aarsager at forunde, sager at
 affvinge, langt mindre noget usædvanligt paa
 skifte eller anden maade af Bønderne fordre, mens
 skal her udi intet giøre uden Rectoris oc Professo-
 rum, eller den, paa deres vegne deri haffuer at
 disponere, expresse befaling oc samtøche.

4) Skal han heller icke bruge nogen af bøn-
 dernes jorde, eller driuffue nogen handel oc Kiøb-
 mandskab med dem, ey heller dem til uplict bruge,
 mens hvis de hannem til en hest at holde, oc for at
 vere fri for at age hannem, af deres egen fri villie,
 oc uden deres skade, giffue vil oc kand, skal hand
 lade sig noye med, oc ellers ingen, i hvem det end
 vere kand, forunde nogen reyse, ect oc arbeyd af

Samme Universitets tiennere, uden de derpaa haffuer Rectoris expresse pås.

5) Skal hand hver aar, strax efter Philippi Jacobi dag, haffue sit Regenskab serdigt, oc det rigtigt anscreffued efter Aarhus Capitels Riob, oc det til Rectorem fremsende, hvori rigtigen skal indføres 1) alt beholdning 2) fuldkommen Tordebog; 3) hvis af huusmænd Universitetet bør at haffue; 4) hvis i giæld oc Burdering annammes af det, som uden hans forsømmelse icke kunde efter Tordebogen vere levered; 5) alle slags sagesald, feste, arffveløs gods, solt Skou, ectpenge, som Rector oc Professores billig eracter af bønderne at kunde tages, oc huis i sliq maade bør til indtegt at føres.

6) For samme hans tieniste skal hand lade sig noye med huis vi hannem haffuer tillsagd, aarliggen at maae indbeholde aff indkomsten, alle smaa beder, som er 4 lam, 8 gies oc 28 høn, og derforuden i penge tiuffve slette Daler, saa vel som den ordinarie Fogeders rettighed, nemlig den tiende penge af feste og sagesald. Huor imod hand intet skal indføre for blek oc papir, ey heller for rettergangs omkostninger oc dompenge, saaviit bønderne vedkommer at betale, oc hand hos dem kand bekomme. Dog hermed icke at forstaa, huis hand i andre Universitetets arender oc sær befalinger kunde anvende, det maae hand billigen anscriffue oc sig til udgift føre.

Men dersom hand befindes at giøre inod nogen af forscreffne Wilkaar, til hvilcke samptlige at holde oc efterkomme hand sig, med her paa giffuen gienbref, hafver forplietet, da skal hand sig dette bestillings brev oc fornte ridefogeds bestilling strax der med hassue forbrut, oc Rector oc Profellores i det Kongl. Universitet i Kiøbenhavn da hassue fuldkommen mact, oc stande dennem frit fore, uden nogen modsigelse eller dom at antage en anden i handes sted, oc samme ridefogeds bestilling med sin tillagde løn at offverdrage til hvem som helst dennem lyster, som alle disse fornte Wilkaar tilsammen vil noyacteligen efterkomme. Dette til bekræstelse hassue vi ladet Rectoris signete træche her neden fore.

Kiøbenhavn den 10 Aprilis 1662.

(Af Universitetets Copiebog 1658—1671. fol. 90 sq.)

4. Kong Frederik den andens Brev til Borgemester og Raadmænd i Helsingør angaaende Tilladelse at afhænde den til Latinskolen sammesteds den af Herluf Trolle og Birgitte Gise skænkede Gaard a).

Friderich ic. Vor gunst thilforn; Wiider, att eythersom affgangen Herluff Throlle met hand

a) Herluf Trolles Gævekrev af 1 Jan. 1555 er aftrykt hos Hofmann VII, S. 66 ff. Hvor meget Gaarden med

Hustrue Fruen Byrgitte Gise haffuer giffut thill Scholen her udj vor Riøpstedt Helsingør en Gaard her sammesteds, och Wij forfare, att mögit schall opgaae thill samme Gaards bygning ved macht at holde, saa att thet therfore schulle vere Scholen thill mere nytte och fordeel, att mand lod selge samme gaard och pengene siiden udsætte paa aarlig Renthe; therhoes ochsaa fornemme, att nogle gott Folk schulle vere, som thend haffuer begeritt thill Liebbs aff theris egne Slekt och forvanthe, huorud indén i dog haffuer haft bethenkende, Ether udj nogen maade uden vor Naadigst Bidschab och beuilling att inklade; tha epherdi att moren saa mögit vill opgaa och koste Scholen for en Gaard att holde vid heffdt och bygning, som kunde haffuis ther aff thill Husleie och Indkom, och thill Scholbornene kunde bekommes fast hogre Renthe, uden ald omkostning af huis penge, som samme Gaard kan selgis fore, end som the nu aff huslengge haffuer, sehr Wij for gott an, att samme Gaard maa selgis. Thi bede Wij Ether och ville, att I paa Scholens vegne forne Gaard laugbyde, och siiden selge och

sine tvende Haver blev solgt for, findes ikke optegnet, men betydeligt har det vel ikke været, siden Riøbesummen i Forbindelse med de 2000 rhinske Gylben i Gulb, som Herluf Trolle ligeledes skienkede Skolen, i Aaret 1629 ikke udgjorde mere end 3350 Rdlr. (Hofmann a. St. S. 68).

schiøde thill huilken mest therfore giffue ville, och
 huiſ penge, ſom i therfore bekomme kunde, att I
 them udfetter hoer gode viſſe Folk paa aarlig Men-
 the, och therudinden viider och rammer Scholens
 gaffin og bedſte, ſom thet Ether bør. Thermed oc.
 Actum Kroneborg 23 Auguſt No. 1586.

B.

I. Academiske Examina.

I. Examen Artium

i October 1810.

Til Examen Artium fremstillede sig i dette Efter-
 teraar 83 i den foreskrevne Orden til Universitetet
 dimitterede Ynglinge. Af disse vare de 61 udgaaenge
 fra offentlige lærde Skoler, de 22 dimitterede fra
 private Instituter eller af private Lærere. Forhol-
 det mellem de enkelte offentlige Skolers Dimissio-
 ner var følgende:

Danmark.

Fra Kiøbenhavns Skole	10
— Roeskilde	2
— Helsingør	1
— Frederiksborg	3
— Slagelse	5
— Nykøbing	4
— Odense	2
— Nyborg	2
— Aalborg	3

Fra Viborg Skole	2
— Aarhus	5
— Randers	2
— Horsens	2
— Ribe	1
— Fridericia	1
— Eolding	3
	<hr/>	43

Norge.

Fra Christiania Skole	8
— Christiansand	4
— Bergen	2
— Tronhiem	3
	<hr/>	17
Desuden fra Husum Skole	1
	<hr/>	tilsammen 61

I Henseende til Fødsel og Herkomst var Forholdet mellem samtlige 83 Dimitterede saaledes:

28	vare	Sønner	af	civile	Embedsmænd
4	—	—	—	—	— militære Embedsmænd
26	—	—	—	—	— geistlige Embedsmænd
9	—	—	—	—	— Kjøbmænd
9	—	—	—	—	— Borgere og Håndværkere
3	—	—	—	—	— Proprietærer, Forvaltere eller Jordegodsforpagtere
4	—	fødte	af	Bondestanden.	

Examen Artium

ved Kiøbenhavns Universitet i October 1810.

Litr. A. Examinationsdeputation.
Rector Magnificus, Statsraad og Ridder Bugge.
Doctor og Professor P. E. Müller.
Justitsraad Schow.
Professor Engelstoft.

Examinander.	Hvorfra og af hvem demitterede.	Examens Characterer:													
		Dansk Stil.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Lydst.		Frank.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.
							Overfættelse af Dansk paa Lydst.	Overfættelse af Lydst paa Dansk.	Overfættelse af Dansk paa Frank.	Overfættelse af Frank paa Dansk.					
1. Aagesen, Matthias . . .	Borgerdydskolen . . .	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.
2. Bæk, Friderich Søren . . .	Borgerdydskolen . . .	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
3. Bølling, Jørgen Andersen . . .	Kiøbenhavns Cathedralskole . . .	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	udm. godt.	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.
4. Clausen, Christopher Michael . . .	Hertussholms Skole . . .	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	maadelig.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.
5. Eylesen, Martin Christian . . .	Brendstrup og v. Westens Inst. . .	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	maadelig.	— —	— —	— —
6. Fabricius, Martin Christian . . .	Borgerdydskolen . . .	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
7. Friis, Christian . . .	Borgerdydskolen . . .	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	maadelig.	maadelig.	godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	maadelig.	— —	meg. godt.	godt.
8. Hansen, Carl Ludvig . . .	Hertussholms Skole . . .	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	udm. godt.	— —	meg. godt.	— —	maadelig.	— —	— —	— —	— —
9. Hørt, J. Eddard Colbjørnsen . . .	Schouboes Institut . . .	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	— —	meg. godt.	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.
10. Holch, Søren Hagerup . . .	Hertussholms Skole . . .	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —
11. Holmblad, Rasmus . . .	Schouboes Institut . . .	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.
12. Houb, Christian Magnus . . .	Schouboes Institut . . .	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	meg. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
13. Krüger, Christian Friderich . . .	Schouboes Institut . . .	udm. godt.	mea. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
14. Malling, Carl . . .	Kiøbenhavns Cathedralskole . . .	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.
15. Münter, H. Balt. Adde Stephan . . .	<small>privat st. demitteret af Hr. Biskop Ridder Malm</small>	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	— —	— —	— —
16. Ringel, Christian . . .	Brendstrup og v. Westens Inst. . .	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.
17. Rose, Peter . . .	Schouboes Institut . . .	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
18. Rudelbach, Andreas Gottlieb . . .	Kiøbenhavns Cathedralskole . . .	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	udm. godt.	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.
19. Sühr, Johan Theodor . . .	Borgerdydskolen . . .	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
20. Tøft, Georg Nicolai . . .	Schouboes Institut . . .	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	tem. godt.	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.
21. Thomsen, Friderich . . .	Kiøbenhavns Cathedralskole . . .	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	udm. godt.	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.
22. Westphal, Friderich . . .	<small>privat st. demitteret af Cand. Theol. Rasmus</small>	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	maadelig.	— —	— —	— —	stet.	— —	— —	godt.	godt.

Efter Skrivelse fra Skoleraadet ved Kiøbenhavns Cathedralskole til Decanus i det philosophiske Faculter havde følgende Candidater fra bemeldte Skole ved Examen i vedkommende Skoleraadets Nærværelse erholdt følgende Characterer i bedegnede Rubriker:

Bølling, Jørgen Andersen . . .	Histor. Philos.	udm. godt.	Physik	udm. godt.	Naturhistorie	udm. godt.
Rudelbach, Andreas Gottlieb . . .	— —	udm. godt.	— —	mea. godt.	— —	udm. godt.
Thomsen, Friderich . . .	— —	udm. godt.	— —	udm. godt.	— —	udm. godt.
Malling, Carl . . .	— —	meg. godt.	— —	— —	— —	— —

Efter Andreretning fra Professor Børksen ved Hertussholms Skole til Decanus i det philosophiske Faculter havde følgende Candidater fra bemeldte Skole ved Skole-Examen erholdt bedegnede Characterer for Physik:

Clausen, Christopher Michael, udm. godt.	Hansen, Carl Ludvig, meg. godt.	Holch, Søren Hagerup, godt.
--	---------------------------------	-----------------------------

Examen Artium

ved Kiøbenhavn's Universitet i October 1810.

Lit. B.

Examensdeputation.

Doctor og Professor Ridder Hornemann.

Professor Wøldike.

Professor Ridder Rahbek.

Professor Thorlacius.

Examens Characterer:

Examinander.	Hvorfra og af hvem demitterede.	Examens Characterer:													
		Dansk Stil.	Latin.	Latin Stil.	Græk.	Hebraisk.	Eddst.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.
							Oversættelse af Dansk paa Eddst.	Oversættelse af Eddst paa Dansk.	Oversættelse af Dansk paa Fransk.	Oversættelse af Fransk paa Dansk.					
1. Uchlund, Einer Severin	Herlufsholms Skole	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	— —	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.
2. Bøch, Ole Edsmus	Slagelse Skole	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	godt.	godt.	— —	— —
3. Beckmann, Peder Christian	Privatim. dimit. af Cand. Theol. Rasmussen	godt.	mog. godt.	maadelig.	godt.	— —	maadelig.	— —	tem. godt.	— —	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.
4. Bloch, Peter Christian	Ryefløding Cathedralskole	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	— —	— —	godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —
5. Christensen, Jens Gottfried	Slagelse Skole	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —
6. Blundt, Henrik	Privatim. dimit. af Cand. Juris Groth	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	godt.
7. Knudsen, Hans Joachim Ewald	Odense Cathedralskole	udm. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.
8. Knudsen, Hans Christian	Privatim. dimit. af Studios. Adler	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.
9. Langhorn, Chr. Carl Erhard	Ryefløding Cathedralskole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.
10. Lundsteen, Daniel	Helsingørsk Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.
11. Olsen, Jørgen Gad	Slagelse Skole	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	— —	— —
12. Petersen, Adolph Jacobi	Slagelse Skole	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	— —	— —	godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —
13. Reiersen, Peder Thesstrup	Herlufsholms Skole	meg. godt.	godt.	maadelig.	godt.	— —	maadelig.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.
14. Reiersen, Christian	Herlufsholms Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.
15. Rosen, David	Ryefløding Cathedralskole	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.
16. Rühöf, Niels Michs	Slagelse Skole	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —
17. Sallath, Jens David Frederich	Krederiksborg Skole	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.
18. Sommer, Jensenus Magnus	Krederiksborg Skole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —
19. Strøbe, Peter Ditlev	Ryefløding Cathedralskole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.
20. Sørensen, Søren	Odense Cathedralskole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.
21. Wulffer, Harald Waldemar	Privatim. dimit. af Cand. Theol. Rasmussen	godt.	tem. godt.	maadelig.	— —	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
22. Zoffmann, Johannes Søren	Krederiksborg Skole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.

Efter Indberetning fra Professor Brønsen ved Herlufsholms Skole til Decanus i det philosophiske Facultet have følgende Candidater fra bemeldte Skole ved Skole-Examen erholdt vedtagne Characterer for Physik:

Reiersen, Peder Thesstrup udm. godt.
 Reiersen, Christian udm. godt.
 Uchlund, Einer Severin meg. godt.

Examen Artium

ved Kiøbenhavn's Universitet i October 1810.

Str. C. Examensdeputation.

Professor Wolf.

Professor Sverdrup.

Professor J. Møller.

Examens Characterer:

Examinander.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	Examens Characterer:													
		Dansk Stil.	Latin.	Latinsk Stil.	Græk.	Hebraisk.	Tydsk.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.
							Oversættelse af Dansk paa Tydsk.	Oversættelse af Tydsk paa Dansk.	Oversættelse af Dansk paa Fransk.	Oversættelse af Fransk paa Dansk.					
1. Laboe, Niels Michael	Århuus Cathedralskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	—	—	—	—	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.
2. Nagaard, Laurentius Jacobi	Golding Skole	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	—	—	—	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.
3. Børfelsen, Johan Christopher	Viborg Cathedralskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	maadelig.	—	—	—	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.
4. Brøndt, Jørgen Ludvig	Århuus Cathedralskole	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	—	—	—	godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	godt.
5. Bruun, Søren Bedege	Århuus Cathedralskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	—	—	—	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.
6. Christensen, Jens Kirkerup	Husum Skole	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	—	—	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.
7. Dahl, Lauritz	Randers Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	—	—	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.
8. Estrup, Hector Frid. Jansen	Randers Skole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	—	—	—	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.
9. Gorm, Johan Peter	Viborg Cathedralskole	godt.	godt.	tem. godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	—	—	—	godt.	—	—	—	—
10. Heiberg, Christ. Severin Balle	Horsens Skole	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	—	godt.	—	—	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.
11. Høholt, Hans Henrik	Ribe Cathedralskole	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	—	—	—	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
12. Hvidt, Willads Raskberg	Århuus Cathedralskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	—	—	—	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
13. Jacobsen, Christian Frederich	Ålborg Cathedralskole	tem. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	—	godt.	—	—	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.
14. Malling, Joachim	Golding Skole	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	—	godt.	—	—	—	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.
15. Møller, Niels Christian	Privatist, dimitteret af Magister Werlauff	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	maadelig.	—	—	—	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.
16. Obel, Valamon Fogh	Ålborg Cathedralskole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	—	—	—	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.
17. Pandrus, Christen Pedersen	Ålborg Cathedralskole	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	—	—	—	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.
18. Raac, Søren Asmussen	Århuus Cathedralskole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	—	—	—	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.
19. Raaschow, Søren Jens August	Golding Skole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	—	—	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.
20. Riis, Peter Udoahl Andreas	Horsens Skole	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	—	—	—	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.
21. v. Scheffeldt, Poul	Privatist, dimitteret af Cond. Juris Grotz	godt.	tem. godt.	godt.	—	—	maadelig.	—	—	—	maadelig.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.

Exam en Ar t i u m

ved Kiøbenhavn's Universitet i October 1810.

Vir. D. Examensdeputation.
Professor Ridder Abr. Kall.
Professor Nic. Chr. Kall.
Professor Ridder Treschow.
Professor Ørsted.

Exam inander.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	Examens Characterer:														
		Dansk Stil.	Latin.	Latin Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Tysk.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	
							Oversættelse af Dansk paa Tysk.	Oversættelse af Tysk paa Dansk.	Oversættelse af Dansk paa Fransk.	Oversættelse af Fransk paa Dansk.						
1. Bernhoft, Hans Lassenius	Christiansands Cathedralsskole	meget godt.	godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	meget godt.	— —	meget godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.
2. Blyth, Mathias Rumsen	Eronhjems Cathedralsskole	godt.	meget godt.	godt.	meget godt.	godt.	— —	meget godt.	— —	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meget godt.	meget godt.
3. Boye, Caspar Johannes	Eronhjems Cathedralsskole	godt.	udm. godt.	meget godt.	udm. godt.	meget godt.	— —	meget godt.	— —	meget godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	meget godt.
4. Hansen, Even	Christiania Cathedralsskole	meget godt.	godt.	godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	meget godt.	godt.	godt.	meget godt.	godt.
5. Hartman, Johan Marius	Christiania Cathedralsskole	meget godt.	godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	meget godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	udm. godt.	godt.
6. Holmboe, Hans	Christiania Cathedralsskole	meget godt.	godt.	godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	meget godt.	meget godt.	udm. godt.	meget godt.
7. Holst, Friderich	Christiania Cathedralsskole	godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meget godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meget godt.
8. Horn, Carl Tobias	Christiania Cathedralsskole	godt.	meget godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	meget godt.	godt.	godt.	meget godt.	tem. godt.	tem. godt.
9. Jensen, Johan Christian	Prebostsk., dimitteret af Mag. D. D. Blyth	godt.	godt.	tem. godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	tem. godt.	meget godt.	godt.	godt.
10. Kamstrup, Hans	Bergens Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meget godt.	godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	udm. godt.	godt.	godt.
11. Lange, Alexander	Christiania Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	godt.
12. Olsen, Andreas	Bergens Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meget godt.	godt.	godt.
13. Ottesen, Ditto Christian	Christiania Cathedralsskole	meget godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	godt.	— —	meget godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meget godt.	meget godt.
14. Petersen, Hans Christian	Christiansands Cathedralsskole	meget godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	godt.	godt.	— —	meget godt.	— —	meget godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	meget godt.
15. Riis, Boye Christopher	Christiania Cathedralsskole	meget godt.	godt.	meget godt.	meget godt.	meget godt.	godt.	— —	godt.	— —	meget godt.	godt.	godt.	meget godt.	meget godt.	tem. godt.
16. Simonsen Daniel Barth.	Christiansands Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.
17. Sommerschild, S. Christopher	Eronhjems Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meget godt.	godt.	— —	meget godt.	— —	godt.	— —	meget godt.	tem. godt.	tem. godt.	meget godt.	godt.

J. Overeensstemmelse med Forordningen af 22de Martii 1805 §. 20 indfillede sig til nye Prøve i Geographie Nicolaus Bagger fra Slagelse Skole, og erholdt derfor Characteren temmelig godt. Ligeledes indfillede sig i Følge Bevilgning fra Directionen for Universitetet og de lærde Skoler af Kiøbenhavn's Cathedralsskole Friderich Blochros til Prøve i det Hebraiske, som han forhen in examine Artium ei havde angivet, og erholdt derfor Characteren godt.

Efter Indberetning fra Skoleraadet i Christiania Cathedralsskole tilføies endnu, at følgende Candidater ved den den der holdte offentlige Examen havde erholdt følgende Characterer i vedtagne Rubriker:

	Physik	Naturhistorie	Anthropologie	Engelsk
Hansen, Even	godt.	meget godt.	meget godt.	— —
Hartman, Johan Marius	— —	— —	udm. godt.	— —
Riis, Boye Christopher	— —	meget godt.	udm. godt.	— —
Lange, Alexander	— —	udm. godt.	udm. godt.	— —
Holmboe, Hans	— —	meget godt.	udm. godt.	— —
Horn, Carl Tobias	— —	maadelig.	tem. godt.	— —
Holst, Friderich	— —	meget godt.	udm. godt.	godt.
Ottesen, Ditto Christian	— —	meget godt.	udm. godt.	— —

De Anmeldte vare ifølge Forordningen af 22 Marts 1805 fordeelte paa fire af Directioner indnævnte Examinationsdeputationer, saaledes som højskolede Tabeller A. B. C. D. udvise. Den Deputation, hvis Medlemmer ere nævnde paa den med Lit. A. betegnede Liste, var det for denne Gang overdraget at opgive Pensæ og Themata til de fristlige Udarbejdelser. Disse Opgaver vare for de forstællige Rubriker følgende.

I. I Modersmaalet.

Hverfor er det især i Ungdommen nødvendigt at anvende Tiden vel?

2. Oversættelse af Latin paa Dansk.

(Af M. A. Mureti Epistol. I. XI.)

M. Antonius Muretus S. D. Paulo Manutio. Heri ad Te scripsisse; sed volui gratificari a) Lazaro Mocenio, adolescenti optimo, ingeniosissimo, studiosissimo, quod et ipse incensus erat cupiditate cognoscendi Tui, et eum ego cupiebam a Te cognosci, de quo me tam læpè prædicantem. b) audisses. Hic enim est unus prope-

a) d. e. gratam rem facere.

b) prædicare de tale med Roes om.

modum, de quo ego mihi omnia summa polliceri audeo; neque metuo, ne me spes fallat. Quæso Te, complectere c) eum mea causa, quam poteris humanissime; dignus est enim omni benevolentia atque amore. Ingenium summum, industria mirifica, mores optimi atque incorruptissimi. Denique, quicquid dici de illa ætate honorifice d) potest, id me de eo dixisse et merito dixisse Tibi persuadeto. Accipies ab eo, quod superest Tibulli e), et scholia f) mea in primum librum: de quibus cupio audire iudicium Tuum.

2. Oversættelse af Dansk paa Latin

Da man spurgte Socrates, om han meente, at Archelaus, Perdiccas's Søn, som paa den Tid holdtes for den lykkeligste, virkeligen var lykkelig 1), sagde han: jeg veed det ikke; thi jeg har

c) complecti aliquem antage sig En.

d) hæderligen.

e) Genitiv af Tibullus. Ved Tibullus forstaæes her Tibulls Bærker.

f) Anmærkninger.

1) beatus.

aldrig talt med ham. — Kan du da ikke vide det paa anden Maade? — aldeles ikke. — Kan du altsaa ikke engang om Persernes store Konge sige, om han er virkeligen lykkelig? — Kan jeg det, da jeg ikke veed, hvor opløst 2), hvor god en Mand han er? — hvad? troer du da, at et lykkeligt Liv bestaaer deri? — jeg er ganske af den Mening, at de gode ere lykkelige, de onde ulykkelige. — Archaus er altsaa ulykkelig? — Bisseligen, saafremt han er uretfærdig.

2. Oversættelse af Dansk paa Tydsk

I Historien ere Prøverne paa et godt Hierte ligesom Perler, hvilke man med desto større Omhyggelighed 1) opsamler, jo fioldnere de forekomme. Hvilken Glæde for den sølende 2) Mand, naar han om Robert, Hertug i Nordmandiet i et af de mærkeste 3) Aarhundreder, læser, at han til sin Broder Henrich, hvem han i en Beleiring havde bragt til yderste Mangel paa Vand, sendte Vand og tillige

2) doctus 3) miser,

1) Sorgfalt.

2) empfindlich,

3) finster.

noget Blin til hans Taffel ind i Fæstningen. Thi hvad? sagde han til sin anden Broder, Wilhelm af Engeland, der gjorde ham Bebreidelse 4) formedelst en, som han kaldte det, saa utidig 5) Godhed: "Hvad? skal jeg lade min Broder omkomme af Dørst? Naar han er borte 6), hver tage vi da en anden fra 3)?"

5. Oversættelse af Dansk paa Fransk.

Da Byen Rhodos a) blev beleiret b) af Demetrius, var der en berømt Maler ved Navn Protogenes, som havde sit Værksted c) i Forstaden d). Fiendernes Nærværelse og Vaabnernes Lummel e) bragte f) ham ikke til at forlade sin Bopæl g), ei

4) Vorwurf.

5) unzeitig.

6) dahin.

7) hvorfra, woher.

a) Rhodes.

b) assiéger.

c) atelier, m.

d) fauxbourg, m.

e) bruit, m.

f) bringe til, paa dette Sted: faire.

g) demeure, f.

heller at afbryde sine Arbeider. Kongen blev deraf
 forundret h), og spurgte ham en Dag om Nar-
 sagen. Han svarede: det kommer sig deraf i), at
 jeg veed, at De har erklæret Krig imod Rhodierne k),
 men ikke imod Konsterne. Deri tog han ei heller
 feil l). Demetrius viiste sig virkelig som hans
 Beskytter; han satte en Vagt m) omkring hans
 Bærksted, paa det han midt i Leiren selv kunde
 have Noe n), i det mindste Sikkerhed. Kongen gif
 ofte hen for at see ham arbeide, og trættedes o)
 ikke ved at beundre hans Flid p) og særdeles Due-
 lighed.

6. § Religionen.

a) Af den christelige Religionslære.

1) At udvikle Religionens Vigtighed med Hensyn
 til at forbedre og berolige Mennesket.

h) surpris.

i) det kommer sig deraf, at: c'est qve.

k) les Rhodiens.

l) at tage feil, se tromper.

m) garde f.

n) repos, m.

o) at trættes, se lasser.

p) application, f.

2) Paa hvilke Grunde beroer Overbeviisningen om, at Jesus Christus er sendt af Gud?

b) Af den bibelske Historie.

At fortælle de vigtigste Omverlinger i Byen Jerusalems Skiebne fra Davids Tid indtil dens Ødelæggelse ved Romerne.

7. § Historien.

a) Af den ældre.

1) Allatis nonnullis de statu Romæ sub Romulo, ostendatur, quibus institutis de populo suo bene meruerit Numa Pompilius?

2) Quid intelligitur per eventum, qui dicitur magna populorum migratio? Qvænam ejus origo, et quinam effectus præcipui?

Af den nyere.

1) Efterat have opregnet de forskjellige Dynastier, som have regieret i Frankrig fra det 5 Aarhundrede indtil vore Tider, omstændeligere at forklare, hvorledes den carolingiske Dynastie kom paa den franske Throne.

2) Ved hvilke Begivenheder og berømte Mænd er Waldemar I Regiering i Danmark mærkvoerdig?

8. *Arithmetik og Geometrie.*

- 1) At uddrage Kvadratrodten af 78 indtil eller med trede Decimaler.
- 2) At forklare, hvori den geometriske Proportion bestaaer, og at bevise dens vigtigste Egenskaber.
- 3) Man forlanger, at der skal bevises, 1) naar man i en ligebenet Triangel fra Toppen drager en Perpendicularer til Grundlinien, da deler den hele Trianglen, Vinklen ved Toppen og Grundlinien i tvende lige store Parter. 2) Naar Grundlinien ved en Perpendicularer fra Toppen er deelt i tvende lige store Parter, da er denne Triangel en ligebenet Triangel.
- 4) Naar i en Triangel drages en Linie parallel ved Grundlinien, da at bevise, at de affkaarne Stykker af Siderne ere indbyrdes proportionale og proportionale med de hele Sider.

Blandt de 82 Candidater, som havde fremstillet sig til Examen, og af hvilke ingen blev funden umoden, havde 2 ikke angivet Græsk, 31 ikke Hebraisk, 5 ikke Arithmetik og Geometrie *). Af de

*) nemlig de fra Slagelse Skole dimitterede, forbi denne Skole ei endnu er reformeret.

samtlige Dimitterede, som indstillede sig saavel til de mundtlige som skriftlige Prøver, udmærkedes, i Overensstemmelse med Forordn. § 24, i første Classe Tørgen Andersen Bølling, dimitteret fra Frue Skole i Kiøbenhavn, i anden Classe Frederik Thomsen fra samme Skole. Til ifølge Forordningens § 20 i visse Rubriker at aflægge ny Prøve efter et halvt Aars Forløb forpligtedes 3.

Efter tilendebragt Examen og Inscription blev de nye academiske Børgeres Optagelse paa den i Forordn. § 24 foreskrevne Maade den 10 Nov. ved Universitetsfesten til Erindring om den danske Kirkes og Høiskoles Reformation, hvilken Solennitet foregik i Regentkirken, af daværende Decanus i det philosophiske Facultet, Professor Ridder Treschow høitideligen bekiendtgjort. Den sædvanlige latinske Tale holdtes af Professor D. H. Mynster, og handlede om hvad der giver Anledning til store og gavnlige Revolutioner.

Til Høitideligheden var Indbydelsen stæet af samme Forfatter ved et latinsk Program om de almindelige Regler for Pharmacopæers Udarbeidelse *).

*) Begge ere anmeldte i Kiøbenhavnste lærde Efterretninger for 1810 No. 43.

2. Ny Prøve i October 1810 for dem, som ifølge Forordningen angaaende Examen Artium § 20 vare forpligtede til at underkaste sig en saadan i visse Rubrikker.

Til at aflægge ny Prøve i Geographie indstillede sig Nicolai Bagger *), som derfor erholdt Characteren Temmelig godt.

3. Philologisk-Philosophisk Examen.

A. Philologisk Prøve.

Den 3 October.

1. (udeblev).
2. Nic. Pet. Arboe. — Laudab.
3. Pet. Christ. Boye. — Laudab. & publico encomio ornat.
4. Fred. Bonaventur Krüger. — Laudab.
5. Pet. Sandal. — Haud illaud.
6. Jørgen Stephensen. — Haud illaud.
7. Andr. Nic. Wulf. — Laudab.
8. Claus Schonn. Tryde. — Laudab.
9. Nic. Pet. Hoyer. — Laudab.
10. Joach. Gottsche Glod. — Laudab.
11. Jac. Hegelund. — Laudab.
12. Joh. Ernst Müller. — Laudab.

P 2

*) See disse Annal. 1810, 1 B. S. 243.

Den 10de.

1. Salom. Herh. — Haud illaud.
2. Christopher Gartner. — Non Cont.
3. Joh. Pet. Kohn. — Haud illaud.
4. (udeblev).
5. (afviist).
6. Fred. Vlochros. — Haud illaud.
7. Ernst Christ. Clausen. — Haud illaud.

B. Philosophisk Prøve.

Den 4de October.

1. Jac. Hornem. Bredsdorf. — Laud. & publico encom. ornatus.
2. J. L. A. Rosenvinge Kolderup. — Laud. & publico encom. ornat.
3. Henr. Nic. Clausen. — Laud. & publico encom. ornat.
4. (udeblev).
5. J. B. E. Benzon. — Laudab.
6. Pet. Bjørnstad. — Laudab.
7. Sylv. G. Jul. Rohde. — Laudab.
8. Henr. Calm. Hirsch. — Laudab.
9. (udeblev).
10. Alb. Pet. Lassen. — Laudab.
11. Christen Estrup. — Laudab.
12. (udeblev).

Den 6te.

1. Andreas Pilegaard. — Haud illaud.
2. (udeblev).
3. Jacob Koesoed. — Laudab.
4. Nsgenr Johs. Stadfeldt. — Laudab.
5. Joh. Christ. Glasen. — Laudab.
6. Joh. Ernst Müller. — Haud illaudab.
7. Georg Edv. Mourier. — Haud illaud.
8. Serem. Müller Høeg. — Laudab.
9. (udeblev).
10. (udeblev).
11. Fred. Vilh. Aug. Kierumgaard. — Laud.
12. Joh. Christoph. Cornisch. — Haud illand.

Den 8de.

1. Frid. Ditt. Greve af Reventlow. — Laud.
2. Leop. Rosenørn. — Laudab. & publ. encom. ornat.
3. Christ. Alb. Verche. — Haud illaudab.
4. Henr. Georg Fl. Verche. — Laudab.
5. Povel Lemming. — Laudab. & public. encom. ornat.
6. Joh. Lem. Smith. — Laudab. & publ. encom. ornat.
7. (udeblev).
8. Joh. Georg Holm. — Laudab.
9. Jac. Rife. — Haud illaud.
10. Christ. Vilh. Haagen. — Laudab.

11. Joh. Pet. Thriega. — Laudab. & publ.
encom. ornat.
12. Bernt Berntsen. — Laudab.
13. Nic. Dittl. Am. Ræder. — Laudab.
14. Conr. Matth. Lunding. — Laudab. & publ.
encom. ornat.

Den 9de.

1. Jac. Pangebek. — Haud illaudab.
2. Nic. Bagger. — Haud illaudab.
3. Joh. Ludv. Heiberg. — Laudab. & publ.
encom. ornat.
4. Henr. And. Bierregaard. — Laudab.
5. Fred. Plochorz. — Laudab.
6. Christ. Mich. Rottbøll. — Laudab.
7. Andr. Nic. Wulf. — Laudab.
8. Joh. Georg Trgens. — Laudab.
9. Christ. Flor. — Laudab.
10. Pet. Sandal. — Haud illaudab.

Af dem, som nu havde aflagt begge Prøver, bleve følgende 11 for Censorerne indkaldte og offentlig berømmede.

1. Henr. Nic. Clausen.
2. Joh. Pet. Thriega.
3. Povet Lemming.
4. Pet. Christ. Boye.
5. S. E. K. Rosenvinge Kolderup.

6. Jac. Hornemann Bredsdorf.
7. Pet. Møller.
8. Joh. Ludv. Heiberg.
9. Joh. Lem. Smith.
10. Conrad Matth. Lunding.
11. Leop. Rosenørn.

4. Theologisk Embedseramen,

Den 13de October.

1. Mathias Fausø. En Søn af Klokker Fausø, fød i Nigstrup i Aalborg Stift 1786, blev Student 1805. — *Laudabilis*.
2. Carl Freibrich Molbech. En Søn af Professor Molbech i Sorøe, fød sammesteds 1785, blev Student 1803. — *Laudabilis & quidem egregie*.
3. Peter Umbi Høyer. En Søn af Knud Høyer, fød i Fævejsle i Aarhus Stift 1788, blev Student 1806. — *Non contemnend.*

Den 15de.

4. Frederich Wilhelm Næsted. En Søn af Chirurgus Næsted, fød i Hjøring 1786, blev Student 1805. — *Laudabilis*.
3. Christian Nicolai Pingel. En Søn af forrige Landmaaler Pingel, fød i Odense 1781, blev Student 1798. — *Laudabilis*.

5. Juridisk Embedsexamen i October
1810.

A. Theoretisk Prøve.

a) Latinsk.

Den 6te October.

1. Vigfus Stephansen Thorarensen. En Søn af Amtmand Thorarensen, fød i Island 1787, blev Student 1804. — Laudabilis.
2. Johan Henrich Christopher Rummelhof. En Søn af afd. Major Rummelhof, fød i Aarhus 1788, blev Student 1805. — Laudabilis.
3. Christian Ferdinand Wilsø. En Søn af Procurator Wilsø, fød 1790. — Laudabilis.

Den 8de.

4. Peter Hersleb (Secretair). En Søn af afd. Højesteretsadvocat Hersleb, fød 1786, blev Student 1803. — Laudabilis.
5. Christian Lund. En Søn af Borgemeister Lund i Ribe, fød 1789, blev Student 1806. —

Den 10de.

6. Andreas Nicolai Hauch. En Søn af Stiftsamtmand Hauch, fød 1786, blev Student 1804. — Laudabilis.

7. Jacob Krumm. En Søn af Kiøbmand Krumm i Drammen, fød 1780, blev Student 1798. — Laudabilis.

b) Danst.

Den 12te October.

1. Frederik Arctander (Copiist). En Søn af Amtmand Arctander, fød 1790. — Ei ubesqvem.

2. Ole Saxild. En Søn af Forvalter Saxild ved Ulefoss Jernværk i Norge, fød 1788. — Besqvem.

3. Christian Ernst Kummel. En Søn af afd. Kiøbmand Kummel i Ribe, fød 1788. — Besqvem.

4. Tørgen Jansen Deigaard. En Søn af Landmand Deigaard, fød i Giellerup i Sylsland 1789. — Besqvem.

Den 13de.

5. Eiler Hagerup Tregder. Fød 1778. — Besqvem.

6. Lorents Henschien. En Søn af afd. Forvalter Henschien ved Hassel Jernværk, fød ved Bragerne 1786. — Besqvem.

7. Johan Caspar Preus. En Søn af afd. Hytteskriver Preus ved Kongsberg Sølvværk, fød 1786. — Besqvem.

8. Christian Frederich Seegers. En Søn af
Pinnedfabriqneur Seegers, fød i Kiøbenhavn
1792. — Beqvem.

Den 15de.

9. Poul Badstuber. En Søn af forrige Can-
cellieraad og Birkedommer ved Bordingborg
Nyttedistrikt, Badstuber, fød i Præstøe 1769. —
Beqvem.

10. Morten Hansen. En Søn af Hans Mor-
tensen, fød paa Grevskabet Lindenborg i Jyl-
land 1790. Beqvem.

11. Henrich Raundrup. En Søn af Saltmaa-
ler Raundrup, fød i Kiøbenhavn 1792. —
Beqvem.

12. Schule Theodor Thorbrøgger. En Søn
af Sabelmagermester Thorbrøgger, fød i Kiø-
benhavn 1793. — Beqvem.

Den 17de.

13. Christian Schwabe. En Søn af forrige
Laugmand, Kammerraad Schwabe, fød i Kiø-
benhavn 1787. — Beqvem.

14. Hans Adolph Valle. En Søn af Justits-
raad og Sorenssriver Valle, fød i Kiøbenhavn
1787. — Beqvem.

15. Peter Nicolai Müller. En Søn af Major
og Farver Müller her i Staden, fød samme-
steds 1791. — Ei beqvem.

16. Søren Sørensen. En Søn af Høker og
Theehandler Sørensen, fød i Kiøbenhavn 1792.
— Ei ubeqvem.
17. Johannes Elias Veek. En Søn af Hofe-
kræmmer Veek, fød i Kiøbenhavn 1793. —
Beqvem.

Den 19de.

18. Nis Nissen. En Søn af Nis Nissen, fød
paa Hillerupholm ved Ribe 1781. — Beqvem.
19. Jens Peter Bering. En Søn af Sogne-
begn Bering, fød i Tanderup i Ribe Amt
1789. — Ei ubeqvem.
20. Christen Anton Bruun. En Søn af Kiøb-
mand Bruun i Varde, fød 1788. — Ei ube-
qvem.
21. Johan Adolph Gottlob Stage. En Søn af
Slibscapitain Stage, fød 1791. — Beqvem.
22. Niels Riær. En Søn af Coffardiecapitain
Riær, fød 1793. — Ei ubeqvem.

Den 20de.

23. Jacob Hansen. En Søn af (ei angivet). —
Ei ubeqvem.
24. Hans Peter Salmon. En Søn af Korval-
ter Salmon ved Benzonsøje, fød i Snoldelov
ved Nøeskilde 1786. — Ei ubeqvem.

25. Andreas Peter Lundberg. En Søn af Maaler Lundberg, fød 1791. — Beqvem.

B. Practisk Prøve.

a) Candidati Juris.

1. Marcus Salsinus Wilhelm Greve af Sponneck (Ex. theor. den 17 Jun. 1808, Haud illaud). — Laudabilis.
2. Niels Peth Schønning (Ex. theor. den 13 Oct. 1809, Laud). — Non contemnendus.
3. Peter Johan Alexi Conradt Eberlin — Haud illaud.
4. Ikke antaget.
5. Wigfus Stephansen Thorarensen. — Laudabilis.
6. Johannes Christopher Henrich Rummelhof. — Haud illaud.
7. Christian Ferdinand Wilse. — Non contemnendus.
8. Peter Hersleb. — Laudabilis.
9. Jacob Krumm. — Laudabilis.

b) Examinati Juris.

1. Jens Wilhelm Styruup (Ex. theor. den 24 Jun. 1809, Beqvem). — Temmelig vel.

2. Søren Bay (Er. theor. den 25 Octob. 1806, Beqvem). — Vel.
 3. Mathias Christian Sigfried Eller (Er. theor. den 28 Jun. 1810, Beqvem). — Vel.
 4. Ole Saxild. — Temmelig vel.
 5. Christian Ernst Kummel. — Temmelig vel.
 6. Tørgen Jensen Deigaard. — Vel.
 7. Eiler Hagerup Tregder. — Temmelig vel.
 8. Lorenz Henschein. — Temmelig vel.
 9. Johan Casper Preus. — Vel.
 10. Poul Badstuber. — Vel.
 11. Morten Hansen. — Vel.
 12. Henrich Raundrup. — Vel.
 13. Schule Theodor Thorbrøgger. — Vel.
 14. Christian Schwabe. — Temmelig vel.
 15. Johannes Elias Pech. — Temmelig vel.
 16. Nis Nissen. — Temmelig vel.
 17. Andreas Peter Lundberg. — Temmelig vel.
-

II. Forelæsninger ved Kiøbenhavns
 Universitet og det pædagogiske
 Seminarium i Vintersemestret
 1810—1811.

A. Ved Universitetet.

I. Theologiske.

C. F. Hornemann Theol. D. & Prof. Publ.
 D. fortsætter sine Forelæsninger over Jesu dogma-
 tiske og moralske Lære efter Evangelierne, og oply-
 ser det N. L. hellenistiske Phrasæologie med udvalgte
 Exempler. Han tilendebringer den peripatetiske og
 stoiske Philosophies Historie.

F. M u n t e r, Theol. D. Sieland. og Ordens-
 biskop, foredrager Dogmehistorien indtil Scolasticis-
 mens Tid og forklarer den Augsburgske Confession.

Pet. Cr. M u l l e r, Theol. & Philos. D. P.
 P. D. foredrager den christelige Apologetik og den
 christelige Moral efter sine Haandbøger; holder Fo-
 relæsninger over Dogmatiken og Examinatorier.

M. B. Thorslacius, P. L. P. D. forklarer
 den første Bog af Psalmerne, det første og andet
 Brev til Corinthierne.

Jens M ø l l e r, Theol. Prof. P. E. giennem-
 gaaer efter Münscher Kirkehistorien fra Constantin
 den Stores Tid indtil Reformationen; forklarer

den mosaiske Archæologie og foredrager Indlebbningen til det G. L.; holder Examinatorier.

2. Juridiske.

Joh. Fr. B. Schlegel, S. U. D. & P. P. D. foredrager Processen efter Fædrelandets Love, og den hypothetiske Naturret; anstiller skriftlige Dvelser og Examinatorier.

F. L. Hurtigkarl, S. U. P. P. D. foredrager den romerske middelbare Tingenes Ret og Criminalret, og den dansk-norske middelbare Tingenes Ret; holder Examinatorier.

Ch. Brorson, S. U. P. P. E. foredrager den dansk-norske Criminalret og den romerske Personernes Ret; holder Examinatorier.

C. J. Møller, Secretær i Høiestret og Adj. i det jurid. Fac. foredrager den extraordinære og criminelle Proces efter Fædrelandets Love; den dansk-norske Statsret, den almindelige og europæiske Folkeret; anstiller theoretiske og practiske Dvelser; holder Examinatorier.

3. Medicinske.

F. E. Bang, Med. P. P. D. foredrager den specielle Therapie og holder Forelæsninger over udvalgte Sygdomstilfælde.

J. S. Sartorph, P. P. D. Chir. & Art. Obstet. forklarer Chirurgiens Grundsætninger; foredrager Giordemoder-Kunsten og viser Fødselsoperationerne paa Phantomet.

D. H. Mynster, M. D. & P. P. E. foredrager den practiske Medicin ved de Syges Senge paa Frederiks Hospital og holder Forelæsninger over Pharmacologien.

J. D. Herholdt foredrager det animaliske Livs Physiologie og udvalgte Capitler af Sæmedicinalvæsenet.

M. Skielderup, M. D. & P. P. E. giennemgaaer Syndesmologien, Myologien, Neurologien og de øvrige Dele af Anatomien.

4. Philosophiske.

M. Ubrah. Kall, Hist. P. P. D. foredrager den Slesvig-holsienske Historie og den nyere Fædrelands-Historie under den Oldenborgske Stamme.

Thomas Bugge, Math. & Astronom. P. P. D. foredrager Begyndelsesgrundene i Optik, Catoptrik og Dioptrik og handler om de meteorologiske Instrumenter; giennemgaaer den spheriske og theoret. Astronomie og den mathematisk Geographie; anstiller Examinatorier.

M. Nic. G. Kall giver Anviisning i det arabiske Sprog og forklarer Salomons Sententser.

M. Jerem. Wøldike foredrager Begyndelsesgrundene af Algebra og den reene Mathematik.

M. Jac. Wolf, Math. Prof. P. D. foredrager Arithmetiken og Begyndelsesgrundene af Algebra, den theoretiske Geometrie og Plangeometrien; holder Examinatorier.

Gr. Wad, Hist. Nat. Pr. P. D. foredrager Begyndelsesgrundene af Mineralogien og giennemgaaer den applicative Dryctognosie efter Werners System.

Dr. Nic. Treschow, Phil. Pr. P. D. foredrager Philosophiens Propædie, Logiken, Folkeretten og Grundlinierne af den almindelige practiske Philosophie.

M. B. Thorlacius, P. E. D. forklarar den romerske Literatur, fortolker Ciceros Bøger om Lovene og anstiller Stile- og prosodiske Dvælseser i det lat. Sprog.

M. Nic. Schow, Archæol. Prof. P. E. foredrager Kunstens, især Malerkunstens Historie i Frankerig og Spanien fra det trettende Aarhund. Begyndelse indtil Udgangen af det 18 Aarhundrede.

M. Er. Nyerup, P. Hist. Lit. og Univers. Bibliothekar, giver Anviisning til danske Bøger, især dem, som have deres Oprindelse fra Middeldalderen.

Universit. og Skole-Armater 1810, 2 B.

M. Gr. Bøgetrup, Decon. P. P. E. fore-
drager Landhuusholdningsvidenskabene.

Th. Bruun, P. L. & Lit. Angl. & Lect.
Sem. holder Forelæsninger over det engelske Sprog
og anstiller Skriveøvelser.

M. Laur. Engelstoft, Hist. & Geogr. P.
E. foredrager den nyere Europæiske Statshistorie
fra den vestphalske Fred indtil den anden Pariser-
Fred (1783); holder Forelæsninger over Stati-
stiken.

P. E. Müller, Theol. & Phil. Dr. Theol.
& Philos. P. P. D. foredrager den philosophiske
Moral og holder Examinatorier.

G. Everdrup, Lingv. Gr. P. P. E. for-
toller Kristophanis Plutus; foredrager Indledning
til Læsning af Platons Dialoger og den philologi-
ske Encyclopædie; anstiller Examinatorier.

M. J. Ch. Drsted holder Forelæsninger over
Pharmacentiken, Experimental-Physiken, Chemien
og de indvortes Forandringer i Legemerne, som ei
kan opdages ved Bægt.

M. H. E. Schumacher, Astron. P. E. fore-
drager Astronomien; oplyser de vigtigste Capitler af
Himmellegemernes Theorie efter Gauss *).

*) Med alternaadigt Tillæbelse forbliver Profess. Schu-
macher i Altona indtil Foraaret 1811; hvorfors han
entnu i Vintersemestret ingen Forelæsninger holder.

J. Mathke, Zoolog. N. P. C. foredrager Zoologien i Henseende til Slægternes Affiniteter.

N. Dblenschläger, N. P. C. forklarer Ewalds Digte.

M. C. Ch. Berlauff, Udj. ved Univers. vil efter sin Helbredelse nærmere anmeldte sine Forelæsninger.

B. Ved Seminariet.

D. G. Moldenhawer, Seminariets Director, anstiller practiske og Disputere-Dvelfer.

F. Wolf, Inspect. i den mathem. Classe, anfører til rigtig Underviisningsmethode i Arithmetiken og veileder Alumnernes egne Dvelfer.

G. Wad, Inspector i den phys. Classe, foredrager Reglerne for Underviisningen i Naturhistorie.

K. E. Rahbek, Inspector i den danske Classe, giver Veiledning i den danske Stil.

L. C. Sander, foredrager Pædagogiken efter Niemeyer; forklarer den tydske Grammatik; holder Forelæsninger over Declamationen, og anstiller deri practiske Dvelfer.

Th. Bruun, N. P. Angl. & Lect. Sem. holder Forelæsninger over det franske og engelske Sprog, og veileder Alumnernes skriftlige Dvelfer i begge.

M. B. Thovlacius giver en Udsigt over den græske og latinske Literatur, veileder til de classiske Auteurs Fortolkning og bedømmer Alumnernes latinske Udarbejdelser.

G. Sverdrup foredrager Reglerne for den historiske Underviisning i Skolerne.

III. Promotion.

Den 6 October forsvarede Candidatus Medic. Oluf Lundt Bang for Licentiatgraden i Medicinen offentlig i Regentskirken sin af det medicinske Facultet med følgende Censur:

"Facultas medica in Universitate Hauniensi hanc disquisitionem dignam judicat, quæ pro Licentia summos in Arte Medica honores capeffendi publico Opponentium examini subjiciatur.

J. S. Saxtorph

Dec. Fac. med.

antagne Inauguraldissertation de remediumum incitantium et roborantium discrimine (35 p. 8). De ordentlige Opponentere vare efter Directionens Anmodning Professorerne D. H. Mynster og J. D. Herholdt. Efter at Udfaldet af denne offentlige Actus var i Overensstemmelse med den

Kongel. Resolution af 1 Nov. 1808 *) igiennem Directionen til Hs. Majestæt indberettet, behagede det Allers høifstamme, under 30 Nov. giennem samme Direction at bemyndige det medicinske Facultet til at conferere Candidat D. L. Bang **) Licentiatgraden i Medicinen.

Dette er den første Gang, at Licentiatgraden i Medicinen er bleven meddeelt nogen Candidat siden foransførte Kongelige Resolutions Bekjendtgjørelse.

IV. Academiske Høitideligheder.

Reformationsfesten. S. ovenf. S. 224.

V. Fortegnelse paa dem, som i Aaret 1810 have erholdt Communitets- og Regentsstipendiet ***).

I. Agerup, J. V. Dimitt. fra Roeskilde Skole.
Theolog.

*) See disse Ann. 1810 I B. S. 41 ff.

**) Han blev i Aaret 1804 dimitteret fra det Schouboeske Institut i Kiøbenhavn, tog medicinsk Embeds Examen den 4 Nov. 1808, og vandt Præmien for Besvarelsen af den i Aaret 1809 ved Universitetet udsatte Prissopgave i Medicinen.

***) Ved deres Navne, som tillige have erholdt Regentsstipendiet, er sæiet et R.

2. Mchanius, H. C. Dimitt. fra Randers Skole. Theolog. R.
3. Baastrup, P. fra Horsens Skole. Jurist.
4. Bagger, J. L. fra Aarhus Skole. Medic.
5. Balslev, C. C. fra Nykøbing Skole.
6. Bierregaard, J. H. Privatist. Theolog.
7. Bildsoy, P. M. fra Ribe Skole. Theol. R.
8. Biørnestad, P. fra Christiania Skole. Theolog. R.
9. Blyt, M. N. Privilegerede fra Trondhiems Skole. R.
10. Boye, C. J. Skole. R.
11. Claudi, J. G. fra Aalborg Skole. Theol.
12. Daac, L. A. fra Bergens Skole. Theol. R.
13. Fog, H. H. fra Herlufsholms Skole. Theolog. R.
14. Fogtman, N. fra Ribe Skole. Theolog.
15. Fyhn, J. J. fra Esbjerg Skole. Theolog.
16. Gottsche, M. fra Aarhus Skole. Theol. R.
17. Hansteen, P. N. fra Christiania Skole. Jurist.
18. Hertel, J. C. fra Aarhus Skole. Theol.
19. Jessen, H. fra Slagelse Skole. Theol. R.
20. Jørgensen, H. fra Aarhus Skole. Theol.
21. Kannevorf, J. C. fra Aalborg Skole. Theol. R.
22. Kjerulf, C. N. fra Aarhus Skole. Theolog. R.
23. Lemming, P. fra Nyborg Skole. Theol.

24. Euplau, D. fra Kiøbenhavn's Skole. Theol.
25. Mündt, C. fra Kiøbenhavn's Skole. Mediciner.
26. Møller, Th. fra Warhuus Skole. Theol. R.
27. Nissen, C. D. H. Privatist. Jurist.
28. Petersen, N. fra Odense Skole. Theol. R.
29. Petersen, P. C. fra Gølding Skole. Theol.
30. Platon, J. M. fra Bordingborg Skole. Theol. R.
31. Prætorius, J. J. fra Haberslev Skole. Theolog.
32. Rife, J. Privatist. Theolog.
33. Rønsholt, M. P. D. fra Warhuus Skole. Theolog.
34. Salvesen, S. fra Christiansand Skole. Theolog.
35. Samuelsen, S. fra Kongsbjerg Skole. Jurist. R.
36. Sandvech, J. M. B. fra Frederic. Skole. Theolog.
37. Schelven, S. B. fra Christiansand Skole. Theolog.
38. Selmer, F. C. fra Odense Skole. Theol. R.
39. Sinding, P. C. fra Randers Skole. Jurist.
40. Sommer, J. M. Privilegeret fra Frederiksberg Skole. R.
41. Sommerchild, H. C. Privilegeret fra ditto. R.

42. Spandet, N. M. fra Horsens Skole. Jurist.
 43. Thrige, P. fra Roeskilde Skole. Theolog.
 44. Tryde, C. S. fra Slagelse Skole. Theol.
 45. Warneke, E. H. fra Bergens Skole. Theol.
 46. Wibe, C. P. fra Roeskilde Skole.
 47. Zoffman, J. S. Privilegeret fra Frederiks-
 borg Skole. R.

VI. Privatinscriberede *)

i Aaret 1810.

- F. A. Zahn, en Søn af (ei anmeldt); Civ. Kilon.
 S. W. Baudis, en Søn af Hr. Major v. Baudis
 i Kiøbenhavn; Civ. Kilon.
 C. P. Dehl, en Søn af (ei anmeldt); Civ. Kilon.
 C. F. W. Brandis, en Søn af Hr. Archiater
 Etatsr. Brandis; Civ. Kilon.
 E. Moltke, en Søn af Hr. Stiftamtmand v.
 Moltke i Ribe; Civ. Kilon.

VII. Blandede Efterretninger.

Det er bekjendt, at afdøde Kammerherre Bernst
 Anker i Christiania stjænkede i levende Live betyde-

*) I Medhold af Forordningen 22 Mart. 1805 § 1 og
 den Kongel. Resolution af 27 Jun. 1806,

lige Summer aarligen til Hielp for Trængende, og at han i Særdeleshed understøttede mange fattige unge Studerende. Saadanne ubestemte Understøttelser ophørte ved hans Død, hvilket har foranlediget mange Anmodninger om Hielp, som hidtil have maattet forblive uopfyldte. Si Anledning deraf har det behaget Hans Majestæt, paa derom gjort Foresøffling fra Administrationen for det ankerfke Fidei-Commis, under 12 May d. A. allernaadigst at resfolbere saaledes:

„Vi ville allernaadigst have tilladt, at Administrationen for det Ankerfke Fidei-Commis maa af bets Midler anvende indtil 5000 Rd. aarligen til Understøttelse for værdige, trængende og uformuende Studerende, imod at ved Administrationens aarlige Regnskab fremlægges Navneliste paa dem, som Understøttelsen er forundt, med Dypgivende af, hvor meget enhver især er tilstaaet.

(Af Collegialtibenden 1810 No. 42.)

Den 16 November astraadde Professor Ridber Treschow Decanatet i det philosophiske Facultet, til Professor B. Thortacius.

Den 17 October udnævnedes Consistorium Cancellid. Theol. Christ. Nic. Pingel til Alumnus paa Balthendorfs Collegium, og til Alumnus paa Elersens Collegium efter Hr. Commandeur Løvensørns Forslag Stud. Sac. Ludv. Hansen.

Den 21 November ligeledes Cand. Theol. D. M. Schmidt til Alumnus paa Elersens Collegium.

Til Examen philosophicum have i Aaret 1810 fremstillet sig 74 (52 Laudab. 22 Haud illaud.); til Examen philologicum 79 (61 Laudab. 15 Haud illaud. 3 Non Contemnend.); til theologisk Embedsexamen 32 (19 Laudab. 10 Haud illaud. 3 Non Contemn.); til juridisk Embedsexamen, latinisk: 32 (21 Laudab. 9 Haud illaud. 2 Non Contemn.) dansk: 53 (36 Beqvem, 17 Ei ubeqvem); til medicinsk Embedsexamen 3 (1 Laudab. 2 Haud illaud.)

I Aaret 1810 ere i Danmark og Norge til offentlige Embeder befordrede 46 Candidater i Theologien (hvoriblandt 4 til Skoleembeder); 21 Candidati Juris og 36 Examinati Juris.

Af det Universitetet i Aarhus Stift under Navn af Præbenda Eved tilhørende Strøe-

gods (See disse Anna!. 1807 i B. S. 121. 1809
2 B. S. 92 og dette Hæfte S. 209) er siden April
1809 end videre solgt følgende:

- 1) En Gaard i Følle Bye, der staaer for Harts
korn, Ager og Eng, 6 Tdr. 5 Skpr. 3 Fdkr.
1 Alb. og hvoraf hidtil er svaret i aarlig Land-
gilde omtrent 20 Rdlr., er ved Skiode af 16
Nov. 1810 afhændet til Fæstteren Anders Ras-
mussen for Kiøbesum 3500 Rdlr.
- 2) En Gaard i Høivorne Bye, hvis Hartkorn er
Ager og Eng, 7 Tdr. 2 Skpr. = Fdkr. 2 1/2 Alb.
og hvoraf hidtil er svaret aarlig Landgilde om-
trent 46 Rdlr., er ved Kiøbecontract af 26
Octob. 1810 overdraget Fæstteren Peder Peder-
sen for Kiøbesum 2400 Rdlr.

Fra 8 Apr. 1809 til Udgangen af Jan. 1810
ere giennem Commissionen for Universitetets og
Communitetets Bordegodsfels bedre Indretning ud-
færdigede 21 Arvesæstestjæder.

C.

I. Afgang og Befordringer.

Under 6 Novbr. er Translateur Laurent Borg i Naade entlediget fra sin Tjeneste som Adjunct ved Aronhiems Cathedralsskole, og Sproglærer ved det militære Institut og ved Borgereskolen sammesteds, Son Mourly, beskiftet til Adjunct i hans Sted.

S. Dat. er Adjunct ved Fridericia lærde Skole, Lauritz Balslov, forflyttet i lige Egenstab til Nykøbing Skole paa Falster.

S. Dat. er Professor i det franske Sprog og Literatur ved Kiøbenhavns Universitet, Nic. Puerari, tillige ansat som Lærer i bemeldte Sprog ved Frue Skole i Kiøbenhavn.

Under 30 Novbr. er Inspector paa det kongelige Bibliotheks Læsesal, Svend Brochmand Herseb, beskiftet til Adjunct ved Frue Skole i Kiøbenhavn, saaledes at hans Bestalling antedateres fra 1 Nov. 1809.

II. Legater og Gaver.

a) Legater.

I. Til Nyekjøbing Skole.

Nyekjøbing Skole paa Falster hører til de faa, som ogsaa i nyere Tid have modtaget Prøver paa privat Godgjørenhed. Følgende tre Legater til denne Skole ere hidtil, saavidt Udgifveren veed, utrykte.

a. Kammerraad Jessens Legat paa
1000 Rdlr.

Jeg underskrevne Lorentz Jessen, Hans Kgl. Maiestets Kammerraad og Soldinspecteur, kjendes og hermed vitterlig gjør, at jeg til en taknemmelig christelig Erindring for alle af den Høieste min hele Livstid indtil denne Dag mig særdeles beviste usforkyldte Naade og Belgjerninger, haver bortgivet og skjænket, ligesom jeg og hermed i den hellige Treenigheds Navn skjænker og legerer 1000 Rdlr., skriver Et Tusinde Rigsdaler, udi nu giengse Dansk Courant, som udi forestaaende 1ste Junii Termin indværende Klar til Højædle og Højærværdige Herr Biskop Ramus i Odensee over Kvens Stift, af mig, eller om jeg imidlertid efter Guds behagelige Villie ved Døden maatte afgaae, af mit Sterboe skal vorde erlagt og betalt, paa det

at Kapitalen af Hans Højærværdighed forinden kan besørget at worde udsat paa Rente, og den deraf faldende Rente saaledes aarligen blive distribueret og uddeelt, som jeg har for godt befunden, at dermed for Eftertiden bestandig uryggelig og uigjenfaldelig skal forholdes, nemlig

Først skal min Søster Madame Elisabeth sal. Waldts, som er en aldrende Præsteenke og boende udi Iderstrup paa Falsler, hendes Livstid nyde Renterne af denne legerede Kapital 1000 Rdlr. saa mange deraf aarlig erholdes kan, udi 2de Terminer til hvert Aars 11 Junii og 11 Decbr. Men dernæst efter hendes Død skal Renten deraf deles udi 4 lige Dele aarlig, saasom:

- 1) Til Hospitalets Fattige i Nykøbing paa Falsler 1/4 Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 2) Til samme Byes Fattige, Syge og Sengelige 1/4 gende 1/4 Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 3) Til 2de af samme Byes Fattige Skole Discipule, paa samme Maade, som sal. Mag. Janssens Testamente i saa Maade lyder, 1/4 Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 4) Til Iderstrups Sogns Fattige, Syge og Sengelige 1/4 Part, skriver En fjerde Deel Part, af de aarlig faldende Renter, hvad enten der er af 5 eller 4 pr. C. efter Tidernes Omstændigheder holdes kan. Hvilke, som meldt, udi 4 lige Dele deles, og til de Navngivne efter

Dyrighedens Godtbesindende rigtig distribue-
 res, men Kapitalen skal være urørt og til Ber-
 dens Ende forblive urryggelig til dette Brug
 destineret.

Som nu denne liden Gave alene sigter til
 Guds Ære, og til de Syges og Trængendes
 Hiælp og Understøttelse, saa forsikker jeg mig og,
 at denne min ringe Stiftelse for Eftertiden til Punkt
 og Prikke uforandret vorder efterlevet, og anmoder
 derhos nærværende H. og H. Hr. Biskop Ma-
 mus og efterkommende Successores i Embedet, at
 de vil holde over: 1) at dette mit Gave-Brev
 maae vorder gjemt og forvaret udi Stiftsbladen, og
 ellers Ord for Ord indføres udi Stiftsprotocollen
 iblandt de andre Legata der i Stiftet. 2) at den
 derudi bemeldte Kapital 1000 Rdlr., nu gjængse
 Dansk Courant, om myligt til forstkommende 11
 Junii maae udlaaes og fra samme Tid af bestan-
 dig vorder udsat paa Rente imod sikkert Pant paa
 1ste Prioritet, og saaledes blive et urryggeligt Lega-
 tum til forberørte Brug. 3) at den derudi benæv-
 nte Gave til Bedkommende rigtig og uden Afkortning
 hvert Aar i rette Tid maae vorder betalt, saaledes som
 de med en frelst Samvittighed agter at forsvare det
 for Gud i sin Tid, og endeligen 4) at deres Høi-
 ærværdighed, naar dette Legatum 1000 Rdlr. til
 forstkommende 11te Junii er bleven betalt, da be-
 hageligen vil meddele mig paa en ligelydende Gjen-

part heraf deres gode Tilstaelse, at Pengene saaledes til dette gudelige Brug ere blevne betalte, og at Gave-Brevet i alle Maader for Eftertiden skal worde efterlevet. Jeg haver til den Ende ladet forfatte 2de eenslydende Exemplarer, som jeg selv haver underskrevet og forseglet, hvoraf det ene skal forblive udi Stiftsladen eller dets Archive, og det andet med deres Hoiærvaerdigheds Paategning og Dwittering for Pengenes rigtige Annammelse hos mig, og efter min Død hos mine Arvinger. Til Bekræftelse under min Haand og Signet.

Kjøbenhavn d. 14 Febr. 1767.

P. Jessen.

(L. S.)

Til Bitterlighed underskriver

efter Begjering

M. Dreyer.

L. S. Katekens.

(L. S.)

(L. S.)

b. Apotheker Claus Seidelins Legat
paa 200 Rdlr.

Vi underskrevne Enke og Børn efter salig Apotheker Claus Seidelin kjendes og hermed vedstaar, at vi i vores salig Mandts og Faders Stervboe har foresundet efterfølgende Legatum til Nykjøbings latinske Skole, hvilket han i levende Live formedelsi Svaghed og anden Forhindrings Skyld

ikke har faaet expederet, og lyder det Ord fra andet,
som følger:

”Af Taknemmelighed til Gud og Kjærlig-
”hed til Næsten haver vi uuderstrevne, jeg
”Claus Seidelin, forrige Kgl. forordnet Apo-
”theker her i Nykjøbing, og min kjære Huus-
”troe Elisabeth Catharina fød Wichmand, efter
”mine sal. Forældres og andre Guds Børns
”gode Exempler udi den hellige Tre Enigheds
”Navn besluttet at give, ligesom vi og hermed
”giver og forærer til Nykjøbings latinke Skole
”200 Rdlr., skriver To Hundrede Rigsdaler
”Courant, hver Rirdaler beregnet til 96 Sk.
”Dancke, og det paa samme Vilkaar, som mine
”sal. Forældres forrige Donations Brev af 12
”Junii 1726 indeholder, nemlig:

I.

”Disse 200 Rdlr. udsættes paa Rente ef-
”ter den skeete Rentens Nedsættelse for 4 proC.
”hos gode visse Folk paa første Prioritet og
”vist Underpant efter rigtig Obligation, og saa-
”ledes fremdeles besørget, at ikke paa Kapital
”eller Rente tages Skade; Men skulle Lidene
”saaledes forandres, at høiere Rente bleve til-
”ladte og kunde bekommes, da bør det og kom-
”me Skolen eller egentlig den Discipel, som
”nyder disse Renter, til Bedste.

"Den af Kapitalen aarligen forfaldende
 Rente uddeles hver 11 Junii, saasnart den
 er indkommen, udi Collegarum og den ganske
 Skoles Nærvarrelse af Rectore Scholæ, som
 nu er, eller herefter kommandes vorder, til
 en gudfrygtig, fattig, slittig og forfremmelig
 Discipel, som efter sin Fremgang endnu intet
 større Stipendium kan nyde, at han deraf
 kan have hver Uge i Maret et Par Dages
 Kost; og forbeholder vi os og vore Born og
 Arbejder, saalænge vi eller de i Nykjøbing
 eller i Nærheden befinde sig, myndige og i
 noget Embede geistligt eller verdsligt, den
 Frihed at udnævne en Discipel, som samme
 Stipendium skal nyde, naar han har Recto-
 ris Skudsmaal, at han arter sig vel. Skulle
 og nogen af vores egen Familie frequentere
 Skolen og trænge til denne vores Gave og
 være den værd, da ville vi, at de dertil frem-
 for andre skulde være præfererede.

3.

"Uplæses dette vores Gave Brev aarligen,
 naar Distribuzen skeer i Skolen, i Collega-
 rum Nærvarrelse offentlig, paa det dens
 Indhold des bedre kan erindres, og stedse
 tryggelig holdes.

4.
 "Begiære vi indstændig, at denne vor vil-
 lige Gave ikke for Bille eller Benfahrs Skyld
 "maae misbruges, forringes, forandres eller
 "til nogen anden Brug henvendes, saasremt
 "de, som det forvolder, ikke vil af Gud vente
 "sig Hævn og Straf.

"Thi bede vi underdanigst og ærbødigt,
 "at Skolens hoi Directeurer, Stiftsbefalings-
 "manden over Lolland og Falster og Biskoppen
 "i Høns Stift, samt Inspecteurerne, Sogne-
 "præsten og Magistraten i Nykjøbing, saavel
 "som Skolens Rector, som nu er eller herefter
 "kommendes vorder, at de tilligemed vores
 "næste Arvinger vilde stedse og altid holde over
 "denne Fundations Indhold og egentlige Me-
 "ning, og samme i Skolens Bog lade indføre,
 "saa og at Originalen maae iblandt andre
 "Skolens magtpaaliggende Breve i Kirkens
 "Skab forvares. Til Bekræftelse have vi dette
 "vores Gave-Brev egenhændig underskrevet og
 "forseglet. Nykjøbing d. 25 Julii 1779.

Claus Seidelin. Elis. Cath. Seidelin.
 (L. S.) (L. S.)

Dg som det er vores Pligt at efterkomme, hvis
 af vores salig Mand og Fader var udlobet, saa

udstæde vi dette her med samme Kraft, som det af hannem selv kunne være underskrevet, og videre verificeres det med vore Hænders Underskrift og hostrykte Signeter.

Nykjøbing d. 11 Junii 1784.

E. C. sal. Seidelins. Berth. Seidelin.

(L. S.) (L. S.)

H. Seidelin.

(L. S.)

c. Provst David Seidelins Legat paa
250 Rdlr.

Da det har behaget vores i förrige Aar afgangne salige Fader, Herr Provst David Seidelin, Sognepræst for Gamtofte Meenighed i Baag Herred i Fyen, som var født i Nykjøbing paa Falster, hvor han i sin Ungdom haver frekventeret den Latinske Skole, samt der til samme Tid af de i denne Skole uddelende Pensioner efterhaanden oppebaaren i Alt 70 Rdlr., ved hans efter hans Død foresundne, og os hans samtlige myndige Børn og Arvinger bekendtgjorte sidste Billie at tilkjendegive for os, at det i en Deel Aar førend hans dødelige Afgang havde været hans Forsæt, at han, til Refusion for de af ham i hans Ungdom af Nykjøbings Skoles Midler oppebaarne 70 Rdlr., vilde til bemeldte Nykjøbings

Latinske Skole have legeret 250 Rdlr.; Saa legeret af den Salige Mands efterladte Midler hermed efter hans sidste Willie, som i dette Stykke af os, som hans efterladte Arvinger, adlydes, disse ommeldte 250 Rdlr., siger To Hundrede og Halvtredstindstyve Rigsdaler, som i anstundende 11 Junii Termin sikkerligen i Contant til de høie Directeurer for Nykjøbings Latinske Skole skal blive udbetalte, til Bedste for den Latinske Skole paa Falster; Og da det tillige haver været den Salige Mands Willie, at der skulle confereres især med Biskoppen i Fyens Stift, som en af de høie Directeurer, for at erfare hans gunstige Forslag, hvorledes der bedst maatte kunne disponeres over den gavnligste Anvendelse af de fra denne liden Kapital faldende aarlige Renter, saa fastsættes tillige, i Folge det af hans Høiærværdighed Hr. Biskop Doctor Bloch behageligst ved Samtale givne Forslag, dette som en Regel, at den af disse 250 Rdl. aarlig svarende Rente skal aarlig gives til den fattigste Candidat af dem, som da til Universitetet fra bencævnte Skole maatte dimitteres, dog efter foregaaende Biskoppelige Approbation paa Rectors Forslag, og da vi paa denne oprettede Fundats agte allerunderdanigst at ubede os Deres Kongelig Maiestæts Confirmation, saa ville vi ikke alene, at denne, som vi allerunderdanigst ville forvente, allernaadigst confirmerede Fundats maatte

overleveres til filler Bevarelse i Stifts Kisten i
 Odense, men ogsaa, at en vidermeret Gjenpart af
 denne Fundats, maatte overleveres, samt til Efter-
 levelse og Bevaring deponeres hos den ved Ny-
 Høbing's Skole nu værende Rector Scholæ.

Odense.

Kjøng

C. Seidelin

J. Seidelin

Sognepræst for Feve-
 Menighed i Odense.

Sognepræst til Kjøng
 Menighed.

(L. S.)

(L. S.)

Haagerup den 11 April 1792.

J. Seidelin.

C. C. Birch

(L. S.)

Doct. Theol. og Sognepræst
 for Brædtrolleborg og
 Krarup Menighed.

(L. S.)

Kongelig Confirmation paa ovenstaa-
 ende Fundats.

Vi Christian den Syvende, af Guds
 Naade Konge til Danmark og Norge, de Ben-
 ders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsteen,
 Stormarn, Ditmarsken og Oldenborg, gjøre alle
 bitterligt; at eftersom hos Os allerunderdanigst er
 bleven ansøgt og begjæret vor allernaadigste Con-
 firmation paa den af samtlige myndige Arvinger
 og Børn efter forrige Sognepræst til Gamtoste
 Menighed i vort Land Fyen, afgangne Provst,

Hr. David Seibelin, i hans Navn under 11te f. M. oprettede og herhos in Originali vedhæftede Fundats, hvorved 250 Rdlr. skjenkes til Nykjøbings Latinske Skole paa vort Land Falster;

Da ville Vi fornævnte Fundats, hvoraf i Vort danske Cancellie er indleveret en ligelydende Gienpart, udi alle dens Ord, Clausuler og Punkter, saaledes som her findes, allernaadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og herved confirmere og stadfæste; Forbydende Alle og Enhver herimod, eftersom foreffrevet staaer, at hindre eller i nogen Maade Forsang at gjøre. Under Vores Hyldest og Naade. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vor Kongelige Residentsstad Kiøbenhavn den 11 May 1792.

Under Vort Signet.

(L. S. R.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling.

C. v. Brandt. Schou. Colbjørnsen,
C. Reiersen.

h. Gaver.

To sieldnere Exempler paa privat Gavnlighed mod de til den studerende Ungdoms Underviisning bestemte Anstalter i seener Tider vare blevne; desto behageligere og hæderligere er den Erfaring, at

den gienvakte Opmærksomhed og Agtelse for disse offentlige Instituter ogsaa begynder at yttre sig i fornyede Beviser paa Privates goddædige Belvillie.

Efterat de fleste lærde Skoler, der ved Universitetets Directionens Oprettelse i Aaret 1805 savnede passende Locale, efterhaanden dermed vare blevne forsynede, manglede dog endnu Middelskolen i Bordingborg et saadant, og den ubequemme affides beliggende Skolebygning, i hvilken ikke engang kunde være Barme om Vinteren, var desuden i Aaret 1807 taget i Brug til Krudtmagazin, hvortil den endnu benytttes. Under disse Omstændigheder henvendte man sig til en privat Mand, som eiede et Huus med Gaardsrum og Hauge, med Forespørgsel, om han vilde overlade samme til Skolen, og til hvilken Priis. Ikke saasnart var Cieren bleven underrettet om dette Onske, før end han med ædel Belvillie erklærede, at, for at fremme et saa gavnligt Niemeed for det Offentlige, vilde han ikke alene skænke bemeldte Eiendom (hvis Værdie den Gang ansloges til c. 1300 Rd.), men ogsaa med en Sum af 2000 Rd. bidrage til sammes Istandsætning og Indretning til sin nye Bestemmelse. Efterat saadant af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler var blevet allerunderdanigst indberettet, behagede det Hs. Majestæt under 29 Sept. d. A. at befale Directionen at tilkiendegive Bedkommende (som har onsket, ei

offentlig at nævnes), at Allerhøiſtsamme med allernaadigſt Velbehag havde anſeet og modtaget hans patriotiſke Offcr. Paa den nye Skolebygningſ Iſtandsſættelſe og Indretning vil i næſte Foraar blive begyndt. Den gamle Skolebygning vil, iſølge allernaadigſt Tilladelſe, blive ſolgt til Skolecaſſens Forddel, naar den ei længere benyttes til militær Dienſte.

III. Beneficiers Fordeling.

for Skoleaaret fra 1 Oct. 1810 til ſidſte Sept. 1811.

Efter Skoleforordningen af 7 Nov. 1809 § 72 ff. beſtaaer Skolebeneficier deels i Fritagelſe for at erlægge Skolepenge, deels, foruden fri Underviisning, i Penge-Underſtøttelſe eller Stipendier. Diſſe have tre Grader: 20, 35 og 50 Rdlr. aarlig. I Kiøbenhavnſ Cathedralſkole gives 10 Pladſer i hver Claſſe, alſaa i alt 30 Stipendiepladſe; i enhver af de øvrige Cathedralſkoler (hvilke ere de, ſom ere beliggende i Stifternes Hovedſtøder) 7 af hver Grad, i alt 21 Stipendiepladſer; i enhver af de øvrige fuldſtændige lærde Skoler 6 af hver Grad, i alt 18; i Middelfkolerne, hvor den høieſte Grad ikke finder Sted, 3 af anden Grad eller 35 Rdlr., og 6 af nederſte Grad eller 20 Rdlr., i alt 9 Sti-

penbiepladser. Ingen Discipel kan nyde Stipendium eller fri Underviisning, med mindre han hører til de studerende, og for Resten har de Egenstaber, som Forordn. § 76 og 77 foreskrive.

Ifølge Reglementerne for Kiøbenhavns, Christiania og Odense Cathedralsskoler havde denne Indretning allerede i disse Skoler fundet Sted siden deres Reform i Aarene 1797, 1800 og 1802. Ved de øvrige Skoler er den siden indført eller indføres efterhaanden i Overensstemmelse med den nye Skoleforordning.

For Skoleaaret 1810—1811 er ved efterfølgende lærde Skoler Beneficiers Tildelelse saavel i Henseende til fri Underviisning (Gratispladser), som til Pengeunderstøttelse (Stipendiepladser) saaledes af Directionen bestemt, at

Ved Kiøbenhavns Skole ere				
	Gratis		Stipend.	
	6		14	
	(Discipel-Antal 100).			
— Roeskilde Skole	—	—	5	— 14
	(Discipel-Antal 35).			
— Frederiksborg Skole	—	—	9	— 12
	(Discipel-Antal 35).			
— Odense Skole	—	—	9	— 19
	(Discipel-Antal 56).			
— Nyborg Skole	—	—	2	— 6
	(Discipel-Antal 22).			
— Ribe Skole	—	—	4	— 6
	(Discipel-Antal 29).			

Ved Aalborg Skole ere Gratister 5, Stipendiater 3

(Discipel-Antal 15).

— Christiania Skole — 6 — 20

(Discipel-Antal 58).

(Fortsattes).

Forsaavidt ved nogen Skole Stipendiaternes Antal er mindre, end det efter det regulerede Maximum kunde være, ere de øvrige Pladser vacante, enten fordi qualificerede Subjecter ei ere tilstede, eller fordi Omstændighederne ei endnu tillade at besætte samtlige Stipendiepladser (jvf. Fdn. 7 Nov. 1809 § 75 og 87). Saa mange Disciple, som ei nyde Stipendier eller fri Underviisning, ere betalende i Dverensstemmelse med Forord. § 66.

IV. Skole skrifter.

I. Programma, quo methodus numeros per datos quotcunque divisores divisos data residua relicturos investigandi exponitur. & simul anniversariæ Scholæ Viburgensis examinatio indicitur ad diem 17 mensis Septembris MDCCCX per Carol. Ferd. Degen &c. Particula III. Viburgi Typis P. S. Fönslji. (52 Sider, med tvende Tabeller).

Efterat Forf. i de tvende foregaaende Dele af sit Program *) har meddeelt een almindelig og tvende

*) S. disse Annal. 1809 2 B. S. 108 ff.

Specielle Methodes til det af ham behandlede arithmetiske Problems Oplosning, kommer han i nærværende 3die Afdeling til dets Anvendelse ved de saa kaldte cycliske Perioder. Foreløbige Ideer om Perioder i Almindelighed gives pag. 3=9. At Periodernes Betragtning ei er uden Nytte, men kan føre videre, end man efter en løselig Betragtning skulde formode, søger Forfatteren at oplyse med et af Primtallenes Række taget Exempel pag. 9=14. Arithmetikens nøie Forbindelse med Læren om Perioderne, og især det omhandlede Problems Anvendelse vises (pag. 14=27) foreløbigen paa en ved fire Egennavne bestemt, sammensat Periode, hvorfra Forfatteren gaaer over til Hovedsagen, hint berømte chronologiske Problem, at finde et Aar i den julianske Periode, af dets trende Characterer, Gylden = Sol = og Indications = Tallet; og hvis Oplosning gaaer til pag. 40, hvor den bekjendte Regel fremsættes, hvis Rigtighed af flere Forfattere ikkun vises a posteriori, det er, af dens Resultaters Overensstemmelse med Sandheden. Da imidlertid denne Regels Anvendelse fordrer Multiplication og Division med store Tal, har Forfatteren ved en egen Transformation (pag. 41=47) søgt at gjøre Beregningen lettere, hvilken Hensigt han end ydermere har opnaaet ved en paa bemeldte Transformation grundet Tabelle,

hvis meget let fattelige Brug han har oplyst ved tvende Exempler, pag. 45 = 47.

I Anledning af disse chronologiske Undersøgelser tilføier Forfatteren ved Slutningen af sin Afhandling en kort og let Maade at bestemme, til hvad Dag i Ugen et givet Datum (ældre eller nyere Stil) svarer. Den dertil hørende Tablelle, tilligemed den kort forhen her omtalte, findes ved Enden af dette lidet Arbeide. Anvendelsen af Methode og Tablelle oplyses ved 4 af ældre og nyere Begivenheder tagne Exempler. I det 3die af disse (Lin. 2) staaer, ved en Trykfeil, dies nominalis ist. f. d. nominalis.

Anmærkningerne pag. 27, 28 og pag. 32 = 36 ere af philologisk Indhold, og give Bidrag til de i Texten omtalte chronologiske Cyclers Historie.

2. Naturvidenskabens Hielp for Norge i den fødetrange Sommer 1808; et Indbydelseskrift til den offentlige Examen i Christiania Cathedralskole, forfattet af M. R. Flor, Overlærer i Naturhistorien og Lærer ved det norske Cadetcorps i Christiania 1810. 40 S. 4.

Forfatteren, som for nogle Aar siden ved en lignende Veilighed søgte at besvare nogle af de vigtigste Indvendinger, som gjøres mod det naturhistoriske Studium, har i nærværende Program til

Niemeed at bevise Nyttien af det botaniske
 Studium, ikke med theoretiske Grunde, men med
 Kiendsgierninger, taante fra nylige Erfaringer un-
 der den sidste Krigsperiode. Kundskab i Botaniken
 blev nemlig da et Middel til i Norge at redde et
 ikke lidet Antal Mennesker fra Hungerød, i det
 den anviste blandt Vertrigets Producter adskillige
 Korn-Surrogater, enten forhen kiendte, men i For-
 glemmelse komne, eller nu først opdagede; thi alles-
 rede hine sundne Tidens urtekyndige Mænd lærte
 de gamle Nordmænd, i forntrange Nar til deres
 Glesk, Torsk 2c. at nyde den krydrende Angelik,
 de saftige Bær, den slimebe Tangart, Sol, og Brød-
 mose. Forfatteren erindrer ved denne Leilighed Bi-
 skop Gunnerus's og Prof. Strøms Fortie-
 nester og i Særdeleshed denne sidste, paa offentlig
 Bekostning trykte, og ved Regieringens Omhu
 blandt Almuen i Norge gratis uddeelte "Under-
 retning om islandsk Ros, Mariegræsset og Greit-
 naskoven. Kiøbenhavn. 1795. 8." hvilken nærmest hav-
 de til Hensigt at fortrænge den saa skadelige Rød-
 spise, Fyrrebark; men beklager derhos, at Fordom-
 mene alligevel væbnede sig mod den nærende Brød-
 mose for at holde ved den fordærvende Bugsyld-
 Barken. Flere Almuens Venner erfarede en lige
 Gienstridighed, naar de, rørte af Medynk over Li-
 delser, som Barkspisen forarsagede, talte Brød-
 mosens Sag.

Det uventede Tog mod Kjøbenhavn 1807 aab-
 nede for Norges Providering til Føde og Sød i det
 tilkommende Aar de mørkeste Udfigter. Allerede
 om Høsten s. A. mærkedes en ængstelig Frygt for
 at savne Brød. Landets Dyrighed grundede og
 tænkte efter, paa hvad Maade den Kornmangel,
 der befrygtedes, kunde formindstes. For at bringe
 Brødmosen igien i frisk Minde, samt at opmuntre
 og veilede Almuen til at samle et Forraad af denne
 Bert (*lichen islandicus*), lod den Profes. Strøms
 foromtalte Afhandling trykke og uddele i alle Bøig-
 der. Medens under den stigende Frygt og Mangel,
 især da nu ogsaa Krigen med Sverrig kom til, en-
 hver søgte at udtænke Midler til at skaffe Brød eller
 Surrogat for samme, gjorde Forfatteren til Regie-
 ringscommissionen Forslag om: practisk at veilede
 Bonden i at bruge saavel den islandiske Lav som
 andre indenlandske Bexter til Drøielsesmidler; og
 om Forsøg at foretage med at forvandle den island-
 ske Lav til Meel, formedelsi Bondens Forliærlighed
 for Meelspise. Efterat flere saadanne Forsøg vare
 med Held foretagne, om hvilke og andre Forsøg ud-
 sørlige Efterretninger meddeles, og Opmuntringet
 udstædte til at indsamle og benytte Lav, *Dvælerød-*
der (*triticum repens*), *Karve* (*Rummen, carum car-*
vi), tiltraadde Forfatteren i Mai 1808 efter Re-
 gierungscommissionens Dnske en Reise i Aggers-
 huus Stift paa 4 Maaneder for at veilede Almuen

især til Kundskab om Indsamling og Benyttelse af indenlandske, til Næring tienlige Vexter, og alermest af den islandske Lav. Efter Tilbagekomsten fra denne Reise, paa hvilken Forfatteren havde giennemvandret og underviist 23 Bøiger, medens Pastor M u n s t e r til samme Tid og i samme Tidsmeed havde reist og lært i 21 Bøiger, foretog den første en ny Vandring, hvorfra han, efter at have bereist andre Egne af Oplandet, kom tilbage mod Slutningen af Sept.

"Skiont disse Reiser, siger Forfatteren S. 32, ei vare saa lærerige for mig, med Hensyn til at udvide mine naturhistoriske Kundskaber, som de under gunstigere Omstændigheder og i bedre Tider kunde have været, lærte jeg dog paa samme, hvad jeg aldrig glemmer, om jeg end opnaaede den højeste menneskelige Alder: blev Vidne til Scener, hvorom jeg for ingen Forestilling havde: og forøgede mine Kundskaber om Landets Særegne, Folkets Skikke, Sæder og Tænkemaade.

Jeg var Vidne til den meest utrættelige Anstrængelse, for at skaffe Landet Fødemidler; til den sammeste blødende Deeltagelse i Brødres Trang hos Landets højeste Dyrighed; til, at de høie Embedsmænd personligen trøstede de Smægtende, mættede de Hungrige, og tilsidesatte mindre vigtige Pligter og Bequemmeligheder for den første af alle Pligter, at skaffe de Hungrige Mad; til, at Egennytt

maatte vige for Brødre's Suf efter Brød, til: at Mercurius's Hjæledægger, rørte af Hungerens hæse Beden, uddelte personligen deres lidet Kornforraad i saakornede Portioner, for at enhver kunne bekomme noget lidet til Livets Dphold. Hvad for et Umenneske mon det vel og havde været, som — ei var bleven rørt ved de Hungriges stille sukkende Bøn, ved Stimlen af de Bedende, som søgte for: gjæves Brød hos Bageren, ved Synet af de ved Hunger udtærede Legemer, som leirede sig langs ad Beggene, for at vente paa det heldige Dieblif, da en utilstræffelig liden Part Korn, til Hungerens Afhielpelse, blev deres Lod; ved at see disse samme i en rolig Stilling, med de mest længselsfulde Minder, tause at qvæle deres Hunger, endog da, naar flade Stene i halve Døgn havde været deres Leie? — Sandelig det er characteristisk, at Folk af den lave og laveste Classe udholdt, uden Knur og Mur, i Sagtmodighed og Rolighed Livets største Lidelser.

Jeg blev Bidne til: at Embedsmændene paaregode sig de fra deres Embede mest heterogene Forretninger, og udførte dem med Iver, Bedholdenhed og Dpoffrelse: at ikkeformuende og trængende Bønder eftersaae deres lidet Klædesforraad, for at tage ud deraf de bedste Stykker til Gaver for Uraemeen; ja endog undertiden ei at holde sine Kirkesælver for gode: at de gjennemførte deres Forraads-

kamre (Stolpebod, Madbod), for at finde Noget til
 Nødgelse for deres sridende Brødre. Ja sandeli-
 gen! jeg saae det, som fortjener at optegnes i Nar-
 bøgerne, hvordan Fattige, hvis Slægt eller Venner
 vare commanderede paa Grændsen af Sverrig (ved
 Armeia), sparede af deres Mundportion, og samle-
 de hos de Rigere et lidet Forraad af Fødevarer,
 hvilket de paa deres Ryg bar 10-20 Mile, for der-
 med at gvoege de Lidende. Jeg mødte Mennesker,
 hvis gulbrune magre Ansigt, rystende Stemme,
 tykke Underliv og skeletlignende Krop tydeligen vi-
 ste, hvilket Onde der plagede dem, nemlig: Hunger
 og Bartspsise. Skræksomt! — mit Syn mødte en-
 gang det, hvilket Himlen forbyde det oftere at mø-
 de, saasom saadant let hos enhver Følende opvæk-
 ker fortvovende Tanker, at Mennesker rodede i et
 Svinetrug, for i Fiskeben at finde Lindring i sin
 Hunger, og at de laae af Hunger og Rathed ud-
 strakte paa et Straaleis. Saadanne Incitamenter
 virke paa den, der endog kun har den mindste Grad
 af Følelse, at han anstrænger sig, for at formindste
 Brødres Lidelser.

Ved at uddøle paa omtalte Naade Raad og
 Veiledning, traf jeg paa elskværdige Lærlinge,
 tjenstfærdige og gjeftfrie Mennesker, og paa for-
 domsfulde, vrangne Folk.

At høre de Enfoldiges taabelige Indvendinger
 er ikke ganske ubehageligt for den, hvis Kald det er

bleven at oplyse; men at lægges Hindringer i Veien i sine rebelige Bestræbelser af saadanne Folks Fordomme, hvis Klogskab i flere Stillinger i Livet, eller den Post, de staae paa, eller deres Formue fordre, at man nødes til at sætte dem, for den udyordelige Anstændigheds Skyld, blant de Oplyste og Fordomsfrie: er af de største Krænkelser, som der kan møde Retsindige. At kæmpe mod saadanne Folks Fordomme, til hvilke man ei tør sige, for ei at forværre en god Sag: "Du troer dig klog, men du er dum" — og som troe sig ophøiede over al Underviisning, i det de røbe den største Ukyndighed, og som tillige ansee sig for at være langt bedre indviiede i en Videnskab, end dens opoffrede Dyrkere, uagtet de neppe kjende dens Navn: er en af meest martrende Kampe, som Sandhedens Ven nogensinde kan komme i."

Et Resultat af sine Reiseiagttagelser, hvorpaa Hr. Overlærer Flor har troet at burde gjøre opmærksom, er dette, at den islandske Lav i flere Bøigder ikke voxer i tilstrækkelig Mængde, og at den er meget bekostelig at samle; at den sølgelig alene maa betragtes som et Nødmiddel, bedre end ethvert andet af den Art, at den giver en sund og nærende Føde.

Forsfatteren slutter med at anmelde den Skoleholdtid, hvortil han paa Embedsvegne havde at ind-

byde, og med passende Ansættelse, hvoriblandt dette: "at det maa lykkes Skolens Lærere at have saadant Indflydelse paa de Unges Fædre og Værger, at begge Partiers Kræfter aldrig virke i to eller flere forskellige Directioner, men kun i een eeneste."

V. Blandede Efterretninger.

Ved Kong Frederik den andens Gavebrev af 5 August 1569, saaledes lydende: *).

"Vi Friderich thend anden, med Guds Naade Danmarkis, Norgis, Wendis og Gothis Konning ic. gjøre alle vitterligt, at Vi af Vor synslynderlig Gunst og Naade hafve undt og tilsladt, og nu med thette vort aabne Brev unde og tillade, at thett Vicarie, som ligger til St. Appollonie Alter udi Riiber-Domkirke, og Messer Jens Biiborg Archidegen ther sammesteds nu i Vere hafver, og skal efter snte. Messer Jens Biiborgs Død og Afgang følge Superintendenten udi Riiber Stigt, thend, som nu til Superintendent ther sammesteds forordineret og tilskicket vorder, och hans Efterkommere Superintendenter ther sammesteds, saa at the samme Vicarie altiid herefter skulle mue hafve,

*) Originalen besinder sig i Ribe Stiftsliste.

nyde, bruge og beholde meth Residenske, bøn-
 der og thienmere, och al sin renthe, herlighett
 og tilliggelse, aldeles ingen undertaget, qvitt
 og frii uden afgiff til Ds eller Vore Efterkom-
 mere Konninger udi Danmark. Och therimod
 skulle frnte Superintendenter thend eene eff-
 ther thend anden vere pligtig, selve paa theres
 egen Befostning, uden ald Vor og Vore Efter-
 kommers Konningers udi Danmark besve-
 ring, at bygge, forbedre og altid ved god hestd
 ferdig og ved macht holde Superintendentens
 Residentse ubi Riibe, saa at ther ingen fald
 paa kommer. Sammeledes skulle frnte Su-
 perintendenter aarligen give og fornøye Scho-
 lemeesteren udi Riibe, thend, som nu er og
 herefter kommendes vorder, af samme Vicarie
 visse renthe sex pund Korn, rug og biug,
 ther mett Scholemeesteren saa mōgitt thes bedre
 maa vere forsørgt, och at hand i fremtiden Ds
 eller Vore Efterkommere Konninger mett videre
 fordringe om hans underholdinge icke skal be-
 svæ. Thi forbiude Vi alle vore fogither, Em-
 behmand og alle andre, frnte Superinten-
 denter ubi Riibe Stigte herimod paa frnte
 Vicarie eller nogen sin renthe, herlighett eller
 rette tilliggelse, eftersom fornevnt staar, att
 hindre eller i nogen maade forfang at gjøre.
 Sammeledes bede Vi og biude Superinten-

dentene, att i aarligen till gode rede yder
 og fornøyer Scholemeſteren fornte ſex pund
 Korn, och ingen hinder gjøre thennem ther
 paa. Under Bor hyllist og Naade. Gifvit udi
 Bor Kiøbſtæd Helſingøer then v Dag i Auguſt
 Aar MDLXIX.

Under Bort Signet
 Friderich?
 blev til Ribe Biſpeſtol og Rectorat henlagt et
 geiſtligt, forhen Capitlet ſammesteds tilhørende,
 Gods, kaldet Vicaria Apolloniae *) eller Sct. Apol-
 loniae Alters Vicariat, med hvilket dengang Erke-
 degnen (Archidiaconus) Meſter Jens Viborg **) var
 Beneficeret. Bemeldte Vicariat beſtod af 11 ſtorre
 eller mindre Jordeiendomme, af hvilke ligesaa man-
 ge Fæſtere, nemlig 3 i Debbel, 5 i Gredſted, 1 i
 Rødding, 1 i Kyvling og 1 i Faaborg, ſvarede i
 aarlig Landgilde tiſſammen 13 Edr. 6 Skpr. Rug,
 10 Edr. 4 Skpr. Byg, 4 Sviin, 1 Lam, 1 Gaas,

*) Om dette Apolloniae Alter og ſammes Vicariat ſ. Ler-
 pager Ripæ Cimbr. p. 239.

**) Jvf. Lerpager l. c. Det er ei ganſke nøiagtigt, naar
 Lerpager a. St. p. 240 ſiger, at Kong Frederik 2 efter
 Jens Viborgs Død ſkænkede Vicariatets Indtægter til
 Biſpeſtolen og Rectoratet i Ribe; thi dette ſkeete, me-
 dens bemeldte J. Viborg endnu levede, og 12 Aar før
 hans Død, efter hvilken ſørſt den nye Beſteemmelse af
 ſørnævnte Indtægter traadde i Kraft.

2 Høns, 2 Kalve, 2 Brændelæs og 1 Kblr. 3 Mk. i Penge. Samtlige Torder vare, efter den senere under Christian 5 indrettede Matrikul, ansatte til 21 Ldr. 7 Skpr. $\frac{2}{3}$ Alb. Hartkorn.

Efter Kongebrevets Indhold skulde til Skolemesterens (d. e. Rectorens) Underholdning i Ribe af Bispestolen svares aarlig 6 Pd. Korn, Rug og Byg. Da 1 Pd. Rug i Ribe Stift var 2 Ldr. 4 Skpr. 2 Fdkr. 2 $\frac{1}{2}$ Potter, og 1 Pd. Byg 3 Ldr. 2 Fdkr., saa vilde efter denne Beregning Rectoratets Andeel have udgjort henimod 17 Ldr. Korn. Alligevel er den aarlige Ydelse fra Begyndelsen af svaret til Rectoratet med kun 7 Orter (8 Ldr. 6 Skpr.) Rug, og 5 Orter (7 Ldr. 4 Skpr. Byg), hvilke Bønderne skulde føre i Rectors Huus mod Dvitting til Bisfoppen, der havde Herligheden over Godset og var ansvarlig for Afgiften. Aarsagen, hvorfor Afgiften til Rectoratet fra Begyndelsen af har, som bemærket, været noget mindre, end Gavebrevet synes at tilholde, var denne, at det antoges at være Meningen, at Bispestolen og Rectoratet skulde have lige Deel, eller hver en Halvpart af det omhandlede Gods. Vel beholdt Rectoratet endnu den større Andeel af Kornafgiften, men dette Mere blev sandsynligent tillagt som Erstatning for den Skolen tilkommende Andeel i de øvrige Naturalafgifter, som vare blevne Bispestolen alene forbeholdte. Saa-vel efter Skolens som Bispe-Embedets Protocoler

finbes dette Fælledsffab og denne Delingsmaabe saaledes fra Begyndelsen af at have havt Sted, og enhvers Quantum derefter i vedkommende Af-
skrivnings- og Cassebøger at være anført *).

Af forommeldte II, til Apollonia Vicariat hø-
rende, ved Kong Frederik 2 Gavebrev Bispestolen
og Rectoratet i Ribe tillagte, Fordeiendomme bleve
efter Kongel. Bevilling af 10 Jul. 1795 de 3 i Deb-
bel og de 5 i Gredsted, tilsammen II Tdr. 5 Skpr.
3 Fdkr. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn, afhæntede for i alt II78 Rd.
I Mk. 3 $\frac{1}{4}$ S., saaledes, at Rectoratet forbeholdtes

*) I en gammel Stolens Afskrivningsprotocol, begyndt
1596, hedder det saaledes

Vicaria Apollonia.

"Denne Vicarie hafuer Bispen och Scholeme-
stere tilhobe, saa at Bispen hafuer deraf all Hertigheden och
den halfue Part af Kornet, som er 12 Orter, den anden
halfue part hafuer Dns. Episcopus, som effter følger,
effter Kongl. Manest. Bress."

Derpaa findes affrevet Rug 7 Orter, Byg 5 Orter.
I en anden Stoleus Protocol, begyndt 1590, læses:

Vicaria Apollonia.

"Halfparten af Landgielden er lagt til Scholeme-
stere Underholdning, (som kan være ved 12 Orter Korn),
oc skulde komme dertil efter M. Jens Wiborgs Afgang.
impetravit M. Paulus Matthiae (anno 15..) tum
Superintendens Ripensis.

(oc bode M. Jens Wiborg anno 1581)", hvorefter
denne Afgift aarlig findes affreven med bemeldte Quan-
tum Korn.

fine Indtægter af det bortsolgte Gods i Forhold til Renterne af Kiøbesummen. Scenere er ved Kongelige Bevillinger af 28 Aug. 1795, 17 Nov. 1797 og 24 Sept. 1802 end videre bortsolgt alt det øvrige Gods, bestaaende af 10 Tdr. 1 Skp. = Tdr. 2 Alb., tilsammen for 1450 Rdlr., dog uden at i de sidste tre Bevillinger findes noget bestemt angaaende Maaden, paa hvilken der skulde gives Refusion til Rectoratet for sammes Anpart i det solgte Gods. Da her saaledes ingen Forpligtelse var paalagt Skolen, istedet for den samme tilsikrede Anpart af den forhen ydede Naturalafgift med betydeligt Tab *) at

*) Dette vil indsees af følgende Beregning. De 10 Tdr. 1 Skp. = Tdr. 2 Alb. Hartkorn solgtes for 1450 Rdlr. Den halve Rente heraf udgjør 29 Rdlr.; men Skolens Halvpart af Naturalafgiften, nemlig 3 Tdr. 7½ Skp. Rug og 4 Tdr. 2½ Skp. Bøn, udgjør efter Ribe Stifts Capitelstaxt for Aaret 1810 64 Rdlr. 1 Mk. 3 s. Ved at modtage hiin Pengerente istedet for denne Naturalafgift vilde altsaa Skolen blot i det eene Aar 1810 have tabt 35 Rdlr. 1 Mk. 3 s. For samme Aar 1810 har Skolen ved at oppebære den halve Rente (noget over 23 Rdlr.) af den Capital, hvorfor det øvrige Gods i Aaret 1795 er blevet afhændet, tabt betydeligt; thi Skolens Andeel i Naturalafgiften deraf vilde efter bemeldte Aars Capitelstaxt have indbragt mere end det dobbelte mod den Rente, som den nu nyder. Et Exempel blandt utallige paa, hvad de offentlige Stiftelser have vundet ved Afhændelse af deres faste Eiendomme mod Kiøbesum i Penge.

modtage forholdsmæssig Andeel i Renten af den Capital, hvorfor sidstomtatte 10 Ldr. 1 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. ere solgte, saa er paa Skolens Begne giort Paastand paa, at Afgiften af det Quantum Korn, som forhen havde været svaret til Skolen af det ifølge Kongel. Bevillinger af 28 Aug. 1795, 17 Nov. 1797 og 24 Sept. 1802 solgte Jordegods (i Nodding, Kyvling og Faaborg), og som i Forhold til den gamle Afgift af det hele Vicarie-Gods blev at beregne til 3 Ldr. 7 $\frac{1}{2}$ Skp. Rug og 4 Ldr. 2 $\frac{1}{2}$ Skp. Byg, maatte fremdeles af Bispestolen tilsvares Skolen, og af den første betales den sidste med Penge efter Capitelstarten.

Efterat om denne Sag har været brevverlet mellem det kongelige danske Cancellie og Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, har førstnævnte Collegium under 1 Dec. d. A. tilmeldt Directionen, at det ganske tiltraadde sammes Betænkning i denne Sag, og i Overensstemmelse dermed havde under samme Datum tilskrevet Biskoppen over Ribe Stift. Directionens Betænkning gif ud paa:

1) At den Andeel, som Rectoratet i Ribe eller den lærde Skole sammesteds tilkommer i Apolloniae Alters Vicariat, er Halvparten af Indtægten. (Den Formening havde været yttret, at Bispestolen tilkom $\frac{2}{3}$, Rectoratet $\frac{1}{3}$).

2) At for de otte Jordeiendomme, som i Aaret 1795 bleve solgte for 1178 Rdlr. 1 Mk. 3 $\frac{1}{2}$ B., ny-

der Rectoratet eller Skolen paa Grund af Indholdet af den Kongelige Bevilling, hvorefter de afskændes des, blot Penge = Refusion, nemlig den halve Rente af bemeldte Capital eller 23 Rd. 3 Mk. 6 S.

3) At derimod af de øvrige tre Jordeisdomme, som ligeledes i Aarene 1795, 1797 og 1802 bleve med allernaadigst Tilladelse solgte for 1450 Rdlr., uden at i de Kongelige Bevillinger var meldt noget om Refusion til Skolen i Penge, tilkommer Skolen den af bemeldte Jorder hidtil for dens Part oppebaarne Indtægt, nemlig 3 Ldr. 7 S. Skp. Rug og 4 Ldr. 2 S. Skp. Byg, i Korn, at betales i Penge efter hvert Aars Capitalstart.

Da Cancelliet, som meldt, paa Ribe Bispestols Begne heri har erklæret sig eenig, saa gielde nu og for Fremtiden som fast Regel for den aarlige Afgift, Bispestolen har at tilsvare Skolen sammesteds af det (solgte) Apolloniae Alters Vicariegods, de Bestemmelser, som ovenfor under No. 1, 2 og 3 ere fremsatte.

Under 1 August 1810 er mellem Yberne af Drting, i Hads Herred, Karhuus Stift, beliggende, Sogns Kongetiende og Karhuus Cathedralskole, til hvilken bemeldte Kongetiende er henlagt affluttet Foreening angaaende Tiendens Overdragelse

for bestandig til Drting Sogns Beboere paa følgende Bilkkaar, at:

1) de af Sognets Hartkorn, som er i alt af Ager og Eng 88 Tdr. = Skp. 1 Fdkr. 2 Album, naar derfra drages Annergaardens udi Drting Bye, hvis Hartkorn er 6 Tdr. 4 Skpr. 2 Album, som Præsten i Præstholm nyder alle tre Tiender af, følgende i alt af 81 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdkr. svare aarlig til Aarhus Cathedralsskole $1\frac{1}{2}$ Skp. Rug og 2 Skp. Byg *) pr. Td. Hartkorn, beregnet i Penge efter hvert Aars Capitelstart.

2) denne Tiendeafgift af hele Drting Sogn skal ved tre af Tiendeyderne selv valgte Mænd for

*) Det er utroligt, hvor stort Tab de lærde Skoler have lidt derved, at mange Tiender ere i foregaaende ældre og seener Tidere sørend Directionens Oprettelse kortperpetuerede mod aarlig Afgift i Penge, undertiden endog uden at betinge Skatters Erlæggelse. Dette Tab er især føleligt paa en Tid, da 3, 4, 6 Mk. af en Tonde Hartkorn ofte ikke udgjøre $\frac{1}{2}$ Deel af det, som af samme havde kunnet udbringes, hvis Afgiften havde været bestemt i Korn. Siden Universitets- og Skoledirectionens Oprettelse er derfor omhyggeligen vaaget over, at ved alle Foreninger om bestandig Tiendeafgift, som ere blevne indstillede til alernaadigst Approbation, Afgiften er bleven bestemt i Korn, og med Forpligtelse for Yderne, selv at udrede alle Skatter og Contributioner. S. disse Annal. 1808 2 B. S. 277 f. 1809 2 B. S. 252 f. 1810 2 B. S. 133 f.

hvert Aar indsamles, og, inden 14 Dage efter at Capitelstarten hvert Aar er sat, i en samlet Sum betales til Skolens Regnskabsfører i hans Boepæl.

3) samtlige Ydere og deres Efterkommere forbinde sig til aarligen at betale af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære og extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift for Skolen i nogen Maade.

4) for Afgiftens rigtige Betaling give Yderne Aarhus Cathedralskole den Sikkerhed, som den kongelige Indbydelse af 18 Mart. 1796 § 7 fastsætter, hvilken er og bliver dem og deres Efterkommere til allerunderdanigst Efterretning.

5) alle Udgifter, som Foreningens Paaskrivning paa stemplet Papiir, dens Expedition, Tinglæsning m. v. foranledige, afholdes af Yderne alene.

Denne Forening er læst ved Hads-Ring-Herredens Ting den 13 August 1810, og under 9 Nov. s. A. af Hs. Majestæt Kongen allernaadigst confirmeret.

Ligeledes er den 1 Aug. s. A. indgaaet, og under 9 Nov. næstefter allernaadigst confirmeret en Forening mellem Aarhus Cathedralskole og Tiendeyderne af Hundslund Sogn i Hads Herred angaaende Overdragelse for bestandig til de sidste af

bemeldte Sogns Kongetiende af Rug, Byg og
 Bælgkorn, hvormed sønnevante Skole er beneficeret.
 Nærværende og tilkommende Brugere og Ydere af
 det Hundslunds Sogn tilhørende Hartkorn, som er
 i alt af Uger og Eng (Skov og Mølleflyb ubereg-
 net) 241 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. 2 Alb., svare af sam-
 me, dog med Fradrag af Annergaarden i Oldrup,
 hvis Hartkorn er 1 Td. 4 Skp. 1 Fdk., og hvoraf
 Præsten i Hundslund nyder alle tre Tiender, følge-
 lig i alt af 239 Tdr. 5 Skpr. 2 Alb. aarlig, 14 Da-
 ge efterat Capitelstaxten er sat, til Karhuus Cathed-
 ralskole for hver Tønde Hartkorn $1\frac{1}{2}$ Skp. Rug og
 $1\frac{1}{2}$ Skp. Byg, beregnet i Penge efter Middeltallet
 af de sidste 10 Aars Capitelstaxt, forandret hver
 5te Aar. Desuden tilsvare og betale samtlige nu-
 værende og tilkommende Ydere aarligen af denne
 Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner,
 ordinære alle extraordinære, som nu ere eller paa-
 budne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden
 nogen Udgift for Skolen i nogen Maade. Skulde
 der siden findes eller blive mere tiendepligtig Hart-
 korn eller tiendepligtig Jord uden Hartkorn end de
 forommeldte 239 Tdr. 5 Skpr. 2 Alb., da er det
 ikke indbefattet under denne Tiendeforening.

Ligeledes er af Hs. Majestæt under 9 Novbr.
 f. A. allernaadigst confirmeret en mellem Karhuus

Cathedralskole og Tiendeyderne af Falling Sogn den 1 August sluttet Forening angaaende Overdragelse for bestandig til disse Tiendeydere af bemeldte Falling Sogns Kongetiende, som til Aarhus Skole er henlagt. Sognets tiendeplygtige Hartkorn beløber sig til 163 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdkr. 1 Alb.; nemlig

1) Falling Byes	45 Tdr.	7 Skpr.	3 Fdkr.	$2\frac{5}{8}$ Alb.
2) Kallstrup Byes	54 —	—	—	$1\frac{1}{4}$ —
3) Umstrup Byes	63 —	2 —	2 —	—

163 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdkr. 1 Alb.

Uf det under No. 1 specificerede Hartkorn, naar derfra drages Annexgaarden i Falling, hvis Hartkorn er 4 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdkr. $2\frac{3}{8}$ Alb., svares af hver Tønde Hartkorn af de øvrige 41 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdkr. $2\frac{3}{8}$ Alb. (eller, for at undgaae Brokregning, 41 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdkr.) aarlig til Aarhus Cathedralskole for Kongens Anpart af Rug og Byg-tiende 1 Skp. Rug og 3 Skpr. Byg, at betales med Penge efter hvert Aars Capittelstart. Uf det under No. 2 specificerede Hartkorn, som beløber 54 Tdr. = Sp. = Fdkr. $1\frac{1}{4}$ Alb., naar derfra drages de tvende fra Kallstrup Bye udslyttede Gaarde, som paa nærværende Tid bruges af Espen Christensen og Niels Nielsen, hvis Hartkorn er 7 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdkr. $1\frac{1}{2}$ Alb., altsaa af 46 Tdr. = Skpr. 3 Fdkr. $\frac{7}{8}$ Alb., svares af hver Tønde Hartkorn $1\frac{1}{4}$ Skp. Rug, og $2\frac{1}{2}$ Skp. Byg, at betales med Penge efter hvert

Nars Capitelstart. Samtlige Tiendeyderes Afgift indbetales i samlet Sum hvert Nar, 14 Dage efter at Capitelstarten er sat. Desuden tilsvare og betale samtlige Ydere af forbenvænte Hartkorn i Falling Sogn selv aarligen af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære og extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift fra Skolen i nogen Maade.

Efterat for det Kongel. Danske Cancellie fra Directionens Side det Danske var yttret, at vedkommende civile Dyrigheder maatte overdrages Skiftevæsenet med tilhørende Dverformynderie paa det Ddense Communitet og Skole endnu tilhørende Bøndergods, forsaavidt dette ikke allerede laae under anden Skiftejurisdiction (i alt 4 Gaarde), har førstnævnte Collegium under 20 October d. A. anmodet Amtmanden over Ddense Amt, i denne Henseende at foranstalte det Fornødne.

Under 6 Nov. d. A. har Hs. Majestæt allernaadigst bifaldt, at til nødvendige Reparationer og Forbedringer paa Nyborg lærde Skoles Bygning maa anvendes en Sum af indtil 1412 Rdlr.

Ved Slutningen af Skoleaaret 1809-1810
 (Sept. 1810) beløb det hele Antal af Disciple i de
 offentlige lærde Skoler, iberegne dem, som stode
 færdige at dimitteres til Universitetet, sig til omtrent
 820 *), hvoraf i Norges Skoler omtrent 170. I
 dette Beløb ere ikke indbefattede Disciplene i den
 lærde Skole paa Island, hvis Antal ikke vides be-
 stemt, men er mellem 20 og 30, ei heller de stude-
 rende Disciple i private Instituter, ei heller de til
 Indtrædelse med det nye Skoleaar anmeldte Vær-
 linge.

*) Jvf. disse Annal. 1810 1 B. S. 102 f.

D.

I. Det østerrigske Monarchie.

For at afhjælpe den Mangel paa Candidater i Theologien blandt de Acatolske, hvorover Consistorium klagede, forordnedes i Aaret 1805, at Superintendenterne skulde opmuntre deres Troesbehiendere til, ved Bidrag eller Stiftelser at tilveiebringe en Fond for en indenlandsk theologisk Værestanstalt. Ligeledes blev i Aaret 1806 forordnet, at de Værtinge i Lyceerne, som bestemme sig til den geistlige Stand, skulde, saalænge Mangelen paa Candidater vedvarer, være dispenserede fra det philosophiske Cursus's tredie Aar. I en ældre Anordning af 1802 angaaende "Forholdsregler til at vedligeholde Geistlighedens Anseelse og Fuldstændighed" yttres sig saaledes: "Geistlighedens overhovedet noget sunkne Anseelse kan fra dens egen Side hurtigt og sikkert ophjælpes ved grundige Kundskaber, hensigtsmæssig Udbredelse af Religions sandheder og Pligter, virksom Iver for Mennelevel og mønsterværdig Udførelse."

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1810 No. 139 ff.)

For Disciplene i Lyceerne holdes i det andet philosophiske Cursus et Collegium i Religionstimen over Valget af en Stand, og i Begyndelsen af det tredie Cursus maae de erklære sig for den eene eller den anden Bestemmelse. Omendstisut i Frints Lærebog, hvorefter dette Collegium læses, siges alt fordeeltigt om den geistlige Stand og Coelibatet, gjør dette dog, som Erfaring viser, meget lidet Indtryk, og endnu stedse har denne Stand lidet Tilløb.

(Sammestedt).

Et radicalt Onde nager paa alle Skole-Anstalter og truer at nedtrykke dem alle til Middelmaadighed, om ikke ganske at opløse dem, og dette er alle Lønningernes Misforhold til de nuværende Fornødenheder. Hvis det bliver saaledes ved med Vægeværnenet, saa vil tilsidst Ingen skiotte om at være Professor eller Skolelærer, og Ingen kunne anskaffe sig Bøger.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. Apr. 1819 No. 97).

Directorerne for de høiere Studier og Gymnasial-Studierne, ligesom Vice-Studie-Directorerne, som ere ansatte ved det Wiener Universitet, fik i Maret 1809 egne Embeds-Instructioner. Disse havde nærmest til Gienstand Maaden at lede Stu-

dierne paa, Professorer og Disciple, Studie-Directørenes Forholde til Facultetets, hvis Præsæs Studie-Directøren tillige er, til det academiske Senat og til die Landesstellen. Localdirectørerne og Vice-directørerne ved enkelte Gymnasier bleve ligeledes forsynede med særdeles Instructioner.

For at bringe større Eensformighed i de tabelariske Fortegnelser, som aarligen indleveres til Keiseren over de Disciple, som, efter at have fuldendt Cursus i en videnskabelig Hovedafdeling, enten ganske udtræde af Skolerne eller gaae over til et andet Hovedfag, bleve i Aaret 1809 nye Formler (Schemata) udkastede. Man tog derved Hensyn paa den særdeles Foranstaltning, efter hvilken i bemeldte Tabeller maa anføres alle Elevernes Fremgang i Studier og Sæder fra det første til det sidste Cursus i hvert Aar og i alle Underviisningens Gienstande.

Enhvert Privat-Gymnasium faaer et aarligt Tillæg af 750 Gylden imod den Forpligtelse, selv at anskaffe det fornødne Skoleapparat, og at holde Gymnasiiebygningerne i god Stand.

Bed Universiteterne bliver en Assistent med en aarlig Gage af 400 Gylden givet Professorene i Chemie og Botanik, og derved dannet en Plante-skole for tilkommende Professorer i disse Væresag.

Keiseren af Østerrig befalede i April 1809, at ligesom allerede denne Indretning finder Sted ved

Universiteterne i Wien og Prag, Forelæsninger over den retlige Lægevidenskab for Saarlæger skal indføres ogsaa i alle Gyceer, hvor der befinder sig en ordentlig chirurgisk Læreanstalt, og at Professorene, som holder disse Forelæsninger, skal have en aarlig Remuneration af 300 Gylden.

Samtlige Lændersteden er det paalagt at vaage over, at de forefrevne Gymnasiebøger ikke sælges over den paa Titelbladet fastsatte Preis, og at der aldrig er Mangel paa det fornødne Forraad af disse Bøger.

(Af Sen. allg. Vit. Zeit. Sept. 1810. Intbl. No. 67).

Den nye Plan for det juridisk-politiske Studium, udkastet af Hofraad Zeiler, Director for det juridiske Studium i Wien, er nu udkommen. Kun ved Universiteterne i Wien og Prag, og ved Gyceerne i Lemberg, Olmütz og Grätz finder et saadant Studium Sted. Det er ordnet giennem et fire Aars Cursus.

(Af Hall. allg. Vit. Zeit. 1810 No. 333).

Keiseren har bestemt følgende Lønninger for de juridiske Professorer. I Wien for dem, som daglig holde tvende Forelæsninger, de øverste hver 3000 Gylden, de mellemste hver 2500 Gylden og de nedreste hver 2000 Gylden. For Professorene i Statistik, som daglig læser een Time, 1500 Gylden. I

Prag for dem, som daglig læse to Timer, de øverste 2000 Gylden, de mellemste 1500. de nederste 1200. Professoren i Statistiken, som kun læser een Time daglig, faaer 1000 Gylden. (Disse Lønninger ere seener forhoiede formedelst Papiirpengenes flette Cours).

(Sammefteds No. 337).

2. Det franske Monarchie.

Toscana.

Efter et keiserlige Decret af 18 October skulde Departementerne af Arno, det middellandske Hav og Ombrone udgiøre Arrondissementet af et af det keiserlige Universitets Academier. Dette Academies Hovedsæde er Pisa. Det forrige medicinske Facultet i Siena skal udgiøre en Green af det medicinske Facultet i Pisa, og nyde lige Rettigheder. I Florenz og Siena oprettes Lyceer, af hvilke hiint hører til første, dette til anden Klasse. I Pisa skal en offentlig Bygning indrettes til et Communal-Collegium og til det academiske Pensionat. Istedet for Collegio di Sapienza, som Storhertugen underholdt, stiftes 25 Fripladser i det academiske Pensionat paa offentlig Bekostning. Eleverne i de hidtil værende 3 Collegier dal Pozzo, Ricci og Victoriano optages i det academiske Pensionat. Det

forrige Universitetsbibliothek og det ved Sapienza foreenes til offentlig Brug. Med Communal-Collegiet forbindes de latinske Classer i de nuværende Sogneskoler. Ligesaa skulle Communal-Collegier finde Sted i Livorno og Vistozza. Paa første Sted skal desuden ansættes en Professor i Nautiken og en Lærer i de udenlandske Sprog, som ere meest nødvendige for Søfarende. Biskoppernes theologiske Seminarier i Stæderne vedblive, men ere forbundne til at holde sig Forkrifterne i det keiserlige Decret af 9 April 1809 efterrettelige.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. 1810. Intell. Bl. No. 87).

Holland.

I det keiserlige Reglement til Hollands nye Organisation hedder det angaaende den offentlige Underviisning: alle offentlige Underviisningsanstalter skulle vedblive og Omkostningerne dertil udredes som forhen. I alle Skoler af enhver Grad skal, efter Forholdet af Disciplernes Tal, ansættes franske Sprogmeistere. Det keiserlige Universitets Stormester skal foreslaae Ministeren for det Indre to Universitets-Ditulærraader, som skulle gaae til Holland, indhente Underretning om alle Underviisningsanstalter sammesteds og gjøre Indberetning

angaaende Maaden, hvorpaa de kunne foreenes med det store keiserlige Universitets Corpus.

(Af Jen, allg. Lit. Zeit. 1810 Intell. Bl. No. 89).

Montauban.

Den nye Organisation af det her stiftede Seminarium for protestantiske Theologer er gaaet snart fra Haanden. Dette Seminarium, som overmaade meget har lettet Studierne for de Reformeerte i det sydlige Frankrig, og som har givet den literære Iver i disse Egne nyt Liv, giver Byen ny Bægt. Studerende komme herhid fra Bordeaux, Montpelier og Nimes. De nye Professorer, for det meste protestantiske Geistlige, ere i Almindelighed udmærkede Lærde. For kort Tid siden er Hr. Dypia, Præst i Gens, kaldet herhid som Professor i det græske Sprog.

(Af Jen, allg. Lit. Zeit. Octob. 1810 Int. Bl. No. 80).

3. Kongeriget Bayern.

Landsküt.

Ministeren Grev von Montgelas "der beviser Universitetet i Landsküt den Vre at kalde sig dets første Curator" har i Begyndelsen af October d. U.

"lykfsaliggjort" dette Universitet med sin Nærværelse for at undersøge dets Tilstand.

(Efter et i Gen. allg. Lit. Zeit. October 1810 Intell. Bl. No. 80 indrykket Brev fra Landshut, i Anledning af hvilket man ikke kan gjøre Curatoren større Ære end at troe, at det væmmelige Kryberie, hvormed det er opfoldt, vil ligesaa meget mishage Hs. Excellence, som det vanærer den lærde Pen, der nedlod sig dertil).

4. Storhertugdømmet Baden.

I Begyndelsen af indeværende Cursus ere udfomne "Academische Gesetze für die großherzoglich Badischen hohen Schulen zu Heidelberg und Freyburg" (Carlsruhe 1810 38 S. 8). Da nemlig disse tvende Universiteters Love deels hidtil i mange Puncter afvege fra hinanden, deels ogsaa i andre Henseender behøvede en Revision, saa blev det overdraget Ministeriet for det Indre, at drage Omsorg for Affattelse af nye Love for begge Anstalter. Disse erholdt efter foregaaende nøiagtig Prøvelse Landsherrens Sanction d. 25 Octob. 1810. De bestaae af 77 i IX Titler afdeelte Paragrapher, og handle I. om Erhvervelse og Tab af den academiske Borsgerret; II. om Academikernes Forholde til Universitetets Foresatte, Professorer og Underbetiente; III. om Academikernes Forholde til andre Autoriteter; IV. om Academikernes Pligter i Henseende til

beres Studier; V. om de besynderlige Politie- og Disciplinarlove for Academikerne; VI. om Straffe for Academikerne; VII. om Fremgangsmaaden i Politie- og Disciplin-Sager; VIII. om Academikerne's Gield; IX. om Universitetsbibliothekets Benyttelse. Efterlignelsesværdig er i Henseende til den første Titel, at ved Immatriculeringen enhver, som kommer fra et andet Universitet, har at fremlægge sin Matrikel og desuden et offentligt Vidnesbyrd om sin Opsørsel der; i Mangel af den første staaer han vel provisorisk under den academiske Jurisdiction, men paa hans Bekostning indhentes nærmere Underretning fra det Academie, han først har besøgt, og indtil sammes Ankomst bliver det uafgjort, hvorvidt han kan vorde immatriculeret eller ikke. En, som er relegeret fra et andet Academie, kan ikke immatriculeres uden Tilladelse af Ministeriet for det Indre; en med consilio abscondi belagt eller af anden Aarsag mistænkelig Student ikkun med Senatets Samtykke, som i Forbindelse med Universitets-Amtmanden afgjør, om hans Antagelse ganske skal nægtes eller kun med Indskrænkning bevilges. Indsødte, som komme fra Lyceer eller andre Bæreanstalter, eller fra fremmede Universiteter, have at forevise Vidnesbyrd fra Forstanderne af den indenlandskke Bæreanstalt, hvor de have været, forinden de kom til Universitetet. I Henseende til Honorarierne for Professorerne og andre Lærere er

Lit. IV. § 18 forordnet, at de skal erlægges prænumerando. Til sammes Oppebørsel nedsættes en egen Commission. Den femte Titel angaaer Dueller, Dplsøb, Studenter-Ordener, Landsmandskaber og andre Forbindelser, hvilke aldeles ere forbudne. Den i Lit. VI bestemte Gradegang i Straffe for Academikerne er: Pengemulct og Frettesættelse, Stuehuus- og Bye-Arrest, Carcer, Undertegnelse af consilium abeundi — consilium abeundi selv, som bestaaer i Bortviisning fra Universitets-Stedets Hofrets-District og gielder for eet Aar — Relegation i Grader: 1) enkelt Relegation, d. e. Forviisning af bemeldte District paa 4 Aar. Et trykt Relegationspatent opslaaes ad valvas academicas, meddeles alle Universitetslærere, Stadens Tribunaler og Politie-Kammer samt det indenlandske Raboeslag; ogsaa gives den Relegeredes Forældre eller Formyndere derom Underretning; 2) den offentlige Relegation. Ved denne tilføies til den enkelte Relegation endnu Bekjendtgjørelse derom til det andet Landsuniversitet og til de udenlandske Høiskoler, med hvilke man derom er kommet overeens; 3) den sfiærpede Relegation. Ved denne kommer til den offentlige Relegation endnu Bekjendtgjørelse til den Relegeredes Dyrighed og efter Senatets Skion Hæftelse eller Fængnings-Arrest; ogsaa kan den sfiærpede Relegation udstrækkes til meer end 4 Aar, endog gielde for bestandig. Ureløshed hører til de piin-

lige Straffe, som alene af Hofretten kan tilkiendes. Som Anhang medfølger en Formular til den Rector, som enhver Studerende ved sin Immatriculation har at underskrive, og hvorved han især paa sit Væresord forsikkrer, at han ei er Medlem af nogen hemmelig Orden, eller nogen Landsmandskabsforbindelse eller under sit Ophold ved det Universitet, hvor han lader sig immatriculere, vil indlade sig i nogen saadan, men meget mere, hvis han hidtil har været Medlem af sliq Forbindelse, strax vil udtrede af samme. (Af Hall. allg. Lit. Zeit. Nov. 1810 No. 353).

Ved en Forordning af 26 Julii har Storherzogen af Baden ophævet det hidtil i hans Stater endnu bestaaende Universitetsban, som i mange Henseender hindrede den videnskabelige Uddannelse og ofte formedelst Privatforholde var meget trykkende for Enkelte. Ifølge heraf staaer det Enhver, som opsoftrer sig for de høiere Videnskaber, frit for, at besøge de inden- og udenlandske Skoler, ligesom han anseer det hensigtsmæssigst for sine Forholde, og der at fuldende sine Studier. Ifkun dem, som studere Lovkyndigheden, paaligger det, paa et af de tvende Landsuniversiteter at høre et Cursus over den badenske nye Landret.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Sept. 1810 Int. Bl. No. 68).

5. Kongeriget Sachsen.

Wittenberg.

Bed allerhøieste Rescript af 14 Junii er i Henseende til den juridiske Doctorværdighed for Universiteterne i Leipzig og Wittenberg forordnet, at samme, efter de øvrige indførte Prøvelser, for Fremtiden ikkun kan opnaaes ved en Disputation, som holdes uden Præses. Men de, som enten formedelst Frygtsomhed eller Mangel af Færdighed i det latinske Sprog ønske sig en Præses, maae, imod at erlægge et forholdsmæssigt Dispensationsquantum, derom søge Dispensation hos Kirkeraadet i Dresden; men saadanne Personer, som, efter indhentet tilstræffelig Underretning, befindes fuldkommen uvidende og Doctorværdigheden uværdige, afvises ganske med saadan Ansøgning. Ifølge heraf ophæves ganske den Indretning ved Universitetet i Wittenberg, at de Candidater, som ville disputere uden Præses, hertil behøvede Dispensation.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Octob. 1809 Int. Bl. No. 43).

Jo mere Krigens mangfoldige Trængsler, som Staden Wittenberg i nogle Aar har følt, og det endnu for kort Tid siden almindeligen udbredte Rygte om denne Stads Indretning til en Grændsefæstning, lod frygte for det derværende Universi-

tets Flor; desto behageligere vil vist nok den Efterretning være Mange, at denne Plan, som Stedets og Egnens physiske Besskaffenhed har gjort muelig, nu er ganske opgivet, og aldeles forsvunden tilligemed alle Formodninger angaaende Academiets Transplantation eller Combination. Ikke mindre Glæde maa det opvække, uagtet alle de mørke Udsigter i en hidtil saa ugrandffkelig Fremtid, i dette Musernes Sæde at bemærke vedvarende Virksomhed og levende Interesse for Videnskaberne.

(Af Ten. allg. Lit. Zeit. Octob. 1810 Int. Bl. No. 82).

6. Kongeriget Westphalen.

De tre Universiteter i Kongeriget Westphalen have i afvigte Sommer modtaget de behageligste Beviser paa kongelig Naade og Forsorg.

I Göttingen

opføres et nyt Observatorium, som Kongen har bevilget en Sum af 200000 Fr. Med Bygningsarbeidet begyndes i det løbende Aar, og det Hele skal være færdigt om 5 Aar. Universitetsbibliotheket erholder en ny meget stor Sal, hvortil den tilstødende Universitets-Kirke indrettes. Denne Udvidelse af Localet er desto velkomnere, da en stor Deel af det Wolfenbüttelske og Helmstädtiske Bibliothek bliver

indlemmet i det Göttingfke. Alle øvrige Instituter ved Universitetet nyde vedvarende den høimodigste Understøttelse.

I Halle

er Universitetsbibliothekets Fond forøget med 240 Rdlr. aarlig. Af det Waisenhuset og Pædagogiet overladte Klosterbergenske Bibliothek har det faaet Tilladelse at udsøge alt, hvad det selv ikke endnu besad. Dgsaa vil det erholde et anseeligt Forraad af Bibliothekerne i Helmstädt og Wolfenbüttel. Da nu ved disse Forøgelser det hidtilværende Local bliver for snevert, saa er Universitetet skænket et umiddelbar til Bibliotheksbygningen stødende kongeligt Huus, som i næste Aar skal forenes dermed. Fødselsanstalten har faaet et bekvemmere og rummeligere Local i den forrige Residents; ligesaa det medicinsk-cliniske Institut. Dgsaa den botaniske Have og det philologiske Seminariums Fonds er forøgede og adskillige Lønninger forhøiede. For de Studerende ere 37 Friborde forflyttede herhid fra Helmstädt, og flere Stipendier allerede anviste. Universitetet i

Marburg

har faaet et stort Stykke Land til en botanisk Haves Anlæggelse. Alle Universitetets Instituter fuldkommengjøres og doteres bedre. Det 7000 Bind stærke, især i det historisk-geographiske Fag rige

Euclumer-Bibliothek er Universitetet skænket og allerede opstillet. Adskillige Professorer have faaet Tillæg.

Overhovedet maa alle de vestphalske Universiteter med Taknemmelighed berømme General-Directøren for den offentlige Underviisning, Hr. Baron v. Leiss's Nidkærhed for deres Bedste og Ministerens for det Indre Hr. Greve v. Wolffradts, samt Finanzministerens Hr. Greve v. Bülow's patriotiske Tænkemaade. Paa disse oplyste Statsmænds Iver for alle literariske Anstalters Vel er ogsaa dette et Beviis, at nyligen saavel den halliske Allgem. Lit. Zeit. som de Gøttingske gel. Anzeig. er bevilget postfri Forsendelse over hele Kongeriget Westphalen, ligesom de allerede isorveien vare befriede for Stempelafgiften.

Gøttingen.

Der var en Tid, da Oprøholdelsen af vort Universitet og dets Instituter var det høieste af vore Onsker. Den høie Interesse, som vor allernaadigste Konge behagede at vise for Universitetets Flor, Vidensskaberne og Studierne overhovedet, opvakte større Forhaabninger, hvilke ogsaa siden hen efter Onske ere gangne i Opfyldelse. Disse Instituter ere ikke blot vedblevne, men nye Forøgelser og For-

ffionnelle ere komne til, især i den botaniske Have og det chemiske Laboratorium. Ved vor General-Directors, Hr. Statsraad Baron v. Leists, Ridders af den vestphalske Krone, anstrængte Bestæbelser er, med Hs. Excellences, Hr. Ministerens Samtykke for samtlige Universitetets Instituter grundet en egen Cassé. Bygningsarbeidet til Bibliothekets Udvidelse og ved Observatoriet er ikke alene besluttet, men, hvad Observatoriet angaaer, allerede iværksat. Aarlig skal derpaa anvendes 40000 Fran^{er}, og Arbeidet være færdigt i 5 Aar.

(Af Gøtt. gel. Anzeig. 1810, 126 St.)

Universitetsbibliothekets Locale begyndte allerede at vorde trang for den stedse tiltagende Masse af Bøger, og den hidtil med saa megen Omhyggelighed vedligeholdte systematiske Orden derved at gøres meget besværlig. Men nu, efterat ikke blot alle det Helmstädtiske Bibliotheks Manuscripter og af dets trykte Skrifter alle de, som manglede i det Gøttingiske, men ogsaa Haandskrifterne og de til Completering tienlige Bøger af det Wolfenbüttelske skulle bringes derhen, bliver en Udvidelse af Localet saa meget mere paatrængende. Kongen har paa sin Giennemreise ved at tage Bibliotheket i Diesyn paa Stedet bifaldt den allerede under den forrige Regiering approberede Plan til saadan Ud-
 Universit. og Skole Annaler 1810, 2 B. H

videlse, saa at Bogsalen fortsættes giennem den hele øverste Halvdeel af Kirken, men under samme ved Jorden indrettes en stor Sal for høitidelige Forsamlinger og Handlinger, hvorimod det hidtilværende store Sommer-Auditorium ligeledes inddrages under Bibliotheket og Bøger deri opstilles.

(Af Gött. gel. Anz. 1810 145 St. hvor ogsaa omtales flere Foranstaltninger som Følge af Kongens Beslutning, efter Hs. Majestæts egne Udtryk, at gjøre dette Universitet til det første i Europa).

Professorerne Hugo og Gauß ved Universitetet her have erholdt den vestphalske Kronens Orden.

(Af allg. Hall. Lit. Zeit. Octob. 1810 No. 270).

7. Preussen.

Berlin.

Sectionen for den offentlige Underviisning har udstædt Følgende:

"At Arbejderne ved det her indrettede Universitet skulle tage sin Begyndelse med Mikselsdag d. U., er allerede blevet bekendtgjort af Sectionen for den offentlige Underviisning. Men den fuldstændige Grundlæggelse og Indretning af et saa anseeligt Institut udfordrer alt for vigtige og forskjellige Forberedelser til, at de kunde være nogle Maanedes Bærk. Kun efterhaanden kunne duelige Lærere hidkaldes, og Anstaltens Forsatning maa fast-

fættes ved den modneste Overlæg af de dertil medvirkende Collegier.

Derfor er intet betydeligt Universitet blevet skiftet, som strax havde kunnet optræde fuldkomment i alle Deele. Forelæsnningernes Begyndelse, ligesom Professorerne Tid efter anden indfandt sig, maatte ofte flere Aar gaae forud dets formelige Aabning.

Ogsaa Indretningen af det herværende Universitet og de dertil nødvendige Anstalter tillade ingen Overværelse, og om endog dets høitidelige Inauguration, saameget Omstændighederne tillade det, kan paastryndes, saa tillader dog den Betydenhed, som man ønsker at give Institutet, og Storheden af dets Niemeed ikke, at foregribe de med Betænkksomhed indledede og uafbrudt forfulgte Forholdsregler, uden hvilke det Hele ikke kan lade sig see med fastgrundet Forsatning og uddannet Fuldkommenhed, heller ikke Værkets Fuldeudelse offentligen kan forkyndes.

Men for ikke, indtil det kommer saavidt, at lade Tiden gaae unyttet bort, men lade Institutet, imedens man bereder den constitutionelle Grundvold, efterhaanden danne sig selv i Virkeligheden, og slaae Rodder; for saasnart muligt at aabne det nye Universitets fortræffelige Lærere, der allerede ere udnævnte, og efterhaanden indtræde i deres stionne Virkekreds, og for paa en hensigtsmæs-

sig og nyttig Maade at syffelsætte de unge Mennesker, som for deres Dannelses Skyld allerede ere paa Stedet og endnu indfinde sig der, skulle de academiske Forelæsninger tage deres Begyndelse allerede med det forestaaende Winterhalvaar.

Den i Hall. allg. Lit. Zeit, October 1810 No. 272 aftrykte Fortegnelse over samme, som kun tiener til det større Publicums Kundskab — den egentlige Lectionscatalog skal trykkes særskilt i det latinske Sprog — er fragmentarisk og ufuldstændig med Hensyn til den Idee, som ogsaa Publicum især om dette Universitet af sig selv allerede troer at maatte lægge til Grund, men den kunde ifølge Ovenanførte ikke være anderledes; alligevel udmærker den sig allerede i nogle Stykker og antyder den Skikkelse, som man har ifinde at give det Hele, naar alle Lærerspladse ere fuldstændigen besatte. Nogle Fuldkommenheder tørde vel ogsaa det latinske Lectionscatalog allerede indeholde. Men hvilken en herlig Dannelsesplads her aabner sig for det Talent, der allerede er dannet og endnu skal dannes, dette fremlyser i det mindste allerede af dette første Forsøg ved den virksomme Andeel, som ogsaa flere Medlemmer af det Kongelige Videnskaber's Academie frivilligen tage i den tilblivende Anstalt.

Maatte kun alle gunstige Omstændigheder samvirke, for med Lethed og Frihed at hæve et for tydsk Videnskabelighed og Dannelse saa meget lovende

Institut, hvis Stiftelse for bestandig vil paa en skinnende Maade betegne vor Monark's Regiering, til den Grad af Modenhed, hvortil det kan trives, og som et stort Nationalinstitut med almindelig Deeltagelse høitideligen indvies til sin Bestemmelse. Det Departement, som det nærmest paaligger at pleie Videnskab i Fædrelandet og ogsaa denne dets nye Helligdom, vil ikke lade det mangle paa Iver og Virksomhed, for om muligt inden Aarsfrist at bringe det dertil.

Berlin, den 18 Sept. 1810.

Sectionen for den offentlige Underviisning
i Ministeriet for det Indre.

Nic. Lovius.

(Af allg. Gall. Lit. Zeit. Octbr. 1810 No. 272).

Det første fra Universitetet her udstædte Lectionscatalog (for Vintersemestret 1810-11) er ledsaget med en latinsk Prolog, saaledes lydende.

Expectata dudum neque Vobis solum, Com-
militones, sed omnibus ubique, quibus cordi sunt
literæ, læta nascentis in hac urbe Academiae
primordia indicentes unde potius auspicemur,
quam ab eo, qui numerosissimis in patriam be-
neficiis nomen suum immortalitati consecrat,
Augustissimo instituti hujus auctore? Regem no-
firum, quo patris patriæ appellatione digniorem
vix ulla tulit ætas, affectæ subvenientem rei pu-

plicæ statim hanc quoque partem excitandam
 suscepisse fovendamque constat, unde et populo
 suo et universæ Germaniæ lucem salutemque
 ad omnem sæculorum posteritatem redundaturam
 intelligeret, regaleque illud cepisse consilium no-
 vam humanitati sapientiæque sedem condendi.
 Magnum opus et, ut ardua sunt præclara quæ-
 que, multis illud difficultatibus obseptum. Mis-
 sis ceteris, unam attingimus hoc loco. Nimi-
 rum quum, pensitata sapienter re, non alius
 quisquam ornando huic sapientiæ prytaneo op-
 portunior occurreret locus celeberrima hac et
 præsentissimis doctrinæ adjumentis affluente ur-
 be, varia tamen consilio obstabant judicia ho-
 minum, ex loci magnificentia strepituque et
 blandientibus undique voluptatum avocamentis
 non admodum felices studiorum successus animo
 præsumendum *). Qvam dubitationem vicit
 ipsa litterarum vis et auctoritas. Quid enim?
 si quem generosioris juvenem indolis, harum
 semel percepta dulcedine, divinus ille discendi
 amor inflammavit ita, ut vitam impendere ve-
 ritati decreverit, qualem unum honorifico stu-
 diosi nomine dignum Vos ipsi agnoscitis: eumne
 putemus, ubi surgens hoc lætissimo flore Musa-
 rum sacrarium adierit, in urbe humanitatis sa-
 pientiæque et omnium omnino decorum plenis-

*) See disse *Annal.* 1809 2 B. S. 296 f.

sima, in ipsius conspectu Regis, prosperrima magnifici regaliterque instructi operis sui incrementa exposcentis, intuentem quotidie tot et tanta virtutis, gravitatis, doctrinae exempla, tamen ullis unquam praefigiis illecebrisque delinitum ad inertem et ingloriam vitam deflaere posse? Ut leviores forsitan mentes multiformis vitae amoena species ipsaque novitas rerum praestringere queat aliquamdiu: ejusmodi certe juvenes, qualis et alma haec ingeniorum nutrix alumnos expectat et patria olim requirit cives, non laudis tantum honorumque cupidine, sed honestate, sed admirabili illa veri visendi jucunditate occupati, immunes prorsus integrique ab omni prodibunt vulgaris fatuaeque vitae contagione. Quod quam vere auguremur, Vestrum, jam est, Commilitones, re ipsa docere. Nempe magnum Vobis onus et civium et exterorum expectatio, majus etiam ipsarum litterarum dignitas imposuit. Non enim ad veterem accessistis vetustaque laude florentem Academiam, quae suis ipsa viribus subnixa Vos quoque evehat et alicui commendet famae, sed, quo contingere Vobis gloriosius nihil neque ad fuscitandam juvenilium pectorum virtutem efficacius potuit, orientis hujus nostrae Fortuna Vestram advocavit industriam, qua Germanorum laudi dicata ipsius incunabula initianda, ornanda, stabilienda exciperetis. Agite

igitur, insurgite fortiter et, quam Vobis palmam optimi Regis munificentia proposuit, hilari alacrique mente capessite.

P. P. m. Septembri 1810 in alma Berolinensi.

Søvrigt er de i Lektionscataloget anførte ordbentlige og overordentlige Docenters Antal 34, hvoraf i det theologiske Facultet 4, i det juridiske 4, i det medicinske 7, i det philosophiske 19, foruden 13 Privatdocenter og 6 Medlemmer af Videnskabsbernes Selskab, blandt hvilke sidste ogsaa B. G. Niebuhr, som i Aaret 1805 gik af dansk i preussisk Dieneste. Mod Slutningen anføres Lærere i det italienske, engelske, spanske og franske Sprog, i Sægtning og Voltigeren,

Frankfurt an der Oder.

At Universitetet i Frankfurt nylig ved Kongens særdeles Naade har erholdt en betydelig Understøttelse og mangen søstelig Forbedring, er allerede bekendt. Flere nye Lærere bleve ansatte, de ældre erholdt Tilleg, Universitetsbibliothekets Fond blev forøget med 400 Rdlr. aarlig; andre Instituter blev ligeledes saa godt som mueligt betænkte. Universitetet faaer en betydelig Naturaliesamling, og forhaabentlig vil den botaniske Have faae en ny Skikkelse. Et Clinicum understøttes aarlig med 300 Rdlr. Alligevel er endnu mangent Dnske ble-

vet uopfyldt, da Universitetet uagtet Forøgelsen af dets Fonds dog endnu ikke har mere end 20000 Rb. aarlig Indtægt; men med disse ringe Hielpemidler udrettes dog alt, hvad mueligt er. Unægtelig er Frankfurt i de seenerer Tider gaaet frem til det Bædre, og Følgen af de sidste Forbedringer viser sig tydelig saavel i de Studerendes Flid som i deres sædelige Opførsel. Hvis de frankfurtske Studenter forhen ikke stode i det bedste Rygte udenlands, saa er der nu kun een Stemme om, at Tonen imellem dem for nærværende Tid slet ikke mere ligner den forrige. Adskillige uværdige og skadelige Medlemmer af Universitetet ere allerede i forrige Aar bortviiste. I Aar og Dag er ingen betydelig Exces foresalden.

Et vigtigt Fortrin især for de mindre bemidlede Studerende har Universitetet her i det saakaldte *Communiet*, en Anstalt, i hvilken 60-70 Ynglinge flere Aar igiennem under deres Ophold ved Akademiet bespises, om ikke ganske frit saa dog mod et ugentlig Tilskud af nogle saa Groschen. Ei heller mangler det her paa Veilighed til at erhverve ved Privatunderviisning. De Studerendes Antal, som i de sidste Aaringer saa meget har tiltaget, beløber sig for nærværende Tid til 400.

(Udtogsvis af en Skrivelse fra Frankfurt a. d. D. i Haag. allg. Lit. Zeit. 1810 No. 33.).

8. Sverrig.
Lund.

Den 13 Decemb. 1810 var her ved Universitetet foranstaltet en academisk Høitidelighed til Erindring om den afdøde Kronprinds, Carl (Christian) August. Professor i Retsalsheden, Dr. Theol. Joh. Lundblad, holdt en Mindetale, og til Høitideligheden var indbudet ved et trykt Program af Erkepropst. Prof. J. J. Helman. Det sidste er kommet Udgiveren tilhænde.

"Det var en gammel Skik, siger Forfatt., at holde Mindetaler til afdøde Fyrsters Roes. I disse Lovtaler var dog sædvanlig mindre Spørgsmaal om den Afdødes Fortienester end om Talerens. Tale og Vers hørte med til de øvrige Ceremonier. Smiger, Paladsers Fosterbatter, var altid tilrede, endog for de fletteste, og det gamle Ord: de mortuis nil nisi bene, forklaredes saaledes, at den, som i levende Live hverken havde været agtet eller elsket, efter sin Død nødvendigvis maatte prises. Man skulde troe, at Taler og Tilhørere vare stiltiende blevne eenige med hverandre om, hiin intet sandt at sige, disse intet at troe af det Sagte.

"Hvor forskiellig herfra er den Mindetale, som vi her indbyde til, at høre! I den er intet digtet eller sminket; alt er fuldt af oprigtig Sorg og inderlig Bængsel. *Ihi *) celebranda est memoria Principis, quo non alius omni virtutum laude præstantior, populo Suecano carior, toti denique*

*) Udgiveren har, i den grundede Forudsætning, at i det mindste Pluraliteten af disse Annaters Læsere forstaaer det latinske Sprog, ikke villet betage den flionne Original noget af sit Værd ved en Oversættelse, der neppe vilde kunne naae det latinske Grundsprøgs værdige, tankerige og syndige Korthed, og derved berøve Læserne selv en Deel af Læsningens Interesse.

humano generi amicior fuit; ita ut fabulas majorum nostrorum de lacrimis omnium rerum ad mortem Balduri jam veras diceres. Ille enim, qui et aliigena et paulo ante hostis fuerat, quinque tamen mensibus, quibus noster erat, id effecit, in quo plurimi reges vitam perdere solent, ut omnibus carus esset. Posita erant in eo omnia, quæ nobis in præsens læta, in posterum speranda videbantur. Splendor imperii nominisque Sueciani, integritas morum, nervi reipublicæ, omnia, quæ vel fato vel culpa post sæculum perditæ erant, Eo duce recuperanda credebantur; cumque fatali et præmatura morte hæc omnia evanescerent, tum vero non patriam patrem, non regnum Principem, non exercitum ducem, sed optimum quemque intimum dilectissimumque amicum lugere diceres, neque reipublicæ solum Eum, sed privato cuique ademptum; tantusque, tanque inopinatus dolor fuit, ut non solum planctu et lacrymis, sed furore quoque et scelere significaretur.

Si verum est, quod dicitur, unumquemque ad id nasci, in quo excellat, Carolus Augustus ad regnandum natus factusque erat. Ad imperii neque spem natus, neque molliem educatus, nobilitate generis ad præclara facta, non ab superbiam et voluptatem incitabatur. Regium animum natura dederat, fortuna non corruerat. In bello a puero versatus, optimorum imperatorum, quorum vel legatus, vel hostis fuerat, artem secutus, laudem æmulatus. Ex his, quæ ad rempublicam administrandam pertinent, nihil Ei incognitum, plurima penitus perspecta. Erat in eo gravitas, quæ virum, benignitas, quæ bonum virum decet. Nulla in re speciem veritati prætulit; in omnibus recta, vera, solida persequebatur. Acerrimum erat ju-

diciū, ut erraret, certissimus animus, ut fluctuaretur nunquam. Agilis et industria mens, cui universa et communia leviter tenere haud satis erat; vel minima rerum momenta examinare, omniaque propriis oculis subicere, mos erat et religio. Benevolentia, quam vultus totusque habitus arguebat, nunquam tamen in infirmitatem animi degeneravit; in imperando non rigidus, in amando haud indulgens nimis. Parcus Sibi, non aliis; in pauperes praecipue et miseros auxilio promptus; non ut levi munusculo onerosa commiseratione liberaretur, sed considerata liberalitate viam aperiens industriae, necessitudinibus, non horae, sed vitae providens. Si formam denique habitumque viri quaeris, simplex erat, modestus, gravis, heroibus veterum haud dissimilis; adulationi, vel solitae; inimicissimus; vanarum ceremoniarum formularumque contemptor; regiam, dignitatem, non pompa et luxu, sed virtute et ingenio tuebatur. Litterarum Patronus cultorque idem, amore non laudis, sed laudabilium; in his, ut in ceteris, vana aspernatus, solida et utilia secutus; Academiae quoque nostrae, si fata siverent, Maecenas futurus, idemque nobis non publico solum, sed privato quoque nomine deservendus."

Trykfeil.

Side 207 Linie 15 Optegneser læs: Optegneser.

— 215 —	5 83 l. 82
— — —	7 22 l. 21
— 216 —	16 83 l. 82
— — —	23 6 l. 8.

